

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**  
ΤΜΗΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

**ΔΕΛΤΙΟ**  
**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ**  
**ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑΣ**

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2003 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003

**23**

Αθήνα 2005

*Υπεύθυνοι Έκδοσης του Δελτίου*

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, *Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*  
ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΓΚΛΑΒΑΣ, *Αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Πρόεδρος του*  
*T.E. T.E. T.*

*Συντονισμός Έκδοσης του Δελτίου*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*  
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΜΠΟΖΙΝΗΣ, *Επιστημονικός Συνεργάτης του T.E. T.E. T*

*Τεκμηρίωση – Σύνταξη*

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΘΕΟΓΙΑΝΝΗ

ΑΣΗΜΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΠΟΡΙΚΗΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΑΜΑΡΑ

*Έκτακτοι συνεργάτες*

ΗΛΙΑΣ ΓΚΟΒΑΡΗΣ

ΒΑΝΗ ΚΟΥΛΟΧΕΡΗ

*Ηλεκτρονική και βιβλιοθηκονομική υποστήριξη*

ΒΙΚΥ ΑΣΚΗΤΗ

ΚΑΙΤΗ ΧΑΤΖΗΣΤΕΦΑΝΟΥ

Το παρόν έντυπο εκδόθηκε στο πλαίσιο περάτωσης της πράξης «Απολλόδωρος 11: Ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης», (Μέτρο 2.1, Ενέργεια 2.1.3) του 20ου Επιχειρησιακού Προγράμματος: Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση, που συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και κατά 25% από Εθνικούς πόρους.

## ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Συνεπείς προς τις υποσχέσεις μας παραδίδουμε στην κυκλοφορία το νέο τεύχος 23 του *Δελτίου Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας* ενώ το επόμενο διπλό τεύχος 24-25 έχει ήδη πάρει τον δρόμο προς το τυπογραφείο και αναμένεται να εκδοθεί στις αρχές του καινούργιου χρόνου. Επιπλέον, μία ακόμη έκτακτη διπλή έκδοση του *Δελτίου* έχει προγραμματιστεί μέσα στο 2006, ώστε το περιοδικό να καλύψει το χαμένο από παλιά έδαφος και να επιστρέψει σταδιακά στην κανονική του κυκλοφορία δύο φορές τον χρόνο.

Αισιόδοξα είναι τα μηνύματα που έχουμε από την ανταπόκριση του αναγνωστικού κοινού. Το *Δελτίο* καθιερώνεται στη συνείδηση της επιστημονικής κοινότητας ως ένας έγκυρος οδηγός σε θέματα Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, όπως βεβαιώνουν οι πολυάριθμες αιτήσεις υπευθύνων διαφόρων εντύπων για την αποδελτίωσή τους και την ένταξή τους στις βιβλιογραφούμενες πηγές. Βέβαια, ας τονιστεί ακόμα μία φορά, ότι το *Δελτίο Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας* παρακολουθεί τις εξελίξεις, κυρίως, στον χώρο του ακαδημαϊκού προβληματισμού· οι τίτλοι που παρουσιάζει μέσα από τις σελίδες του αντανakλούν την πρωτότυπη επιστημονική έρευνα πάνω στα θέματα της ελληνικής Παιδείας, που διενεργείται είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Όσο και να θέλουμε, λοιπόν, να αγκαλιάσουμε όλες τις εκδοτικές προσπάθειες μάχιμων εκπαιδευτικών, αποφοίτων πανεπιστημιακών τμημάτων, πολιτιστικών συλλόγων ή άλλων φορέων και οργανισμών, η ίδια η φυσιογνωμία του *Δελτίου* θέτει συγκεκριμένα όρια, τα οποία δεν είναι δυνατόν να παραβιαστούν. Ενθαρρύνουμε και στηρίζουμε έμπρακτα κάθε δραστηριότητα που φιλοδοξεί να δώσει μια νέα πνοή στην ελληνική Εκπαίδευση, μεταβάλλοντας τα σχολεία μας σε ζωντανές κυψέλες έμπνευσης, δημιουργίας και προβληματισμού. Η Βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου καταλογογραφεί τις εφημερίδες, τα φυλλάδια ή τα έντυπα που φθάνουν από κάθε εκπαιδευτική περιφέρεια της Ελλάδας, εντάσσοντάς τα στη μόνιμη συλλογή των περιοδικών. Η ένταξη, ωστόσο, στον επίσημο βιβλιογραφικό οδηγό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων ενέχει εξειδικευμένα κριτήρια, τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Ερευνών του Π.Ι.

Θα ήθελα, ακόμη, να πληροφορήσω τους αναγνώστες μας ότι από τους καλοκαιρινούς μήνες άρχισε η αναδιάρθρωση της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του *Δελτίου* (database), η οποία συνυπάρχει, όπως είναι γνωστό, με την έντυπή του μορφή. Οι αλλαγές, οι οποίες έγιναν, ανοίγουν νέες προοπτικές στην αναζήτηση και ανάκτηση βιβλιογραφικών εγγραφών από τον χρήστη, για οποιοδήποτε θέμα της Παιδαγωγικής ή της Εκπαίδευσης που τον απασχολεί. Στις προοπτικές αυτές είναι αφιερωμένες οι σελίδες της Βιβλιοθήκης του Π.Ι. που ακολουθούν αμέσως στη συνέχεια.

### Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Π. Ι.

**ΜΙΧΑΗΛ ΑΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

*Ομότιμος Καθηγητής και Πρώην Πρύτανης  
του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσσαλονίκης*



## Αναζήτηση στον κατάλογο του Δελτίου Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας (Μέρος ΙΙΙ)

Στα προηγούμενα τεύχη δόθηκαν αναλυτικές οδηγίες για το πώς γίνεται η βασική και η σύνθετη αναζήτηση στον ηλεκτρονικό κατάλογο του Δελτίου Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας\*, ο οποίος είναι προσπεύσιμος στον καθένα μέσω διαδικτύου στη διεύθυνση:

[www.pi-schools.gr/library](http://www.pi-schools.gr/library)

Θα συνεχίσουμε τώρα την εικονική μας περιήγηση στους χώρους της Βιβλιοθήκης του Π.Ι., παρουσιάζοντας ορισμένες επιπλέον δυνατότητες σχετικά με την αναζήτηση στο Δελτίο Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας.

### Θεματική αναζήτηση, μια «έξυπνη» επιλογή

Όταν δεν αναζητούμε συγκεκριμένο συγγραφέα ή άρθρο, πρώτη μας ενέργεια είναι να διατυπώσουμε το θέμα που μας ενδιαφέρει. Στη συνέχεια, χρησιμοποιούμε τη βασική ή, καλύτερα, τη σύνθετη αναζήτηση για να το προσεγγίσουμε στις διάφορες παραμέτρους του. Η αναζήτηση στηρίζεται, όπως είναι γνωστό, στις λέξεις-κλειδιά. Μπορούμε, δηλαδή, να συνδυάσουμε δύο ή περισσότερους όρους για να έχουμε το καλύτερο δυνατόν αποτέλεσμα. Αν για παράδειγμα το θέμα που μας ενδιαφέρει είναι «Η διδασκαλία στην Ειδική Αγωγή», θα πρέπει να γράψουμε: *Ειδική Αγωγή ΚΑΙ Διδασκαλία*:

Αναζήτηση Εγγραφών [ 2. Κατάλογος Δελτίου Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας ]:

(1)	(2)	(3)
Οπουδήποτε	ειδικη αγωγη	And
Οπουδήποτε	διδασκαλια	Or
Οπουδήποτε		And Not

Αναζήτηση

Τα αποτελέσματα, που θα έχουμε θα περιέχουν ταυτόχρονα **και** τον όρο *Ειδική Αγωγή* **και** τον όρο *Διδασκαλία*, περιορίζοντας έτσι την αναζήτηση στις εγγραφές, οι οποίες, κυρίως, μας ενδιαφέρουν.



\* Τι είναι ο ηλεκτρονικός κατάλογος; Πρόκειται για μια συλλογή πληροφοριών, οι οποίες έχουν αποθηκευτεί και ταξινομηθεί με ηλεκτρονικό τρόπο ή διαφορετικά ένα ολοκληρωμένο σύστημα δεδομένων. Γι' αυτό ο ηλεκτρονικός κατάλογος ονομάζεται, επίσης, ηλεκτρονική βάση δεδομένων, όρο τον οποίο χρησιμοποιούμε στη συνέχεια του κειμένου.

Όταν επιλέγουμε λέξεις-κλειδιά, όπως *Ειδική Αγωγή* και *Διδασκαλία* στο προηγούμενο παράδειγμα, υλοποιούμε μια θεματική αναζήτηση. Η θεματική αναζήτηση δεν είναι μια λύση ανάγκης στην οποία καταφεύγουμε, όταν έχουμε κενά στη βιβλιογραφία μας· αντίθετα, είναι μια «έξυπνη» επιλογή που διευρύνει την προοπτική της επιτυχημένης προσέγγισης του θέματος που μας απασχολεί, καθώς προσφέρει μεγάλες δυνατότητες να βρεθεί πλούσια και ενημερωμένη βιβλιογραφία, την οποία δεν έχουμε υπόψη μας. Προϋπόθεση, βέβαια, για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που μας παρέχει η θεματική αναζήτηση είναι να ακολουθήσουμε τις οδηγίες που δόθηκαν στο τεύχος 21/22 του ΔΕΑ και επαναλαμβάνονται, επίσης, στο *Πρώτο Βήμα Αναζήτησης* στην ενότητα *Βοήθεια και Οδηγίες* της Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης του Π.Ι.

## Βιβλιοθήκη Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

### *Το Πρώτο Βήμα Αναζήτησης:*

*Πώς να διατυπώσω το θέμα για το οποίο ενδιαφέρομαι να κάνω αναζήτηση.*



#### Περιεχόμενα

- Χρησιμοποίηση θεματικών κεφαλίδων
- Χρησιμοποίηση της λειτουργίας σάρωσης
- Γενικευμένη αναζήτηση
- Χρησιμοποίηση συνωνύμων

ΕΙΣΟΔΟΣ

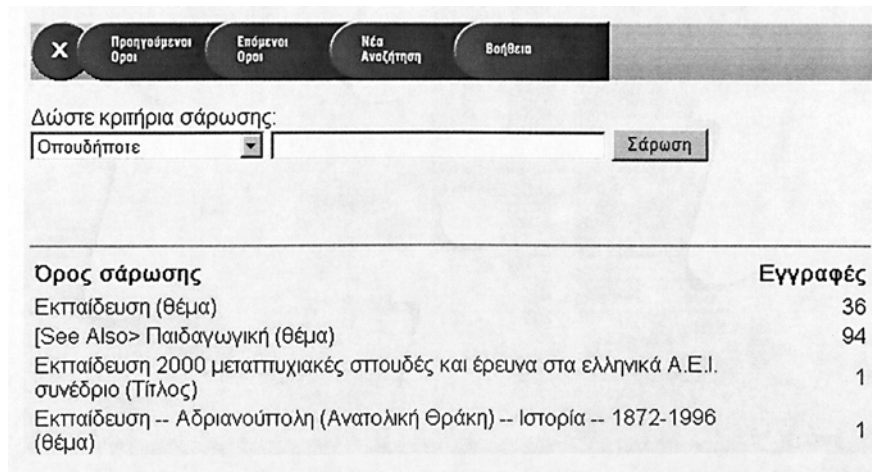
[http://www.pi-schools.gr/library/pi-lib/guide\\_help/proto.htm](http://www.pi-schools.gr/library/pi-lib/guide_help/proto.htm)

Στα πλαίσια της ενημέρωσης για τη θεματική αναζήτηση γίνονται παρακάτω ορισμένες επισημάνσεις που θα πρέπει να λάβει υπόψη του ο χρήστης, προκειμένου να εξασφαλίσει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

### **Αναζητώντας λέξεις-κλειδιά στην ηλεκτρονική βάση του ΔΕΑ**

Επειδή παρουσιάστηκαν στο παρελθόν ορισμένα προβλήματα στη λειτουργικότητα της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του ΔΕΑ, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προχώρησε τους προηγούμενους μήνες στην αναδιάρθρωσή της ώστε να καλυφθούν οι σύγχρονες ερευνητικές ανάγκες και να εξασφαλιστεί η ανάκτηση όλου του πλούτου των βιβλιογραφικών εγγραφών από το χρήστη.

Ανάμεσα στα άλλα, προστέθηκαν παραπομπές με τον αγγλικό όρο *See (Βλέπε)* και *See Also (Βλέπε επίσης)*, οι οποίες καθοδηγούν με ακρίβεια το χρήστη κατά τη διάρκεια της θεματικής αναζήτησης. Οι παραπομπές αυτές εμφανίζονται στην οθόνη του υπολογιστή επιλέγοντας *Σάρωση*, όπως βλέπουμε στην παρακάτω εικόνα.



Η *Σάρωση* είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τη θεματική αναζήτηση. Με τη λειτουργία της θα ασχοληθούμε αναλυτικότερα στο επόμενο τεύχος. Καταρχήν, όμως, θα πρέπει να εξοικειωθούμε με την «κωδικοποιημένη» γλώσσα στην οποία στηρίζεται η λειτουργία της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων του ΔΕΑ, μια γλώσσα, η οποία ουσιαστικά αποτελείται από όρους συγκεκριμένης υφής, τις λέξεις-κλειδιά. Έχει, λοιπόν, σημασία να θυμόμαστε ότι όλες οι λέξεις-κλειδιά:

- είναι καθιερωμένες στα ελληνικά και όχι σε οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα
- αναγράφονται στον ενικό πλην ορισμένων εξαιρέσεων. Συνεπώς, πληκτρολογούμε *Καθηγητής* και όχι *Καθηγητές*, όταν ενδιαφερόμαστε για την ανάκτηση εγγραφών με τον παραπάνω όρο.
- αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς ή δραστηριότητες της Εκπαίδευσης και της Παιδαγωγικής και όχι σε γενικόλογες αφηρημένες έννοιες. Δεν πληκτρολογούμε π.χ. *Εκπαίδευση ΚΑΙ Ελλάδα* αλλά *Συγκριτική Εκπαίδευση* ή *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* ή οποιοδήποτε άλλο συγκεκριμένο τομέα της εκπαίδευσης **ΚΑΙ Ελλάδα**.
- όταν αφορούν σε ονόματα οργανισμών και επίσημων φορέων συντομογραφούνται χωρίς τελείες, π.χ. *ΕΠΟΝ* και όχι *Ε.Π.Ο.Ν.*

(Συνεχίζεται)





## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	3
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΟΥ ΔΕΑ	5
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΕ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	11
<b>I. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ</b>	
Θεματικές Κατηγορίες	
1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	15
2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	16
3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	18
4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	19
4.1. ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	19
4.2. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	23
4.3. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	27
4.4. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	28
4.5. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	31
4.6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	32
4.7. ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	33
5. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	42
6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	43
και Αναλύσεις που αφορούν στα Γνωστικά Αντικείμενα του Σχολικού Προγράμματος	
6.1. ΓΛΩΣΣΑ	44
6.2. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	46
6.3. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	60
6.4. ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	63
6.5. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	66
6.6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	66
6.7. ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	72
6.8. ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	73
6.9. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	75
7. ΕΙΔΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	76
7.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	77
7.2. ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	79
7.3. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	81
7.4. ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ	87
8. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	88
9. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	90
10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	92
11. ΜΑΘΗΣΗ	97
12. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	101
13. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	105
14. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	109
15. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	111
16. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	112
17. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	113
18. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	114
<b>II. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΕΣ</b>	119
<b>III. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ</b>	122
<b>IV. ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ</b>	125
<b>V. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ</b>	126
<b>VI. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ</b>	126
<b>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</b>	
<b>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ</b>	
α. Περιοδικά	127
β. Επιστημονικές Επετηρίδες	131
γ. Βάσεις Δεδομένων	131
<b>ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ</b>	133



## ΜΙΚΡΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

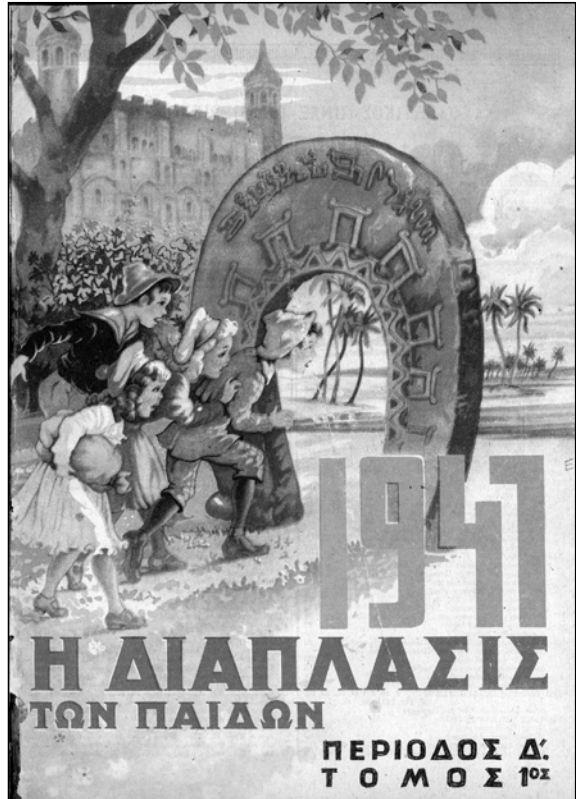
σε ελληνικά παιδαγωγικά περιοδικά που ολοκλήρωσαν τη διαδρομή τους

### Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ (1879-1948, 1956-1970)

Η *Διάπλασις* ανήκε στα μαθητικά και νεανικά περιοδικά και αποτέλεσε καινοτομία σε σχέση με τα άλλα παιδικά περιοδικά, γιατί αναγνώρισε και πρόβαλε την ψυχαγωγική διάσταση της παιδικής ηλικίας, αναζήτησε το ύφος και τη διατύπωση που της ταιριάζουν, επιδίωξε και προκάλεσε τη συμμετοχή και το διάλογο με τους αναγνώστες της. Δεν ήθελε μόνο να διδάξει, ήθελε να κινήσει το ενδιαφέρον. Απευθυνόταν σε «αμφότερα τα γένη» και παρείχε «ύλην ηθικήν και διδακτικήν, συγκεκραμένην μετά του τερπνού».

Οι συντάκτες του περιοδικού μετέφεραν στην Ελλάδα τις καινούριες παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές αναζητήσεις της εποχής τους, συνοδεύοντας έτσι την επιλογή του λογοτεχνικού υλικού με τις απαραίτητες θεωρητικές και ιδεολογικές προϋποθέσεις της εκτίμησης της παιδικής ηλικίας. Στη διακήρυξη των προγραμματικών στόχων του περιοδικού

δηλώνονταν ότι τα πρότυπά του θα είναι ευρωπαϊκά, για να γίνει εφάμιλλο των ευρωπαϊκών παιδικών περιοδικών «κατά τε την φιλοκαλίαν και την αποτελεσματικότητα». Επιπλέον, στόχος του ήταν η προβολή των χαρακτηριστικών του Έθνους μαζί με την προσπάθεια δημιουργίας ελληνικής φυσιογνωμίας. Τα ονόματα, η γλώσσα, η μουσική παράδοση και οι συνήθειες ορίζονταν σε αντιπαράθεση με τα ξένα πρότυπα (γαλλικά, γερμανικά και αγγλικά). Η ανατροφή όφειλε να είναι ελληνοπρεπής με την ιστορία, τις παραδόσεις και τα έθιμα του λαού. Η ηθική διαπαιδαγώγηση, ανεπηρέαστη από επιστημονικές, οικονομικές, πολιτικές ή άλλες θεσμικές αλλαγές, εξουδετέρωνε τις τυχόν οικονομικές ή κοινωνικές διαφορές στο χώρο των αναγνωστών.



**«Τέρπειν – μα και διδάσκειν»**

Με την έναρξη της κυκλοφορίας της *Διαπλάσεως* το 1879, με ιδρυτή, διευθυντή και εκδότη το Νικόλαο Π. Παπαδόπουλο και αρχισυντάκτη τον Αριστοτέλη Κουρτίδη, ένα μόνο από τα παιδικά περιοδικά του 19ου αιώνα συνεχίζει να εκδίδεται, η *Εφημερίς των παιδων*. Η *Διάπλασις* ήταν μηνιαίο περιοδικό αρχικά, έπειτα δεκαπενθήμερο και τέλος εβδομαδιαίο (το Σάββατο). Η έκδοσή του κάλυψε επτά περίπου δεκαετίες. Αρχικά γραφόταν σε αρχαιότροπη γλώσσα, αργότερα σε καθαρεύουσα και, τέλος, μετά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917, στη δημοτική. Δύο λόγοι ξεχώρισαν το περιοδικό από τα υπόλοιπα παιδικά περιοδικά: η μακροβιότητα του και η συμμετοχή των αναγνωστών στη διαμόρφωση των θεματικών ενοτήτων του. Από τις οκτώ σελίδες κάθε τεύχους οι δύο εξέφραζαν ή αντανakλούσαν τις αναζητήσεις της παιδικής ηλικίας και της νεότητας. Το διάβάζαν και μαθητές των τελευταίων τάξεων του γυμνασίου, φοιτητές πανεπιστημίου και οι συγγενείς τους. Με τη δημιουργία νέων σπηλών (1896) εξασφαλίζεται η ανανέωση της ύλης.

Βασικός συντελεστής της επιτυχίας και της απήχησης της *Διαπλάσεως* υπήρξε ο Γρ. Ξενόπουλος, που από το 1941 ανέλαβε διευθυντής της. Η Γεωργία Ταρσούλη, συνεργάτρια και για ένα διάστημα αρχισυντάκτρια του περιοδικού γράφει: «Η *Διάπλασις των παιδων* ήταν ένα σεμνό τριανταφυλλί φυλλαδιάκι, δεκαεξασέλιδο (...) Κι ο νεαρός λογοτέχνης (...) Γρ. Ξενόπουλος, δεν είχε κλείσει ακόμα τα εικοσιτρία, (...) ερχόταν να τινάξει στον αέρα όλο το συντηρητικό οικοδόμημα της *Διαπλάσεως των παιδων*». Ως διευθυντής είχε την ευθύνη της επιλογής της ύλης και παρείχε σταθερά εβδομαδιαίες συνεργασίες που συντηρούσαν αμείωτο το ενδιαφέρον των συνεργατών του. Με θεματική προβληματισμού, ξεκάθαρους παιδευτικούς στόχους και με το γνώριμο, νευρώδες πάντα, χρονογραφικό ύφος, το τερπνό και εύληπτο συνάμα, συντάσσει τις «Αθηναϊκές Επιστολές». Έγραφε σχεδόν μόνος του τις περισσότερες σελίδες του περιοδικού και υπέγραφε τις μεταφράσεις των μυθιστορημάτων που δημοσιεύονταν. Η θεματολογία αντλούνταν από την επικαιρότητα (ιστορική, πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική).

Με αφορμή το 44ο έτος κυκλοφορίας του περιοδικού ο Γρ. Ξενόπουλος διαπιστώνει: «ο λόγος που στάθηκε η *Διάπλασις* είναι που, όταν πρωτοβγήκε, δε μιμήθηκε κανένα. Εκαινοτόμησε, άνοιξε δρόμο δικό της, παρουσιάστηκε με ψυχή και μορφή ιδιότυπη. Ψευδώνυμα, διαγωνισμοί, αλληλογραφίες (...) και χίλια δυό που τα βλέπουμε σήμερα και σ' άλλα περιοδικά, και για μεγάλους ακόμα, αυτή πρώτη, τα εισήγαγε».

Το περιοδικό δημοσίευσε αναγνώσματα για μικρά παιδιά, μυθιστορήματα σε συνέχειες, διασκευασμένα, για να μπορούν να διαβαστούν από παιδιά, διηγήματα, ποιήματα, ευθυμογραφικά σκίτσα, παιδικούς μονολόγους, διαλόγους, κωμωδίες και δράματα, διαγωνισμούς διηγήματος, ποίησης, σύνθεσης και λύσης πνευματικών ασκήσεων και μετάφρασης (συνήθως από τα γαλλικά). Ενθάρρυνε τις μαθητικές δραστηριότητες και προσπάθειες των αναγνωστών του, επαινούσε εκείνους που άριστευσαν και παρακινούσε όλους να επιτύχουν. Συμπλήρωνε ή διόρθωνε το διαπαιδαγωγικό ρόλο της οικογένειας και του σχολείου. Η απήχηση του περιοδικού διαπιστώθηκε από την κυκλοφορία του. Ο αριθμός των συνδρομητών είχε φτάσει τις

6.000 ενώ των αναγνωστών τις 30.000. Τα τεύχη του έφταναν σε πολλές πόλεις του ελληνικού κράτους και του εξωτερικού, όπου υπήρχαν σημαντικές ελληνικές κοινότητες.

Έτσι η *Διάπλασις* προσφερόταν σε πολλαπλές αναγνώσεις που γίνονταν δυνατές χάρη στην οργάνωση του υλικού της. Οι διαδοχικές ή επάλληλες διαστρωματώσεις που κάλυπταν την αφηγηματική διατύπωση μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως τόπος καταγραφής και κατάθεσης της παιδικής μαρτυρίας και της μαρτυρίας της νεότητας, που αφορούσε στις αντιδράσεις της απέναντι στα κοινωνικά, ηθικά, εθνικά, και πολιτικά ζητήματα της εποχής. Η στήλη των «Αθηναϊκών Επιστολών», οι οποίες έχουν θεωρηθεί ότι ανήκουν στο γένος των χρονογραφημάτων, και ορισμένες φορές η στήλη της αλληλογραφίας, επέβαλλαν μία ιδιαίτερη ανάγνωση της επικαιρότητας η οποία, με τη χρονική απόσταση που μεσολαβούσε, γινόταν μια ιδιαίτερη ανάγνωση της ιστορίας.

Μετά το Γρ. Ξενόπουλο, διακόπηκε η έκδοση του περιοδικού, το οποίο ξανακυκλοφόρησε το διάστημα 1956 έως 1970, οπότε και σταμάτησε η έκδοσή του. Το γεγονός αυτό ζημίωσε την εκπαίδευση των ελληνοπαίδων, γιατί εκτός από την ψυχαγωγική και παιδαγωγική διάσταση καθώς και τη μελλοντική κοινωνική ένταξη των αναγνωστών του, το περιοδικό ασχολούνταν και με τους χώρους που τους αφορούσαν άμεσα: το σπίτι και το σχολείο. Το σπουδαιότερο ίσως επίτευγμα ενός παιδικού περιοδικού στα τέλη του 19ου και το μεγαλύτερο διάστημα του 20ου αιώνα ήταν και η ουσιαστική προσφορά του στο κοινό που απευθυνόταν: «τέρπειν – μα και διδάσκειν».



## I. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

### 1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΑΓΕΝΑΣ ΕΛΙΣΑΙΟΣ, «**Η σοβιετική παιδαγωγική εμπειρία: η επικαιρότητα των βασικών παιδοψυχολογικών αντιλήψεων και αρχών οργάνωσης της σοβιετικής εκπαίδευσης**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 79-91.

\* Σοβιετική Ένωση \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Ψυχολογία του παιδιού \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Εκπαίδευση-Ιστορία

ΩΜΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, ΚΑΣΤΑΝΗΣ ΝΙΚΟΣ, «**Οι αναμορφώσεις της ελληνικής μαθηματικής παιδείας στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα: ένα πλαίσιο προβληματισμού**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 130, 131 (2003), σσ. 78-92, 127-136.

\* Μαθηματικά, Σπουδή και διδασκαλία \* Ιστορία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Διδακτικό βιβλίο \* Βιβλιογραφία - Εγχειρίδια

ΚΑΖΟΛΕΑ-ΤΑΒΟΥΛΑΡΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, «**Διδακτική και ψυχοπαιδαγωγικές καινοτομίες στο πειραματικό σχολείο Αθηνών (1929-1940). Όψεις διαχρονικών αιτημάτων της ελληνικής εκπαίδευσης**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 146-168.

\* Πειραματικό σχολείο - Αθήνα \* Παιδαγωγικό διοικητικό πρόγραμμα του σχολείου \* Ψυχολογία της Μάθησης \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Καινοτομία \* Μαθητής \* Επαγγελματική επιτυχία

ΚΑΥΚΟΥΛΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, «**Η Γλωσσοεκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 508-512.

\* Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση \* Δημοτικισμός και δημοτικιστές \* Γλώσσα και εκπαίδευση \* Ελλάδα - Ιστορία, νεότερη - 20ός αι.

ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, «**Η εκπαίδευση στην Ερμούπολη την πρώτη πεντηκονταετία του ελληνικού κράτους**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 166-171.

\* Ελλάδα - Ιστορία - 1821 - 1897 \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Ερμούπολη (Σύρος) \* Προτεσταντισμός \* Ιεραποστολές

ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, «**Η διαχρονική επικαιρότητα μιας τραγικής διαπίστωσης του Μίλτου Κουντουρά: “Το παιδί ο αγαπτός προλετάριος”**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 8-9(455-456) (2003), σσ. 428-435, 498-502.

\* Κουντουράς Μίλτος (1889-1940) \* Πειραματική εκπαίδευση \* Καινοτομία \* Επιστήμες της Αγωγής \* Μάθηση \* Ίσες ευκαιρίες

## 2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, «Οι στόχοι, προτεραιότητες, πολιτικές και διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις εκπαιδευτικές πολιτικές», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 102-115.

\* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Κοινωνικό δίκαιο \* Ευρωπαϊκή Ένωση, Χώρες της - Σχέσεις

ΒΩΡΟΣ Φ. Κ., «Ποιότητα εκπαίδευσης: προοιμακή προσέγγιση», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 65-69.

\* Ελλάδα \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Εξοπλισμός \* Περιεχόμενο της εκπαίδευσης \* Αξιολόγηση \* Ίσες ευκαιρίες

ΓΙΑΒΡΙΜΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «Δημιουργία, ανάπτυξη και λειτουργία δικτύων και συμπράξεων», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 62-68.

\* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Σχέση σχολείου - κοινότητας \* Τοπική συνεργασία \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Ευέλικτη Ζώνη \* Καινοτομία

ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΒΑΣΩ, «Νοηματοδοτήσεις του εμφυλίου πολέμου στα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας της περιόδου 1950-1991», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 131 (2003), σσ. 111-126.

\* Διδακτικό βιβλίο \* Ιστορία \* Ελλάδα - Ιστορία - Εμφύλιος πόλεμος, 1944-1949 \* Εθνικισμός και κομμουνισμός \* Προπαγάνδα \* Βιβλιογραφία - Εγχειρίδια

ΘΕΡΙΑΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «Το Ολοήμερο Σχολείο: μια κριτική θεώρηση», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 66 (2003), σσ. 18-19.

\* Ολοήμερο Σχολείο \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΚΙΟΥΛΑΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ, «Πρόταση επιλογής στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 66 (2003), σσ. 32-37.

\* Διοίκηση της εκπαίδευσης \* Κριτήριο επιλογής \* Διευθυντικό προσωπικό \* Επιμόρφωση \* Αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ, «Για τα κυβερνητικά μέτρα στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση: μια παιδαγωγική - πολιτική ανάλυση», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 14-29.

\* Υποχρεωτική Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Ολοήμερο Σχολείο \* Διαθεματικότητα \* Ευέλικτη Ζώνη \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΜΠΟΝΙΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, «Η παιδαγωγική και η εκπαίδευση της ειρήνης ως φορείς σχεδιασμού και διάχυσης ενός κοινωνικού νεωτερισμού στη Ν.Α. Ευρώπη», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 87-99.

\* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Ειρήνη \* Βαλκάνια \* Πρόγραμμα συνεργασίας \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Ανθρώπινα δικαιώματα \* Καινοτομία

- This paper is a proposal for introducing a plan for «Critical Pedagogy and Education for Peace» in the Balkan region. I initially refer to the importance of Education for Peace and then to the need for stressing its Balkan dimension as part of a broader European and global trend for



promoting education for peace. Finally I try to trace those issues through which the above trend can relate to preschool, school, tertiary and continuing education and lifelong learning as they develop in south-eastern Europe.

ΠΕΡΣΙΑΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «**Η ελληνική μεταρρύθμιση “Εκπαίδευση 2000-Παιδεία Ανοικτών Οριζόντων”**: μια συγκριτική θεώρηση», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 65-80.

\* Ελλάδα \* Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις - 1964 - 2000 \* Θεωρία της εκπαίδευσης \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Συγκριτική Εκπαίδευση

- The paper uses five comparative tools (the theory of functionalism and conflict, the theoretical frameworks of modernity and postmodernity, the contemporary international discourse on educational reform, the rationale of recent major educational reforms in Anglo - American Democracies, and the OECD 1995 Critical Survey on Education in Greece) to try to uncover the identity of the 1997 major Greek education reform «Education 2000 - For an Education of Open Horizons». The comparison shows that the Greek reform is to a great extent governed by functionalist and modern (rather than postmodern) ideas and that it diverges substantially from the major reforms in USA, Canada and UK. (Summary abridged)

ΠΕΣΤΙΟ ΜΠΕΝΖΑΜΙΝ, ΜΠΟΤΑΝΓΚΑ ΜΑΡΚ (Μιφρ.: Νατάσα Καραβά, Αλεξάνδρα Λάμπρου, Ειρήνη Αβραμιώτη), «**Η εκπαίδευση στην Ευρώπη μετά τη διακήρυξη της Μπολόνιας: κόλαση ή παράδεισος;**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 12 (2003), σσ. 62-86.

\* Τριποβάθμια Εκπαίδευση \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Νεοφιλελευθερισμός \* Κεφαλαιοκρατία

ΡΑΠΤΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ, ΡΑΠΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, «**Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και δράσης στο σχολείο και η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών: νέα ώθηση σε παλιά αιτήματα**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 115-142.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Τεχνολογία της πληροφορίας \* Διαδικασία μάθησης \* Καινοτομία \* Κριτικό πνεύμα \* Ρόλος του καθηγητή

- Με την παρούσα εργασία τίγονται ορισμένα γενικά ζητήματα σχετικά με το ρόλο των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, τα οποία έχουν γίνει επανειλημμένα αντικείμενο συζήτησης από τους σχετικούς μελετητές, αυτή τη φορά όμως από τη σκοπιά της αναμενόμενης συμβολής των ΤΠΕ στη δημιουργία ενός διδακτικού/μαθησιακού περιβάλλοντος που διευκολύνει την ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης και της χειραφετικής ανάπτυξης των μαθητών, εφόσον βέβαια συντρέχουν και άλλες προϋποθέσεις, που συνδέονται με την ασκούμενη εκπαιδευτική πολιτική, την αλλαγή του διδακτικού πλαισίου στο σχολείο και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε μια κατεύθυνση ενδυνάμωσης των δημιουργικών και κριτικών τους δεξιοτήτων. (Περίκοπη περίληψη)

ΡΑΠΤΗΣ ΑΡ., ΡΑΠΤΗ ΑΘ., «**Εκπαιδευτική πολιτική και εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση**», *Επάκουκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 108-119.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Επιμόρφωση \* Ρόλος του καθηγητή \* Αξιολόγηση εκπαιδευτικού \* Ποιότητα διδασκαλίας \* Συμμετοχική μάθηση

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: “Διαθεματικότητα” - Κριτική θεώρηση**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 131 (2003), σσ. 13-78.

\* Διαθεματικότητα \* Ελλάδα \* Υπουργείο Παιδείας \* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης \* Προπαγάνδα \* Παγκοσμιοποίηση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδακτικό βιβλίο \* Ευέλικτη ζώνη \* Προσχολική

Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Συγκριτική ανάλυση \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Νεοφιλελευθερισμός \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ, ΘΕΡΙΑΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Οι οργανώσεις και τα συνδικάτα των εκπαιδευτικών απέναντι στον κοινωνικό διάλογο: αμφισημίες και προβληματισμοί γύρω από μια ευρωπαϊκή συνάντηση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 131 (2003), σσ. 79-86.

\* Καθηγητής \* Συνδικαλισμός \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Νεοφιλελευθερισμός

### 3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Η., ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ Π., ΦΩΚΑΣ Ε., «Αντιλήψεις διευθυντών σχολικών μονάδων Ν. Αχαΐας για το ρόλο του σύγχρονου διευθυντή στη σχολική κοινότητα. Μια ποσοτική και ποιοτική έρευνα», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 72-94.

\* Διευθυντής \* Προσόν \* Ρόλος \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Γνώμη \* Αχαΐα \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Nowadays a series of important questions are put forward regarding the contribution of primary school to the formation of a modern global educational system. School is an organization, which can have different orientations and perspectives. In our research (which was done through a questionnaire administrated to headmasters of our region) the headteachers were asked to express their opinions about the characteristics of the school that they consider as most important and the ones that they consider as least important. (Summary abridged)

ΔΗΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΗΛ., «Το δημογραφικό πρόβλημα και οι επιπτώσεις του στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 1 (2002), σσ. 51-63.

\* Δημογραφική έρευνα \* Πληθυσμός σχολικής ηλικίας \* Ελλάδα \* Επάγγελμα του καθηγητή \* Ώρες εργασίας \* Στατιστικά δεδομένα \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΖΙΑΡΑΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Β., «Η αξιολόγηση ως προϋπόθεση αποτελεσματικής στελέξεως στην Εκπαίδευση», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 116-125.

\* Διευθυντικό προσωπικό \* Κριτήριο επιλογής \* Αξιολόγηση \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Εκπαιδευτική νομοθεσία

ΘΕΟΦΙΛΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ, «Ελλείμματα στη διοίκηση του Δημοτικού σχολείου στην Κύπρο», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 137-156.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Κύπρος \* Διευθυντής \* Απαιτήσεις επαγγέλματος \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The major purpose of the research presented in this article was to study the deficiencies, if any, in the management of primary schools in Cyprus. Those deficiencies were studied through the perceptions of primary school teachers and principals. Eleven criteria for the effective primary school principal, coming out of the existing research literature, were used in the present study to judge principal effectiveness. The subjects who participated in the study assessed each criterion on a seven-point interval scale (where 1 = to a minimum to 7 = to a maximum extent) three times: how much there is now, how much there should be, how important it is. (Summary abridged)

ΚΑΤΑΒΑΤΗ ΕΥΑΝΘΙΑ, «Ο ρόλος του σημερινού διευθυντή μιας σχολικής μονάδας», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 191-195.

\* Διοίκηση σχολείου \* Διευθυντής \* Ρόλος \* Κριτήριο επιλογής \* Προσόν \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου

ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗΣ Π.Κ., «Ο ρόλος του διευθυντή στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 81-88.

\* Διευθυντής \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Διοίκηση σχολείου \* Ρόλος \* Ικανότητα \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου

ΜΠΟΥΛΟΥΜΠΙΑΣΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, «Επιλογή, υποστήριξη και ανάπτυξη των διευθυντών σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 513-519.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Διοίκηση σχολείου \* Διευθυντής \* Κριτήριο επιλογής \* Προσόν \* Επιμόρφωση

ΝΕΡΑΤΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ., «Η “διοικητική επαγγελματικότητα” ως κριτήριο επιλογής του εκπαιδευτικού διοικητικού λειτουργού», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 49-61.

\* Διευθυντικό προσωπικό \* Καθηγητής \* Κριτήριο επιλογής \* Ικανότητα \* Επαγγελματική κατάρτιση \* Διαπροσωπικές σχέσεις

ΣΑΪΤΗ ANNA, «Ο θεσμός του περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης και η διοικητική αποκέντρωση στην εκπαίδευση: θεσμοί σε κρίση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 75-84.

\* Διευθυντικό προσωπικό \* Διοικητική δομή \* Αποκέντρωση στη διοίκηση \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΧΛΕΜΕΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, «Πολιτικές και δράσεις για τα στελέχη της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με άξονες αναφοράς την επιλογή, την υποστήριξη και την παραπέρα εξέλιξη και ανάπτυξή τους», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 27 (2003), σσ. 120-127.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Διευθυντικό προσωπικό \* Κριτήριο επιλογής \* Προσόν \* Εκπαιδευτική νομοθεσία

## 4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

### 4.1 ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΓΕΡΜΑΝΟΣ Δ., ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ Α. [κ.ά.], «Η λειτουργία του χώρου ως υλικού πεδίου αγωγής: εφαρμογή σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 95-114.

\* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Συνθήκες μάθησης \* Αλληλενέργεια \* Περιβαλλοντική εκπαίδευση  
\* Ομαδική μάθηση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Relations pertinent to classroom life, the educational process and the material educational field are inherently dependent factors of a selfcomplementary system. Our study of this system as well as our study of the basic principles of Environmental Education resulted in the development of a versatile educational project applied to a specific kindergarden; that project was based on the group collaborative teaching method, the effect of space as a material educational field and a daily evaluation of the progress made. The end-result of this project was the development of several factors, such as interactions in the classroom, creative forms of behaviour, and the role of the teacher as well as the development of the knowledge acquired by children.

ΓΚΛΙΑΟΥ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, «Βιβλιοθήκη στο νηπιαγωγείο: χώρος δημιουργικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 35 (2003), σσ. 14-21.

\* Σχολική βιβλιοθήκη \* Ρόλος του καθηγητή \* Ίσες ευκαιρίες \* Δημιουργικές δραστηριότητες \* Πρώιμη μάθηση

ΓΚΟΥΡΓΚΟΥΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «Τα παιδιά ως αναγνώστες», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 34 (2003), σσ. 8-11.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Παιδικό βιβλίο \* Ανάγνωση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Ρόλος του γονιού

ΔΗΜΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, «Συστήματα οργάνωσης ιδιωτικών παιδικών σταθμών», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 34 (2003), σσ. 18-26.

\* Παιδικό Σταθμό \* Διοίκηση και οργάνωση \* Διαρρύθμιση χώρου \* Εξοπλισμός \* Σχέση σχολείου-κοινότητας

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑΣ, «Η αντιμετώπιση της γλωσσικής διαφορετικότητας στο νηπιαγωγείο», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 34 (2003), σσ. 12-17.

\* Ξένος μαθητής \* Μητρική γλώσσα \* Γλώσσα διδασκαλίας \* Ίσες ευκαιρίες \* Διγλωσσία \* Γνωστική ανάπτυξη

ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΕΜΜ., «Έχουν θέση ο Παπαδιαμάντης, ο Βιζυηνός και οι άλλοι κλασικοί της λογοτεχνίας μας στην Προσχολική και Πρωτοσχολική εκπαίδευση;», *Διαδρομές*, τχ. 9-10 (2003), σσ. 40-48.

\* Παιδική λογοτεχνία, Ελληνική \* Ανθολογία \* Λογοτέχνες, Έλληνες \* Διδακτικά βοηθήματα \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα διδασκαλίας

ΚΟΡΝΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ Ν., «Η επίλυση των αριθμητικών προβλημάτων από παιδιά προσχολικής ηλικίας», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 131-147.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Αριθμητική - Προβλήματα, ασκήσεις κλπ. \* Διαδικασία μάθησης \* Επίδοση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The aim of the study was to examine the problem solving processes of nursery school children. Sixty children were given addition, subtraction, multiplication and division problems that differed in semantic structure. The results suggest that the vast majority of children had a correct strategy to solve the addition and subtraction problems. Even the multiplication and division

problems, which are presumed to be difficult for young children, were successfully solved by more than half of them. The analysis of children's solution strategies revealed that most problems were solved by directly modeling the action described in them. The findings suggest that children's problem solving abilities have been underestimated. (Summary abridged)

ΛΕΜΟΝΙΔΗΣ Χ., ΧΑΤΖΗΛΙΑΜΗ Μ., ΚΥΡΙΔΗΣ Α., «**Η επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος στις αριθμητικές γνώσεις των νηπίων**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 121-139.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Αριθμητική \* Επίπεδο γνώσεων \* Οικογενειακό περιβάλλον \* Επιρροή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The aim of this particular piece of research was to investigate the level of the mathematic knowledge of infants as well as the existence of any possible relation between their mathematic knowledge and the socio-economic characteristics of their family (both parents' profession and educational level). T-test analysis and One Way ANOVA was carried out. The results showed that the ability of infants to recognize numbers is the only one among the eight mathematic capabilities tested, which is affected by parents' socio-economic characteristics.

ΜΑΝΤΖΙΟΥ-ΖΙΩΓΑ ΤΟΥΛΑ, «**Η καινοτομία των ερεθισμάτων και η υποβολή ερωτήσεων παιδιών προσχολικής ηλικίας**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 101-118.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Διδακτικά βοηθήματα \* Καινοτομία \* Μάθηση με ανακάλυψη \* Γνωστική ανάπτυξη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This study explores preschoolers questioning behavior in relation to novel stimuli. The questions asked by a sample group of children were recorded in relation to certain indices of novelty; i.e. surprisingness, complexity, and incongruity evoked by the properties of the presented stimuli, under a structural and non structured condition. Surprisingness elicited the greatest number of questions asked as opposed to the low number of questions elicited by complexity.

The data of this research study suggest that children's questioning is manifested as a process which is not only determined by cognitive parameters, but also by the stimulus properties which impede or not the development of such behavior. These research data help us gain valuable insight into children's questioning behavior and implement specific practices in pre-school settings providing care and education as regards the selection of the materials, to be used, while at the same time providing for a more effective learning environment.

ΜΑΡΙΔΑΚΗ-ΚΑΣΣΩΤΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΡΑΛΛΗ ΑΣΗΜΙΝΑ, «**Προσαρμογή και σάθμιση στην ελληνική πραγματικότητα της κλίμακας αξιολόγησης δεξιοτήτων για παιδιά ηλικίας 5-6 ετών**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 17-26.

\* Αξιολόγηση \* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Δεξιότητες \* Τεστ \* Ελλάδα \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The present study sought to adjust and standardize in Greek reality the Infant Index constructed by Desforges and Lindsay (1995) to assess the attainments of preschoolers in different areas of development, 36 kindergarten teachers who served in equal number of schools in 9 different areas of Greece were asked to complete for 533 children aged 5-6 years the Greek version of the Infant Index which was called Rating Scale for Assessing Skills in Children aged 5-6 Years. Both the test-retest reliability coefficients and the internal consistency coefficients that were reported for the above scale confirmed that it is reliable for use in Greek population. It was also found that the structure of the Rating Scale for Assessing Skills in Children aged 5-6 Years is similar to that of the Infant Index. The present scale can be used by teachers to identify the level of a pupil's



development in the areas of literacy skills, maths, motor skills, social behaviour and independent learning skills. It may also be used by researchers interested in the study of related issues.

ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, «**Πώς συνεργάζομαστε με τους γονείς στο 4ο Νηπιαγωγείο Θήβας**», *Γέφυρες*, τχ. 11 (2003), σσ. 6-21.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Γραφή - Σπουδή και διδασκαλία (Προσχολική) \* Ανάγνωση (Προσχολική) \* Σχέση γονιού - καθηγητή \* Παιδικό βιβλίο \* Πρώιμη μάθηση \* Ερωτηματολόγιο

ΝΤΙΝΑΣ Κ. [κ.ά.], «**Οι νηπιαγωγοί επιχειρούν μια πρώτη αποτίμηση του νέου προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας για το ελληνικό νηπιαγωγείο**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 165-185.

\* Διδασκαλία γλώσσας \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις - 1964-2000 \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The new education reform, carried out in the 1998-2000 (Pedagogical Institute, 1998:10), introduced for the first time in the history of Greek education a corpus of curricula which included clearly stated teaching principles and goals for every subject, the contents of subjects divided into units, the objectives that have to be fulfilled in every teaching unit in relation to the subject aims, and finally the methods and the means which are necessary in order to attain the desired objectives. This corpus is called «unified framework of curricula» and constitutes an attempt to induce a new perspective about the construction of knowledge by broadening the orientation of the teaching material and by avoiding overlapping or sterile recycling. (Summary abridged)

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑ, «**Το σύγχρονο νηπιαγωγείο και η ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 36 (2003), σσ. 22-24.

\* Διαπολιτισμική προσέγγιση \* Ενίσχυση \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Διαθεματική προσέγγιση \* Βιωματική μάθηση \* Ομαδική μάθηση

ΠΑΤΙΝΙΩΤΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ, ΝΤΟΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΣΗ, ΘΩΜΑ ΕΛΕΝΗ, «**Πώς βλέπουν οι γονείς το Ολοήμερο Σχολείο**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 24-43.

\* Ολοήμερο Σχολείο \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Γονείς \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΡΑΒΑΝΗΣ Κ. [κ.ά.], «**Διαδικασίες διδακτικής αλληλεπίδρασης και γνωστικοί μετασχηματισμοί: η τριβή ολίσθησης στη σκέψη παιδιών 5-6 ετών**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 156-172.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Γνωστική ανάπτυξη \* Τριβή \* Αντίληψη \* Διδακτική \* Πειραματική έρευνα

- The friction is a physical phenomenon, which impedes the movement of an object on the surface of another one. In the case of an object moves on a horizontal level, the friction depends on two factors: the weight of the moving object and the nature of the surfaces in contact. If a child understands that the movement of an object on a horizontal level depends on these two factors, then in fact he handles in a functional way the parameters that the friction is related to. In this study, is presented an effort of teaching interaction with pre-school children, having as an object the understanding of the factors that the friction depends on when it is performed on an object that freely moves on a horizontal surface.

ΣΙΡ ΓΕΡΤΡΟΥΔΗ-ΔΩΡΟΘΕΑ, «Παραμύθια ... για την κοινωνική μάθηση», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 18-19.

\* Παραμύθι \* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Διδακτική \* Κοινωνική μάθηση

ΤΣΙΑΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ Δ., «Η έννοια της διαφορετικότητας στις μικρές ιστορίες», *Διαδρομές*, τχ. 9-10 (2003), σσ. 17-26.

\* Παιδική λογοτεχνία \* Παιδικές ιστορίες, Ελληνικές \* Διαφορετικότητα \* Λογοτεχνία και κοινωνία \* Κουλτούρα \* Υλικό αναφοράς

## 4.2 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Η Ολυμπιακή παιδεία στο Δημοτικό σχολείο», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 8-9.

\* Ολυμπιακό ιδεώδες \* Μάθηση \* Ευέλικτη Ζώνη \* Διδακτική \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Ρόλος του καθηγητή

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤ.Ν., ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗΣ ΠΑΝ., ΠΑΝΑΟΥΡΑ Γ., «Σχολική αποτυχία: απακή απόδοση και συμπεριφορά δασκάλων», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 115-136.

\* Σχολική αποτυχία \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Κύπρος \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Attribution theory, or the study of perceived causation, claims that the way in which one explains a certain outcome influences his or her attitudes and behavior towards the affected person. This study aimed to examine the relationship between teacher attributions of student failure and the treatment of low achieving students in class. Teachers in an educational district of Cyprus received a questionnaire asking them to identify a failing student in their class, explain the reason for this failure by attributing it differentially to several causes and finally to describe their own behavior towards the student. (Summary abridged)

CANTIDOU, EVANGELIA, «Peripatetic teachers: An investigation of the Greek Primary ELT teachers' perceptions on their deployment», *Bridges*, τχ. 11 (2003), σσ. 17-23.

\* Αγγλική γλώσσα \* Καθηγητής \* Διοίκηση της Εκπαίδευσης \* Κατανομή του σχολικού χρόνου \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

CARLA, BAZZANELLA (Μτφρ.: Ι. Φ. Βλαχόπουλος), «Η μεταφορά κατά τη διάδραση στην τάξη», *Γέφυρες*, τχ. 12 (2003), σσ. 24-29.

\* Μαθητής \* Προγενέστερη γνώση \* Μάθηση με ανακάλυψη \* Ρόλος του καθηγητή \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Ιταλία (Τορίνο)

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΡΤΕΜΙΣ, ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, «Η θέση της γυναίκας στην κοινωνία: χθες και σήμερα», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 29-34.

\* Σχέδιο εργασίας \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Διαθεματικότητα \* Γυναικείο φύλο \* Κοινωνική κατάσταση

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ, «Στοχοθεσία και αξιολόγηση του μαθήματος της Ιστορίας στο Δημοτικό», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 56-64.

\* Ανθρωπιστικές επιστήμες \* Ιστορία - Σπουδή και διδασκαλία \* Διδασκαλία με στόχους \* Εποπτικά μέσα διδασκαλίας \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Αξιολόγηση

— «**Η αξιολόγηση του μαθητή στο Δημοτικό σχολείο**», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 67 (2003), σσ. 38-43.

\* Αξιολόγηση \* Βαθμολόγηση \* Ψυχολογία του παιδιού \* Παρώθηση \* Περιγραφική αξιολόγηση \* Κοινωνική αλληλεπίδραση

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ ΣΟΦΙΑ, «**Ταξιδιώτες στις πολύχρυσες Μυκίνες**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 24-28.

\* Ευέλικτη Ζώνη \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Ιστορία, Αρχαία \* Πολιτισμός, Μυκηνναϊκός \* Βιωματική μάθηση

ΚΑΣΣΕΛΟΥΡΗΣ ΘΩΜΑΣ, «**“Ολοήμερο” ή σχολείο ολοκληρωμένης διαπαιδαγωγικής εργασίας**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 50-60.

\* Ολοήμερο Σχολείο \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Επάγγελμα του καθηγητή \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΚΑΤΣΙΦΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ, «**Κατανοώντας τα συναισθήματα στην τάξη**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 12-17.

\* Συναισθηματική εκπαίδευση \* Διδακτικά βοηθήματα \* Σχέδιο εργασίας \* Συμπεριφορά \* Συναισθηματική ανάπτυξη \* Αξιολόγηση

ΚΑΥΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ, ΖΙΑΡΑΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, «**Μαθαίνω και ανακαλύπτω: “ταξίδι” στην Ελλάδα με τη βοήθεια του χάρτη**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 28-33.

\* Χάρτης \* Γεωγραφία \* Ιστορία \* Μαθηματικά \* Γλώσσα \* Καλλιτεχνικά \* Διαθεματική προσέγγιση

ΚΑΥΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ, «**Σχολικά εγχειρίδια και ιστορική γνώση στο Δημοτικό σχολείο**», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 66 (2003), σσ. 42-47.

\* Ιστορία \* Διδακτικό βιβλίο \* Ποιότητα διδασκαλίας \* Μαθητής \* Κριτικό πνεύμα

ΚΟΛΟΒΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, «**Εργαστήρι παιδικού διηγήματος**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 5-11.

\* Ελληνική γλώσσα, Νέα - Σπουδή και διδασκαλία \* Εργασία στην τάξη \* Γραπτή έκφραση \* Ρόλος του καθηγητή \* Γλωσσική ανάπτυξη \* Δημιουργικότητα

ΚΟΠΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, «**Η παιδοκεντρικότητα των βιβλίων των Θρησκευτικών του Δημοτικού σχολείου**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 74-79.

\* Θρησκευτικά \* Διδακτικό βιβλίο \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Καινοτομία \* Βιωματική μάθηση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΟΤΣΑΛΙΔΟΥ ΕΛΛΗ, «**Τα ιδεολογικά πρότυπα μέσα από τα γλωσσικά εγχειρίδια του Δημοτικού σχολείου**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 12 (2003), σσ. 23-39.

\* Διδακτικό βιβλίο \* Γλώσσα \* Διδασκαλία - Εγχειρίδια \* Ιδεολογία \* Κοινωνική αντίληψη



ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, «Οι μαθηματικές γνώσεις των παιδιών που αρχίζουν το σχολείο: συνέπειες για την ανάπτυξη εκπαιδευτικής πολιτικής», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 148-164.

\* Μαθηματικά \* Μαθητής \* Κύπρος \* Επίδοση \* Αρχική αξιολόγηση \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This paper presents findings from research investigating the skills and knowledge in Mathematics of Cypriot pupils entering primary school. A performance test, which was designed to assess skills and knowledge in Mathematics identified in the Curriculum of Primary Education in Cyprus, was administered to a representative sample of pupils in Year 1 (N=835). Teachers were also asked to complete a report for each pupil. (Summary abridged)

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ ΗΛΙΑΣ Γ., ΒΕΡΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, «Γονείς, εταίροι στην εκπαίδευση: απόψεις Ελλήνων γονέων υπό τη σύγχρονη προβληματική», *Επιστημονικό βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 5-23.

\* Σχέση γονιού - σχολείου \* Συγκριτική Εκπαίδευση \* Ελλάδα \* Γονείς \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΜΕΣΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ, «Η παραγωγή γραπτού λόγου από τα παιδιά ως διαδικασία επίλυσης προβλήματος και ως συνεργατική δραστηριότητα», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 43-59.

\* Διδασκαλία της γλώσσας \* Γραπτή έκφραση \* Συγγραφή \* Ομαδική μάθηση \* Ρόλος του καθηγητή

- This paper discusses the need for a shift from the traditional approach to writing towards a progressive one. It analyses two characteristics of the progressive approach: writing as a process of problem-solving and writing as a social act. It presents a method, based on the idea of writing as a problem-solving activity, the «writing process», which emphasises a five-stage approach to writing: planning, drafting, revising, editing and publishing. The sociocultural theory and Vygotsky's concept of the zone of proximal development, provide the theoretical framework for creating collaborative environments (student-student, student-students, student-teacher, students-teacher) in writing activities.

ΜΥΛΩΝΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ, «Ο χρόνος κυλά...», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 34-38.

\* Χρόνος \* Εξέλιξη \* Σχέδιο εργασίας \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Ομαδική μάθηση

ΜΟΜΧΙΛΟΒΑ, ΑΝΤΟΑΝΕΤΑ; ΒΙΛΤΣΕΒ, ΣΒΕΤΟΣΛΑΒ, «Integrative tendencies in new primary education school programmes in Bulgaria and their influence on mental development of grown-ups», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 117-123.

\* Βουλγαρία \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διαθεματικότητα \* Γνωστική ανάπτυξη \* Μαθηματικά \* Φυσική Αγωγή \* Μελέτη περίπτωσης \* Ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών

ΠΑΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, «Σχολικά βιβλία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 128-129.

\* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδακτικό βιβλίο \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Εκσυγχρονισμός \* Ποιότητα εκπαίδευσης

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘ., «Μια πρόταση για διαθεματική προσέγγιση στο μάθημα της Ν. Γλώσσας της Γ' Δημοτικού», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 14-15.

\* Νέα Ελληνικά \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διαθεματικότητα \* Σχέδιο εργασίας \* Διαπολιτισμική εκπαίδευση

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ. [κ.ά.], «**Το κόμικ ως εργαλείο μάθησης στο χώρο της Χημείας: μια πιλοτική έρευνα**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 213-225.

\* Κόμικς \* Χημεία \* Κατανόηση \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Στρατηγική της μάθησης \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Στην εργασία αυτή διερευνάται η επίδραση ενός κόμικ στη βελτίωση της γνώσης παιδιών της Ε' τάξης του Δημοτικού σχολείου (N=26) σχετικά με ορισμένες έννοιες της Χημείας, καθώς και η γνώμη τους για τη χρήση του κόμικ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το κόμικ σχεδιάστηκε αποκλειστικά για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης και αναλύει: α) τα χαρακτηριστικά των φυσικών και χημικών φαινομένων, ώστε να μπορεί να γίνει πιο εύκολη η διάκρισή τους και β) τις έννοιες της χημικής αντίδρασης και της χημικής εξίσωσης, ώστε τελικά να γίνει διακριτός ο τρόπος αναπαράστασης μιας χημικής αντίδρασης από την ίδια τη χημική αντίδραση. Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται ότι το κόμικ μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις, ώστε να γίνουν πιο κατανοητές οι συγκεκριμένες έννοιες. Σε σχέση με το σχολικό εγχειρίδιο, το κόμικ φαίνεται να κερδίζει στις προτιμήσεις των μαθητών, ενώ το μάθημα της Χημείας εμφανίζεται πιο ευχάριστο, διασκεδαστικό και λιγότερο δύσκολο μετά τη χρήση του κόμικ.

ΠΑΠΑΡΟΥΣΗ ΜΑΡΙΤΑ, «**Οι Έλληνες “οικείοι ξένοι”**: εικόνες τσιγγάνων στη σύγχρονη ελληνική παιδική πεζογραφία», *Διαδρομές*, τχ. 9-10 (2003), σσ. 27-39.

\* Παιδική λογοτεχνία \* Παιδικές ιστορίες, Ελληνικές \* Τσιγγάνοι \* Στερεότυπο \* Διαφορετικότητα \* Προκατάληψη

ΠΑΤΣΑΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, «**Ολυμπιακοί αγώνες του 2004. Μια εκπαιδευτική πρόκληση**», *Ανοικτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 10-13.

\* Ολυμπιακό ιδεώδες \* Ελληνική γλώσσα \* Αισθητική αγωγή \* Ιστορία \* Διαθεματική προσέγγιση \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση)

ΣΑΪΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, «**Στάσεις των διευθυντών και των εκπαιδευτικών απέναντι στη λειτουργία των συστεγαζομένων Δημοτικών σχολείων**», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 27 (2003), σσ. 37-53.

\* Ελλάδα \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Κτήριο \* Διευθυντής \* Καθηγητής \* Στάση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΣΑΜΑΡΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, «**Η γνώση των τεχνικών γλωσσολογικών όρων σε σχέση με το βαθμό εκμάθησης της πρώτης ανάγνωσης**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 155-165.

\* Μάθηση \* Παιδί \* Ανάγνωση \* Ορολογία \* Κατανόηση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΤΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ Μ., «**Με λογισμό και μ' όνειρο**: το νέο Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων για την Ε' και την ΣΤ' Δημοτικού», *Φιλολόγος*, τχ. 112 (2003), σσ. 297-304.

\* Διδακτικό βιβλίο \* Λογοτεχνία \* Δομή \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διαπολιτισμική εκπαίδευση

ΦΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ ΑΝΝΑ, «**Η γλωσσική διδασκαλία στο σχολείο και τα βασικότερα αίτια της αποτυχίας της**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 1 (2002), σσ. 39-50.

\* Διδασκαλία γλώσσας \* Σχολική αποτυχία \* Ελλιπής επίδοση \* Μητρική γλώσσα \* Ίσες ευκαιρίες \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΨΑΡΡΟΣ Ν., ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ Ε., «Η περιπέτεια της τροφής μέσα στο ανθρώπινο σώμα: αντιλήψεις των παιδιών της Ε΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου για τη δομή και τη λειτουργία του πεπτικού συστήματος του ανθρώπου», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 197-215.

\* Ανθρώπινο σώμα \* Πεπτικό σύστημα \* Μαθητής \* Επίπεδο γνώσεων \* Αντίληψη \* Πειραματική έρευνα

- The purpose of this research was to detect students' conceptions about the structure and the function of the human digestive system. Seven primary schools, with 6 experimental classes and 5 control classes participated in this research. A written questionnaire was answered by the 118 (10-11 years-old) students before and after a nine-hour constructivist teaching intervention. The control groups (100 students 10-11 years-old) followed a traditional teacher-directed class and were pre- and post-tested using the same questionnaire. Before the teaching most of the students held not scientifically acceptable conceptions about the structure and the function of the digestive system and they did not know the association between digestive and circulatory system. (Summary abridged)

### 4.3 ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΝΤΩΝΑΤΟΥ ΜΑΡΙΑ, «Η διδακτική της Ιστορίας στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ιταλίας: η σύγχρονη άποψη», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 66 (2003), σσ. 39-41.

\* Ιστορία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Ιταλία \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Διδακτικό βιβλίο

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΣ Μ., «Ποιοι φοιτούν στην τεχνολογική κατεύθυνση; Μια πρώτη προσέγγιση, με βάση την επίδοση και τις επιλογές τους για τμήματα των ΑΕΙ», *Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 66, σσ. 50-55.

\* Τεχνολογική κατεύθυνση \* Μαθητής \* Εκλογή σπουδών \* Εισαγωγικές εξετάσεις \* Επίδοση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΖΑΦΕΙΡΙΑΔΗΣ Κ., «Οι σχολικές κυρώσεις στο γυμνάσιο», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 101-120.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Συμπεριφορά του μαθητή \* Τιμωρία \* Ψυχολογία της μάθησης \* Αποτέλεσμα της έρευνας

- The aim of the present study was to investigate the education characteristics (academic achievement, absenteeism) as well as the family characteristics and the academic motivation of high school students who were expelled from school at least once.

For this purpose 59 students who were expelled from school and 59 control students pairwished for sex and age, completed the motivation questionnaire answering questions about family personal and school characteristics. (Summary abridged)

ΚΑΛΟΓΡΙΔΗ ΣΟΦΙΑ, «Μάθηση εκτός σχολείου: μελέτη περίπτωσης μαθητών/-τριών που εγκατέλειψαν την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση», *Γέφυρες*, τχ. 13 (2003), σσ. 10-23.

\* Υποχρεωτική εκπαίδευση \* Σχολική αποτυχία \* Εγκατάλειψη σπουδών \* Μετάβαση από το σχολείο στην εργασία \* Επαγγελματική αποτυχία \* Μελέτη περίπτωσης

ΠΑΪΖΗ ΛΙΖΑ, «**Η δυναμική των σχέσεων στην... πράξη**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 17-23.

\* Μαθητής \* Ομαδοποίηση κατά ικανότητα \* Σύνθεση της τάξης \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Δυναμική ομάδας \* Ίσες ευκαιρίες

ΤΣΑΚΟΥΜΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β., «**Η Ευέλικτη Ζώνη καινοτόμων δράσεων στα γυμνάσια και η προοπτική της**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 129-136.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Ευέλικτη Ζώνη \* Διαθεματικότητα \* Μέθοδος εργασίας

ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ ΕΛΠΙΝΙΚΗ, «**Οι απόψεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τα παιδιά που αντιμετωπίζουν συναισθηματικά προβλήματα και προβλήματα συμπεριφοράς**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 45-62.

\* Παιδί \* Συναισθηματική διαταραχή \* Διαταραχή συμπεριφοράς \* Καθηγητής \* Στάση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΨΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΩΡΓΟΣ, ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ, «**Προσδιοριστικοί παράγοντες της επίδοσης των μαθητών της Γ' Λυκείου στις γενικές εξετάσεις 2000**», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 36 (2003), σσ. 185-202.

\* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Εισαγωγικές εξετάσεις \* Μαθητής \* Κοινωνικοοικονομική κατάσταση \* Επίδοση \* Συγκριτική έρευνα

- Τον Ιούνιο του 2000 πάνω από 70.000 τελειόφοιτοι της Γ' τάξεως λυκείου δοκιμάστηκαν στις γενικές εξετάσεις για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στην ανάλυση που ακολουθεί χρησιμοποιήθηκε ο πληθυσμός, και όχι δείγμα, της επίδοσης αυτών των μαθητών σε 4 γνωστικά αντικείμενα, τρεις κατευθύνσεις και δύο κύκλους, σε όλα τα λύκεια της χώρας, δημόσια και ιδιωτικά, ημερήσια και νυκτερινά. Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει τη γεωγραφική περιοχή της χώρας, το Νομό, και το όνομα του Λυκείου. Βάσει αυτών, προστέθηκε η μεταβλητή του κατά κεφαλήν εισοδήματος (ζεύξη στοιχείων Εθνικών Λογαριασμών) και του μέσου εκπαιδευτικού επιπέδου του Νομού (ζεύξη στοιχείων ΕΣΥΕ απογραφής πληθυσμού 1991). Με αυτόν τον τρόπο, προσεγγίζεται η κοινωνικοοικονομική προέλευση κάθε εξεταζομένου.

#### 4.4 ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΧΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΠΑΠΑΝΑ ΑΡΙΑΔΝΗ, «**Η ελληνική γλώσσα και οι μουσουλμάνοι σπουδαστές της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης**», *Γλώσσα*, τχ. 57 (2003), σσ. 70-88.

\* Μειονότητες - Εκπαίδευση \* Ελληνική γλώσσα \* Θράκη, Δυτική \* Μουσουλμάνοι \* Σπουδαστής - φοιτητής \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΜΠΙΧΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «**Μουσειοπαιδαγωγική: ένα πιλοτικό πρόγραμμα σπουδών**», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 103-107.

\* Πρόγραμμα Σπουδών \* Μουσεία - Εκπαιδευτικές απόψεις \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Εκπαίδευση από απόσταση \* Διαδίκτυο \* Διά βίου εκπαίδευση \* Διαπολιτισμική προσέγγιση

ΔΟΙΚΟΥ ΜΑΡΩ, «**Εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των φοιτητών με ειδικές ανάγκες: προβλήματα και προοπτικές**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 9-25.

\* Άτομα με ειδικές ανάγκες \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Σπουδαστές - Κοινωνικές συνθήκες \* Κοινωνική αλληλεπίδραση \* Συμβουλευτική στην ανώτατη εκπαίδευση \* Συγκριτική Εκπαίδευση

- This article presents the main difficulties faced by University students with special needs with regard to academic progress and social interaction. It aims to a review of support services provided by Universities in European countries and in USA. This paper addresses concerns about legislation since the statute does not guarantee educational accessibility for students with special needs in Greece. It is suggested that there is a relatively low incidence of research findings regarding social interaction between students with disabilities and their non-disabled peers. It is also suggested that there is a dearth of research and services rendered for University students with learning disabilities in Greece.

ΘΕΟΤΟΚΑΣ ΝΙΚΟΣ, «**Η “αξιολόγηση” ως πιστοποίηση προϊόντων**», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 10-17.

\* Αξιολόγηση \* Σύνδεση πανεπιστημίου - βιομηχανίας \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Νεοφιλελευθερισμός

— «**“Αξιολόγηση και διασφάλιση ποιότητας”**. Από το ακαδημαϊκό πανεπιστήμιο στην παραγωγή υπηρεσιών εκπαίδευσης», *Ο Πολίτης*, τχ. 116 (2003), σσ. 19-32.

\* Αξιολόγηση \* Σύνδεση πανεπιστημίου - βιομηχανίας \* Ποιότητα της εκπαίδευσης \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Νεοφιλελευθερισμός

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΛΚΗΣΤΙΣ, «**Οι Αργοναύτες επιστρέφουν στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο Βόλο: ενεργός έρευνα κοινωνικοπολιτισμικής προσέγγισης, ένα εφαρμοσμένο διαθεματικό σχέδιο εργασίας με άξονα τη δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και τις εικαστικές τέχνες**», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 185-190.

\* Σπουδαστής/Φοιτητής \* Ομαδική μάθηση \* Σχέδιο εργασίας \* Διαθεματικότητα \* Δραματοποίηση \* Πολιτισμός \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΡΕΜΑΔΗΣ Θ., ΣΕΡΔΑΡΗΣ Ν., ΜΠΟΥΡΙΤΑΣ Κ., «**Στρατηγική αξιολόγηση των ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης**», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 64-80.

\* Αξιολόγηση \* Διεθνής Οργανισμός \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Στρατηγικός σχεδιασμός \* Ελλάδα

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, ΚΟΝΙΟΡΔΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, «**Η απομυθοποίηση του Πανεπιστημίου: αιωνόβιοι φοιτητές και εγκατάλειψη σπουδών**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 23-34.

\* Ελλάδα \* Σπουδαστής/Φοιτητής \* Εγκατάλειψη σπουδών \* Κοινωνική ανισότητα \* Στατιστικά δεδομένα

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ Μ. [κ.ά.], «**Το Κέντρο Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών**», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 218-230.

\* Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών \* Επαγγελματικός Προσανατολισμός \* Σπουδαστής/Φοιτητής \* Εκλογή επαγγέλματος



- Το Κέντρο Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού ιδρύθηκε το 1992 με απόφαση του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αφορμή για την ίδρυσή του αποτέλεσαν τα αιτήματα των φοιτητών που ζητούσαν ενημέρωση για τις επαγγελματικές προοπτικές των σπουδών τους καθώς και τη δυνατότητα συνέχισής τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Οι κυριότεροι άξονες λειτουργίας του Κέντρου είναι η πληροφόρηση, η συμβουλευτική, η ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης σταδιοδρομίας και διά βίου μάθησης. Ειδικότερα το Κέντρο έχει τους εξής στόχους: 1) Να παρέχει στους μαθητές, φοιτητές και σε κάθε άλλο ενδιαφερόμενο πληροφορίες 2) Να προσφέρει ενημερωτικό υλικό για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές 3) Να προσφέρει ατομική και ομαδική συμβουλευτική. (Περικοπή περίληψης)

**ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ, «Βιβλιοθήκη, συγγράμματα και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 36 (2003), σσ. 157-184.**

\* Βιβλιοθήκες, πανεπιστημιακές \* Βιβλίο \* Διαδικασία μάθησης \* Ιστορία της εκπαίδευσης \* Κυβερνητική πολιτική \* Έρευνα

- Η εκπαίδευση αποτελεί για κάθε κοινωνία και κάθε εποχή το σημαντικότερο μοχλό ανάπτυξης και την αποδοτικότερη επένδυση. Υπό το πρίσμα του ιδεοτύπου της τελεολογικής δράσης, δηλαδή της ορθολογικής σύνδεσης μέσων και στόχων, όπως διατυπώθηκε από τον Max Weber και άλλους θεωρητικούς, εξετάζεται ο τρόπος λειτουργίας της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διαδικασία μάθησης στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση στηρίχθηκε και στηρίζεται ακόμη και σήμερα, κατά μεγάλο μέρος, στο λεγόμενο σύστημα του ενός συγγράμματος, σε αντίθεση με το σύστημα της βιβλιογραφίας που υιοθετήθηκε στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης, ήδη από τον 18 αιώνα. (Περικοπή περίληψης)

**ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ ΕΛΕΝΗ, «Σύνοδος υπουργών Παιδείας στο Βερολίνο: ολοταχώς προς το πανεπιστήμιο της αγοράς», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 72-76.**

\* Εκπαιδευτική πολιτική \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Σύγκλιση εκπαιδευτικών συστημάτων \* Σύνδεση πανεπιστημίου - βιομηχανίας \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Νεοφιλελευθερισμός

**ΠΡΟΚΟΥ ΕΛΕΝΗ, «“Αγορά” - “Κοινωνία των Πολιτών” - “Αυτονομία” : αλλαγές στη σχέση κράτους και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Δυτική Ευρώπη την εποχή της ύστερης νεωτερικότητας», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 82-100.**

\* Εκπαίδευση, Ανώτατη και κράτος \* Ευρώπη, Δυτική \* Αξιολόγηση \* Σύνδεση πανεπιστημίου - βιομηχανίας \* Κοινωνία των πολιτών \* Συγκριτική Εκπαίδευση

- The argument of this article is that in the 1980s-1990s, among the major changes in the relationship between the state and the western European higher education systems was that the state defined the mission of higher education in relation to the needs of the «market». Consequently, there was increasing «vocationalisation» of higher education, also as part of higher education’s mission to «civil society». Moreover, the state concentrated on the output of higher education and gave higher education institutions greater «autonomy». In its turns, the «individual» began to choose «vocationally» oriented educational programmes, in accordance with the needs of the «market». These developments were in the framework of human capital theory and a liberal theory of the state.

**ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Η ποιότητα και η διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση», *Μαθηματική επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 61-73.**

\* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Σύγχρονη έρευνα \* Μεθοδολογία

- The aim of this study is to critically evaluate the various notional approaches to quality, and its implementation process in higher education. Through the collation of relative literature, the

argumentation, the skepticism, as well as the difficulties faced by the university community, arising from the adoption of «businesslike» concepts and methods can be clearly understood. The main conclusion is that quality in higher education should not be defined based on static models used to evaluate the results of the quality implementation but they should be examined alongside with the process of the improvement of the whole educational system.

#### 4.5 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

ΔΗΜΗΤΡΑΚΑ ΜΑΡΙΑ, ΛΑΚΙΩΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, «Οι σπουδές στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας υπό το πρίσμα των αναγκών των σπουδαστών για εργασία και επαγγελματική αποκατάσταση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 29-40.

\* Τεχνολογικά Επαγγελματικά Ιδρύματα \* Σπουδαστής/Φοιτητής \* Στάση \* Επαγγελματική ένταξη  
\* Αποτέλεσμα έρευνας

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «Η εκπαιδευτική πολιτική και η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 9-25.

\* Εκπαιδευτική πολιτική \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Σύνδεση κατάρτισης - απασχόλησης \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

- Die technische und berufliche Ausbildung in Griechenland konnte sich nicht entsprechend den Anforderungen des Arbeitsmarktes entwickelt. Durch die Bildungspolitik des griechischen Staates einschließlich der letzten Gesetzesänderungen wurde die berufliche Bildung als Bildungseinrichtung zusätzlich in das Schulsystem planlos eingefügt. Die neuen gesellschaftlichen Dynamiken, die durch die Globalisierung der heutigen Wirtschaft geschaffen werden, erschweren die Beschäftigungssysteme und bedingen zum grossen Teil die Durchsetzung entsprechender Änderungen im Schulsystem. (Abgehürzte Zusammenfassung)

ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, «Αξιολόγηση της διαδικασίας επιμόρφωσης και του έργου “ΛΑΕΡΤΗΣ”. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην ΤΕΕ», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 267-289.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Αξιολόγηση \* Επιμόρφωση \* Καθηγητής \* Γνώμη

- Το πιλοτικό έργο ΛΑΕΡΤΗΣ υλοποιήθηκε σε 15 Τεχνολογικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Ήταν ενταγμένο στην ενέργεια ΟΔΥΣΣΕΙΑ του 1ου ΕΠΕΑΕΚ. Το έργο ολοκληρώθηκε την διετία 2000-2002 και ξεκίνησε αφού έγινε η εγκατάσταση του εξοπλισμού και είχε εξασφαλισθεί η τεχνική υποστήριξή του. Το σώμα των επιμορφωτών στηρίχθηκε στους εκπαιδευτικούς της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Χρησιμοποιήθηκε εκπαιδευτικό λογισμικό που δημιουργήθηκε ή προσαρμόστηκε για την ΤΕΕ, όπως επίσης και λογισμικό που είχε παραχθεί από άλλα έργα της ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ. Στη διετία εφαρμογής του διερευνήθηκε η δυνατότητα αξιοποίησης της δικτυακής και υπολογιστικής υποδομής ως διδακτικό εργαλείο στην ΤΕΕ. Στην εργασία παρατίθεται η αξιολόγηση της διαδικασίας επιμόρφωσης και ορισμένων άλλων παραμέτρων του έργου, η οποία εκπονήθηκε από το συντονιστή επιμόρφωσης. (Περικοπή περίληψης)

## 4.6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΒΕΡΓΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Η εξειδίκευση των εκπαιδευτών: απόψεις στελεχών της εκπαίδευσης ενηλίκων και καταρτιζομένων**», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 161-180.

\* Έρευνα \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Ελλάδα \* Ποιότητα διδασκαλίας \* Επιμόρφωση

- Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος «Στρατηγικές βελτίωσης της εκπαίδευσης ενηλίκων σε περιφερειακά πλαίσια» (SAEDA), που πραγματοποιήθηκε το 1998-2000, μελετήθηκαν οι απόψεις στελεχών της εκπαίδευσης ενηλίκων και καταρτιζομένων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος για προβλήματα της συνεχιζόμενης κατάρτισης και οι προτάσεις τους για την ποιοτική της βελτίωση. Από τις απόψεις των στελεχών και των καταρτιζομένων διαμορφώνεται το περίγραμμα ενός τύπου εκπαιδευτή ενηλίκων που χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο γνώσεων και καλή προετοιμασία του αντικειμένου κατάρτισης, από υψηλού επιπέδου διδακτικές ικανότητες και από την ανάπτυξη θετικής σχέσης με τους καταρτιζόμενους. Επίσης, διαπιστώθηκε η ανάγκη εξειδίκευσης των εκπαιδευτών ενηλίκων.

ΓΛΑΡΟΥΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΚΑΓΚΑΛΙΔΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΥΛΑ, «**Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας σε ένα νέο θεσμό εκπαίδευσης ενηλίκων, το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας: “ιδιαιτερότητες” και πρακτικές**», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 91-94.

\* Συμβουλευτική \* Σταδιοδρομία \* Επαγγελματικός προσανατολισμός \* Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας \* Μελέτη περίπτωσης \* Εκπαιδευτική καινοτομία

- Οι “ιδιαιτερότητες” του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Νεάπολης προσδιορίζουν και τις πρακτικές που η συμβουλευτική σταδιοδρομίας υιοθετεί σε αυτό. Οι “ιδιαιτερότητες” αφορούν τόσο στον ίδιο το θεσμό (φιλοσοφία, λειτουργία, περιεχόμενο) όσο και στους εκπαιδευόμενους (ενήλικες που δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση). Οι πρακτικές που δοκιμάζονται επιλέγονται εξαιτίας αυτών των ιδιαιτεροτήτων και στοχεύουν στην αποτελεσματική διαχείρισή τους. Έτσι, στη σύντομη αυτή εισήγηση σκιαγραφείται το προφίλ του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Νεάπολης, αλλά και το προφίλ της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας στο νέο αυτό θεσμό.

ΖΑΡΙΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «**Από τον Dewey στον Kolb: παρουσίαση, ανάλυση και συγκριτική αποτίμηση μοντέλων εμπειρικής μάθησης ενηλίκων**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 49-73.

\* Θεωρία μάθησης \* Lewin, Kurt (1890-1947) \* Dewey, John (1859-1952) \* Piaget, Jean (1896-1980) \* Kolb, David A. (γενν. 1939) \* Βιωματική μάθηση \* Συγκριτική ανάλυση

- Even though definitions have a way of making things seem more certain than they are, it is useful to define the characteristics of the experiential learning process by offering a working definition of learning. In this article I have attempted to locate these characteristics based on a comparative approach of models of experiential learning as presented by Lewin, Dewey, Piaget and Kolb. The outcome of this approach is that learning is the process whereby knowledge is created through the transformation of experience. This definition emphasises several critical aspects of the learning process as viewed from the experiential perspective. (Summer abridged)

— «**Η σύνδεση του σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας με τις βασικές αρχές της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 65-84

\* Διά βίου Εκπαίδευση \* Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας \* Συγκριτική ανάλυση \* Ρόλος του καθηγητή \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Σύνδεση κατάρτισης - απασχόλησης



## 4.7 ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΓΑΛΙΩΤΗΣ Γ., «Μεθοδολογικές επιλογές για τη συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 57-71.

\* Άτομα με ειδικές ανάγκες \* Συνεκπαίδευση \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Έρευνα δράσης \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The major obstacles of inclusive education of children with Special Educational Needs in Greek primary schools are the insufficient teaching time, the extended content of the Curriculum, the lacking of expert knowledge on the part of the class teacher and the appropriate teaching support of the student not presenting with special needs. Aim of the present research was the specification of effective methods for overcoming these obstacles. To this end four students visiting the 1st, 2nd, 3rd, and 6th class of four different schools, and presenting with Learning Disabilities were supported by means of an inclusion program which lasted 6 months. (Summary abridged)

ΑΓΑΛΙΩΤΗΣ Ι. [κ.ά.], «Εναλλακτική διδασκαλία βασικών αριθμητικών δεδομένων πολλαπλασιασμού σε παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 53-66.

\* Δυσκολία στην αρίθμηση \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πολλαπλασιασμός \* Πειραματική εκπαίδευση \* Μελέτη περίπτωσης \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The present study discusses the formation and the implementation of an alternative procedure for the teaching of basic multiplication facts to a group of 24 students with Learning Disabilities. Keystones of the procedure are: the emphasis on the conceptual understanding of the basic facts, the utilization of mnemonic techniques for the improvement of precision and speed of facts recalling, the specific measures for securing the facts' maintenance and generalization and the use of observable and measurable criteria in the formulation of the program's objectives. The considerable improvement in the precision, speed and adaptive use of the basic multiplication facts shown by the students at the end of the intervention confirmed the procedure's effectiveness. The alternative teaching procedure is timely undemanding and cognitively simple enough in order to be regarded suitable for use by teachers working both in special and general education.

ΑΛΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΤΟΖΑΚΙΔΗΣ ΑΝΑΝΙΑΣ, «Το υπερκινητικό σύνδρομο και η αντιμετώπισή του», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 51-63.

\* Υπερκινητικό παιδί \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Δυσκολία μάθησης \* Διάγνωση \* Ευαισθητοποίηση \* Ποιότητα εκπαίδευσης

ΑΛΕΥΡΙΑΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, «Η έννοια της εξάρτησης - ανεξαρτησίας από το πεδίο σε τυπικώς αναπτυσσόμενα και νοητικά καθυστερημένα παιδιά και προτάσεις για παιδαγωγική παρέμβαση», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 41-51.

\* Γνωστικό ύψος \* Διανοητικά μειονεκτών \* Τεστ αντίληψης \* Συγκριτική έρευνα \* Ρόλος του καθηγητή \* Διανοητική ανάπτυξη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The aim of the present study was to compare the cognitive styles in typically developing and mentally retarded children. For this purpose 80 participants were tested; forty of them were mentally retarded and 40 typically developing children. The participants were matched on the basis of their mental age on the Raven Colored Progressive Matrices. The Embedded Figures

Task, which was used, was a modified version by Feuerstein (1980). There were no significant differences between the typically developing and the mentally retarded children of lower mental age. In contrast, typically developing of higher mental age outperformed the mentally retarded children. The results are discussed in relation to current cognitive theories on mental retardation, while some educational recommendations are presented.

ΑΤΤΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ, «**Συμβουλευτική - Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Ειδική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2003), σσ. 75-81.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Συμβουλευτική \* Επαγγελματικός προσανατολισμός \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Ίσες ευκαιρίες

ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ ΕΥΜΟΡΦΙΑ, «**Γλωσσικό πρόγραμμα ΜΑΚΑΤΟΝ. Η εφαρμογή και χρήση του σε παιδιά με βαρνηκοΐα-κώφωση**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 28-33.

\* Οπτικοακουστικό πρόγραμμα \* Κώφωση \* Βαρνηκοΐα \* Γλωσσική ανάπτυξη \* Επικοινωνία \* Κοινωνικοποίηση

- Το γλωσσικό πρόγραμμα ΜΑΚΑΤΟΝ είναι ίσως το πιο γνωστό και κυρίως χρησιμοποιούμενο πολυαισθητηριακό, εναλλακτικό πρόγραμμα ανάπτυξης της επικοινωνίας στη χώρα μας. Οι βασικές αρχές της εφαρμογής του, η επικέντρωσή του στις προλεκτικές επικοινωνιακές δεξιότητες και η δυνατότητά του να προσαρμόζεται στα δομικά χαρακτηριστικά της κάθε γλώσσας, το καθιστούν εύχρηστο και αποτελεσματικό σε όλο, σχεδόν, το φάσμα των διαταραχών της επικοινωνίας και του λόγου.

Το παρόν άρθρο παραθέτει βασικά στοιχεία για το γλωσσικό πρόγραμμα ΜΑΚΑΤΟΝ και στη συνέχεια αναφέρεται σε δυνατότητες εφαρμογής του σε παιδιά με βαρνηκοΐα-κώφωση.

ΒΟΥΓΙΟΥΚΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑ Ι., «**Εκπαίδευση παιδιών με μέτρια νοητική υστέρηση**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 43-54.

\* Διανοητικό μειονέκτημα \* Εκπαίδευση μειονεκτούντων \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Παιδαγωγικές τάσεις \* Δημοτικό σχολείο \* Σχολική ένταξη

ΓΙΑΝΝΙΤΣΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ [κ.ά.], «**Επαγγελματική προετοιμασία και ένταξη εφήβων με ειδικές ανάγκες. Αντιλήψεις και στάσεις των ίδιων και των γονέων τους**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), ΣΣ. 147-159.

\* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Εφηβεία \* Επαγγελματικός Προσανατολισμός \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΓΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗ-ΑΡΑΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ, ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, «**Απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση παιδιών με στοιχεία διάσπασης προσοχής ή/και με υπερκινητικότητα**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 77-96.

\* Μαθητής \* Διαταραχή μειωμένης προσοχής με υπερκινητικότητα \* Δυσκολία μάθησης \* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- How do primary school teachers cope with pupils with symptoms of Attention Deficit Hyperactivity Disorder (adhd) they often meet in their classes? In this study, 28 teachers of 3 primary schools of Volos, Greece, each equipped with a full computer laboratory, were interviewed individually. The findings revealed that the teachers do meet in their classroom children with adhd symptoms. In order to help those pupils, they adopt individualized instruction, cooperative student work, have less expectations from pupils with attention problems in their

schoolwork and academic achievement, and make systematic use of visual teaching aids.  
(Summary abridged)

ΔΑΒΑΖΟΓΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ Μ., ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ., «**Η σχέση του σχολείου με οικογένειες που έχουν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 97-114.

\* Σχέση γονιού-σχολείου \* Μαθητής \* Δυσκολία μάθησης \* Συμμετοχή γονέων \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The present study depicts the views of parents of children with Learning Disabilities (LD) regarding their role in education, and investigates what inhibits or promotes their involvement. Fifty parents of children with LD, attending the primary and junior high school, participated in the study and provided information anonymously in the form of semi-structured interviews. Their responses were examined in relation to child's school level and their gender. (Summary abridged)

ΔΕΡΕΚΑ ΜΑΡΙΑ, «**Κοινωνικές δεξιότητες και νοητική στέρση**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 99-109.

\* Διανοητικά μειονεκτών \* Κοινωνία \* Ενσωμάτωση \* Επαγγελματική κατάρτιση \* Μετεκπαίδευση καθηγητή \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, «**Πολίτες με αναπηρία και εργασία**», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 68 (2003), σσ. 32-36.

\* Σωματικά μειονεκτών \* Δικαίωμα στην εργασία \* Επαγγελματική ένταξη \* Ίσες ευκαιρίες \* Κοινωνική πρόνοια

ΔΡΟΣΙΝΟΥ ΜΑΡΙΑ, «**Μικρά ερωτήματα για τη δυσλεξία από τη σχολική πράξη: η δυσλεξία ως μία μορφή ειδικής μαθησιακής δυσκολίας**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 34 (2003), σσ. 52-57.

\* Δυσλεξία \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Προσχολική Αγωγή \* Διαθεματική προσέγγιση \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Εξατομικευμένη διδασκαλία

- Οι ειδικές δυσκολίες στη μάθηση (δυσλεξία, δυσαναγνωσία, δυσγραφία, δυσορθογραφία, δυσσαριθμησία) αποτελούν μέρος του φάσματος των μαθησιακών δυσκολιών και είναι άμεσα συνδεδεμένες με τη μαθησιακή ετοιμότητα του παιδιού από το νηπιαγωγείο. Η ταυτοποίηση της δυσλεξίας με αυτό που αποκαλούμε στη γλώσσα μας «μαθησιακές δυσκολίες» είναι παραπλανητική και μας δημιουργεί προβλήματα στην έγκαιρη και έγκυρη αντιμετώπισή της.

Στο σχολείο (νηπιαγωγείο, δημοτικό), οι διδακτικές παρεμβάσεις επιχειρούνται μέσα από δομημένα διαθεματικά διδακτικά προγράμματα ειδικής αγωγής (projects) με βάση τις αρχές του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής αγωγής (ΠΑΠΕΑ), Π.Δ. 301/1996.

Ο μαθητής με δυσλεξία μπορεί να υποστηριχτεί μέσα από ευέλικτες καινοτόμες δραστηριότητες στην υποστήριξη του προφορικού λόγου, της ψυχοκινητικότητας, των νοητικών ικανοτήτων, της συναισθηματικής οργάνωσης. (Περικοπή περίληψης)

— «**Η εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη Μασσαλία της Γαλλίας: καταγραφή επίσκεψης στα πλαίσια της εκπαιδευτικής επίσκεψης Arion**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 21-27.

\* Γαλλία \* Εκπαιδευτικό σύστημα \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Μασσαλία

- Η εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο Εθνικό Γαλλικό Εκπαιδευτικό

σύστημα είναι προσανατολισμένη στις αρχές της ένταξης των μαθητών μέσα στο κοινό σχολείο με μια σειρά προσαρμογών είτε αυτές αφορούν το κοινό πρόγραμμα σπουδών είτε την προσαρμοστικότητα των κτιριακών υποδομών τους. Η ειδική αγωγή επιχειρείται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μέσα από τις τάξεις σχολικής ένταξης (CLIS, classes d' integration scolaire) και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με τα τμήματα γενικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής προσαρμογής (SEGPA, section d' enseignement general et professionnel adapte). Αξιοσημείωτο είναι ότι τα παιδιά με σοβαρές αναπηρίες, όπως ο βαρύς αυτισμός δεν εκπαιδεύονται σε σχολεία ευθύνης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας αλλά σε πλαίσια κατάρτισης και αυτονομίας ευθύνης του Υγείας και Πρόνοιας.

— **«Διδακτικά προγράμματα σε παιδιά με σχιστίες»**, *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2003), σσ. 20-35.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Σωματικά μειονεκτών \* Λυκόστομα - Ψυχολογία \* Πρόγραμμα διδασκαλίας \* Προφορική έκφραση \* Εξατομίκευση \* Έρευνα

- Η εργασία μας επιδιώκει να αναδείξει την εκπαιδευτική παρέμβαση σε τρεις περιπτώσεις μαθητών με προβλήματα λαγώχειλου, λυκοστομίας γνωστές ως σχιστίες. Η συχνότητα της παραπάνω ανωμαλίας είναι της τάξης του ενός παιδιού στα 800. Η ειδική εκπαιδευτική ανάγκη εντοπίζεται στην περιοχή του προφορικού λόγου και της συναισθηματικής οργάνωσης. Με τα εφαρμοσμένα διδακτικά προγράμματα ειδικής αγωγής στην περιοχή της ετοιμότητας επιχειρείται να καταγραφεί η θετική εκπαιδευτική δυναμική αντιμετώπιση των δευτερογενών προβλημάτων. Αυτά δημιουργούνται στη βάση των δυσκολιών που παράγονται από τις εγγενείς ανατομικές ανωμαλίες των παιδιών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διδακτική μεθοδολογία μέσα από την οποία προσεγγίζεται η υποστήριξη ανεπαρκειών που παρουσιάζονται στον προφορικό λόγο και εμποδίζουν το παιδί να συνδιαλεχτεί και να επικοινωνήσει αυθόρμητα με τους άλλους.

— **«Η ανάπτυξη επικοινωνίας σε παιδιά με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες “πνευματική αναπηρία” και “βαρύ” αυτισμό»**, *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 110-132.

\* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Αυτισμός \* Διανοητική καθυστέρηση \* Επικοινωνιακή ικανότητα \* Δυσκολία μάθησης \* Τρόπος διδασκαλίας

ΗΜΕΛΛΟΥ ΟΛΓΑ Ι., **«Υποστήριξη μαθητών Δημοτικού σχολείου με δυσκολίες μάθησης»**, *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 89-98.

\* Δημοτικό σχολείο \* Δυσκολία μάθησης \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Παραμύθι \* Ανάγνωση \* Ενίσχυση

ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Θ. Γ., **«Το διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και τα προγράμματα Ευέλικτης Ζώνης στην ειδική εκπαίδευση»**, *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 107-111.

\* Παιδί \* Δυσκολία μάθησης \* Διαθεματικότητα \* Ευέλικτη Ζώνη \* Καθηγητής \* Επιμόρφωση

ΙΝΤΖΕΜΠΕΛΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ, **«Η συμμετοχή των γονιών στη μάθηση είναι μια πρόταση που χρησιμοποιείται από τους παιδαγωγούς. Τι εννοούμε και τι μπορεί να επιτευχθεί με την αρμονική συνεργασία γονιών και εκπαιδευτικών στα παιδιά με ειδικές ανάγκες»**, *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 55-61.

\* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Μάθηση \* Συμμετοχή γονέων \* Σχέση γονιού - καθηγητή

ΙΩΑΝΝΙΔΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Σημασία και δυνατότητες παιδαγωγικής προσέγγισης και παρέμβασης στην κοινωνική ένταξη παιδιών και εφήβων με παραβατική συμπεριφορά», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 89-96.

\* Παιδί \* Έφηβος \* Αποκλίνουσα συμπεριφορά \* Επιστήμες της Αγωγής \* Κοινωνική προσαρμογή \* Παρέμβαση

ΚΑΛΥΒΑ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ, «Ο “κύκλος των φίλων” ως μέσο βελτίωσης της επικοινωνίας των παιδιών με αυτισμό και των συνομηλίκων τους στο χώρο του σχολείου», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 34-43.

\* Προσχολική Αγωγή \* Αυτισμός \* Σχολική προσαρμογή \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Συνομήλικοι \* Επικοινωνία \* Έρευνα

ΚΑΤΣΑΒΟΥ ANNA [κ.ά.], «Ένταξη: στάση των “κανονικών” παιδιών απέναντι στα παιδιά με ειδικές ανάγκες», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 62-74.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Στάση μαθητή \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Σχολική ένταξη \* Έρευνα

ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, «Πώς οι ιατρικές πληροφορίες συμβάλλουν στην εκπαίδευση μαθητών με προβλήματα όρασης», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 34-38.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Οπικά μειονεκτών \* Ιατρικός έλεγχος \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Συνθήκες μάθησης \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΚΟΥΡΕΑ ΛΕΥΚΗ, ΦΤΙΑΚΑ ΕΛΕΝΗ, «Οι στάσεις μαθητών χωρίς ειδικές ανάγκες προς συμμαθητές τους με ειδικές ανάγκες ενταγμένους στο γενικό σχολείο», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 133-146.

\* Δημοτικό σχολείο \* Παιδιά με κανονική ανάπτυξη \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Συμπεριφορά μαθητή \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΟΥΤΑΝΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Αξιολόγηση του μαθήματος της ελληνικής γλώσσας σε τμήμα ένταξης», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2003), σσ. 36-50.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ελληνική Γλώσσα \* Ένταξη \* Δυσκολία μάθησης \* Αξιολόγηση \* Χανιά \* Μελέτη περίπτωσης

— «Παιδιά με μειωμένη όραση και επιπλέον βλάβες: το παράδειγμα των ειδικών σχολείων της Κρήτης», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 141-156.

\* Μαθητής \* Ελάττωμα όρασης \* Ειδικό σχολείο \* Κρήτη \* Μελέτη περίπτωσης \* Ρόλος του καθηγητή \* Εκπαιδευτική ανάγκη

- The purpose of this inquiry was to identify a number of children with visual impairment and other multiple impairments within the public and private special schools of Crete. The stimulus for this study came from previous research which disclosed that there was no educational provision of these children (Koutantos, 1998· Koutantos, 1999a). The identification of these children can help in a better educational provision, methods of teaching, teaching programmes, technology and materials (Porter & Pease, 1998). However, it is not helpful to divided up a school population according to dry categories of impairments without some educational interventions (Κουτάντος, 2000a). (Summary abridged)



ΛΟΛΙΤΣΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «Ειδική Αγωγή και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2004), σσ. 71-74.

\* Διαπολιτισμική Εκπαίδευση \* Κοινωνικά μειονεκτών \* Παιδιά αλλοδαπού \* Διαφορετικότητα \* Δυσκολία μάθησης \* Ίσες ευκαιρίες \* Εξατομικευμένη διδασκαλία

ΜΙΣΑΗΛΙΔΗ ΠΛΟΥΣΙΑ, «Η θεωρία του νου στο σύνδρομο του αυτισμού: Κατανοούν τα παιδιά με αυτισμό τις προθέσεις των άλλων;», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 175-186.

\* Αυτισμός \* Ψυχολογία του παιδιού \* Κατανόηση \* Αντίληψη των άλλων \* Έρευνα \* Μεθοδολογία

- The aim of the present study was to examine whether children with autism understand intentions. Subjects included children and adolescents with autism, children and adolescents with mental retardation and two groups of normally developing children with a mean age of 4- and 6- years respectively. The clinical groups and the 6-year old children were identified on mental age. The experimental tasks of the study tested for: subjects' ability to: (1) distinguish between intended and accidental acts and (2) understand unsatisfied intentions. Results supported that in normal development children begin to comprehend these aspects of intention at the age of 6 years. (Summary abridged)

ΜΠΑΛΗ ΒΕΝΕΤΙΑ, «Παιδιά με προβλήματα όρασης και ο ρόλος του παιχνιδιού στην εξέλιξή τους», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 64-71.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Οπτικά μειονεκτών \* Παιχνίδι \* Ενεργητική μάθηση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Κοινωνικοποίηση

ΝΕΝΤΗ ΑΓΟΡΙΤΣΑ, «Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε τυφλά παιδιά», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2003), σσ. 51-56.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Περιβαλλοντική Εκπαίδευση \* Οπτικά μειονεκτών \* Βιωματική μάθηση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

- Το σχολικό έτος 2001-2002 στο Δημοτικό Σχολείο Τυφλών Καλλιθέας υλοποιήθηκε από τη γράφουσα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Π.Ε.), με τυφλούς και αμβλύωπες μαθητές. Για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε παρόμοιο πρόγραμμα τόσο στο σχολείο μας όσο και γενικά στην ειδική αγωγή.

Το πρόγραμμα αυτό παρουσιάστηκε:

- α. στο Διεθνές FORUM της ΕΥΔΑΠ και βραβεύτηκε με το 1ο βραβείο πανελλαδικά
- β. στην τελική γιορτή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δ' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών
- γ. σε ημερίδα στο Δήμο Ν. Σμύρνης και
- δ. μέρος του προγράμματος στο Φάρο Τυφλών

Ήταν μια ευκαιρία οι τυφλοί μαθητές να προβάλουν μια εργασία τους έξω από τα σύνορα του σχολείου τους, να έρθουν σε επαφή με την υπόλοιπη μαθητική κοινότητα και να νιώσουν χαρούμενοι για την επιτυχία τους. (Περικοπή περίληψης)

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑ, ΚΑΟΥΝΑ Ζ., «Η κοινωνικοποίηση των Α.Μ.Ε.Α. μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των Σχολών Σ.Ε.Κ. Ο.Α.Ε.Δ.: μελέτη περίπτωσης», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50, σσ. 30-44.

\* Άτομα με ειδικές ανάγκες \* Κοινωνικοποίηση \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού \* Μελέτη περίπτωσης \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ., «**Βοηθήματα προσανατολισμού και κινητικότητας για τα άτομα με μειονέκτημα όρασης: χάρτες αφής**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 79-86.

\* Οπτικά μειονεκτών \* Κινητικοαισθητηριακή μάθηση \* Διδακτικά βοηθήματα \* Χάρτης \* Αφή \* Ήχος

- The experts in mobility give the most territorial information to their blind students, via spoken information and descriptions. In many training situations and for many individuals with visually impairment, these techniques are either insufficient or ineffective. There are situations in which the direct experience and the verbal directives, that should be memorized, cannot work effectively as far as orientation or mobility of blind individuals are concerned. The aids for orientation and mobility contribute effectively to the clarification of concepts, the retraction of information, the organization of territorial information or the presentation of new one. The tactile maps are the most important graphic aids for orientation and mobility. The oversight of the space that we have thanks to maps is the most effective way to the environmental knowledge. In our country the production of tactile maps only lately did begin. This is the basic reason of their obvious lacking.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Δ., «**Απόψεις των δασκάλων για τη μοναξιά των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και ελαφρά νοητική υστέρηση: περιεχόμενο, αιτίες, αντιμετώπιση**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21,22 (2003), σσ. 16-22, 57-64.

\* Ενδοστρέφεια \* Παιδί \* Μειονέκτημα \* Δυσκολία μάθησης \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Μελέτη περίπτωσης

- Στόχος της έρευνας αυτής είναι να εξετάσει τις απόψεις των δασκάλων για τη μοναξιά των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες (Μ.Δ.), ή ελαφρά νοητική υστέρηση (Ε.Ν.Υ.). Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται τι πιστεύουν οι δάσκαλοι για το περιεχόμενο της μοναξιάς των παιδιών αυτών, τις αιτίες της και τον τρόπο αντιμετώπισής της από τα παιδιά. Τριάντα πέντε δάσκαλοι, που έχουν στις τάξεις τους παιδιά με Μ.Δ. ή Ε.Ν.Υ., απάντησαν σε δέκα πέντε ερωτήσεις ημιδομημένης συνέντευξης. Οι ερωτήσεις αφορούσαν στο περιεχόμενο, τις αιτίες και την αντιμετώπιση της μοναξιάς. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι δάσκαλοι ορίζουν τη μοναξιά των παιδιών με Μ.Δ. ή Ε.Ν.Υ. κυρίως ως έλλειψη φίλων και ως αποκλεισμό τους από τις ομαδικές δραστηριότητες και το παιχνίδι. Το ίδιο δηλώνουν και για τα παιδιά χωρίς Μ.Δ. ή Ε.Ν.Υ. (Περικοπή περίληψης)

ΠΛΩΜΑΡΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Σύνδρομο υπερκινητικότητας και απόσπασης προσοχής (ADHD)**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 23-27.

\* Μαθητής \* Διαταραχή μειωμένης προσοχής με υπερκινητικότητα \* Μάθηση, Δυσκολίες της \* Διαταραχή συμπεριφοράς \* Ρόλος του καθηγητή \* Στρατηγική της μάθησης

ΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, «**Αίτια νοητικής καθυστέρησης: γνωριμία με το εκπαιδευσιμο παιδί**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 503-507.

\* Διανοητικά μειονεκτών \* Κληρονομικότητα \* Περιβάλλον \* Σχολική ένταξη \* Κοινωνικοποίηση

ΣΑΡΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Η ελληνική μυθολογία και το παραμύθι ως ενδιάμεσος δυναμικός χώρος: μια έρευνα δράσης**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 3-15.

\* Μυθολογία, Ελληνική \* Παραμύθι \* Θεραπευτική \* Δραματοποίηση \* Κοινωνικοποίηση \* Έρευνα δράσης

- Στο άρθρο αυτό διερευνάται ο ρόλος της ελληνικής μυθολογίας ως μεταγνωστικό διάμεσο στην ψυχοπαιδαγωγική και θεραπευτική επανεκπαίδευση παιδιών 5-12 ετών. Ειδικότερα, με τη

χρήση της έρευνας δράσης (recherche action), διερευνάται η κλινική χρήση του περιεχομένου του ελληνικού μύθου και του παραμυθιού σ' ένα συγκεκριμένο κλινικό και θεραπευτικό πλαίσιο, όπως το εργαστήριο θεάτρου και παραμυθιού. Το εργαστήριο θεάτρου και παραμυθιού, με κύριο εργαλείο τον ελληνικό μύθο, αποτελεί ένα κατάλληλο ψυχοπαιδαγωγικό και διδακτικό διάμεσο τόσο ως γνωστική και μεταγνωστική διαδικασία (processus metacognitif) όσο και ως στρατηγική με την έννοια της διαμεσολαβημένης εμπειρίας (experience mediatiste).

ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΔΗΜΑΚΑΚΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Επαγγελματική ανάπτυξη των ατόμων με θαλασσαιμία**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 160-179.

\* Άτομα με ειδικές ανάγκες \* Μεσογειακή αναιμία \* Ψυχολογία \* Επαγγελματική κατάρτιση \* Ενσωμάτωση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΣΤΑΧΤΕΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Π., «**Η στρατηγική και ο προγραμματισμός στα πλαίσια του επιστημονικού εκπαιδευτικού σχεδιασμού**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 67-78.

\* Σύστημα εκπαίδευσης \* Ελλάδα \* Στρατηγικός σχεδιασμός \* Εκπαιδευτικός προγραμματισμός \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- Education is a social area in which many complicated problems appear the proper solution of which -if not treated through operational research in a balanced way- will be difficult. Educational strategy and educational planning are terms which are commonly used, mainly to define the educational aims and objectives. Their common use however, has rendered them obscure and stereotyped. Without a real content anymore, they conduce to a general confusion as far as educational matters are concerned. In this paper we will try to define, clarify and correlate the content of the previous two basic concepts as inseparable elements of educational projecting, considering operational research.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ Σ., ΦΤΙΑΚΑ Ε., «**Διαμόρφωση πολιτικής για την ειδική εκπαίδευση στην Κύπρο: διαπιστώσεις και προεκτάσεις**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 177-194.

\* Άτομα με ειδικές ανάγκες \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Κύπρος \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Ποιοτική έρευνα

- The article presents a research describing the efforts for policy formation on special education in Cyprus in order to legitimate current practice of integration. Data collection involved documents analysis and interviews of seven persons, representatives of the groups of people actively involved in the consultation process. This research aimed to reveal the reasons for the amendments of the 1995 White Paper that resulted to the 1997 and 1998 White Papers. It is suggested that these amendments were the results of both financial limitations of the state and the absence of disabled people and parents of disabled children from the decision-making arenas. Two of the six basic amendments are analysed in depth, while at the same time, the necessity for an inclusive educational policy is pointed out.

ΤΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ Γ., «**Πιθανές συνέπειες της άγνοιας των γονέων και των εκπαιδευτικών σχετικά με τη δυσλεξία του μαθητή**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 62-69.

\* Δυσλεξία \* Μαθητής \* Στάση γονέων \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Επιρροή

- (...) Οι ατυχείς ως επί το πλείστον χειρισμοί των γονέων και εκπαιδευτικών στη διαπαιδαγώγηση του μαθητή αυτού ενισχύουν την εντύπωση που αυτός διαμορφώνει σταδιακά για τον



εαυτό του ότι δεν είναι άξιος και ικανός. Αυτό έχει ως άμεσο επακόλουθο τη μείωση της επίδοσής του και τη «σκλήρυνση» της συμπεριφοράς του. Η κατ' εξακολούθηση εσφαλμένη αντιμετώπιση του μαθητή αυτού ευνοεί την εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς και επιβαρύνει την ψυχική του κατάσταση η οποία ενδεχομένως τον οδηγεί στην απαισιόδοξη θεώρηση της ζωής. (Περικοπή περίληψης)

ΤΣΑΜΠΑΡΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΤΣΙΜΠΙΔΑΚΗ ΑΣΗΜΙΝΑ, «Οικογένεια και παιδί με εγκεφαλική παράλυση», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 22 (2003), σσ. 7-19.

\* Παιδί \* Εγκεφαλική παράλυση \* Οικογενειακό περιβάλλον \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Αποτέλεσμα έρευνας \* Δωδεκάνησα

- Η εγκεφαλική παράλυση αποτελεί μία πολύπλοκη κατάσταση η οποία μπορεί να προκαλέσει μία μεγάλη ποικιλία προκλήσεων για τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Στην ελληνική βιβλιογραφία υπάρχει περιορισμένη αναφορά για τις οικογένειες αυτές με συνέπεια να υπάρχουν πολλά ερευνητικά κενά. Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να εξετάσει τις *Παραμέτρους της Λειτουργίας της Ελληνικής Οικογένειας με ένα Παιδί με Εγκεφαλική Παράλυση*. Αποτελεί μία πιλοτική ποιοτική έρευνα, μέρος ευρύτερης μελέτης, η οποία πραγματοποιείται στο νομό Δωδεκανήσου και βασίζεται στη Δομική Θεωρία Οικογένειας όπως παρουσιάστηκε από τον S. Minuchin.

ΤΣΙΜΠΙΔΑΚΗ ΑΣΗΜΙΝΑ, «Θέτοντας στόχους στην ειδική αγωγή: μια μελέτη περίπτωσης βασισμένη στο σχολείο Parkes Field School στη Μεγάλη Βρετανία», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 11-27.

\* Στόχος διδασκαλίας \* Εκπαιδευτικός προγραμματισμός \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Αύξηση επίδοσης \* Ποιοτική έρευνα \* Μελέτη περίπτωσης \* Αγγλία

- Η υιοθέτηση και εφαρμογή στόχων στην ειδική αγωγή αποτελεί ένα ευρύ πεδίο επιστημονικού διαλόγου, πρακτικής και έρευνας, στην εκπαιδευτική πραγματικότητα. Συγχρόνως, συνιστά μια σύγχρονη απαίτηση και πρόκληση σε κάθε προσπάθεια σχολικής προόδου. Η διαδικασία της θέσπισης στόχων αποτελεί μια δημιουργική, συνεχή και σύνθετη διεργασία, όπως και τα άτομα και τα θέματα στα οποία απευθύνεται. Παράλληλα, είναι μια διεργασία η οποία εμπεριέχει πλεονεκτήματα, περιορισμούς, δυσκολίες, αλλά πάνω απ' όλα, έχει ένα συγκεκριμένο σκοπό: την όσο το δυνατόν καλύτερη παροχή υπηρεσιών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να εξετάσει το πολύπλοκο θέμα της θέσπισης στόχων σε μία σχολική μονάδα ειδικής αγωγής. (Περικοπή περίληψης)

ΦΤΙΑΚΑ Ε., ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ Σ., «Ειδική εκπαίδευση: πολιτική και πρακτική», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 81-104.

\* Εκπαιδευτική πολιτική \* Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης \* Αγγλία \* Θεωρητική έρευνα

- This article refers to the procedures and factors that contribute to the formation of special education policy and practice. It also discusses the differences between special education policy and special education practice, and it points out the elements which need to be considered so that educational policy is successfully converted into educational practice in the area of special education.

ΧΑΤΖΗΚΑΚΟΥ ΚΙΚΑ, «Δίγλωσση εκπαίδευση κωφών παιδιών: δυνατότητα ή ουτοπία», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 89-98.

\* Κουφός \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Δίγλωσση διδασκαλία \* Επίδοση \* Θεωρητική έρευνα \* Εκπαιδευτική ανάγκη

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, «**Σχολική ενσωμάτωση των μαθητών με νοητική υστέρηση: μύθος ή πραγματικότητα; 12 χρόνια πριν**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 51-61.

\* Διανοητικά μειονεκτών \* Σχολική ένταξη \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Εφαρμογή \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΧΕΙΛΑΚΗ ΝΙΚΗ, «**Επίδραση της διδασκαλίας δημιουργικού χορού στη σωματογνωσία μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με προβλήματα όρασης**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 28-33.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Οπτικά μειονεκτών \* Χορός \* Επιρροή \* Αυτοσχεδιασμός \* Αυτοαντίληψη \* Αντίληψη του χώρου

- Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να εξετάσει κατά πόσο η διδασκαλία δημιουργικής κίνησης και χορευτικού αυτοσχεδιασμού μπορεί να έχει θετική επίδραση στη σωματογνωσία παιδιών με σοβαρές διαταραχές όρασης. Στην έρευνα έλαβαν μέρος εννέα μαθητές ηλικίας 6-11 ετών με σοβαρές οπτικές διαταραχές, οι οποίοι υπεβλήθησαν στη δοκιμασία αξιολόγησης (Gratty and Sams test, 1968) πριν και μετά τη διαδικασία παρέμβασης. Η επανεξέταση των υποκειμένων μετά την περίοδο της παρέμβασης έδειξε ότι υπήρξε σημαντική βελτίωση της σωματογνωσίας, συμπεριλαμβανομένων εννοιών προσανατολισμού και κατεύθυνσης.

## 5. ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Σ., «**Διαμόρφωση πλαισίου για την εισαγωγή των νέων εκπαιδευτικών τεχνολογιών στα Προγράμματα Σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων του ελληνικού Πανεπιστημίου**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 44-54.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Πληροφορική \* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Παιδαγωγική \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Καινοτομία

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, «**Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης στο νέο ΔΕΕΠΣ - Σχέδιο εργασίας διαθεματικής προσέγγισης "Το Νερό"**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 100-106.

\* Διαθεματική προσέγγιση \* Καινοτομία \* Διδακτική \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση) \* Σχέδιο εργασίας \* Νερό

ΓΚΛΙΑΟΥ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, «**Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 36 (2003), σσ. 8-14.

\* Διαθεματική προσέγγιση \* Προσχολική Αγωγή \* Ίσες ευκαιρίες \* Βιωματική μάθηση \* Δημιουργικές δραστηριότητες \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

ΓΡΟΛΛΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Θεμελίωση, στοχοθεσία και διαθεματικότητα στο νέο πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση**», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 67 (2003), σσ. 30-37.

\* Διαθεματικότητα \* Υποχρεωτική Εκπαίδευση \* Κοινωνική αλληλεπίδραση \* Ίσες ευκαιρίες \* Διεπιστημονική θεώρηση \* Σχέδιο (πρόταση) μεταρρύθμισης

ΘΕΡΙΑΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Η “διαθεματικότητα” στην εκπαίδευση: μπορούν να αλλάξουν το σχολείο τα ΔΕΠΠΣ και η Ευέλικτη Ζώνη, αν δεν καταργηθούν οι εξετάσεις και οι βαθμοί;», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 67 (2003), σσ. 18-23.

\* Διαθεματικότητα \* Ευέλικτη Ζώνη \* Μεταρρυθμιστική εξαγγελία \* Εξεταστικό σύστημα \* Συγκριτική Εκπαίδευση \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

— «Το “παπούτσι του Ξενοκράτη”: διαθεματικά Προγράμματα Σπουδών και Ευέλικτη Ζώνη: διδακτικά μοντέλα διεργασίας, στο σχολείο της μετρήσιμης αποτελεσματικότητας και των ωρομισθίων εκπαιδευτικών», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 24-33.

\* Διαθεματικότητα \* Ευέλικτη Ζώνη \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Ρόλος του καθηγητή \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

ΙΓΝΑΤΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ., «Τα “νέα” προγράμματα και τα νέα βιβλία», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 659-671.

\* Πρόγραμμα Σπουδών \* Περιεχόμενο της εκπαίδευσης \* Διδακτικό βιβλίο \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Διαθεματική προσέγγιση \* Ποιότητα εκπαίδευσης

ΝΟΥΤΣΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ, «Ενιαίο πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών: η ιδεολογία του αχταρμά», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 67 (2003), σσ. 24-29.

\* Διαθεματικότητα \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Θεωρητική ανάλυση

ΝΤΟΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΣΗ, «Το Ολοήμερο νηπιαγωγείο και το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για το νηπιαγωγείο», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 35 (2003), σσ. 8-12.

\* Προσχολική Αγωγή \* Ολοήμερο Σχολείο \* Διαθεματική προσέγγιση \* Δημιουργικές δραστηριότητες \* Βιωματική μάθηση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

## 6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΒΑΚΑΛΟΥΔΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Δ., «Η παιδαγωγική συμβολή της νέας τεχνολογίας στη διαμόρφωση της διδακτικής (με δύο διδακτικές προτάσεις)», *Επάκκυκλος*, τχ. 15 (2000), σσ. 218-232.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Νέες Τεχνολογίες \* Διδασκαλία - Εποπικά μέσα \* Διαδίκτυο \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Διαθεματική προσέγγιση \* Βυζαντινή Αυτοκρατορία - Ιστορία \* Τέχνη

ΙΑΤΡΟΥ ΜΑΡΙΑ, «Η εικονική πραγματικότητα ως διδακτικό μέσο στα αρχαιολογικά εκπαιδευτικά προγράμματα», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 47-61.

\* Ταξίδι σπουδών \* Ελλάδα - Αρχαιότητες \* Εικονική πραγματικότητα \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Μελέτη περίπτωσης \* Εκπαιδευτικό λογισμικό

- Τα Αρχαιολογικά εργαστήρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Δίον δημιούργησαν την «Ψηφιακή αναπαράσταση του ιερού της Ίσιδος» με στόχο την ενσωμάτωση της τεχνολογίας της εικονικής πραγματικότητας στα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στο Αρχαιολογικό Πάρκο του Δίου. Στην παρούσα εργασία καταγράφονται τα αποτελέσματα της διαμορ-

φωτικής αξιολόγησης του πρωτότυπου λογισμικού. Η στάση των καθηγητών και των μαθητών απέναντι στην εικονική πραγματικότητα είναι θετική, αλλά η εξοικείωση με τους υπολογιστές, οι δεξιότητες πλοήγησης και η παιδαγωγική υποστήριξη είναι απολύτως απαραίτητες προϋποθέσεις για τη γόνιμη χρήση της εφαρμογής.

ΚΟΣΕΓΙΑΝ ΧΑΡΑ, «**Με ποιο τρόπο, συνδυάζοντας στη διδασκαλία διαδικασία και περιεχόμενο, μπορούμε να οδηγηθούμε στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης; Πρόταση συγκεκριμένης εφαρμογής**», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 51-55.

\* Στόχος διδασκαλίας \* Κριτικό πνεύμα \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διαδικασία μάθησης \* Ρόλος του καθηγητή

ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, «**Η ταξινόμια των διδακτικών στόχων του γνωστικού τομέα των B.S. Bloom και D.R. Krathwohl στο διδακτικό αντικείμενο της Οικιακής Οικονομίας**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 26-42.

\* Οικιακή Οικονομία \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. \* Ταξινόμια στόχων \* Γνωστική διεργασία \* Θεωρητική έρευνα

- This paper discusses the implementation of Bloom-Krathwohl's Taxonomy of Cognitive Domain's Objectives in the teaching of Home Economics. The six cognitive levels (knowledge, comprehension, application, analysis, synthesis, evaluation), which are comprised in the taxonomy, are redefined in the light of specific objectives set by the teacher of Home Economics and are adapted to the content of this particular school subject. Presenting specific examples extracted from the contemporary schoolbooks of Home Economics, the paper examines the classification and the hierarchy of the abovementioned objectives that mark out teaching process by directing it to the acquisition of cognitive-learning skills, as they have been pre-determined by the teacher and the school subject Curriculum.

## 6.1 ΓΛΩΣΣΑ

ΒΟΝΤΣΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Το γλωσσικό μάθημα και οι τοπικές διάλεκτοι**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 52-54.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ελληνική γλώσσα, Νέα - Διάλεκτοι \* Γλώσσα διδασκαλίας \* Γλώσσα μειονότητας \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Δεικτικά επίθετα ή αντωνυμίες**», *Γλώσσα*, τχ. 57(2003), σσ. 32-40.

\* Ελληνική Γλώσσα, Νέα \* Γραμματική \* Συντακτικό \* Υλικό αναφοράς \* Σημασία \* Μορφολογία

ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ Δ., «**Ελληνική Γλώσσα και πληροφορική τεχνολογία: πρόταση για τη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 26-43.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Καθηγητής \* Επιμόρφωση \* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- This article reads as a proposal for the development of an educational policy in the field of computers and literacy education. We point out that an instrumentalist approach, which is marked both by unreasonable emphasis on the capabilities of the machines and by inappropriate attention to the complexity of the issues involved, has so far dominated the field. Our

claim is that this approach ought to be replaced by a policy that takes into account all the variables that come into play. We move on to outline the major aspects of the policy.

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤΙΝΙ ΙΣΑΒΕΛΛΑ, «**Η Ελληνική Γλώσσα στην Ιταλία**», *Ελληνική Διεθνής Γλώσσα*, τχ. 2(54) (2003), σσ. 112-119.

\* Ελληνική Γλώσσα - Ιστορία \* Σαλέντο (Ιταλία) - Πολιτισμός - Ελληνικές επιδράσεις \* Αποικισμός \* Γραμμική γραφή Β' \* Μεγάλη Ελλάδα (Ιταλία) \* Ελληνόφωνοι \* Πολιτιστικές σχέσεις

ΠΙΠΙΝΗΣ-ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Τα κείμενα στην τάξη**», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 66 (2003), σσ. 24-29.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Διδασκαλία γλώσσας \* Δυσκολία μάθησης \* Ευαισθητοποίηση \* Μάθηση με ανακάλυψη

ΣΕΤΑΤΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, «**Κυριολεξία - περίφραση - σύντηξη - παράφραση**», *Φιλολόγος*, τχ. 112 (2003), σσ. 258-279.

\* Γλωσσολογία \* Προφορική έκφραση \* Γραμματική - Σειρά προτασιακών όρων \* Συντομογραφίες \* Οργάνωση λόγου \* Σημειολογία

— «**Παρατηρήσεις στην προφορά και γραφή της κοινής νεοελληνικής**», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 381-390.

\* Νέα Ελληνικά \* Προφορά \* Δεξιότητα ομιλίας \* Γραφή \* Δομική προσέγγιση \* Φωνολογία

ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, «**Ούμπιχ ή οι πέτρες**», *Νέα Εστία*, τχ. 1762 (2003), σσ. 903-908.

\* Μουσουλμάνοι - Γλώσσα \* Τουρκία \* Γλωσσική κοινότητα \* Μητρική γλώσσα \* Γλώσσα και πολιτισμός \* Μελέτη περίπτωσης

ΤΟΥΠΛΙΚΙΩΤΗ ΣΟΦΙΑ, «**Πολυσημία: ένα σύνθετο γλωσσολογικό φαινόμενο**», *Γλώσσα*, τχ. 57 (2003), σσ. 23-31.

\* Γλωσσολογία \* Ελληνική Γλώσσα \* Λεξικολογία \* Μάθηση \* Υλικό αναφοράς \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΧΑΤΖΗΣΑΒΒΙΔΗΣ ΣΩΦΡΟΝΗΣ, «**Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (Προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών)**», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 405-414.

\* Μαθητής \* Μητρική γλώσσα \* Τεχνολογία \* Γραμματισμός \* Γλωσσική ανάπτυξη \* Πολυπολιτισμική κοινωνία

ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Χ., «**Από πότε άρχισε να "γράφει" ο άνθρωπος;**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 1 (2002), σσ. 25-38.

\* Γραφή \* Άνθρωπος, Προϊστορικός \* Αρχαιολογία \* Ιστορική έρευνα

ΨΑΘΑΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ, «**Μεταλλαγές ρημάτων από την αρχαία**», *Φιλολόγος*, τχ. 112 (2003), σσ. 281-290.

\* Ελληνική Γλώσσα, Αρχαία - ρήματα \* Εξέλιξη \* Νέα Ελληνικά \* Μορφολογία \* Διαφοροποίηση



## 6.2 ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΑΓΓΕΛΑΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Η αξιολόγηση της περίληψης κειμένου στις Γενικές Εξετάσεις: αποτίμηση μιας εξεταστικής διαδικασίας με βάση ορισμένα ερευνητικά συμπεράσματα», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 60-63.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Γραπτή εξέταση \* Περίληψη \* Επεξεργασία κειμένου \* Έρευνα \* Κριτήριο αξιολόγησης

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ, ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «Άνθρωποι, τόποι, ιστορία, πολιτισμοί μέσα από ένα μεταναστευτικό οδοιπορικό», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 116-131.

\* Διαθεματική προσέγγιση \* Σχέδιο εργασίας \* Μετανάστες \* Κουλτούρα \* Στρατηγική της μάθησης

ΑΓΡΑΣ ΤΕΛΛΟΣ, «Γραμματολογικά και άλλα», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 599-608.

\* Καβάφης Κωνσταντίνος Π. (1833-1933) \* Άγρας Τέλλος (1899-1944) \* Ελληνική Ποίηση \* Ανάλυση κειμένου \* Φαντασία \* Μορφή (Αισθητική)

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, «Η διαίρεση και η ενότητα της μεταφοράς στον Ελύτη· και ένας συσχετισμός με τον Μπλάιγκ», *Νέα Εστία*, τχ. 1759 (2003), σσ. 278-287.

\* Ποιητές, Έλληνες - 20ός αι. \* Ελύτης, Οδυσσέας (1911-1996) - Ερμηνεία και κριτική \* William Blake (1757-1827) \* Φαντασία \* Μεταφορά \* Συγκριτική ανάλυση

ΑΛΕΞΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, «Ρητορικές τεχνικές και ηθικές επιπαγές στον Ευβοϊκό του Δίωνα Χρυσόστομου», *Ελληνικά*, τομ. 53, τχ. 2ο (2003), σσ. 305-326.

\* Ρητορική, Αρχαία \* Δίων Χρυσόστομος (π. 40-120) \* Λόγος, Δημόσιος \* Επιχειρηματολογία \* Ηθική \* Κλασική φιλολογία

ΑΛΕΞΙΟΥ ΘΑΝΑΣΗΣ, «Όψεις κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα: ιστορικο-θεωρητικά ζητήματα», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 81-114.

\* Ελλάδα - Ιστορία - 20ός αι. \* Κοινωνική πολιτική \* Εκβιομηχάνιση \* Σχέσεις εργασίας \* Κράτος πρόνοιας \* Κεφαλαιοκρατία

- Ο χαρακτήρας της καπιταλιστικής ανάπτυξης και ο τύπος της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα, δεν επέτρεψαν τη γενίκευση της μισθωτής εργασίας και την προλεταριοποίηση του πληθυσμού, παράγοντας που θα καθιστούσε, μαζί με τη μετάβαση σε φορντικές-τείλορικές συνθήκες παραγωγής, αναγκαία την εμπέδωση ενός κράτους πρόνοιας. Η ανάληψη από το κράτος των συνθηκών αναπαραγωγής της ελληνικής κοινωνίας αναπτύσσεται μέσα από την απώθηση αλλά και τη διατήρηση αυτοπαραγωγικών συστημάτων, ενώ, όταν διευρύνεται η μισθωτοποίηση και διαμορφώνεται μια πλατεία βάση μισθωτών εργαζομένων, τίθεται και το ζήτημα νομιμοποίησης της πολιτικής εξουσίας (μετά το 1974, κυρίως όμως στη δεκαετία του '80) μέσα από μέτρα κοινωνικής πολιτικής (μερική κοινωνικοποίηση του κόστους αναπαραγωγής).

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΙΝΑ, «Το μάθημα των Νέων Ελληνικών στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια. Μια διδακτική πρόταση για το δοκίμιο του Ε. Παπανούτσου "Ο άνθρωπος και το φόρεμα" (Νέα Ελληνικά 2ου κύκλου, σσ. 118-123)», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 57-67.

\* Παπανούτσος, Ευάγγελος Π. (1900-1982) \* Δοκίμιο - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Τεχνική Εκπαίδευση \* Ελληνική Γλώσσα, Νέα \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Υλικό αναφοράς \* Γλωσσική δεξιοσύνη

ΑΝΔΡΕΑΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, «Οι τρεις Ιεράρχες ως σύμβολο ενότητας και συνεργασίας», *Κοινωνία*, τχ. 4 (2003), σσ. 353-359.

\* Πατέρες της Εκκλησίας, Έλληνες \* Εορτές \* Δάσκαλοι, Πνευματικοί \* Συνεργασία \* Ηθική αξία

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, «Ο Νεολόγος Κωνσταντινούπολης και η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου», *Επάκκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 99-103.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Άγιος Στέφανος - Συνθήκη του, Απρ. 1877 - Ιαν. 1878 \* Ανατολικό ζήτημα \* Κωνσταντινούπολη - Ιστορία - 19ος αι. \* Ελλάδα \* Βαλκανική Χερσόνησος \* Τουρκία

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, «Υπερρεαλιστική “συνομιλία” Ανδρέα Εμπειρικού και Έκτορα Κακναβάτου με αναφορές στο έργο τους», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 103-126.

\* Ποιητές, Έλληνες - 20ός αι. \* Εμπειρικός, Ανδρέας (1901-1975) - Ερμηνεία και κριτική \* Κακναβάτος, Έκτωρ (γενν. 1920) \* Σουρεαλισμός (Λογοτεχνία) \* Αλληλεπίδραση \* Υλικό αναφοράς

— «Ο Ε. Κακναβάτος και οι υπερρεαλιστικές του υψιβασίες στις τελευταίες συλλογές του, ΧΑΟΤΙΚΑ / και ΑΚΑΡΕΙ», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 13-21.

\* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Κακναβάτος Έκτωρ (1920- ) \* Ποίηση \* Σουρεαλισμός \* Ανάλυση κειμένου \* Αισθητική

— «Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας σε γυμνάσιο και λύκειο με ερμηνευτική και διαθεματική προσέγγιση (σχέδια εργασίας/Project). Ενδεικτικά διδακτικά παραδείγματα», *Φιλολογος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 634-657.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ελληνική λογοτεχνία \* Σχέδιο εργασίας \* Διαθεματική προσέγγιση \* Ευέλικτη Ζώνη \* Γλωσσική ανάπτυξη

— «Διδακτική αξιοποίηση των διακειμενικών και παρακειμενικών στοιχείων σε γυμνάσιο και λύκειο: διδακτικά παραδείγματα», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 31-46.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ελληνική Λογοτεχνία \* Ανάλυση κειμένου \* Μέθοδος διδασκαλίας

- Αφού δοθούν τα απαραίτητα θεωρητικά στοιχεία για την κατανόηση της διακειμενικότητας σε όλες τις εκδοχές και των παρακειμενικών στοιχείων, μελετάται η συμβολή των διακειμενικών και παρακειμενικών στοιχείων για την πληρέστερη κατανόηση του λογοτεχνικού κειμένου. Καθορίζονται οι άξονες μελέτης με αναφορές σε ανθολογημένα έργα στα Κ.Ν.Λ. της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και ακολουθούν ενδεικτικά διδακτικά παραδείγματα και λεπτομερής παρουσίαση από το γ' τεύχος Κ.Ν.Λ. Λυκείου των ακόλουθων ποιημάτων: «Δ' Θριαμβικό» της Μαρίας Λαϊνά, «Ωρα Δειλινή» του Έκτορα Κακναβάτου και «Το σκυλί» του Μιχάλη Γκανά. Καταδεικνύεται από τη διδακτική αξιοποίηση των διακειμενικών και παρακειμενικών στοιχείων ο σημαίνων ρόλος τους. (Περικοπή περίληψης)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «Αφιέρωμα: Ιστοριογραφία της Αρχαιολογίας - Βυζαντινοί Χρόνοι», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 88 (2003), σσ. 6-33.

\* Ιστορία των επιστημών \* Βυζαντινές σπουδές \* Ιστοριογραφία \* Βυζαντινή Αυτοκρατορία - Επιδράσεις \* Βυζαντινή Αρχαιολογία \* Τέχνη, Βυζαντινή \* Λαογραφία \* Γυναίκα και θρησκεία - Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Ιστορικοί \* Λογοτέχνες, Έλληνες \* Λογοτέχνες, Γάλλοι \* Θέατρο - 19ος αι. \* Πελοπόννησος - Ιστορία

— **«Αφιέρωμα: Ιστοριογραφία της Αρχαιολογίας. Νεότεροι χρόνοι»**, *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 89 (2003), σσ. 6-63.

\* Ιστοριογραφία \* Αρχαιολογία - Ιστορία \* Ελλάδα - Αρχαιότητες \* Αρχιτεκτονική, Σύγχρονη \* Περιηγητές, Γάλλοι \* Ταξιδιωτικές εντυπώσεις \* Λαϊκός πολιτισμός \* Αρχαία - Ιστορία \* Γαλλία - Ιστορία - Επανάσταση, 1789-1799 \* Ελλάδα - Ιστορία - Επανάσταση του 1821 \* Πολιτισμός, Μεσαιωνικός \* Τέχνη, Γοτθική \* Βιομηχανική αρχαιολογία \* Αστική αρχαιολογία \* Κύπρος - Αρχαιότητες

ΑΣΔΡΑΧΑΣ ΣΠΥΡΟΣ Ι., **«Νίκος Γ. Σβορώνος (1911-1989): Ι. Μια σκιαγραφία ΙΙ. Τι έγραψαν κάποτε για την “ιστορία...” του Ν. Σβορώνου»**, *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (2003), σσ. 29-33.

\* Σβορώνος Νίκος Γ. (1911-1989) \* Επιστήμονες, Έλληνες \* Ιστορία, Νεότερη \* Ιστοριογραφία \* Αρχαιολογικές πηγές \* Εφημερίδες

ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, **«Η πρόταση του μοναχισμού στη σύγχρονη κοινωνία»**, *Κοινωνία*, τχ. 3 (2003), σσ. 289-293.

\* Μοναχική και θρησκευτική ζωή \* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Εκκλησία και κοινωνικά προβλήματα \* Κρίση του πολιτισμού \* Ασκητισμός - Ιστορία

ARGHYROUDI, MARINA, **«L' étranger: le sentiment du dérisoire et de l' absurde, une lecture plurielle du roman»**, *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 24 (2003), σσ. 28-31.

\* Καμί, Αλμπέρ (1913-60) \* Γαλλική λογοτεχνία 19ος - 20ός αι. - Ιστορία και κριτική \* Παράλογο στη λογοτεχνία

ΒΑΡΣΑΜΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, **«Ιερά Εξέταση: το κυνήγι των αιρετικών»**, *Περισκόπιο της επιστήμης*, τχ. 278 (2003), σσ. 62-79.

\* Ιερά Εξέταση \* Εκκλησία \* Επιστήμη και Θρησκεία \* Καθολική Ιστορία

ΒΑΤΙΚΑΛΟΥ ΕΛΕΝΗ, **«Η Αντιγόνη του “Jean Anouille”»**, *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 68-83.

\* Anouille Jean (1910-87) \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Αρχαία Ελληνικά \* Δράμα \* Τρόπος διδασκαλίας

ΒΕΡΓΑΔΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, **«Ιστορία στο Διαδίκτυο»**, *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 42-48.

\* Ιστορία \* Διδακτικά βοηθήματα \* Διαδίκτυο \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Μελέτη περίπτωσης

ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΗ, **«Οι διαδοχικές αναστάσεις του οραματιστή Βίκτωρος Ουγκώ και η “αρσενική” του ιδιοφυΐα»**, *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 24 (2003), σσ. 32-34.

\* Ουγκώ, Βίκτωρ (1802-85) \* Γαλλική λογοτεχνία - 19ος - 20ος αι. - Ιστορία και κριτική \* Ρομαντισμός

ΒΛΑΧΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι., **«Το έλαιον στη λειτουργική (παράδοση της Εκκλησίας)»**, *Κοινωνία*, τχ. 4 (2003), σσ. 386-390.



\* Λειτουργική - Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Μυστήρια, Θρησκευτικά \* Ελληνισμός και Χριστιανισμός \* Χρίσμα \* Βάπτισμα \* Θεολογία

BELLA, MARIANTHI, «Paul Eluard - Poésie de combat», *Contact*, τχ. 24 (2003), σσ. 35-36.

\* Ελιάρ, Πωλ (1895-1952) \* Γαλλική λογοτεχνία - 19ος - 20ός αι. - Ιστορία και κριτική \* Πολιτική και λογοτεχνία \* Ποίηση, Σύγχρονη

ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, «Πώς αντιμετωπίζουν το πρόσφατο παρελθόν τα ελληνοκυπριακά και τουρκοκυπριακά βιβλία Ιστορίας», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 66 (2003), σσ. 93-97.

\* Κύπρος \* Ιστορία \* Διδακτικό βιβλίο \* Έλληνες \* Τούρκοι \* Εθνικισμός

ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ, «Αφιέρωμα στο συγγραφικό έργο του Πέτρου Μαριόλη, μέρος 2ο: μια πρωτοπόρα προσφορά στη διαδικασία της λογοτεχνίας, η περίπτωση του Πέτρου Μαριόλη», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133, σσ. 119-127.

\* Μαριόλης, Π. \* Λογοτεχνία \* Διδακτική \* Ανάλυση κειμένου

ΓΙΑΝΝΗΣ, ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ Κ., «Ορθόδοξη θεώρηση του οικολογικού προβλήματος», *Κοινωνία*, τχ. 3 (2003), σσ. 254-264.

\* Οικολογία \* Προστασία του περιβάλλοντος \* Θεολογία \* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Πολιτισμός, Δυτικός \* Σύστημα αξιών

ΓΙΟΥΡΗΣ ΗΛΙΑΣ, «Κωμικά κείμενα στα ανθολόγια Λογοτεχνίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Ι. Πισπιός, Ε. Ροίδης, Ζ. Παπαντωνίου, Ι. Κονδυλάκης, Γ. Σκαρίμπας)», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 65-71.

\* Ευθυμογράφημα Ελληνικό \* Ανθολογία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Τρόπος διδασκαλίας \* Πνεύμα και χιούμορ \* Συναισθήματα

ΓΚΙΟΚΑ ΑΣΠΑΣΙΑ, «Η μεταλλουργία της Λήμνου κατά την πρώιμη εποχή του χαλκού», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 51-67.

\* Εποχή του Χαλκού \* Λήμνος - Ιστορία \* Μεταλλουργία \* Μύθοι - Ελληνικοί \* Ήφαιστος (Θεός) \* Αργοναύτες \* Εμπόριο

ΓΚΟΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., «Πρότυπα και αρχές οικονομικής ηθικής στη σύγχρονη πρακτική της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας: μια εμπειρική διερεύνηση», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 291-326.

\* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Οικονομία \* Εκκλησία και κοινωνικά προβλήματα \* Συμπεριφορά \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Κύριος στόχος αυτής της έρευνας είναι η διακρίβωση εκείνων των αξιακών αρχών και προτύπων που συνθέτουν την ειδικότερη ηθική της ελληνικής διοικούσης Ορθόδοξης Εκκλησίας, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο η τελευταία συλλαμβάνει, ερμηνεύει και αποτιμά τα φαινόμενα της σύγχρονης οικονομικής πραγματικότητας. Καταβάλλεται προς τούτο προσπάθεια να προσδιοριστούν όχι μόνο οι θεωρητικές συνιστώσες του προβλήματος, αλλά και οι άμεσες εμπειρικές του διαστάσεις. Η εμπειρική διερεύνηση επιμέρους θεμάτων οικονομικής ηθικής επιχειρείται στη βάση διεξαγωγής έρευνας πεδίου, με χρήση ερωτηματολογίου που απευθύνθηκε σε κληρικούς ανωτέρων βαθμίδων. (Περικοπή περίληψης)

ΓΟΓΟΛΟΣ Θ. Γ., «**Μοντερνισμός και πρωτοπορίες**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 196-203.

\* Μοντερνισμός (Λογοτεχνία) \* Λογοτεχνία, Σύγχρονη \* Βιβλιοκρισία

CHARTIER, ROGER (Μτφρ.: Κώστας Γαλανάκης), «**Ο κόσμος ως αναπαράσταση**», *Ο Πολίτης*, τχ. 114 (2003), σσ. 33-43.

\* Ιστορία \* Έρευνα - Μεθοδολογία \* Αναπαράσταση \* Αντικειμενικότητα \* Ιστορία των επιστημών

ΔΑΜΑΝΑΚΟΣ ΙΑΣΩΝ, «**Μια απόπειρα διδακτικής προσέγγισης της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής του Ιουστινιανού από τις πηγές**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 103-115.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Βυζαντινή Αυτοκρατορία - Ιστορία - Ιουστινιανός Α' (527-565) \* Ιστορία - Πηγές \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Κατευθυνόμενες δραστηριότητες

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Οι "σύγχρονες" όψεις της αριστοτελικής Φυσικής**», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 66 (2003), σσ. 38-44.

\* Αριστοτέλης (384-322) - Ερμηνεία και κριτική \* Φυσική \* Επιρροή \* Ιστορία των επιστημών \* Διαλεκτικός υλισμός

ΔΕΛΛΙΟΥ ΜΑΡΙΑ, «**Το τραγικό στοιχείο στη Φρόνισσα του Παπαδιαμάντη**», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 35-42.

\* Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος (1851-1911) \* Πεζογραφία - Ιστορία και κριτική \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Μυθιστόρημα \* Ανάλυση κειμένου

ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, «**Ο Οιδίποδας και η Θήβα: ο πολίτης και η πάλη**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 8-17.

\* Ελληνικό δράμα (Τραγωδία) \* Σοφοκλής (496-406) - Ερμηνεία και κριτική \* Πολιτική και Θρησκεία \* Πόλεις - κράτη \* Δημοκρατία - Ιστορία

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΑΘΗΝΑ, «**Τζων Μ. Κουτού: βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 2003**», *Ο Πολίτης*, τχ. 115 (2003) σσ. 57-64.

\* Coetzee, John M. (1940- ) \* Βραβεία Νόμπελ \* Λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική \* Πεζογραφία \* Βιο-βιβλιογραφία

ΔΙΑΒΑΖΩ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Νίκος Γκάτσος**», *Διαβάζω*, τχ. 443 (2003), σσ. 60-99.

\* Ποίηση, Σύγχρονη - 20ός αι. \* Γκάτσος, Νίκος (1911-1992) \* Ελληνικό τραγούδι \* Λαϊκή μουσική \* Δημοτικά τραγούδια \* Σουρεαλισμός

— «**Αφιέρωμα: Ε. Χ. Γονατάς**», *Διαβάζω*, τχ. 444 (2003), σσ. 64-102.

\* Λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική - 20ός αι. \* Γονατάς, Επαμεινώνδας Χ. (γενν. 1924) \* Πεζογραφία \* Μετάφραση \* Λογοτεχνική κριτική \* Εργοβιογραφία

— «**Αφιέρωμα: Κωστής Παλαμάς 1859-1943**», *Διαβάζω*, τχ. 446 (2003), σσ. 99-138.

\* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Παλαμάς, Κωστής (1859-1943) - Ερμηνεία και κριτική \* Δοκίμια \* Κριτική \* Επιστολογραφία \* Εργοβιογραφία

ΕΛΕΦΑΝΤΗ ΒΙΚΥ, «**Η ιστορία δεν αντικαθιστά την προϊστορία, τη διαδέχεται: η έρευνα της παλαιολιθικής εποχής στην Ευρώπη και την Ελλάδα**», *Ο Πολίτης*, τχ. 115 (2003), σσ. 29-37.

\* Αρχαιολογία \* Παλαιολιθική εποχή \* Ιστορία των επιστημών \* Ανασκαφές (Αρχαιολογία) \* Ευρώπη \* Ελλάδα

ΕΠΤΑΚΥΚΛΟΣ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Το σπήλαιο του Ευριπίδη στη Σαλαμίνα**», *Επτάκυκλος*, τχ. 15 (2000), σσ. 7-66, 236-237.

\* Ανασκαφές (Αρχαιολογία) \* Σπήλαια \* Σαλαμίνα \* Ευριπίδης (480-406) \* Προϊστορικές Αρχαιότητες \* Νεολιθική περίοδος \* Λατρεία \* Τάφοι \* Εμπόριο \* Κλασική φιλολογία \* Αρχαιολογική γεωλογία

— «**Αφιέρωμα: Ο λιμναίος νεολιθικός οικισμός στο Δισπηλιό της Καστοριάς**», *Επτάκυκλος*, τχ. 15 (2000), σσ. 75-217.

\* Προϊστορικές Αρχαιότητες \* Νεολιθική περίοδος \* Καστοριά (Νομός) \* Ανασκαφές (Αρχαιολογία) \* Λιμναίοι κάτοικοι και κατοικίες \* Περιβάλλον \* Άνθρακας - Γεωλογία \* Παλαιοντολογία \* Οικονομία \* Τέχνη, Προϊστορική \* Βάσεις δεδομένων \* Προϊστορικός άνθρωπος

— «**Αφιέρωμα στο Γιώργο Σεφέρη**», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 119-143.

\* Ποιητές, Έλληνες - 20ός αι. \* Σεφέρης Γιώργος (1900-1971) - Ερμηνεία και κριτική \* Ποιητική \* Σουρεαλισμός \* Τύπος, Ελληνικός \* Αγγλία \* Βαλαωρίτης, Νάνος (γενν. 1921)

ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, «**Η πρώτη ιστορία μιας παραγνωρισμένης λογοτεχνίας. Το Βυζάντιο των συγγραφέων του Αλεξάντερ Καζντάν**», *Νέα Εστία*, τχ. 1758 (2003), σσ. 51-67.

\* Βυζαντινή λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική \* Kazhdan, Alexander (1922-1997) \* Σύγχρονη έρευνα \* Ανατολή και Δύση \* Υμνογράφοι και μελωδοί \* Αγιολογία

ΖΑΝΕΚΑ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ, «**Το μόνον της ζωής του ταξιδιού του Γ. Βιζυηνού. Δοκιμή ψυχαναλυτικής προσέγγισης των δύο ηρώων**», *Θαλλά*, τχ. 14 (2003), σσ. 175-185.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Βιζυηνός, Γεώργιος Μ. (1849-1896) - Ερμηνεία και κριτική \* Ανάλυση κειμένου \* Ήρωες στη λογοτεχνία \* Ψυχολογικά χαρακτηριστικά

ΖΟΥΖΟΥΛΑ ΕΛΕΝΗ, «**Θέμος Κορνάρος (1907-1970): ένας ξεχασμένος των γραμμάτων**», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 61-62.

\* Κορνάρος, Θέμος (1907-1970) \* Πεζογράφοι, Έλληνες \* Εργοβιογραφία

HAMILTON EDITH (Μτφρ.: Βασ. Καζαντζής), «**Ο τροχός που γυρίζει**», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 372-379.

\* Ιστορία, Αρχαία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Θουκυδίδης (470-394) \* Πόλεις - κράτη \* Αθήνα, Αρχαία \* Σπάρτη, Αρχαία \* Πόλεμος

ΘΕΜΕΛΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Κ. Π. Καβάφης**», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 564-592.

\* Καβάφης, Κωνσταντίνος Π. (1863-1933) \* Ελληνική Ποίηση \* Ανάλυση περιεχομένου \* Καινοτομία \* Ανθρωπισμός \* Διδακτική Ποίηση

ΘΕΟΤΟΚΑΣ ΝΙΚΟΣ, «**Ο 'πατριδοφύλακας' Μακρυγιάννης: λόγιες κατασκευές ενός εθνικού μύθου**» (Βιβλική στη μονογραφία του Γ. Γιαννουλόπουλου, *Διαβάζοντας τον Μακρυγιάννη: η κατασκευή ενός μύθου από τον Γ. Βλαχογιάννη, τον Γ. Θεοτοκά, τον Γ. Σεφέρη και τον Ζ. Λορεντζάτο*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2003), *Ο Πολίτης*, τχ.117 (2003), σσ. 37-45.

\* Μακρυγιάννης Ιωάννης (1797-1864) \* Νεοελληνική Λογοτεχνία - 19ος αι. \* Ιδεολογία \* Επιρροή \* Εθνικισμός \* Βιβλιοκρισία

ΙΕΛΟ, MARIANGELA, «**“Νοοίς” η ποιήτρια του έρωτος**», *Επάκκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 68-70.  
\* Λυρική Ποίηση, Ελληνική - Σπουδή και διδασκαλία \* Γυναίκες και λογοτεχνία \* Σαπφώ (π. 630-565) - Επίδραση \* Επιγράμματα \* Πνευματική καλλιέργεια

ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ, «**Ο αλεξανδρινός ποιητής Καβάφης**», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 594-598.

\* Καβάφης Κωνσταντίνος Π. (1863-1933) \* Καζαντζάκης, Νίκος (1883-1957) \* Αλεξάνδρεια \* Συζήτηση \* Ελληνική Ποίηση \* Ερμηνευτική

ΚΑΛΦΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, «**Η ερμηνεία του πλατωνικού μύθου του Ηρόδου**», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 27-44.

\* Φιλοσοφία, Αρχαία ελληνική - Κοινωνικές απόψεις \* Πλάτων (427-347) - Ερμηνεία και κριτική \* Ψυχή - Φιλοσοφία \* Εσχατολογία, Αρχαία \* Φιλοσοφία και Θρησκεία \* Αστρονομία, Αρχαία ελληνική

ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «**Η γέννηση των χριστουγεννιάτικων διηγημάτων. Από τον Ντίκενς στον Παπαδιαμάντη**», *Νέα Εστία*, τχ. 1762 (2003), σσ. 945-954.

\* Λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική \* Χριστουγεννιάτικα διηγήματα \* Ντίκενς Τσαρλς (Dickens) (1812-70) \* Παπαδιαμάντης, Αλέξανδρος (1851-1911) \* Συγγραφείς, Άγγλοι \* Λογοτέχνες, Έλληνες

ΚΑΡΑΦΥΛΛΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, «**Φιλοσοφικές αντιλήψεις του Charles Peirce και του John Dewey για την εκπαιδευτική θεωρία**», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 36 (2003), σσ. 127-156.

\* Φιλοσοφία \* Πραγματισμός \* Εκπαιδευτική θεωρία \* Dewey John (1859-1952) \* Θεωρία μάθησης

- Στην εργασία αυτή εξετάζονται ορισμένες απόψεις του C.S. Peirce και του J. Dewey για την εμπειρία και τη συναφή θεμελίωση της γνώσης, οι οποίες έχουν μία δυναμική εφαρμογή στην εκπαιδευτική θεωρία. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις τυπικές λογικές μεθόδους του Peirce για το νόημα των λέξεων και τη χρήση τους ως εργαλείων στις εφαρμογές των πραγματιστικών εννοιών για τη βελτίωση της ικανότητας της μάθησης. Παράλληλα εξετάζονται οι παράμετροι της φιλοσοφικής συγκρότησης του Dewey και η πρότασή του για ιδιαίτερη χρήση της φιλοσοφίας στην εκπαίδευση. Τονίζεται η κοινωνιογλωσσική οπτική, η εκλογίκευση και η ιεράρχηση της έρευνας, ενώ προβάλλεται η μέθοδος και η διάκριση επιστήμης και ηθικής και συζητείται η θεωρία της μάθησης.

ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΟΥ ΓΚΡΑΤΣΙΕΛΛΑ-ΦΩΤΕΙΝΗ, «**Λογοτεχνία και Παγκοσμιοποίηση ως σωστική συνύπαρξη**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 37-47.

\* Ελληνική Λογοτεχνία \* Παγκοσμιοποίηση \* Αλληλεπίδραση \* Κοινωνία \* Σύστημα αξιών \* Ιδεολογία

ΚΙΝΤΗ ΒΑΣΩ, «**Η σημασία της λεγόμενης μεταμοντέρνας κριτικής (με αφορμή την πρόσφατη εγκώρια διαμάχη για την ιστοριογραφία)**», *Ο Πολίτης*, τχ. 116 (2003), σσ. 33-40.

\* Ιστοριογραφία \* Ιστορία - Μεθοδολογία \* Μεταμοντερνισμός \* Μοντερνισμός \* Ιστορία - Φιλοσοφία \* Θεωρητική έρευνα

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ ΝΕΝΑ Ι., «**Η ιδέα της οικουμενικότητας όπως συνάγεται από τη συλλογή δοκιμίων του Μάρκου Αυγέρη: Ξένοι λογοτέχνες (εκδ. Ίκαρος, 1972)**», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 2-6.  
\* Λογοτεχνία \* Οικουμενικότητα \* Αυγέρης Μάρκος (1884-1973) - Ερμηνεία και κριτική \* Δοκίμια \* Λογοτεχνία και κοινωνία

ΚΟΚΟΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Καβαφικού επαίνου διερεύνηση**», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 8-11.

\* Ποίηση - Ιστορία και κριτική \* Αυγέρης Μάρκος (1884-1973) \* Καβάφης Κωνσταντίνος Π. (1863-1933) \* Ανάλυση κειμένου \* Αισθητική - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση)

ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ, «**Διδακτική της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στο γυμνάσιο**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 121-128.

\* Ελλάδα - Ιστορία - Επανάσταση του 1821 \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Στόχοι διδασκαλίας \* Προγραμματισμένη μάθηση

ΚΟΤΖΙΑ ΕΛΙΣΑΒΕΤ, «**Κυρίαρχοι κοινοί τόποι στο πνευματικό κλίμα του μεσοπολέμου**», *Νέα Εστία*, τχ. 1759 (2003), σσ. 259-271.

\* Λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική - 20ός αι. \* Πεζογράφοι, Έλληνες \* Σοσιαλιστικός ρεαλισμός στην τέχνη \* Δοκίμιο \* Χουρμούζιος, Αιμίλιος (1904-1973) \* Τερζάκης, Άγγελος (1907-1979) \* Θεοτοκάς, Γιώργος (1905-1966) - Ερμηνεία και κριτική

ΚΩΒΑΙΟΥ ΕΛΕΝΗ, «**Μέσα στον πόλεμο - Φαντάσου Ελληνικά ποιήματα**», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 159-166.

\* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ξένος μαθητής \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Ετερότητα \* Μετάφραση και ερμηνεία - Σπουδή και διδασκαλία

ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «**Μνήμη Έλλης Σκοπετέα (1951-2002): ιστορία και αφηγηματικότητα**», *Ο Πολίτης*, τχ. 115 (2003), σσ. 51-56.

\* Σκοπετέα, Έλλη \* Επιστήμονες Έλληνες \* Ιστοριογραφία \* Βαλκανική Χερσόνησος \* Επιστήμη - Μεθοδολογία \* Συνέδριο

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΦΑΝΗΣ, «**Νέα στοιχεία στην ποίηση του Κώστα Ουράνη. Η Βεστάλη στο ποίημα "Damnatio Memorial" (Με αφορμή τα πενήντα χρόνια από το θάνατο του ποιητή)**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 38-40.

\* Ποίηση - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Ουράνης Κώστας (1890-1953) \* Στεργιόπουλος Κώστας (1926- ) \* Λογοτεχνική κριτική

ΛΑΛΑΓΙΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Αναπαραστάσεις του Αφρικανού στην παιδική λογοτεχνία**», *Διαδρομές*, τχ. 9-10 (2003), σσ. 9-16.

\* Ετερότητα \* Παιδική λογοτεχνία, Ελληνική - Ιστορία και κριτική \* Λογοτεχνία και κοινωνία \* Προκατάληψη \* Φυλετικές διακρίσεις \* Λογοτέχνες, Έλληνες

ΜΑΓΓΕΛ ΑΥΓΗ-ANNA, «**Σύγχρονες τάσεις στην ερμηνεία της αρχαίας τραγωδίας**», *Φιλολόγος*, τχ. 112 (2003), σσ. 223-242.

\* Ελληνικό δράμα (Τραγωδία) \* Ερμηνευτική \* Αρχαιότητα \* Θέατρο \* Τέχνη, κριτική της \* Πολιτισμός, Σύγχρονος



ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ, «Αξιοποίηση της μουσειοσκευής στη διδασκαλία της Ιστορίας», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 46-53.

\* Σχολείο \* Μουσείο \* Ιστορία \* Διδακτικά βοηθήματα \* Διδακτική πρακτική

ΜΑΡΑΓΚΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΑ, «Ο εχθρός του ποιητή», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 8-10.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Χειμωνάς, Γιώργος (1939-2000) \* Ποίηση, Σύγχρονη - 20ός αι. \* Ανάλυση κειμένου \* Θάνατος στη λογοτεχνία

ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΤΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, «Το ειδολογικό πρόβλημα της Ιφιγένειας της εν Ταύροις του Ευριπίδη. Μια διακειμενική συμβολή στον τραγικό χαρακτήρα του έργου», *Ελληνικά*, τχ. 53/2 (2003), σσ. 283-298.

\* Ελληνικό δράμα (Τραγωδία) \* Ευριπίδης (480-406) - Τεχνική \* Αισχύλος (525-456) \* Συγκριτική ανάλυση \* Τραγικό στοιχείο στο θέατρο

ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ Δ.Ν., «Αμοιβαίες ανταλλαγές γλώσσας και λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 626-632.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ελληνική Γλώσσα, Νέα \* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Διδασκαλία \* Αλληλενέργεια

ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ., «Μεθόδευση της διδασκαλίας της Αρχαϊκής Λυρικής Ποίησης στη Β' τάξη του Λυκείου», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 458-474.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Τέχνη, Αρχαϊκή \* Λυρική Ποίηση \* Προετοιμασία μαθήματος \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Διαθεματική προσέγγιση

ΜΗΛΙΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ, «Κ. Π. Καβάφης: Αλεξανδρινοί Βασιλείς», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 610-617.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Καβάφης Κωνσταντίνος Π. (1833-1933) \* Ιστορική ποίηση \* Ανάλυση κειμένου \* Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Δραματοποίηση

ΜΟΥΤΖΟΥΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ Δ., «Η Λογοτεχνία στην αίθουσα. Ένα ωραίο ταξίδι εν μέσω σκοπέλων και υφάλων», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 127-135.

\* Λογοτεχνία \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδακτικό βιβλίο \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Γλωσσική ανάπτυξη

ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ, «Η ανάγνωση κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο σχολείο με μουσική υπόκρουση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 117-120.

\* Λογοτεχνία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Μουσική \* Διαδικασία μάθησης \* Κατανόηση κειμένου \* Επίτευξη

ΜΠΕΤΣΑΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, «Ορισμός των παθών στη Ρητορική του Αριστοτέλη», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 23-32.

\* Ρητορική, Αρχαία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Αριστοτέλης (384-322) \* Δικανικοί λόγοι \* Ανάλυση κειμένου \* Συναισθήματα \* Πειθώ

ΜΠΟΜΠΟΣ ΘΑΝΟΣ, «Το Άργος της μυκηναικής και της μεταμυκηναικής εποχής», *Αναγέννηση*, τχ. 393, 394 (2003), σσ. 18-19, 24-31.

\* Άργος - Ιστορία \* Πολιτισμός, Μυκηνναϊκός \* Επική ποίηση, Ελληνική \* Ανασκαφές (Αρχαιολογία) - Ιστορία \* Λαοί της θάλασσας \* Δωριείς

ΜΠΟΥΡΝΑΖΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ, «Ένα έργο κλασικό για τη μελέτη της νεοελληνικής ιδεολογίας» (Βιβλική στη μονογραφία του Φίλιππα Ηλιού, *Ιδεολογικές χρήσεις του κοραϊσμού στον 20ό αιώνα*, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2003), *Ο Πολίτης*, τχ. 116 (2003), σσ. 55-63.

\* Ηλιού, Φίλιππος (1931-2004) \* Κοραΐς Αδαμάντιος (1748-1833) \* Ιδεολογία \* Επιρροή \* Ελλάδα \* 20ός αι. \* Βιβλιοκρισία

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «Αφιέρωμα: Κ. Π. Καβάφης», *Νέα Εστία*, τχ. 1761 (2003), σσ. 540-711.

\* Καβάφης, Κωνσταντίνος Π. (1863-1933) - Ερμηνεία και κριτική - Επίδραση \* «Χρονικόν του Μορέως» \* Ποιητική \* Ιστορική ποίηση \* Διδακτική ποίηση \* Σικελιανός, Άγγελος (1884-1951) \* Καλλιτέχνες \* Pessoa, Fernando (1888-1935) \* Λογοτέχνες, Έλληνες \* Οικουμενικότητα

— «Αφιέρωμα: Δημοτικό τραγούδι», *Νέα Εστία*, τχ. 1762 (2003), σσ. 756-891.

\* Δημοτικά τραγούδια - Ιστορία και κριτική \* Λαογραφία - Ελλάδα \* Πολίτης, Νικόλαος Γ. (1852-1921) \* Δημοτικά τραγούδια - Ιστορικά - Ακριτικά - Κλέφτικα - Παραλογές \* Μοιρολόγια \* Κρήτη \* Ερμηνευτική \* Fauriel, Claude (1772-1844) \* Λογοτέχνες, Έλληνες \* Σώμα Ανθρώπινο \* Μαγεία \* Σικελιανός Άγγελος

ΝΙΚΟΛΟΥΔΑΚΗ ΕΛΠΙΝΙΚΗ, «Τοπική Ιστορία και Λογοτεχνία του τόπου. Ένα μάθημα πολιτισμού», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 137-147.

\* Ιστορία, Τοπική \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Λογοτεχνία και Ιστορία \* Πολιτιστικό περιβάλλον \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Υλικό αναφοράς

ΝΤΑΛΡΙΜΠΛ ΟΥΙΛΙΑΜ (Μτφρ.: Γιώργος Καράμπελας), «Χριστιανοί υπό εξαφάνιση», *Νέα Εστία*, τχ. 1762 (2003), σσ. 909-923.

\* Χριστιανοί \* Ιερουσαλήμ \* Παλαιστίνιοι - Ανθρώπινα δικαιώματα \* Μετανάστευση \* Εβραίοι \* Θρησκεία και πολιτική

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ Ν., «Πλάτων και Καστοριάδης. Η συγκάλυψη και η ανάδειξη της δημοκρατίας», *Νέα Εστία*, τχ. 1760 (2003), σσ. 467-489.

\* Πλάτων (427-347) - Ερμηνεία και κριτική \* Πολιτική και Φιλοσοφία \* Δημοκρατία \* Καστοριάδης, Κορνήλιος (1922-1997)

ΟΡΦΑΝΟΣ ΜΑΡΚΟΣ, «Έννοια του όρου “πρόσωπον” και σχέσις αυτού προς την “φύσιν” και “ενέργειαν”», *Κοινωνία*, τχ. 3 (2003), σσ. 229-236.

\* Πρόσωπο (Θεολογία) \* Πατέρες της Εκκλησίας, Έλληνες \* Θεολογία Δογματική - Ιστορία - Πρώιμη Εκκλησία, π. 30-600

— «Σύστασις, αξία και λειτουργία του προσώπου», *Κοινωνία*, τχ. 3 (2003), σσ. 337-345.

\* Πρόσωπο (Θεολογία) \* Πατέρες της Εκκλησίας, Έλληνες \* Άνθρωπος (Θεολογία)

ΠΑΪΒΑΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Οι δαιμόνιοι άγγελοι της γενιάς του '30. Αισθητική ιδεολογία και συμβολοποίηση του Σεφέρη» (Βιβλική στη μονογραφία του Αντώνη Δρακόπουλου, *Ο Σεφέρης και η κριτική. Η υποδοχή του σεφερικού έργου [1931-1917]*, εκδ. Πλέθρον, Αθήνα 2002), *Νέα Εστία*, τχ. 1762 (2003), σσ. 940-944.



\* Σεφέρης, Γιώργος (1900-1971) - Ερμηνεία και κριτική \* Νεοελληνική Λογοτεχνία 20ός αι. \* Λογοτεχνική κριτική \* Αισθητική \* Βραβεία Νόμπελ \* Βιβλιοκρισία

ΠΑΛΟΥΚΑΣ ΠΑΥΛΟΣ ΑΘ., «**Σημαντικές διαστάσεις του μαθήματος των Θρησκευτικών και δια-  
θεματική προσέγγισή του**», *Κοινωνία*, τχ. 3 (2003), σσ. 265-272.

\* Θρησκευτικά - Σπουδή και διδασκαλία \* Διαθεματικότητα \* Ευέλικτη Ζώνη

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ, «**Κρήτες λογοτέχνες (ανώνυμοι και επώνυμοι) στη Μέση Εκπαίδευ-  
ση**», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 187-196.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Κρητική λογοτεχνία \* Διδακτικό βιβλίο \* Ανθολογία

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Η παρουσία του αρχαιοελληνικού κόσμου στα σχολικά εγχειρί-  
δια του Δημοτικού σχολείου και η διδασκαλία του μαθήματος των Αρχαίων στο γυμνάσιο: μια σχέ-  
ση ασύμβατη**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 97-113.

\* Ελληνική γλώσσα, Αρχαία \* Μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο \* Συγκριτική έρευνα \* Δι-  
δασκαλία

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜ., «**Δημοκρατία - Άνθρωπος - Πολίτης**», *Ελληνοχριστιανική Αγω-  
γή*, τχ. 505, 506 (2003), σσ. 259-261, 293-298.

\* Δημοκρατία \* Άνθρωπος \* Αξία \* Πρόσωπο (Θεολογία) \* Αποδέκτες της παιδείας \* Πολιτική  
και ηθική

ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΕΛΕΝΑ, «**La lectrice que je suis - Μνήμη Νικόλ Λορώ**», *Νέα Εστία*, τχ. 1759 (2003),  
σσ. 201-226.

\* Κλασική φιλολογία \* Επιστήμονες \* Γαλλία \* Γυναικείο φύλο \* Αθήνα, Αρχαία - Κοινωνικές  
συνθήκες \* Λόγος, Δημόσιος \* Μύθος - Ιστορία \* Τραγωδία - Ιστορία και κριτική

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «**Θεολογία και Διαδίκτυο (Internet)**», *Κοινωνία*, τχ. 4 (2003), σσ. 391-399.

\* Θεολογία - Πληροφορική \* Διαδίκτυο \* Σύγχρονη έρευνα \* Θρησκεία

ΣΑΚΚΑ ΚΙΚΗ, «**Η Κλειώ στα Βαλκάνια II: μια συνάντηση καθηγητών ιστορικών της Κύπρου**», *Αντι-  
τετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 57-59.

\* Ιστορία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Καθηγητής \* Συνάντηση \* Βαλκανική συνεργασία

ΣΑΚΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α., «**Αλληλογραφία Ελευθερίου Βενιζέλου - Παναγή Τσαλδάρη: αντιπα-  
ράθεση και συναίνεση**», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 115-144.

\* Βενιζέλος, Ελευθέριος Κ. (1864-1936) - Αλληλογραφία \* Ελλάδα - Εθνικές σχέσεις \* Ελλάδα -  
Ιστορία - 1922 - Δίκη των έξι \* Πολιτική \* Διπλωματία

- Στις αρχές του 1929, ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Παναγής Τσαλδάρης, επικεφαλής των δύο μερίδων που αντιπροσώπευαν τα δύο κύρια πολιτικο-ιδεολογικά ρεύματα στην Ελλάδα, επικοι-  
νώνησαν αλληλογραφώντας για ένα μείζον θέμα: αν οι αρχηγοί της Επανάστασης του 1922  
που προχώρησαν στην εκτέλεση των έξι έχουν, υπό το βάρος των γεγονότων, ακέραια ή μειω-  
μένα πολιτικά δικαιώματα. Οι διαφορετικές εκτιμήσεις, ως αποτέλεσμα της διαφορετικής πολι-  
τικοϊδεολογικής θέσης των εκπροσώπων του διπολικού πολιτικού κόσμου της εποχής, θα αμ-  
βλυθούν και ο Βενιζέλος θα μεταβεί στην Άγκυρα για την υπογραφή της ελληνοτουρκικής συ-  
νεννόησης του 1930, εδραιώνοντας το όραμά του: «Και μετά την Μικρασιατική καταστροφή  
δύναται ακόμη ν' ανατείλουν δια την Ελλάδα ευτυχείς ημέραι». (Περικοπή περίληψης)

ΣΚΙΑΔΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ., «**Η μέθη, ένα ολέθριο πάθος (Αναφορές στην ομιλία του Μ. Βασιλείου “Κατά μεθυσόντων”)**», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, τχ. 504 (2003), σσ. 248-251.

\* Θρησκευτικά - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Πατέρες της Εκκλησίας, Έλληνες \* Ηθική \* Βασίλειος ο Μέγας (330-378)

ΣΥΝΑΞΗ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Εκκλησία και Πολιτισμός**», *Σύναξη*, τχ. 88 (2003), σσ. 3-90.

\* Εκκλησία \* Πολιτισμός \* Αλληλεγγύη \* Ελληνισμός και Χριστιανισμός \* Θεολογία \* Μοναχική και Θρησκευτική ζωή - Ιστορία - Πρώιμη Εκκλησία, π. 30-600 \* Εκκλησιαστική μουσική \* Μυστήρια, Θρησκευτικά \* Λατρεία \* Χριστιανοί μάρτυρες \* Θάνατος \* Λαϊκός πολιτισμός \* Λαογραφία \* Αγγλία - Εκκλησιαστική Ιστορία

ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, «**Γεγονός και ιστορικός νόμος**», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 70-74.

\* Ιστορία - Μεθοδολογία \* Ιστορικοί \* Ιστορική έρευνα \* Ανάλυση εννοιών

ΤΡΕΧΛΗ-ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΖΩΗ, «**Προτάσεις για τη διδασκαλία της Ιστορίας από τις πηγές**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 92-102.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ιστορία - Πηγές \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Διδακτική καινοτομία

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ., «**Το μεταβυζαντινό Βυζάντιο ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση. Η μεταβυζαντινή τέχνη (1453-1830) στον ελληνορθόδοξο χώρο**», *Νέα Εστία*, τχ. 1760 (2003), σσ. 371-405.

\* Τέχνη, Μεταβυζαντινή \* Επιρροή \* Πολιτισμός, Δυτικός - Ελληνικές επιδράσεις \* Πολιτισμός, Ελληνικός \* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία και τέχνη \* Νεοελληνικός διαφωτισμός \* Κόντογλου, Φώτης (1895-1965)

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Ν.Δ., «**“Αγαπητή μου Νάτα”. Οαριστός Παύλος και Ναταλίας**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 2-6.

\* Ιστορία, Νεότερη - 20ός αι. \* Βαλκανικοί αγώνες \* Μελάς, Παύλος (1870-1904) \* Βιογραφία \* Μελά, Ναταλία Π. \* Επιστολογραφία

ΤΣΑΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Β., «**Διαφοροποίηση μαθητικού πληθυσμού και διδακτικές παρεμβάσεις στη διδασκαλία των Θρησκευτικών**», *Κοινωνία*, τχ. 4 (2003), σσ. 381-385.

\* Θρησκευτικά - Σπουδή και διδασκαλία \* Παιδί αλλοδαπού \* Μετανάστευση \* Μαθητικό δυναμικό \* Πολυπολιτισμικότητα \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΤΣΙΑΤΣΙΚΑΣ ΘΗΣΕΑΣ, «**Η Λογοτεχνία ως μορφωτικό αγαθό στη Μέση Εκπαίδευση. Σκέψεις και προβληματισμοί για τους στόχους και τη διδακτική προσέγγιση με αφορμή το Πρόγραμμα Σπουδών Νεοελληνικής Λογοτεχνίας**», *Θαλλώ*, τχ. 14 (2003), σσ. 149-158.

\* Νεοελληνική Λογοτεχνία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδακτικό βιβλίο \* Εκπαίδευση καθηγητών \* Εξεταστικό σύστημα

ΤΣΟΥΜΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, «**Η γαλλική Αρ Νουβώ και η ελληνιστική τέχνη. Το θαύμα της διαχρονικής αισθητικής**», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 88 (2003), σσ. 39-43.

\* Τέχνη, Ελληνιστική \* Τέχνη, Ευρωπαϊκή \* Γαλλία \* Αισθητική - Ιστορία \* Επιρροή \* Αρχιτεκτονική \* Γραφικές τέχνες

- The strength and edurance of art values and qualities are examined in this article, in relation with the place, time, circumstances and cultural provenance of the society in which they are developed. By comparing two completely different cases of artistic prime in the world art history, those of the Hellenistic period and Art Nouveau, a comparative study is attempted, on the basis of the sources that inspired their artists as well as their common thematic repertoire, elements which contributed to the formation of the style of these artistic trends.

Through this study various conclusions are reached, which lead us to consider that the great values in art remain unchanged throughout the centuries, since they express the human spirit, soul and intellect, regardless of the period. The important creators of French Art Nouveau of the late nineteenth and the early twentieth century seem to stand, more or less, on the same aesthetic platform with their anonymous colleagues of the vast, in time, geographic and cultural extend, Hellenistic era. The various arguments and criticism concerning these two cultural trends, being as a rule controversial and ambiguous, are also presented in this article. Finally, their common route is recorded, by investigating both the impact of other civilizations on them and the common techniques that they have developed, accidentally or not.

ΤΣΟΥΠΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ, «**Τα παραμύθια της κυρα-Ντουντούς στο “Στου Χατζηφράγκου του Κοσμά Πολίτη”**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 11-15.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ελληνικό μυθιστόρημα \* Πολίτης, Κοσμάς (1888-1974) \* Αφηγηματική τέχνη \* Ανάλυση κειμένου

ΤΣΟΥΧΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, «**Ο αριστοτελισμός στο Βυζάντιο κατά τον ΙΑ'-ΙΒ' αιώνα**», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 85-99.

\* Βυζαντινές σπουδές \* Φιλοσοφία, Βυζαντινή \* Αριστοτέλης (384-322) - Επίδραση \* Λόγιοι, Βυζαντινοί \* Χριστιανισμός \* Πνευματική καλλιέργεια

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Α., «**Οι σαρσικοί λόγοι Δίωνος του Χρυσόστομου και ο ρόλος του ρήτορα ανάμεσα στη ρωμαϊκή εξουσία και στην τοπική πολιτική**», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 71-84.

\* Δίων Χρυσόστομος (π. 40-120) \* Σοφιστές (Ελληνική φιλοσοφία) \* Λόγος Δημόσιος \* Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία - Πολιτική και διακυβέρνηση \* Πολιτική και Φιλοσοφία \* Έλληνες - Ιστορία

ΦΑΤΣΕΑ ΕΛΕΝΗ, «**Εξέλιξη και νεο-δημιουργισμός: η θρησκεία αντιμέτωπη με την επιστήμη**», *Περσκόπιο της επιστήμης*, τχ. 277 (2003), σσ. 20-35.

\* Θρησκεία και Επιστήμη \* Δημιουργία \* Άνθρωπος - Καταγωγή \* Φυσική επιλογή \* Εξέλιξη και Θρησκεία \* Αμερική, Βόρεια

ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ Σ.Ν., «**Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση και ένα δείγμα προσέγγισης: το διήγημα “Το σπίτι του δασκάλου” του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου**», *Θαλλά*, τχ. 14 (2003). σσ. 79-88.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ελληνική Λογοτεχνία \* Ανάγνωση \* Αισθητική στη Λογοτεχνία \* Τεχνική διδασκαλίας \* Χατζόπουλος, Κωνσταντίνος (1868-1920) - Ερμηνεία και κριτική

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Ντίνος Χριστιανόπουλος**», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 486-510.

\* Χριστιανόπουλος Ντίνος (1931- ) \* Λογοτεχνία, Σύγχρονη - 20ός αι. \* Ποίηση \* Πεζογραφία \* Κριτική \* Λαϊκά τραγούδια, Ελληνικά

ΦΛΩΡΟΦΣΚΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, π. (Μτφρ.: Αθηνά Τσιμούρη), «**Η πορεία της σκέψης του Ντοστογιέφσκι περί ελευθερίας του ατόμου**», *Σύναξη*, τχ. 87 (2003), σσ. 4-13.

\* Ντοστογιέφσκι, Φιόντορ (1821-81) \* Λογοτέχνες, Ρώσοι \* Κλασική λογοτεχνία - Ιστορία και κριτική \* Θεολογία \* Ελευθερία

ΦΟΥΝΤΑΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ (Αρχιμ.), «**Η θεολογία του γάμου: αγιογραφική και πατερική θεμελίωση**», *Σύναξη*, τχ. 87 (2003), σσ.24-41.

\* Γάμος - Ηθικές και Θρησκευτικές απόψεις - Χριστιανισμός \* Άνδρας και γυναίκα - Σχέσεις \* Πατέρες της Εκκλησίας, Έλληνες \* Βίβλος \* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία

ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ (Βιβλ/κή), «**Γιούλα Μυλωνάκου-Σαϊτάκη: 1. Προσεγγίσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας. Διδακτικές Προτάσεις για το Γυμνάσιο, Λύκειο και Τ.Ε.Ε. (Σύμφωνα με τις νέες εκδόσεις των βιβλίων)**, εκδ. Φυτράκης, Αθήνα 2002, 2. Η Αφηγηματολογία στο Δημοτικό. Ανάγνωση 20 λογοτεχνικών κειμένων από το βιβλίο *‘Η Γλώσσα μου’ της Ε’ και Στ’ τάξης*, εκδ. Φυτράκης, Αθήνα 2002)», *Θαλλά*, τχ. 14 (2003), σσ. 219-225.

\* Λογοτεχνία \* Δευτεροβάθμιο σχολείο \* Δημοτικό σχολείο \* Σημειωτική \* Ανάλυση κειμένου \* Βιβλιοκρισία

ΧΑΡΙΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε., «**Ψυχολογικά - κοινωνικά - ηθικά προβλήματα παιδιών μεταναστών και η αξιοποίηση του περιεχομένου του μαθήματος των Θρησκευτικών της Γ’ Λυκείου**», *Ελληνο-χριστιανική Αγωγή*, τχ. 504 (2003).

\* Θρησκευτικά - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ηθική \* Διδακτικό βιβλίο \* Παιδί μετανάστη \* Ενσωμάτωση

ΧΑΡΙΤΙΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ ΗΛ., «**Μητρικές μορφές στην Ιλιάδα: Θέτις - Εκάβη**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003). σσ. 18-29.

\* Γυναίκα - Μυθολογία \* Όμηρος (8ος αι. π.Χ.) \* Επική ποίηση, Ελληνική \* Σχέση μητέρας - παιδιού

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, «**Η φύση του συμβόλου και η κτιστή πραγματικότητα**», *Σύναξη*, τχ. 87 (2003), σσ. 51-70.

\* Μυστήρια, Θρησκευτικά \* Χριστιανική τέχνη και συμβολισμός \* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Λατρεία \* Πρόσωπο (Θεολογία)

ΧΡΟΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «**Η διδασκαλία της περιγραφής στο γυμνάσιο**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 84-91.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Νέα Ελληνικά \* Ανάλυση κειμένου \* Υλικό αναφοράς \* Γλωσσική ανάπτυξη

ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, «**Συνομιλία για το δοκίμιο**», *Διαβάζω*, τχ. 444 (2003), σσ. 26-28.

\* Δοκίμιο \* Δομή \* Γιάσπερος, Καρλ (Jaspers) (1883-1969) \* Γουλφ, Βιρτζίνια (Woolf) (1882-1941) \* Γραπτή έκφραση \* Φιλολογία

## 6.3 ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΒΛΑΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Μ., ΔΗΜΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «**Συγκριτική αξιολόγηση διδασκαλίας Μαθηματικών στο συμβατικό πανεπιστήμιο και στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 60 (2003), σσ. 7-19.

\* Μαθηματικά \* Σπουδές από Απόσταση \* Ανοικτό Πανεπιστήμιο \* Συγκριτική ανάλυση \* Νέες Τεχνολογίες

- Η πολυπλοκότητα των εκπαιδευτικών αναγκών και απαιτήσεων σε συνδυασμό με μία μεταστροφή προς την πανεπιστημιακή παιδεία έχουν καταστήσει την εκπαίδευση από απόσταση ως ιδιαίτερα ελκυστική εκπαιδευτική μέθοδο. Ολόκληρα πανεπιστήμια (ακόμα και εικονικά) έχουν στηθεί με απροσδιόριστο μέγεθος και ρυθμό ανάπτυξης (USA, National Research Council, 1996). Άλλωστε, ο ρόλος των ΑεξΑΕ Πανεπιστημίων καθορίζεται ως η «μετάβαση γνώσης από έναν διδάσκοντα σε ένα διδασκόμενο» (Hanck and Betts, 1994, USA Nat. Res. Council, 1996, Dixon, 1996). Η θεώρηση αυτή έχει οδηγήσει σε νέες εναλλακτικές μεθόδους εκπαίδευσης.

ΒΟΣΚΟΓΛΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΡ., «**Διδακτική των Μαθηματικών: Μια απόπειρα οριοθέτησης - τάσεις και προοπτικές**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 20-30.

\* Διδακτική \* Κλάδος σπουδών \* Επιστήμη - Μεθοδολογία - Σπουδή και διδασκαλία \* Έρευνα \* Διεπιστημονική προσέγγιση \* Καινοτομία

- Στο παρόν άρθρο γίνεται μια απόπειρα οριοθέτησης του γνωστικού αντικειμένου που καλύπτει η διδακτική των Μαθηματικών (πυρήνας και σχετιζόμενες περιοχές), εξετάζονται οι ρόλοι του ερευνητή και του δάσκαλου για την ανάπτυξη της σε συνάρτηση με το μέλλον και τις προοπτικές της και παρουσιάζεται η άποψη που την εντάσσει στις λεγόμενες «επιστήμες σχεδιασμού».

— «**Εφαρμογή του θεωρήματος των Cayley - Hamilton**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 57-62.

\* Πίνακες (Μαθηματικά) \* Τετραγωνική ρίζα \* Ανάλυση συστημάτων

- Στο άρθρο αυτό υπολογίζουμε όλες τις «τετραγωνικές ρίζες» ενός πίνακα  $2 \times 2$  με τη βοήθεια του θεωρήματος των Cayley - Hamilton και δίδουμε αντίστοιχα παραδείγματα.

ΒΟΣΚΟΓΛΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ, ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, «**Το πρόβλημα των επαφών του Απολλωνίου**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 80-89.

\* Μαθηματικά - Ιστορία \* Επιστήμη, Αρχαία \* Γεωμετρία - Προβλήματα, ακήσεις κλπ.

- Στο άρθρο αυτό γίνεται μία ιστορική ανασκόπηση και συνοπτική παρουσίαση του προβλήματος των επαφών του Απολλωνίου. Το πρόβλημα αυτό αναλύεται σε δέκα διαφορετικά προβλήματα, τα οποία υπήρχαν διασκορπισμένα ως ασκήσεις γεωμετρικών κατασκευών στα παλαιά κλασικά βιβλία της Ευκλείδειας Γεωμετρίας. Επειδή η αναλυτική παρουσίαση όλων αυτών των προβλημάτων θα ήταν ικανή να γεμίσει τις σελίδες ενός ολόκληρου βιβλίου, μόνο η πιο χαρακτηριστική περίπτωση του κάθε προβλήματος εξετάζεται και μόνο η ανάλυση της κάθε λύσης παρουσιάζεται, ενώ τα υπόλοιπα αφήνονται στη δημιουργική πρωτοβουλία του αναγνώστη.

ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ Γ., «**Παραμετρικές πολλαπλότητες και διαφορο-γεωμετρική δομή τους**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 39-46.



\* Γεωμετρία Διαφορική \* Μαθηματική Φυσική \* Συναρτήσεις \* Μετασχηματισμοί (Μαθηματικά) \* Σύγχρονη έρευνα

- Οι παραμετρικές πολλαπλότητες είναι γεωμετρικές δομές αναλλοίωτες σε αναπαραμετροποίηση και με την ιδιότητα κάθε τανυστικό πεδίο που ορίζεται επί αυτών να εξαρτάται από μια επιπρόσθετη παράμετρο. Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται στη Μαθηματική Φυσική σε μια προσπάθεια γενίκευσης των θεωριών Yang - Mills.

ΔΟΥΝΑΒΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, ΔΗΜΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «**Η ανακάλυψη και ο ρόλος του φαινομένου της ασυμμετρότητας. Στόχος και σκοπός του βιβλίου X των στοιχείων**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 69-79.

\* Αριθμοί, Πραγματικοί \* Τετραγωνική ρίζα \* Μαθηματικά - Φιλοσοφία - Ιστορία

- Εξετάζεται η γεωμετρική υφή του βιβλίου X των Στοιχείων και οι διάφορες αλγεβρικές ερμηνείες των μελετητών. Γίνεται αναφορά στην επέκταση της ταξινόμησης των αρρήτων του Θεαίτητου από τον Ευκλείδη, καθώς και στον επηρεασμό του από την Πλατωνική θεωρία και διαλεκτική και τέλος εξετάζεται μια υπόθεση εργασίας για τη διαίρεση των αρρήτων από τον Θεαίτητο.

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «**Μια προσπάθεια γενίκευσης των στατιστικών κατανομών Fermi-Dirac και Bose-Einstein**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 85-89.

\* Στατιστική \* Σωματίδια (Πυρηνική Φυσική) \* Θεωρία των κβάντα \* Σχετικότητα (Φυσική)

- Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η δυνατότητα γενίκευσης των στατιστικών κατανομών των Fermi-Dirac και Bose-Einstein. Και οι δύο ισχύουν για όμοια ή απaráλλαχτα σωματίδια όπως είναι τα στοιχειώδη σωματίδια. Η στατιστική Fermi-Dirac επιτρέπει το πολύ σε ένα σωματίδιο (δηλ.  $IK=1$ ) να επικαθήσει σε μια συγκεκριμένη κβαντική κατάσταση. Από την άλλη η στατιστική Bose-Einstein επιτρέπει σε οιονδήποτε αριθμό σωματιδίων ( $IK=\infty$ ) να επικαθήσει σε μια κβαντική κατάσταση. Η εργασία αυτή γενικεύει τα συμπεράσματα για  $\infty > IK > 1$  οποιοδήποτε ακέραιο μέσα σε αυτά τα όρια. Τέλος, η εργασία δεν κάνει χρήση της γνωστής σχέσης στατιστικής και σπιν σωματιδίου (μποσόνια=ακέραιο σπιν, φερμιόνια=μη ακέραιο σπιν).

ΖΑΧΑΡΟΣ Κ., «**Η επίδραση κοινωνικών και οικονομικών παραμέτρων στις επιδόσεις των παιδιών στα Μαθηματικά. Η συνεισφορά ειδικών διδακτικών παρεμβάσεων**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 87-100.

\* Μαθητής \* Επίδοση \* Γονείς \* Κοινωνικοοικονομική κατάσταση \* Επιρροή \* Συγκριτική έρευνα

- Can the social and economical environment influence the school grades in mathematics? This is our researching question.

202 students from the sixth grade of Elementary school and the first grade High School are chosen from two districts of Athens with generally different social and economical characteristics. The results show that the students from the lower social-economical levels have lower achievements in the mathematical problems, which they were called to solve. In addition, the results show that specific teaching efforts could help students from the lower social-economical levels to have better achievements.

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Δ., «**Πώς θα βελτιώσουμε την εκπαίδευση των μαθητών στα φυσικομαθηματικά μαθήματα**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 54-64.



\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Μαθηματικά \* Φυσική \* Διαδικασία μάθησης \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΜΠΟΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Σ., «**Απλή μέθοδος Simplex**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 56-57.

\* Γραμμικός προγραμματισμός \* Πίνακες (Μαθηματικά) \* Θεωρία παιγνίων \* Συναρτήσεις

ΜΠΟΥΦΗ ΑΝΤΑ, ΣΚΑΦΤΟΥΡΟΥ ΦΡΟΣΩ, «**Διδασκαλία των Μαθηματικών σε μια πολυπολιτισμική τάξη: προς μια ανατροπή του αρνητικού νοήματος της πολιτισμικής διαφοράς**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 7-20.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Διδακτική \* Κατανόηση \* Παιδί αλλοδαπού \* Συμμετοχή \* Πολυπολιτισμική κοινωνία \* Εκπαιδευτική καινοτομία

ΝΤΖΙΑΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, «**Η έννοια του απείρου στην Ευκλείδεια Γεωμετρία**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 47-60.

\* Γεωμετρία \* Ευκλείδης (4ος/3ος αι. π.Χ.) \* Έννοια \* Άπειρο \* Σύνολα, Θεωρία των

- In this paper we outline the applications of the concept of the representation at the Group Theory and particularly at the study of the infinity concept. This outline is made in a really simple way and the approach of the concepts we study here is made very carefully, in order to be compatible to the knowledge level of the students.

We would like to believe that this paper would be an example of relevant activities that fellow mathematics teachers could elaborate as a helpful material in the classroom.

ΝΤΖΙΑΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, ΚΑΦΟΥΣΗ ΣΟΝΙΑ, «**Γονείς, μαθητές, δάσκαλοι και Μαθηματικά**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 60 (2003), σσ. 63-84.

\* Σχέση γονιού - καθηγητή \* Ποιότητα διδασκαλίας \* Στάση του μαθητή \* Αλληλενέργεια \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ Α., ΜΕΛΕΤΙΟΥ-ΜΑΥΡΟΘΕΡΗ ΜΑΡΙΑ, «**“Δυναμικά” λογισμικά: νέες προοπτικές για τη χρήση τεχνολογίας στη διδασκαλία των Μαθηματικών**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 47-57.

\* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Γεωμετρία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ρόλος του καθηγητή

ΣΚΟΥΣΜΟΣΕ, ΟΛΕ (Μτφρ.: Νικηφόρος Παπαχρήστος), «**Τα Μαθηματικά σε δράση. Είναι τα Μαθηματικά χωρίς κοινωνική σημασία;**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 143-167.

\* Εφαρμοσμένα Μαθηματικά \* Επιστήμη - Κοινωνικές απόψεις \* Επιρροή \* Κοινωνική εξέλιξη \* Μαθηματικό πρότυπο \* Μαθηματικά - Φιλοσοφία

ΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΑΜΗ, «**Οι επτά ομάδες συμμετρίας των διακοσμικών ταινιών**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 41-55.

\* Διακόσμηση \* Γεωμετρία \* Ομάδες, θεωρία των \* Μετασχηματισμοί (Μαθηματικά)

ΦΙΛΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ Π., «**Το Πανεπιστήμιο Αθηνών στο μεταίχμιο του 19ου αιώνα: Μαθηματικά και μαθηματικοί**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 7-37.

\* Μαθηματικά, Ελληνικά - Ιστορία \* Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών \* Επιστήμονες, Έλληνες \* Ιστορία των Επιστημών

- Στα τελευταία τριάντα χρόνια του 19ου αιώνα η Ελλάδα αποκτά μια αξιοσημείωτη παρουσία στην ευρωπαϊκή σκηνή με τις εργασίες του Κυπαρίσσου Στεφάνου και του Ιωάννου Χατζιδάκη, οι οποίοι και με τη διδασκαλία τους στο Πανεπιστήμιο Αθηνών θα διαμορφώσουν την πρώτη γενιά των μαθηματικών που θα τιμήσει διεθνώς τη χώρα. Ο σπόρος της διδασκαλίας τους θα καρπίσει σε τρεις λαμπρούς φοιτητές τους: Π. Ζερβό, Γ. Ρεμούνδο και Ν. Ι. Χατζιδάκη. Οι τρεις τους ευτύχησαν να μαθητεύσουν (όπως άλλωστε ο Κυπαρίσσης Στέφανος και ο Ιωάννης Χατζιδάκης) δίπλα στους πιο φωτισμένους (επιστημονικά και διδακτικά) μαθηματικούς της εποχής τους και μεταφέρουν στην πατρίδα τους τη σύγχρονη μαθηματική πνοή. (Περιοδική περίληψη)

ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, «Ο μαθηματικός παιδαγωγός για το ενιαίο δωδεκάχρονο βασικό σχολείο γενικής - πολυτεχνικής εκπαίδευσης», *Θέματα παιδείας*, τχ. 12 (2003), σσ. 44-53.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Μαρξιστική φιλοσοφία \* Διεπιστημονική προσέγγιση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Υποχρεωτική Εκπαίδευση \* Καθηγητής \* Επιμόρφωση

ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗΣ Φ., ΣΟΥΡΛΑΣ Κ., ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ Γ., «Χαρακτηριστικά της μαθηματικής γλώσσας», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 35-55.

\* Μαθηματικά - Τύποι \* Μαθηματικά - Ορολογία \* Σύμβολα (στην επιστήμη, τεχνολογία κ.λπ.) \* Επικοινωνία \* Συμμετοχική μάθηση \* Μέθοδος διδασκαλίας

- Στα πλαίσια των αλληλεπιδραστικών απόψεων, η μαθηματική εκπαίδευση θεωρείται ως επικοινωνιακή διαδικασία. Η γλώσσα είναι πρωτίστως ένα όργανο επικοινωνίας, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και την πηγή εγκυρότητας της γνώσης. Στο άρθρο αυτό, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα, εντοπίζονται και ταξινομούνται χαρακτηριστικά της μαθηματικής γλώσσας, καθώς και ο τρόπος που λειτουργούν στην αίθουσα διδασκαλίας των Μαθηματικών. Οι σημασίες των μαθηματικών εκφράσεων, όπως των συμβόλων, όρων, τύπων και το περιεχόμενο των συμβάσεων, εγκαθίστανται απαλλαγμένες από συγχύσεις όταν γίνουν μέρος του διαλόγου στον οποίο οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά.

ΧΑΛΙΑΣΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Α., «Το Πυθαγόρειο Θεώρημα σε καμπύλο χωροχρόνο», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 107-112.

\* Σχετικότητα (Φυσική) \* Τετραγωνική ρίζα \* Χώρος και χρόνος \* Κοσμολογία \* Τριγωνομετρία

- Ευρίσκεται η μορφή που παίρνει το Πυθαγόρειο Θεώρημα στον καμπύλο χωροχρόνο της Γενικής Θεωρίας της Σχετικότητας, που απεικονίζει μαθηματικά το ισότροπο Σύμπαν που μας περιβάλλει, δηλ. αυτόν που περιγράφεται από την μετρική των Robertson-Walker. Η μορφή αυτή μας δίνει τη γνωστή σχέση για το Πυθαγόρειο Θεώρημα οριακά, όταν πάμε σε μικρές αποστάσεις.

## 6.4 ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΒΑΜΒΑΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι., «Προσωκρατικοί: Εμπεδοκλής και Δημόκριτος - Η καθοριστική συμβολή τους στη Χημεία», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 10 (2003), σσ. 14-16.

\* Χημεία - Φιλοσοφία \* Ύλη - Σύσταση \* Φιλόσοφοι, Αρχαίοι Έλληνες Ατομιστές \* Εμπεδοκλής \* Δημόκριτος \* Προσωκρατικοί

ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ, «Μη γραμμικά, δυναμικά συστήματα (με τα μάτια ενός “θεωρητικού επιστήμονα”», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 110-115.

\* Φυσική - Θεωρίες \* Ιστορία των επιστημών \* Απροσδιοριστία, Αρχή της \* Θεωρία των Κβάντα \* Χαοτική συμπεριφορά συστημάτων

BLISS, JOAN (Μτφρ. Ι. Φ. Βλαχόπουλος), «Φυσικές Επιστήμες και παιδική μάθηση», *Γέφυρες*, τχ. 13 (2003), σσ. 24-36, 53-63.

\* Παιδί \* Μάθηση \* Παιδαγωγικές τάσεις \* Piaget, Jean (1896-1980) \* Ρόλος του καθηγητή \* Ανάπτυξη αντίληψης

ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΙΣΜΗΝΗ, ΒΟΣΝΙΑΔΟΥ ΣΤΕΛΛΑ, «Η ανάπτυξη των γνώσεων για τη διαστρωμάτωση και σύσταση του εσωτερικού της γης - Επιπτώσεις στη διδασκαλία», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 107-149.

\* Γεωλογία - Στρωματογραφική \* Μαθητής \* Αντίληψη \* Διδακτικό βιβλίο \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The purpose of the research presented here is to investigate students' understanding the layering and composition of the interior of the earth. We also wanted find out whether the theoretical framework of conceptual change developed by Vosniadou and Brewer (Vosniadou - Brewer, 1992) can be used to explain the students' responses. 120 students in first, fourth, sixth, eleventh grade, as well as University undergraduates students in Primary education were used in the study. Data were collected through interviews. (Summary abridged)

ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Μ., «Προσεγγίσεις στο χώρο της διδακτικής της Φυσικής: πώς μαθητές και μελλοντικοί εκπαιδευτικοί στη Γαλλία εξηγούν το σχηματισμό των οκίων στην οπτική. Μια μελέτη περίπτωσης», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 173-196.

\* Οπτική \* Ερευνητικό πρόγραμμα \* Γαλλία \* Ερωτηματολόγιο \* Μελέτη περίπτωσης

- La présente étude s'inscrit dans le cadre d'une recherche sur l'enseignement de l'optique. Un des problèmes essentiels est celui des connaissances tant sur le plan conceptuel que méthodologique. Par-là, on entend tous les éléments déterminant les connaissances des stagiaires de l'I.U.F.M. et des élèves de quatrième ayant suivi les anciens programmes de l'optique. L'objectif général est de tenter d'étudier l'influence des changements de programmes sur l'enseignement de quelques concepts d'optique élémentaire. Pour les élèves, il n'est pas toujours évident à priori qu'ils reconnaissent la lumière comme entité, qui a des propriétés qui lui sont propres. (Résumé abrégé)

ΚΟΥΣΑΘΑΝΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ Ν., «Απόψεις για την ανάπτυξη διαθεματικών προγραμμάτων στην Ευέλικτη Ζώνη μέσω δράσεων τύπου project», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 11 (2003), σσ. 30-34.

\* Χημεία \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ευέλικτη Ζώνη \* Διαθεματικότητα \* Σχέδιο μαθήματος \* Δημιουργικές δραστηριότητες

- Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να παρουσιάσει την εμπειρία από την ανάπτυξη δράσεων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν εκτός ωρών διδασκαλίας ως επέκταση του μαθήματος της Χημείας, στις τάξεις Β' και Γ' Γυμνασίου και Α' και Β' Λυκείου στο Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αναφέρονται συνοπτικά οι λόγοι που οδήγησαν στην ανάπτυξη των δράσεων, οι παιδαγωγικές κατευθύνσεις που ακολουθήσαμε, καθώς και οι κανόνες αξιολόγησής τους. Περιγράφονται οι δεξιότητες που αναμένεται να αναπτύξουν οι μαθητές.

ΜΑΝΤΖΟΥΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΧΑΛΚΙΑ ΛΙΑ, ΣΚΟΡΔΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Η εκλαΐκευση των Φυσικών Επιστημών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 311-341.

\* Φυσικές Επιστήμες \* Εκλαΐκευση \* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης \* Μάθηση \* Διδακτικά βοηθήματα \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Ενώ οι περισσότεροι μαθητές επιδεικνύουν αρνητική στάση ως προς τις Φυσικές Επιστήμες, όπως αυτές διδάσκονται στα σχολεία, και αδυνατούν να εφαρμόσουν την επιστημονική γνώση πέρα από το πλαίσιο της σχολικής τάξης για την επίλυση των προβλημάτων της καθημερινής ζωής (Χαλκιά, Καρανίκας 1999), οι εκδότες εφημερίδων και περιοδικών συμπεριλαμβάνουν στο υλικό των εκδόσεών τους ειδικά ένθετα αφιερωμένα στις Φυσικές Επιστήμες, για τα οποία το αναγνωστικό κοινό φαίνεται να επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον (Χαλκιά 2003). Φαίνεται λοιπόν ότι τα ΜΜΕ έχουν αναπτύξει έναν επιτυχή κώδικα επικοινωνίας με το κοινό (Lewenstein 1992) και κατά συνέπεια με τους μαθητές, από ότι ο κώδικας επικοινωνίας των σχολικών εγχειριδίων. Η παρούσα εργασία ερευνά το υλικό που παρουσιάζεται σε ένθετα που αφορούν στις Φυσικές Επιστήμες των ΜΜΕ, τους κώδικες επικοινωνίας (ρητορικό, εικονογραφικό) που χρησιμοποιούν για να δελεάσουν το ευρύ κοινό καθώς επίσης και τη δυνατότητα αξιοποίησής τους στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ, «**Διδακτική Φυσικών Επιστημών: οι πρακτικο-βιωματικές αντιλήψεις των μαθητών αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για την οργάνωση της διδασκαλίας στις Φ.Ε.**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 5-7.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Φυσική \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Πείραμα \* Μάθηση με ανακάλυψη \* Διδασκαλία από καρέδρας

ΠΡΙΝΟΥ ΛΟΥΚΙΑ, ΧΑΛΚΙΑ ΛΙΑ, ΣΚΟΡΔΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Οι λαμαρκιανές ερμηνείες μαθητών της Γ' Γυμνασίου εμπόδιο στην κατανόηση της φυσικής επιλογής. Σκέψεις και επιστημονοίσεις**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 299-309.

\* Βιολογία \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Επιλογή (Γενετική) \* Μαθητής \* Κατανόηση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Σύμφωνα με τους Reiss κ.ά. (1999) η εξέλιξη των ειδών μέσω της φυσικής επιλογής είναι «μία από τις εξή ερμηνευτικές ιστορίες που πρέπει να αφηνούμαστε στους μαθητές». Όμως, οι μαθητές προκειμένου να παρακολουθήσουν την «ιστορία» της φυσικής επιλογής, πρέπει να υπερβούν ένα σημαντικό εννοιολογικό εμπόδιο: την υιοθέτηση του «λαμαρκιανού» μοντέλου (Jiménez-Alexandre 1992, 1996 κ.ά.). Το μοντέλο αυτό ερμηνεύει τη βιολογική αλλαγή ως αποτέλεσμα των επιδράσεων του περιβάλλοντος, οι οποίες προκαλούν αλλαγές σε διάφορα γνωρίσματα των ατόμων, που εν συνεχεία κληρονομούνται στους απογόνους τους. Στην εργασία αυτή, επιχειρήσαμε να διαπιστώσουμε: α) κατά πόσον το ελληνικό σχολείο (προγράμματα-εγχειρίδια), λαμβάνει υπόψη του σοβαρά προβλήματα που έχει επιστημάνει η εκπαιδευτική έρευνα, στη διδασκαλία της θεωρίας της φυσικής επιλογής β) τις αντιλήψεις μαθητών της Γ' Γυμνασίου του ελληνικού σχολείου για την προέλευση και επικράτηση νέων γνωρισμάτων των πληθυσμών μέσα στο χρόνο. (Περικοπή περίληψης)

ΤΡΙΚΑΛΙΤΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, «**Η θετική έννοια του απείρου κατά το Νικόλαο Κουζάνο και οι συνέπειές της στη θέαση του σύμπαντος και της φύσης**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 291-298.

\* Φιλοσοφία της φύσης - Ιστορία \* Μεσαίωνας \* Ευρώπη \* Νικόλαος της Κούζας, Αρχιεπίσκοπος (1401-1464) \* Απειρο \* Θρησκεία και Επιστήμη

- Στο άρθρο αυτό περιγράφεται η επεξεργασία της έννοιας του απείρου από το Νικόλαο Κουζάνο και οι συνέπειες τις οποίες είχε η επεξεργασία αυτή σε διάφορους τομείς σκέψης. Η θετική έννοια του απείρου επηρέασε σε μεγάλο βαθμό πολλούς σημαντικούς στοχαστές και είχε μια σταδιακή και διαρκώς αυξανόμενη αποδοχή. Μέχρι το 17ο αιώνα ήταν το δόγμα των επιφανέστερων στοχαστών της εποχής όπως ήταν ο Ντεκάρτ, ο Σπινόζα και ο Λάιμπνιτς. Σημαντική ήταν η συμβολή της στη φιλοσοφική δικαιολόγηση της διερεύνησης της φύσης, η οποία συνοδεύτηκε και με την ανατίμηση των Μαθηματικών, ως θεμελιώδη για τη μελέτη του σύμπαντος, τον κλονισμό της σταθερής πεποίθησης ότι η γη είναι το κέντρο του κόσμου και την αλλαγή στην αντίληψη του χώρου, του χρόνου, της μάζας και της ύλης. Από όλα αυτά μπορούμε να τοποθετήσουμε εδώ μια σημαντική ζύμωση για την προετοιμασία της επιστημονικής επανάστασης που ακολούθησε.

## 6.5 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ, «Χαρτογραφώντας το Διαδίκτυο και τον Παγκόσμιο Ιστό», *Περισκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 276 (2003), σσ. 34-43.

\* Ηλεκτρονικοί υπολογιστές - Ιοί \* Χαρτογραφία - Ηλεκτρονικοί υπολογιστές - Προγράμματα \* Δίκτυα πληροφόρησης

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Έλεγχος στο Ίντερνετ: διασφάλιση δικαιωμάτων ή ολοκληρωτισμός;», *Περισκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 274 (2003), σσ. 65-73.

\* Διαδίκτυο \* Πνευματικά δικαιώματα \* Νομικό καθεστώς \* Θεσμική έρευνα \* Δεδομένα - Προστασία

ΦΟΥΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Μ., «Κυβερνητική θεωρία και μάθηση», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 65-83.

\* Κυβερνητική \* Θεωρία συστημάτων \* Άνθρωπος \* Διαδικασία μάθησης \* Διδακτική

- This article attempts to make a presentation of Cybernetics. This is a multipurpose learning theory, as it can be applied in various scientific domains, like Medicine, Sociology, Psychology, Philosophy and Pedagogic.

In order to gain a better understanding of the theory we, first, focus on and try to define some basic concepts (system, feedback, communication, message). Following, we attempt to highlight and discuss the role of the theory in the process of learning.

## 6.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ (Βιβλ/κή), «Ιωάννα Λαμπίρη-Δημάκη (επιμ.), *Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα σήμερα*, τόμ. 1-3, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1987- 2002», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 409-420.

\* Κοινωνιολογία \* Επιστήμονες, Έλληνες \* Επιστήμη - Μεθοδολογία \* Κοινωνιολογία - Σπουδές και διδασκαλία (Μέση) \* Βιβλιοκρισία



ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ-ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Ο βαθμός αποδοχής του ιεραρχικού ελέγχου από τα υφιστάμενα ιεραρχικά όργανα της διοίκησης», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 27 (2003), σσ. 78-81.

\* Δημόσια διοίκηση \* Οργάνωση \* Έλεγχος επίδοσης \* Δημόσιοι υπάλληλοι \* Στάση \* Διοικητικό δίκαιο

ΑΥΡΗΛΙΩΝΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, «Η φύση της ανθρώπινης εργασίας», *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τχ. 32 (2003), σσ. 4-20.

\* Εργασία \* Σχέσεις εργασίας \* Ιστορία \* Κοινωνική ανάπτυξη \* Ανάλυση εννοιών

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, «Από την αντιπροσωπευτική στην ψηφιακή δημοκρατία. Η δημοκρατία ως πεδίο της νέας πολιτικής», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 22 (2003), σσ. 30-52.

\* Πολιτική \* Δημοκρατία \* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης \* Κοινωνία των πολιτών \* Πολιτική συμπεριφορά \* Εξέλιξη

- Η σχέση πολιτικής αντιπροσώπευσης είναι ο πυρήνας και το πεδίο της ίδιας της πολιτικής. Ωστόσο, στη σημερινή εποχή, το αντιπροσωπευτικό σύστημα κλονίζεται στα θεμέλιά του, καθώς αμφισβητείται η ικανότητά του να λειτουργεί ως ο βασικός τόπος πάνω στον οποίο συντίθεται πολιτικά η κοινωνία στο σύνολό της. Έχουν αναπτυχθεί παράλληλα συστήματα αντιπροσώπευσης της κοινωνίας που λειτουργούν ανταγωνιστικά προς το δημοκρατικό πολιτικό σύστημα. Τα ανταγωνιστικά αυτά συστήματα συνδέονται με την οικονομική και επικοινωνιακή ισχύ αλλά και με τα μονοθεματικά ενδιαφέροντα και τις οργανώσεις της λεγόμενης «κοινωνίας των πολιτών». (Περικοπή περίληψης)

ΒΛΟΝΤΑΚΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, «Οικογενειακές αξίες και αναλυτική ικανότητα: μια διαπολιτισμική μελέτη», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 267-289.

\* Οικογένεια \* Σύστημα αξιών \* Έφηβος \* Γνωστική ικανότητα \* Ελλάδα \* Μεγάλη Βρετανία \* Συγκριτική έρευνα

- Η έρευνα αυτή πραγματεύεται τη σχέση ανάμεσα στη μορφή της οικογένειας (εκτεταμένη-πυρηνική), στις αξίες της (συλλογικές-ατομικές) και στην αναλυτική ικανότητα των εφήβων, όπως αυτή εκφράζεται ως «εστιασμένος» (field independent, FI) ή «διάχυτος» (field dependent, FD) γνωστικός τύπος, σε συνάρτηση με το οικολογικό πλαίσιο (αγροτικό-αστικό). Το δείγμα αποτελείται από 569 εφήβους ηλικίας 15-17 ετών από την Ελλάδα και τη Βρετανία, δύο χώρες οι οποίες διαφέρουν ως προς την πολιτισμική διάσταση συλλογικότητα-ατομισμός. Τα ευρήματα της έρευνας επισημαίνουν ότι οι υποστηρικτικές σχέσεις, όπως εκφράζονται ως εγγύτητα κατοικίας και συχνότητα συναντήσεων, σε συνδυασμό με σύγχρονες οικογενειακές αξίες, μάλλον ευνοούν την ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας και της ανεξαρτησίας των παιδιών, η οποία σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο συντελεί στην ανάπτυξη μεγαλύτερης αναλυτικής ικανότητας.

ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ ΣΤΡΑΤΟΣ, «Κοινωνικός έλεγχος του ελεύθερου χρόνου των νέων: υποθέσεις εργασίας μιας κριτικής κοινωνιολογίας τηςσχόλης», *Κοινωνική Εργασία*, τχ. 71 (2003), σσ. 147-162.

\* Νεολαία \* Ελεύθερος χρόνος \* Κοινωνικός έλεγχος \* Πολιτισμική βιομηχανία \* Πολιτιστικό πρότυπο \* Θεωρητική έρευνα

- The aim of the present paper is the examination of the incorporation of young people in the process of social being in Greece during the first years of the 21st century. Based on models of leisure, that is the division of non-working and non-educating time we will underline the con-



trast between leisure and working time. Whereas working time is considered to be regulated by mechanisms of social control, leisure is considered to be unregulated by such mechanisms, in the context of social representations as well as of the literature of social sciences. This paper is trying to uncover contemporary structures of surveillance and mechanisms of social control applied on hegemonic leisure types of young people.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΑΣ Γ., «Αποτελεσματική διοίκηση επιχειρήσεων», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 201 (2003), σσ. 34-35.

\* Διοίκηση επιχείρησης \* Διευθυντικό προσωπικό \* Επιτυχία της επιχείρησης \* Σχέσεις εργασίας \* Συνεργασία

— «**Ηγεσία και δημόσιες επιχειρήσεις**», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 198 (2003), σσ. 36-37.

\* Διοίκηση επιχείρησης \* Ηγέτης \* Συμπεριφορά \* Προσωπικό \* Συμμετοχή \* Δημόσια διοίκηση

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα (Επιμ. Ε. Τατσόγλου - Λ. Μαράτου - Αλιπράντη): Gender and international migration: focus on Greece**», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 110 (2003), σσ. 3-307.

\* Ελλάδα \* Μετανάστευση \* Γυναικείο φύλο \* Έλληνες της διασποράς \* Εργασία \* Κοινωνικοοικονομική κατάσταση \* Εικόνα του εαυτού \* Ταυτότητα \* Κουλτούρα \* Γάμος \* Οικογένεια \* Πορνεία \* Ενσωμάτωση \* Συγκριτική ανάλυση \* Μεθοδολογία

ΚΑΖΑΚΟΣ ΠΑΝΟΣ (Επιμ.), «**Αφιέρωμα: Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως πολιτικό σύστημα**», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 20 (2002), σσ. 7-162.

\* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Ευρώπη - Πολιτική και διακυβέρνηση \* Ευρώπη - Άμυνα \* Διεθνείς σχέσεις \* Πολιτική της κοινότητας \* Ευρωπαϊκή Ένωση, Χώρες της - Σχέσεις \* Οργανώσεις εργοδοτών

ΚΑΣΙΜΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΕΡΣΗ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ., «**Η συμβολή των μεταναστών στη σύγχρονη οικογενειακή εκμετάλλευση: μελέτη τριών παραδειγματικών περιοχών**», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112/Β'-Γ' (2003), σσ. 9-38.

\* Ελλάδα \* Μετανάστες \* Απασχόληση \* Αγροτική ανάπτυξη \* Έλλειψη εργατικών χεριών \* Αποτελέσματα έρευνας

- Στόχος του άρθρου αυτού είναι η δια των διαφορετικών παραδειγμάτων ανάλυση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής της απασχόλησης των μεταναστών στην ελληνική γεωργία την τελευταία 15ετία και η αξιολόγηση των επιπτώσεών της στη λειτουργία της αγροτικής εκμετάλλευσης. Στο πλαίσιο της ανάλυσης αυτής διερευνώνται το εύρος και οι μορφές της μη-οικογενειακής εργασίας, οι επιπτώσεις της απασχόλησης των μεταναστών στην αναδιάρθρωση των οικογενειακών στρατηγικών απασχόλησης και ο συσχετισμός της απασχόλησής τους με την αναδιάρθρωση, τον εκσυγχρονισμό, την επιβίωση ή την επέκταση των εκμεταλλεύσεων. (Περικοπή περίληψης)

ΚΕΦΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, «**Η επιχειρηματικότητα στο επίκεντρο της διεθνούς οικονομίας και διοικητικής σκέψης**», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 35-44.

\* Οικονομικά \* Επιχείρηση \* Παγκοσμιοποίηση \* Οικονομική ανάπτυξη \* Διοίκηση και οργάνωση \* Καινοτομία

— «Οι εργασιακές σχέσεις και οι ομάδες εργασίας στις σύγχρονες οικονομικές μονάδες», *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τχ. 32 (2003), σσ. 61-73.

\* Επιχείρηση \* Εργασία και εργαζόμενοι \* Σχέσεις εργασίας \* Εργασιακό περιβάλλον \* Ομάδα εργασίας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, «Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή νοήματος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και προοπτικές», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 108-109, 111-112 (2002, 2003), σσ. 139-188, 193-265.

\* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης - Επίδραση \* Κοινή γνώμη \* Κοινωνιολογία \* Θεωρητική έρευνα

- Στόχος του άρθρου αυτού είναι να εξετάσει τα ζητήματα που εγείρει η συζήτηση γύρω από τον ιδεολογικό ρόλο των ΜΜΕ και τη σχέση που διατηρούν με την κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας. Αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη, γίνεται μια σύντομη επισκόπηση της αντιπαράθεσης των κριτικών/ριζοσπαστικών προσεγγίσεων με το πλουραλιστικό μοντέλο γύρω από τη σχέση του λόγου των ΜΜΕ με την πραγματικότητα. Στη δεύτερη, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα ΜΜΕ, σύμφωνα με τις κλασικές κριτικές προσεγγίσεις, κατασκευάζουν ή προτείνουν μια εκδοχή της κοινωνικής πραγματικότητας. Στην τρίτη, παρουσιάζονται οι προσεγγίσεις εκείνες που επαναδιατυπώνουν το ζήτημα της κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας δίνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στις προσληπτικές, ερμηνευτικές αλλά και ανατρεπτικές δυνατότητες του κοινού. (Περικοπή περίληψης)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚ., «Η ορθολογικότητα των δημοσίων υπαλλήλων», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 202 (2003), σσ. 28-30.

\* Ελλάδα \* Δημόσιοι υπάλληλοι \* Απόδοση \* Υπάλληλοι, Αξιολόγηση των \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΩΤΤΟΥΛΑ ΜΑΡΙΑ, «Μεταμοντέρνος κόσμος: η κοινωνία των πολιτών και οι πρόσφυγες της παγκοσμιοποίησης», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 5-26.

\* Ευρώπη \* Παγκοσμιοποίηση \* Κοινωνική αλλαγή \* Κοινωνία των πολιτών \* Πρόσφυγας \* Πολιτική κοινωνιολογία

- Η διαμόρφωση του πολιτικού προτύπου στη σύγχρονη Δύση οδηγεί σε επαναπροσδιορισμό της εθνικής, πολιτισμικής και οικονομικής ταυτότητας καθώς και σε αλλαγές στην κατανομή των κοινωνικών πόρων στα διαφορετικά κράτη της Ευρώπης. Νέα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη είναι ο περιορισμός του κοινωνικού κράτους που οδηγεί στη συρρίκνωση του παρονομαστή κοινωνικής συνοχής στον κόσμο της ευημερίας. Ο αναπροσδιορισμός της έννοιας του κράτους δικαίου και η συμπερίληψή του στην κοινωνική πολιτική της Δύσης αποτελεί ένα θέμα δημόσιας συζήτησης, στα πλαίσια της τάσης για μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία στο στάδιο των θεσμικών διαπραγματεύσεων.

ΛΕΜΠΕΣΗΣ Κ., «Διαπροσωπική επικοινωνία σε μια επιχείρηση», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 196 (2003), σσ. 36-37.

\* Επιχείρηση \* Στελέχνη επιχειρήσεων \* Επικοινωνία στη διοίκηση και οργάνωση \* Διαπροσωπική επικοινωνία \* Οργανωτική συμπεριφορά

ΜΑΚΡΥΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, «Η ασυλία των βουλευτών: μια ενδελεχής ανάλυση του περιεχομένου και των ορίων του σημαντικότερου ίσως προνομίου που διαθέτουν οι βουλευτές», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 196 (2003), σσ. 30-35.

\* Ελλάδα \* Πολιτική \* Βουλευτές \* Ασυλία \* Κοινοβουλευτική πρακτική \* Συνταγματικό δίκαιο

— «Κοινότητες, ήτοι δήμοι». Σελίδες από τη διοικητική ιστορία της Ελλάδος», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 21 (2003), σσ. 156-170.

\* Ελλάδα \* Πολιτική \* Τοπική αυτοδιοίκηση - Ιστορία \* Τοπική αυτοδιοίκηση - Δίκαιο και νομοθεσία \* Δημοκρατία

ΜΟΥΖΕΛΗΣ ΝΙΚΟΣ, ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «Κοινωνία πολιτών και ιδιότητα του πολίτη στη μεταπολεμική Ελλάδα», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 22 (2003), σσ. 5-29.

\* Ελλάδα - Πολιτική και διακυβέρνηση - 20ός αι. \* Κοινωνία των πολιτών \* Κράτος \* Ανθρώπινα δικαιώματα \* Πολιτικά δικαιώματα \* Δημοκρατία

- Εξετάζεται η εξέλιξη της κοινωνίας πολιτών στη μεταπολεμική Ελλάδα από τη σκοπιά, αφενός, της κοινωνικής ενσωμάτωσης (των φορέων δράσης) και, αφετέρου, της συστημικής ενσωμάτωσης (δηλαδή της ισορροπίας ή μη των κύριων θεσμικών σφαιρών ή υποσυστημάτων της νεωτερικότητας). Από τη σκοπιά της κοινωνικής ενσωμάτωσης, η κατάσταση των ατομικών, πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων σημείωσε σαφή πρόοδο από την προδικτατορική στη μεταδικτατορική περίοδο. Από τη σκοπιά της συστημικής ενσωμάτωσης, το πλέον ευδιάκριτο χαρακτηριστικό που υπονόμει την κοινωνία πολιτών κατά την προδικτατορική περίοδο ήταν ο διάχυτος αποικισμός των περισσότερων θεσμικών σφαιρών από το κράτος και το κομματικό σύστημα. (Περικοπή περίληψης)

PANTΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «Οι νέες τάσεις στην κοινωνική έρευνα: από την κοινωνική, ταξική στη σύγχρονη κοινωνικοπολιτισμική ανάλυση», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 159-173.

\* Κοινωνιολογία \* Έρευνα - Μεθοδολογία \* Κοινωνική δομή \* Πλουραλισμός (Κοινωνικές επιστήμες) \* Adorno, Theodor W. (1903-1969)

- Στα τέλη της δεκαετίας του '60 έγινε εμφανής η τάση μετατόπισης του ενδιαφέροντος της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας από την αντικειμενική σφαίρα στην υποκειμενική. Αυτό σήμαινε ότι η έννοια της κοινωνικής τάξης παραμερίστηκε χάριν της έννοιας της κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Η τάση αυτή ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο στις τελευταίες δεκαετίες, ιδίως κατά τη δεκαετία του '80, λόγω της κοινωνικοπολιτισμικής δόμησης της κοινωνικής δομής των ανεπτυγμένων πλουραλιστικών κοινωνιών. Κεντρικό της σημείο θεωρείται ο πλουραλισμός του τρόπου ζωής. Νέες έννοιες, με αποκλειστικό πλαίσιο αναφοράς τη σφαίρα της κατανάλωσης και του ελεύθερου χρόνου, έχουν τα πρωτεία στη σημερινή εμπειρική έρευνα. (Περικοπή περίληψης)

ΡΑΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ, «Η Κοινωνιολογία στην υπηρεσία του καπιταλισμού. Η περίπτωση των ΗΠΑ», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 27-59.

\* Κοινωνιολογία \* Ιστορία των επιστημών \* ΗΠΑ \* Κεφαλαιοκρατία \* Βιομηχανία - Ιστορία \* Εργασιακές σχέσεις

- Η δεύτερη φάση της βιομηχανικής επανάστασης προκαλεί ριζικές αλλαγές και δραματικές ανακατατάξεις σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής του τέλους του 19ου αιώνα, που μεταμορφώνουν στην κυριολεξία τις προ-βιομηχανικές κοινωνίες. Σ' αυτή την ιστορική συγκυρία, η μεγαλοαστική τάξη, η οποία αναδεικνύεται σε κυρίαρχη στη θέση της αριστοκρατίας, βρίσκεται στην ανάγκη να εδραιώσει την ισχύ της, να νομιμοποιήσει την ηγεμονική της θέση και να διασφαλίσει τα συμφέροντά της. Στο παρόν άρθρο επιχειρείται να καταδειχθεί αυτή η αλήθεια για τη μεγαλοαστική τάξη των Η.Π.Α., με την παρακολούθηση της πορείας των Κοινωνικών Επιστημών γενικά και της Κοινωνιολογίας ειδικότερα, σε μια διαλεκτική σχέση τους με την επιστημονικά οργανωμένη Φιλανθρωπία, κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα.

ΣΑΜΑΤΑΣ ΜΗΝΑΣ, «**Ασφάλεια, ελευθερία και δημοκρατία υπό τη συνθήκη Σένγκεν**», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 22 (2003), σσ. 106-144.

\* Ευρωπαϊκή Ένωση - Συνθήκες \* Ασφάλεια \* Δημοκρατία \* Ελευθερία \* Μετανάστευση

- Στο άρθρο αυτό επιχειρείται μια κοινωνικοπολιτική αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της Συνθήκης Σένγκεν: α) στα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών και προσφύγων στην Ε.Ε.· β) στις πολιτικές ελευθερίες των ευρωπαίων πολιτών· και γ) στη δημοκρατία, τόσο στο πλαίσιο του έθνους-κράτους, όσο και στο υπερεθνικό-κοινοτικό επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση το κυρίαρχο πρόταγμα της ασφάλειας, ιδιαίτερα μετά τα δραματικά γεγονότα της 11/9/2001 στις ΗΠΑ. Ο στόχος είναι, δηλαδή, να εκτιμηθούν αντικειμενικά τα όποια θετικά για την ευρωπαϊκή ενοποίηση οφέλη από την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων και την εξασφάλιση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., αλλά και να εντοπιστεί το διαφαινόμενο κόστος, κυρίως στη δημοκρατία και στα δικαιώματα. (Περικοπή περίληψης)

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α., «**Στερεότυπα: όροι ύπαρξης και παρεμβάσεις για την αναίρεσή τους**», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 36 (2003), σσ. 71-86.

\* Στερεότυπο \* Προκατάληψη \* Ρατσισμός \* Εθνικισμός \* Σεξισμός \* Παρέμβαση

- Τα στερεότυπα κωδικοποιούν συναισθηματικά φορτισμένες γνώμες οι οποίες συνήθως είναι ατεκμηρίωτες και χαρακτηρίζουν αρνητικά μια κοινωνική κατηγορία (π.χ. φυλή, φύλο, εθνότητα) στο σύνολό της. Το σχολείο και τα ΜΜΕ είναι προφανείς φορείς διάδοσης των στερεοτύπων. Υπάρχει η δυνατότητα να καταπολεμηθούν τα διαδομένα στερεότυπα με μέτρα πολιτικής, όπως η ενίσχυση των διομαδικών επαφών μεταξύ ανηλίκων από διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες και η πολιτική εκπαίδευση ενηλίκων. Τα μέτρα αυτά είναι χρήσιμα αλλά θα παραμένουν αναποτελεσματικά, εφόσον δε συνοδεύονται από μια συνολική πολιτική καταπολέμησης των στερεοτύπων στην κοινωνία.

ΤΑΡΠΑΓΚΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ, «**Η μετάλλαξη των εργασιακών σχέσεων στην εποχή της νεοφιλελεύθερης διεθνοποίησης**», *Θέσεις*, τχ. 84 (2003), σσ. 173-188.

\* Σχέσεις εργασίας \* Νεοφιλελευθερισμός \* Ωράριο \* Μετανάστες εργάτες \* Συνδικαλισμός \* Συλλογικές συμβάσεις

ΦΩΚΙΑΛΗ ΠΕΡΣΑ, «**Η διδακτική της Οικονομίας μέσα από την αλληγορία των μύθων**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 119-127.

\* Οικονομία \* Διδασκαλία \* Διαθεματικότητα \* Μύθος \* Αλληγορία \* Υλικό αναφοράς

- This work is an attempt to find links between (a) tales and (b) economic concepts with the aim to apply them as an interdisciplinary technique for teaching economics. Reference is made to three tales that deal with monetary issues, namely the Wizard of Oz, the Merchant of Venice and the Myth of Midas and the Gold. The economic aspects of the contents of these tales and their relationship to specific economic issues are reported. The paper shows how these tales may be used as an alternative approach for transmitting basic knowledge on demand for money, loan, interest and monetary policy.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ, «**Αθλητισμός: κοινωνικός έλεγχος και συναισθηματική έξαψη**», *Θέσεις*, τχ. 85 (2003), σσ. 79-83.

\* Αθλητισμός \* Νεολαία \* Κοινωνικός έλεγχος \* Κοινωνική κινητικότητα \* Κοινωνική ψυχολογία \* Σύστημα αξιών

ΨΑΘΑ ΕΥΑ, «**Ο ρόλος της νέας τεχνολογίας στην κοινωνική οργάνωση της πόλης και η επιρροή**

της στα φαινόμενα κοινωνικής ανισότητας, πόλωσης και διαχωρισμού», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2002), σσ. 175-191.

\* Τεχνολογία \* Πόλη \* Επιρροή \* Τρόπος ζωής \* Δεξιότητα \* Κοινωνική ανισότητα

- Θέμα του άρθρου είναι οι διαφορετικές μορφές επίδρασης της νέας τεχνολογίας στην κοινωνική οργάνωση της σύγχρονης μεταβιομηχανικής πόλης. Οι μορφές αυτές ακολουθούν δύο διαφορετικές κατευθύνσεις: από τη μία, αναφέρονται οι έμμεσες αλλά ιδιαίτερα έντονες επιπτώσεις στην πόλη που αντανακλούν τη διείσδυση της νέας τεχνολογίας στην οικονομία, ενώ, από την άλλη, αναφέρονται τα χωροκοινωνικά φαινόμενα που αναδύονται μέσα από την εξάπλωση της χρήσης της νέας τεχνολογίας στην αστική καθημερινότητα. Το άρθρο εστιάζει κυρίως στη δεύτερη κατεύθυνση, που σε αντίθεση με την πρώτη παραμένει σε σημαντικό βαθμό ανεξερεύνητη. Σε αυτό το πλαίσιο στοιχειοθετείται η εμφάνιση νέων φαινομένων κοινωνικής ανισότητας, κυρίως ως αποτέλεσμα της ανισότητας στην πρόσβαση στις υποδομές, τη γνώση και τα προϊόντα της νέας τεχνολογίας.

ΨΥΧΟΠΑΙΔΗΣ ΚΟΣΜΑΣ, «Η αυταρχική θεωρία της πολιτικής και το πρόβλημα των αξιών (C. SCHMITT)», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 21 (2003), σσ. 139-155.

\* Πολιτική Επιστήμη - Φιλοσοφία \* Schmitt, Carl (ημερ. γένν. 1888) \* Αξία \* Πολιτειολογία \* Θεωρητική έρευνα

## 6.7 ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΒΑΡΛΑΜΗ Ε., «Η κοινωνιολογική προσέγγιση του αθλητισμού», *Άθληση και Κοινωνία*, τχ. 35 (2003), σσ. 67-70.

\* Αθλητισμός \* Κοινωνική εξέλιξη \* Ελεύθερος χρόνος \* Εργασία \* Οικονομία

- Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η ερμηνεία του κοινωνικού φαινομένου του αθλητισμού, ως αποτέλεσμα και αίτιο της ευρύτερης κοινωνικής εξέλιξης-προόδου. Η σύνδεση του αθλητισμού με την εξέλιξη της κοινωνίας-οικονομίας, δημιουργεί και διαμορφώνει αενάως μορφές σχηματισμών, οι οποίες συγκροτούνται και συνδέονται μεταξύ τους πολύμορφα και ποικιλόμορφα όπως και κάθε ζωντανός οργανισμός, κοινότητα, κοινωνία.

ΓΟΓΓΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, «Ευκαιρίες άθλησης και αναπαραστάσεις του μαθητικού πληθυσμού του λεκανοπεδίου Αττικής για τη Φυσική Αγωγή και τον αθλητισμό», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 42-48.

\* Αθλητισμός \* Στάση του μαθητή \* Αττική \* Αθλητικός εξοπλισμός \* Ελεύθερος χρόνος \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΑΤΣΙΦΑΣ Φ., ΚΟΛΛΙΑΣ Η., «Η διδασκαλία του άλματος επί κοντώ με το “σπαστό κοντάρι”», *Άθληση και Κοινωνία*, τχ. 33 (2002), σσ. 75-81.

\* Άλμα \* Στίβος \* Αθλητές \* Μέθοδος διδασκαλίας

- Το άλμα επί κοντώ είναι ένα από τα αγωνίσματα του κλασικού αθλητισμού με το μικρότερο ποσοστό σε αθλητές και αθλήτριες. Είναι το αγώνισμα το οποίο δε δοκίμασαν ποτέ, το μεγαλύτερο ποσοστό των αθλητών των άλλων αγωνισμάτων του στίβου (ακόμη και άλλες). Οι κύριες αιτίες είναι: 1) η έλλειψη της υλικότεχνικής υποδομής και 2) η δυσκολία του αγώνισματος. Την αδυναμία αυτή του αγώνισματος έρχεται να καλύψει ένας μηχανισμός που κατασκευάστηκε για



τη διαδικασία του άλματος επί κοντώ, «το σπαστό κοντάρι». Αποτελείται από α) μια μεταλλική βάση, η οποία σταθεροποιείται μπροστά από το ασφαλέστερο διαθέσιμο μέσο προσγείωσης, β) από ένα μηχανισμό με ρουλεμάν, που κινείται μπρος-πίσω και γ) από μια υποδοχή, στην οποία προσαρμόζεται ένα οποιοδήποτε κοντάρι. Οι αθλητές τρέχουν, πιάνουν το κοντάρι και εκτελούν ασκήσεις (Περικοπή περίληψης).

ΜΠΑΤΣΙΟΥ ΣΟΦΙΑ, ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΑ, «**Η συνεκπαίδευση των παιδιών με και χωρίς αναπηρία στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο σχολείο**», *Κοινωνική Εργασία*, τχ. 71 (2003), σσ. 177-188.

\* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Σωματικά μειονεκτών \* Συνεκπαίδευση \* Ρόλος του καθηγητή \* Μέθοδος διδασκαλίας

- Πολλοί είναι οι δάσκαλοι Φυσικής Αγωγής που «αρνούνται» να δεχθούν τα παιδιά με αναπηρία στα τμήματά τους, επειδή θεωρούν ότι από τη διδασκαλία δεν μπορεί να ωφεληθούν τόσο τα παιδιά με αναπηρία όσο και εκείνα χωρίς. Αυτή η βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι ένα πολύ καλό μέσο πληροφόρησης που πιθανά να αποδείξει στους εκπαιδευτικούς αυτούς, αλλά και να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία σε όλους τους υποστηρικτές του θεσμού, ότι η συνεκπαίδευση έχει μεγάλη επιτυχία στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής, όταν δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις. (Περικοπή περίληψης)

## 6.8 ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

ΑΓΙΑΚΛΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, «**Η συμβολή της επιμόρφωσης στη βελτίωση της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών**», *Aspects*, τχ. 74 (2003), σσ. 24-26.

\* Καθηγητής \* Επιμόρφωση \* Μετεκπαίδευση καθηγητών \* Επίδοση διδασκαλίας \* Μέθοδος κατάρτισης

ΑΝΤΩΝΙΟΥ-ΚΡΗΤΙΚΟΥ, ΙΩΑΝΝΑ, «**Πρόταση διαθεματικού σχεδίου εργασίας για την Ευέλικτη Ζώνη**», *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 24 (2003), σσ. 49-54.

\* Γαλλική γλώσσα \* Ευέλικτη Ζώνη \* Διαθεματικότητα \* Σχέδιο εργασίας

ARGHYROUDI, MARINA, «**La perspective interactive dans l' enseignement de l' oral: du message mixte au jeu de rôle**», *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 23 (2003), σσ. 31-34.

\* Γαλλική γλώσσα \* Ακουστική κατανόηση \* Λεκτική μάθηση \* Οπτικοακουστικά μέσα \* Δραματοποίηση \* Ρόλος του καθηγητή

FORAKIS, KYRIAKOS, «**Quelle grammaire pour un spécialiste du français?**», *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 24 (2003), σσ. 9-14.

\* Εκμάθηση γλωσσών \* Γαλλική γλώσσα \* Γραμματική \* Διδακτικό βιβλίο \* Υλικό αναφοράς \* Βιβλιοκρισία

FOTIADOU, THÉRÈSE, «**Interdisciplinarité et pédagogie de projet**», *Contact<sup>+</sup>*, τχ. 23 (2003), σσ. 51-54.

\* Γαλλική γλώσσα \* Διαθεματικότητα \* Σχέδιο εργασίας \* Παιδαγωγικές τάσεις



GEVAERT, RAYMOND, «**Pour une grammaire du sens ou une approche notionnelle-fonctionnelle de la grammaire (Où il ne sera pas question d' une "grammaire communicative" mais d' une approche communicative de la grammaire)**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 23 (2003), σσ. 14-18.

\* Γαλλική γλώσσα \* Γραμματική \* Καινοτομία \* Μέθοδος διδασκαλίας

— «**Paris en poésie: De l' écriture à la lecture et de la lecture à l' écriture**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 23 (2003), σσ. 19-30.

\* Γαλλική γλώσσα \* Γαλλική λογοτεχνία \* Ποίηση \* Παρίσι \* Ανάλυση κειμένου

HADJIAGHELAKI, DIMITRA, «**La comparaison de l' ancien et du nouveau "Programme Analytique" pour l' enseignement du F.L.E. au lycée**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 24 (2003), σσ. 55-58.

\* Γαλλική γλώσσα \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Συγκριτική ανάλυση

KAKARI, DIANA, «**Projets de télécollaboration; un défi pour le professeur de F.L.E.**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 23 (2003), σσ. 41-46.

\* Γαλλική γλώσσα \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Διαδίκτυο \* Μετεκπαίδευση καθηγητών \* Μέθοδος Project (Εκπαίδευση)

KALYVA, ANNA, «**Littérature et enseignement ludique (Découvrir la richesse du monde littéraire de façon ludique)**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 24 (2003), σσ. 37-42.

\* Γαλλική γλώσσα \* Γαλλική λογοτεχνία \* Οπτικοακουσικά μέσα \* Συμμετοχική μάθηση \* Μέθοδος διδασκαλίας

KAMBAKI-VOUGIOULI, PENELOPE, «**The condition of being "at loss for words": sumptoms, diagnosis and treatment**», *Bridges*, τχ. 11 (2003), σσ. 6-11.

\* Αγγλική γλώσσα \* Λεξιλόγιο \* Λέξη \* Εκμάθηση γλωσσών \* Τεχνική διδασκαλίας

KATRAKI, AGLAIA, «**Ecrits créatifs: pistes d' écriture créative en classe de F.L.E.**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 23 (2003), σσ. 47-49.

\* Γαλλική γλώσσα \* Γραπτή έκφραση \* Άσκηση \* Μέθοδος διδασκαλίας

KOLOVOU, ELEFTHERIA-KLIO, «**Teaching English to 8-year old pupils: Activities for young learners**», *Aspects*, τχ. 74 (2003), σσ. 20-23.

\* Αγγλική γλώσσα \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Προφορική έκφραση \* Εργασία στην τάξη \* Μέθοδος δραστηριοτήτων

ΜΑΛΟΥΤΑ ΜΑΡΙΑ, «**Το Internet στη διδασκαλία των Γαλλικών**», *Contact*<sup>+</sup>, τχ. 24 (2003), σσ. 43-45.

\* Γαλλική γλώσσα \* Διαδίκτυο \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Νέες Τεχνολογίες

ΜΟΥΤΖΟΥΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «**Ξένες γλώσσες: λογοτέχνες μας λένε μέσα από το έργο τους, γιατί και πώς έμαθαν μια ξένη γλώσσα**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 26-42.

\* Σύγχρονες γλώσσες \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Γλωσσική πολιτική \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Εκμάθηση γλωσσών \* Λογοτέχνες \* Ιστορική έρευνα

ΠΑΤΕΡΕΚΑ ΧΡΥΣΗ, «**Οργάνωση διδασκαλίας και παραγωγή γραπού λόγου στην ξένη γλώσσα**», *Γλώσσα*, τχ. 57 (2003), σσ. 41-57.

\* Εκμάθηση γλωσσών \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Γραπτή έκφραση \* Μητρική γλώσσα \* Γαλλική γλώσσα \* Μελέτη περίπτωσης

VOULGARIDIS, CONSTANTIN, «**La littérature en classe de F.L.E., moyen ou objectif?**», *Contact*, τχ. 23 (2003), σσ. 35-40.

\* Γαλλική γλώσσα \* Γαλλική λογοτεχνία \* Ανάλυση κειμένου \* Μέθοδος διδασκαλίας

ZAFEIRIADOU NELLY, «**Native or non-native speaker? A concept under consideration in the E.L.T. context**», *Bridges*, τχ. 11 (2003), σσ. 30-37.

\* Αγγλική γλώσσα - Ιστορία \* Οικουμενικότητα \* Καθηγητής \* Εθνική καταγωγή \* Γλωσσική δεξιοσύνη \* Επίπεδο προσόντων

## 6.9 ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΓΑΖΙΛΑ ΒΕΝΕΤΙΑ, «**Τα Μαθηματικά στο σύγχρονο πολιτισμό**», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 84-90.

\* Τέχνη, Σύγχρονη \* Μαθηματικά \* Επινόηση \* Κυβισμός \* Πολιτισμός, Σύγχρονος

ΓΛΥΝΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, «**Το “Παραμύθι χωρίς όνομα”: η πορεία ενός μύθου από την Πηνελόπη Δέλτα στον Ιάκωβο Καμπανέλλη**», *Διαδρομές*, τχ. 11-12 (2003), σσ. 209-215.

\* Παιδική λογοτεχνία, Ελληνική \* Δέλτα, Πηνελόπη Σ. (1874-1941) \* Παραμύθι \* Καμπανέλλης, Ιάκωβος Στ. (1922- ) \* Θέατρο και κοινωνία

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «**Ο διαμορφωτικός ρόλος της Ιστορίας της Τέχνης στους νέους: το παράδειγμα του Ε. Η. Gombrich**», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 78-83.

\* Ιστορία της Τέχνης \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Διδασκαλία \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Καινοτομία

ΛΙΑΜΑΔΗΣ ΓΩΡΓΟΣ Δ., «**Η γλώσσα των πραγμάτων: τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης ως φορείς νοημάτων**», *Φιλολογος*, τχ. 113 (2003), σσ. 416-430.

\* Αγαθά καταναλωτικά \* Αρχιτεκτονικό σχέδιο \* Σχεδίαση \* Συμβολισμός \* Αντίληψη \* Πνευματική καλλιέργεια

ΛΙΑΝΑΝΤΩΝΑΚΗ ΔΑΦΝΗ, «**Δουλεύοντας στην τάξη με φωτεινές διαφάνειες και άλλες αναπαραγωγές έργων τέχνης**», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 228-231.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Τέχνη \* Διδασκαλία - Εποπτικά μέσα \* Συναισθηματική μάθηση \* Συμμετοχική μάθηση

ΠΑΡΟΥΣΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ, «**Κουκλοθέατρο: το πέρασμα στη θεατρική πράξη και η παιδαγωγική του αξιοποίησης**», *Γέφυρες*, τχ. 11 (2003), σσ. 22-27.

\* Κουκλοθέατρο \* Προσχολική Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ψυχαγωγία \* Δημιουργικότητα \* Κοινωνικοποίηση

ΠΑΥΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑΝΝΑ, «“Συνάντηση” με έργα τέχνης: μια βιωματική μέθοδος προσέγγισης του έργου τέχνης με στόχο το αυτόνομο εικαστικό παιχνίδι», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 172-176.

\* Προσχολική Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Καλλιτεχνική δημιουργία \* Βιωματική μάθηση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΤΟΥ ΕΛΕΝΗ, «Η κοινωνική και πολιτισμική διάσταση του δημοσίου έργου τέχνης και ο παιδαγωγικός του χαρακτήρας», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 66-71.

\* Καλές Τέχνες \* Δημόσια κτήρια \* Πλατείες \* Μουσεία \* Αισθητική \* Περιβάλλον \* Ποιότητα ζωής

ΠΟΥΧΝΕΡ ΒΑΛΤΕΡ, «Παρατηρήσεις και σκέψεις πάνω στο παιδικό θέατρο του Βασίλη Ρώτα», *Διαδρομές*, τχ. 9-10 (2003), σσ. 69-85.

\* Ρώτας, Βασίλης (1889-1977) - Ερμηνεία και κριτική \* Παιδικά θεατρικά έργα \* Λαϊκό θέατρο \* Ρεαλισμός στην τέχνη \* Βιβλιογραφία

ΣΑΛΛΑ-ΔΟΚΟΥΜΕΤΖΙΔΗ ΤΙΤΙΚΑ, «Η Εικαστική Αγωγή στο σημερινό, ελληνικό πολυπολιτισμικό σχολείο», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 182-184.

\* Εκπαίδευση - Ελλάδα \* Πολυπολιτισμική κοινωνία \* Τέχνη - Σπουδή και διδασκαλία \* Μαθητής \* Πολυπολιτισμική ταυτότητα \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Επικοινωνία

ΣΙΓΑΛΑΣ ΓΙΩΡΓΗΣ, ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, «Αξιολογική έρευνα για το βιβλίο “Ελεύθερο Σχέδιο” της Β’ Ενιαίου Λυκείου», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 53-59.

\* Σχέδιο (Ζωγραφική) - Σπουδή και διδασκαλία \* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Διδακτικά βοηθήματα \* Καινοτομία \* Αξιολόγηση \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

STACCIOLI, GIANFRANCO (Μτφρ.: Ι. Φ. Βλαχόπουλος), «Όταν το παλιό έχει άρωμα καινούριου: τα παιδιά και τα τραγουδιστά παιχνίδια», *Γέφυρες*, τχ. 12 (2003), σσ. 58-63.

\* Παιγνίδι \* Τραγούδια \* Λαογραφία \* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Κοινωνικοποίηση \* Συναισθηματική ανάπτυξη

ΦΡΑΓΚΗ ΜΑΡΙΑ, «Η θεατρική πράξη στις αίθουσες διδασκαλίας», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 36 (2003), σσ. 16-21.

\* Προσχολική Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Σχολικό θέατρο \* Μαθητής \* Συμμετοχή \* Βιωματική μάθηση

## 7. ΕΙΔΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ ΠΕΤΡΟΣ Π., «Οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε επιστημονικά και τεχνολογικά μουσεία: βιβλιογραφική επισκόπηση και πρόταση οργάνωσης», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 169-182.

\* Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσείο \* Άτυπη εκπαίδευση \* Μέθοδος με προγράμματα \* Τεχνολογία \* Σχέδιο εκπαιδευτικής δράσης

- Τις τελευταίες δεκαετίες αναδεικνύεται όλο και πιο έντονα ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων, ιδιαίτερα και σε σχέση με τις συντελούμενες κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές. Στη χώρα μας δε δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις εκτός σχολικού περιβάλλοντος δραστηριότητες, όπως η μουσειακή εκπαίδευση, ιδιαίτερα σε σχέση με τις Φυσικές Επιστήμες και την τεχνολογία. Το άρθρο αυτό επιχειρεί να αναδείξει τα πλεονεκτήματα και τις προοπτικές αυτών των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον επιστημονικό αλφαριθμητισμό και την διά βίου μάθηση, να τονίσει την ανάγκη για τη συστηματική οργάνωση των σχετικών επισκέψεων, αλλά και την ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Επισκοπεί σύντομα τα αποτελέσματα των σχετικών δραστηριοτήτων και ταξινομεί τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε μουσεία, ενώ προτείνει ένα πλαίσιο για την οργάνωση σχολικών επισκέψεων σε μουσεία.

ΠΑΝΑΓΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΩΤΑ, «**Το μουσείο και ο εκπαιδευτικός του ρόλος: εκπαιδευτικό πρόγραμμα “χορεύοντας στο μουσείο”**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 35 (2003), σσ. 22-27.

\* Προσχολική Αγωγή \* Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία \* Προετοιμασία μαθήματος \* Σχέδιο εργασίας \* Χορός \* Γνωστική ανάπτυξη \* Ψυχαγωγία

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Μ., «**Εκπαιδευτικά προγράμματα μουσειακής αγωγής: μία πρόταση για μοντελοποίηση και αξιολόγησή τους**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 44-64.

\* Μουσείο \* Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία \* Κύπρος \* Σχέδιο εργασίας \* Μοντέλο αξιολόγησης

ΧΡΟΝΗ-ΚΑΚΟΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ, «**Μουσεία και Παγκοσμιοποίηση**», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 88 (2003), σσ. 86-89.

\* Παγκοσμιοποίηση \* Διδασκαλία σε μουσεία \* Ξένος μαθητής \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Δημιουργικές δραστηριότητες \* Διαπολιτισμική προσέγγιση

- “Museums and Globalization” is the subject suggested by the International Council of Museums (ICOM) in 2003 on the occasion of the celebration of the universal Day of Museums on the 18th of May. We are used to regard globalization as a negative notion or at least as a complicated and ambiguous one. However, we could deal with globalization through the spirit of Christian love and thus approach the needs of other people with open mind and heart. Museum and school can play an important role in this direction.

The museums cannot ignore the pressure exercised by one or more stronger cultures on weaker ones, therefore they should redefine their role as regards their collections and communication with the public, considering the cultural tradition of each people as a value in itself.

The Greek school, on the other hand, is compelled by the reality of our time to incorporate in its community many foreign students and to help them to communicate with their human environment, while retaining their diverse identity.

## 7.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ ΑΡΤΕΜΗΣ, «**Οικο-περιβαλλοντική ψυχολογία και εκπαίδευση**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 48-53.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Περιβάλλον \* Τεχνολογία \* Συμπεριφορά του μαθητή \* Κοινωνική προσαρμογή \* Εκπαιδευτική καινοτομία

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ [κ.ά.], «**“Το σποράκι πηγή ζωής”**: ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε πλαίσιο ειδικής αγωγής», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 23 (2003-2004), σσ. 3-10.

\* Ειδική Αγωγή \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Κινητικά μειονεκτών \* Βιολογία \* Προστασία του περιβάλλοντος \* Βιωματική μάθηση

- Στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, το Αναλυτικό Πρόγραμμα (Α.Π.), συχνά, εμπλουτίζεται με προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Π.Ε.). Κοινό σημείο αναφοράς ανάμεσα στο Α.Π. και τα Π.Π.Ε. και βάση για την υλοποίηση και των δύο σε σχολικά πλαίσια, αποτελούν οι διδακτικοί στόχοι. Στην εργασία αυτή περιγράφεται μια προσπάθεια που υλοποιείται στο ειδικό Δημοτικό σχολείο της Ε.Λ.Ε.Π.Α.Π. με στόχο τη διασύνδεση του Α.Π. ειδικής αγωγής και ενός Π.Π.Ε. με τίτλο: «Το Σποράκι Πηγή Ζωής». Καταγράφονται οι διεργασίες εμπλοκής των μαθητών με κινητικές δυσκολίες στο Π.Π.Ε. και αποτυπώνονται τα πρώτα συμπεράσματα μέσα από την αποδελτίωση του Ημερολογίου Δραστηριοτήτων του προγράμματος.

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, «**Το περιβάλλον στα καινοτόμα προγράμματα της Α/θμιας Εκπ/σης**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 77-82.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Περιβάλλον \* Διαθεματική προσέγγιση \* Ευέλικτη Ζώνη \* Στόχοι της εκπαίδευσης

ΓΟΥΠΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, «**Αξιολόγηση των προτάσεων των εκπαιδευτικών της Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τη διαμόρφωση σωστής περιβαλλοντικής συμπεριφοράς και τη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 108-127.

\* Περιβάλλον και παιδιά \* Προστασία του περιβάλλοντος \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «**Επίτευξη των στόχων της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μέσα από τη δραματοποίηση**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 39-41.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Δραματοποίηση \* Καραγκιόζης \* Στόχος διδασκαλίας \* Περιβάλλον - Προστασία \* Βιωματική μάθηση \* Δημιουργικότητα

ΖΑΝΟΥ ΒΕΤΑ, «**Συνάρτηση ελαχιστοποίησης κόστους για τον έλεγχο της ρύπανσης των υδάτων: καθορισμός μεταβλητών και συντελεστών επίδρασης**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 60 (2003), σσ. 20-30.

\* Νερό - Μόλυνση \* Προστασία του περιβάλλοντος \* Κόστος, Έλεγχος του \* Μαθηματικά \* Συναρτήσεις

- The Water Framework Directive define the use of “Cost-Effectiveness Analysis” (CEA) for the evaluation of management measures in order to select the measures with the smallest cost and the biggest environmental effectiveness, achieving a certain target for each water body level. The purpose of this paper is to provide a determination of the variables of the cost function as well as to take into account the factors which influence these variables, in order to have a most integrated application of this method.



ΣΚΑΝΑΒΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΠΕΤΡΕΝΙΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Μη τυπική περιβαλλοντική εκπαίδευση: ανάγκες των επισκεπτών σπηλαίων», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 199-212.

\* Σπήλαια \* Περιβάλλον \* Άτυπη εκπαίδευση \* Τουρισμός \* Στάση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Η έρευνα αυτή έγινε στα πλαίσια μιας ευρύτερης μελέτης για την τουριστική αξιοποίηση του ανώνυμου σπηλαίου της κοινότητας Ερμακιάς, η οποία βρίσκεται στο Νομό Κοζάνης, στους πρόποδες του ορεινού όγκου του Βερμίου, βορειοανατολικά της Πτολεμαΐδας, και περιστράφηκε γύρω από τρεις διαφορετικές έννοιες, το περιβάλλον (που στη συγκεκριμένη περίπτωση αντιπροσωπεύεται από το σπήλαιο), την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τον τουρισμό ή την αναψυχή γενικότερα. Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να διερευνηθεί η δυνατότητα συνδυασμού της αξιοποίησης του σπηλαίου με την εφαρμογή προγράμματος μη-τυπικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Έτσι πραγματοποιήθηκε έρευνα σε επισκέπτες άλλων σπηλαίων με τη χρήση ερωτηματολογίου για να διερευνηθούν οι γνώσεις, στάσεις και συμπεριφορές των επισκεπτών ως προς το περιβάλλον και τα σπήλαια. (Περικοπή περίληψης)

ΣΚΑΝΑΒΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΣΑΡΡΗ ΕΒΕΛΙΝΑ, «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: από το Ρίο στο Γιοχάνεσμπουργκ», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 77-88.

\* Περιβαλλοντική πολιτική - Ιστορία \* Συνθήκες \* Παγκόσμια πολιτική \* Οικολογία

ΣΤΑΧΤΕΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Π., «Ένα πρότυπο επιμορφωτικό πρόγραμμα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση βασισμένο στην ευρετική μεθοδολογία της επιχειρησιακής έρευνας», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 132-145.

\* Εκπαιδευτικοί - Επιμόρφωση \* Πρότυπο διδασκαλίας \* Ευρετική μέθοδος \* Επιχειρησιακή έρευνα

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ, ΚΟΥΪΜΤΖΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ, ΣΚΟΥΛΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, «Μπορούν οι ωκεανοί να συμβάλουν στη λύση του φαινομένου του θερμοκηπίου;», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 10 (2003), σσ. 30-35.

\* Φαινόμενο του θερμοκηπίου \* Θάλασσα - Μόλυνση \* Ωκεανός \* Φωτοβιολογία \* Προστασία περιβάλλοντος

- Οι ενεργειακές ανάγκες της ανθρωπότητας οδήγησαν στη συνεχή και ολοένα αυξανόμενη χρήση ορυκτών καυσίμων ως πηγές ενέργειας, με άμεσο αποτέλεσμα τη διοχέτευση τεράστιων ποσοτήτων CO<sub>2</sub> στην ατμόσφαιρα. Η ανατροπή του φυσικού ισοζυγίου του ατμοσφαιρικού CO<sub>2</sub> φαίνεται να οδηγεί τα τελευταία χρόνια σε αλλαγές των κλιματικών συνθηκών, με προβλέψιμα και απρόβλεπτα μέχρι σήμερα αποτελέσματα. Στην εργασία αυτή, περιγράφεται ο ποιοτικός και (μέχρι ένα σημείο) ο ποσοτικός ρόλος των ωκεανών, στο ισοζύγιο του ατμοσφαιρικού CO<sub>2</sub>, σε συνδυασμό με τον άμεσο και έμμεσο ρόλο της φωτοσύνθεσης στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. (Περικοπή περίληψης)

## 7.2 ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΥΓΟΥΣΤΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ, «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Εικαστικά», *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 204-215.



\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Αισθητική Αγωγή \* Κύπρος \* Τέχνη \* Ινδιάνοι Βόρειας Αμερικής \* Ερωτηματολόγιο \* Σχέδιο εργασίας

BINDAKA, HELEN, «**The revised unified Greek curriculum and intercultural education**», *Aspects*, τχ. 74 (2003), σσ. 16-19.

\* Πολυπολιτισμική προσέγγιση \* Επικοινωνία \* Αγγλική γλώσσα \* Καθηγητής \* Εκπαίδευση ενηλίκων \* Επιμόρφωση \* Μέθοδος διδασκαλίας

ΓΙΑΓΚΟΥΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «**Η συμβολή της επικοινωνιακής διάστασης των σχέσεων εκπαιδευτικών και μαθητών που διαφέρουν πολιτισμικά. Συγκριτικές εμπειρίες**», *Αντιπεράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 88-90.

\* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Παιδί μετανάστη \* Πολυπολιτισμικότητα \* Διδακτική

ΓΟΥΔΗΡΑΣ Δ.Β., «**Επιδράσεις της σχολικής φοίτησης και του κοινωνικού αποκλεισμού στη διαμόρφωση της ταυτότητας των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών της Γερμανίας: μια ψυχοπαιδαγωγική εμπειρική προσέγγιση**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 9-27.

\* Έλληνες της διασποράς \* Παιδί μετανάστη \* Γερμανία \* Ταυτότητα \* Σχολείο \* Κοινωνικός αποκλεισμός \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The social integration of the so-called «second generation» of immigrants depends -up to a certain degree- on the educational model applied by the receiving society. In this article is attempted a psychopedagogical and sociological approach of the complex issue of influences of the school achievement and the social marginalization on the formation of social and personal identity among immigrant children. Here are presented findings of a comparative study with a group of Greek adolescents between 14 and 19 years in Germany and in Greece. Following this study we attempt an empirical approach to the factors and processes influencing the formation of the identity of the Ego of Greek immigrants living in Germany.

ΘΑΝΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, «**Αγωγή στοματικής υγείας σε σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 112-116.

\* Αγωγή υγείας \* Στοματική υγιεινή \* Παιδί αλλοδαπού \* Παλιννόστηση \* Φτώχεια

ΙΝΤΖΕΜΠΕΛΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ, «**Η διάσταση της διαπολιτισμικής αγωγής στην παρεχόμενη ελληνόγλωσσα εκπαίδευση σε ελληνόπουλα της Δυτικής Ευρώπης**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 63-66.

\* Έλληνες - Εκπαίδευση - Ξένες χώρες \* Ευρώπη \* Ελληνική γλώσσα \* Σχολεία, Ελληνικά \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Στατιστικά δεδομένα

ΚΟΙΛΙΑΡΗ Α., ΑΓΟΡΑΣΤΟΣ Γ., ΖΑΓΚΑ Ε., «**Αναζητώντας μια αποτελεσματική πρόταση για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (ΝΕΓ 2) σε παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 38-56.

\* Ελληνική γλώσσα - Νέα \* Διδασκαλία \* Ξένος μαθητής \* Παλιννόστηση \* Εκπαιδευτική πολιτική

- The article is focusing on the problems brought forward while teaching greek as a second language and discusses possibilities of innovation. By registering all the parameters determining learning greek as a second language is suggested to support greek language learning also through the content of other subjects at school, the innovation of curricula and teacher's further specialized training.

ΜΙΛΕΣΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΠΑΣΧΑΛΙΩΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Η εκπαιδευτική πολιτική της Γερμανίας, Αγγλίας και Ελλάδας στη διαπολιτισμική εκπαίδευση**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 82-96.

\* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Συγκριτική Εκπαίδευση \* Πρότυπο διδασκαλίας \* Ενσωμάτωση \* Πολιτιστικός πλουραλισμός

- Την τελευταία δεκαετία τονίζεται ιδιαίτερα η σημασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας ως μέσου διευκόλυνσης της ένταξης και σχολικής ενσωμάτωσης (κοινωνικής - ψυχολογικής - μαθησιακής) των αλλοδαπών μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και ως τρόπου συνύπαρξης γηγενών και αλλοδαπών μαθητών.

(...) Ειδικότερα γίνεται αναφορά στα εξής ερωτήματα-θέματα: α) Μοντέλα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και ποια μοντέλα εκπαιδευτικών συστημάτων εφαρμόζουν συγκεκριμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, β) παρουσίαση μοντέλων από τα εκπαιδευτικά συστήματα της Γερμανίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Ελλάδας. (Περικοπή περίληψης)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΩΡΓΟΣ, «**Δίγλωσσα Προγράμματα Σπουδών: τυπολογία και ο επιστημονικός διάλογος σχετικά με τη σκοπιμότητα εφαρμογής τους**», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 65-78.

\* Πρόγραμμα Σπουδών \* Δίγλωσση διδασκαλία (εκπαίδευση) \* Ελλάδα \* Πολιτική για τις γλώσσες \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Πολυπολιτισμική κοινωνία

ΠΑΝΤΑΖΗΣ Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, «**Μεταρρυθμιστικές παιδαγωγικές αρχές στη διαπολιτισμική παιδαγωγική**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 97-112.

\* Ελλάδα \* Πρόταση (σχέδιο) μεταρρύθμισης \* Παιδαγωγικές τάσεις \* Πολιτιστική υποδομή και πλαίσιο \* Διομαδικές σχέσεις

- Η παρουσία μαθητών και μαθητριών διαφορετικής εθνοτικής και πολιτισμικής καταγωγής επιβάλλει, ως αναγκαίο, ένα νέο προσανατολισμό του ελληνικού σχολείου. Τα εθνικά σχεδιασμένο σχολείο λόγω της αλλαγής του σχολικού πληθυσμού πρέπει να μεταμορφωθεί ή καλύτερα να συμπληρωθεί μέσω νέων μορφών διαφοροποίησης εντός των σχολείων και νέων σχολικών μοντέλων. Δεν πρόκειται για ένα ιδιαίτερο μοντέλο, το οποίο θα λειτουργεί πέρα από το μέχρι τώρα υπάρχον σχολείο, αλλά για μια εσωτερική μεταρρύθμιση του ήδη υπάρχοντος ελληνικού εθνικού σχολείου. (Περικοπή περίληψης)

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «**Εκπαίδευση και δικαιώματα του παιδιού: διαπολιτισμική προσέγγιση**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21 (2003), σσ. 75-86.

\* Δικαιώματα του παιδιού \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Προσχολική Αγωγή \* Πολυπολιτισμική κοινωνία \* Διαφορετικότητα \* Εκσυγχρονισμός \* Μέθοδος διδασκαλίας

### 7.3 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

ΚΑΚΑΒΟΥΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ., «**Συμβουλευτική συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς (για προβλήματα ερωτικής συμπεριφοράς των μαθητών)**», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, τχ. 503 (2003), σσ. 202-207.

\* Σχέση γονιού - καθηγητή \* Συμπεριφορά του μαθητή \* Έρωτας \* Εφηβεία \* Επιστήμες της Αγωγής

**ΚΑΚΑΝΑ ΔΟΜΝΑ, ΜΕΤΑΛΛΙΔΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, ΚΑΜΑΡΙΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, «Η επίδραση της οικογένειας στις επαγγελματικές επιλογές των εφήβων», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 35 (2003), σσ. 145-160.**

\* Εκλογή επαγγέλματος \* Έφηβος \* Οικογενειακό περιβάλλον \* Επιρροή \* Ρόλος του γονιού \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Το άρθρο αυτό αποσκοπεί να μελετήσει την επίδραση της οικογένειας στις επαγγελματικές επιλογές των εφήβων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 1163 μαθητές/μαθήτριες της β' και γ' λυκείου αντίστοιχα. Τους ζητήθηκε να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο που διερευνούσε ποιο επάγγελμα επιλέγουν, με τι κριτήρια το επιλέγουν καθώς και ποιες οι πηγές πληροφόρησής τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η επίδραση της οικογένειας στις επαγγελματικές επιλογές των εφήβων είναι έμμεση και σε στενή συσχέτιση με το μορφωτικό/επαγγελματικό επίπεδο του πατέρα. Ακόμη φάνηκε ότι ο παράγοντας "φύλο" επηρεάζει σημαντικά τις επαγγελματικές επιλογές των νέων, καθώς αντανακλά στερεότυπες απόψεις σχετικά με το ρόλο στην αγορά εργασίας.

**ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ ΙΑΚΩΒΟΣ, «Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές απασχόλησης. Το εθνικό σύστημα σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 81-90.**

\* Σύνδεση κατάρτισης - απασχόλησης \* Ελλάδα \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Πολιτική της απασχόλησης \* Αγορά εργασίας \* Παγκοσμιοποίηση

- Το Ευρωπαϊκό όπως και το Εθνικό περιβάλλον στο χώρο της απασχόλησης και στο χώρο των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επηρεάζονται σημαντικά από τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, τις τεχνολογικές καινοτομίες και την κοινωνία της γνώσης. Παράλληλα η ανεργία, κυρίως η διαρθρωτική ανεργία των νέων και των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας, αποτελεί ένα από τα βασικότερα κοινωνικά προβλήματα της χώρας μας. Η αναντιστοιχία της παρεχόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες και τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας αποτελούν το βασικό πυρήνα του προβλήματος και εστιάζεται στη μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση και κατάρτιση στην ενεργό επαγγελματική ζωή. (Περικοπή περίληψης)

**ΚΑΣΣΩΤΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, «Ο ρόλος του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 29-48.**

\* Σύμβουλος προσανατολισμού \* Επάγγελμα \* Επιμόρφωση \* Εξειδίκευση \* Επαγγελματικά προσόντα

- Στην παρούσα εισήγηση αναλύονται αρχικά οι σύγχρονες κοινωνικο-οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις, επισημαίνονται οι επιπτώσεις τους στον τομέα της εργασίας και της επαγγελματικής ζωής και εξετάζεται η επίδρασή τους στο ρόλο του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού. Στη συνέχεια, προσδιορίζεται σαφέστατα ο ρόλος των παραπάνω συμβούλων. Παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του ρόλου τους, τα οποία θεωρούνται κοινά μεταξύ όλων των συμβούλων, ανεξάρτητα από το χώρο στον οποίο εργάζονται, και καταγράφονται τα βασικά τους καθήκοντα. Κατόπιν, εξειδικεύεται ο ρόλος τους ανάλογα με τους κύριους τομείς στους οποίους εργάζονται οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού. Οι τομείς αυτοί είναι: η εκπαίδευση, η απασχόληση και διάφορες κοινωνικές και άλλες υπηρεσίες. (Περικοπή περίληψης)

ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΔΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, «**Το Μέτρον Τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού**», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 195-208.

\* Προσωπικότητα - Τεστ \* Επαγγελματική εκλογή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Το Μέτρον Τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού είναι ένα σύγχρονο τεστ επαγγελματικών επιλογών, με βάση τις διεθνείς θεωρίες του Joan Holland και ειδικά μαθηματικά μοντέλα που συνδυάστηκαν με την ελληνική πραγματικότητα της αγοράς εργασίας και του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Βασίζεται σε πολυετείς έρευνες των συγγραφέων του παρόντος άρθρου και των πανεπιστημιακών τους ομάδων στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και έχει σταθμιστεί σε πάνω από 3.500 άτομα. Το μέτρον τεστ διερευνά την προσωπικότητα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα ενός ατόμου με τη διαδικασία των απαντήσεων σε 350 απλές ερωτήσεις ενδιαφερόντων και όχι γνώσεων και προσδιορίζει τα επαγγέλματα εκείνα που του ταιριάζουν. (Περικοπή περίληψης)

ΚΕΚΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ι., ΜΥΛΩΝΑΚΟΥ ΗΡΩ, «**Επαγγελματικός προσανατολισμός ή “γνωστικός επανακαθορισμός”**: μια συστημική - κυβερνητική προσέγγιση στα προβλήματα της επιστήμης και στις μελλοντικές επιπτώσεις τους στο χώρο εργασίας», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 65-77.

\* Απασχόληση, Προοπτικές της \* Επαγγελματική κινητικότητα \* Κοινωνική δομή \* Γνώση \* Επαγγελματική κατάρτιση \* Ανάλυση συστημάτων \* Διεπιστημονική προσέγγιση

- Το ρητορικό δίλημμα του τίτλου υπονοεί την ανάγκη για έντονο προβληματισμό, σχετικά με τη γενικότερη φιλοσοφία του επαγγελματικού προσανατολισμού σήμερα. Στην πράξη, επιχειρείται μία νέα προσέγγιση η οποία στηρίζεται στη φιλοσοφία και στη μεθοδολογία της συστημικής - κυβερνητικής σκέψης. Ειδικότερα η έννοια του επαγγελματικού προσανατολισμού όπως αυτή γίνεται σήμερα αντιληπτή μέσα από το βασικό τετραμερές σχήμα των στόχων του (Αυτογνωσία, Πληροφόρηση, Λήψη απόφασης, Μετάβαση), θεωρούμε πως μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι ακόμη ιδιαίτερα ανθεκτική στις δύσκολες σημερινές συνθήκες. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η επανεξέτασή της μέσα στο πλαίσιο της πολυπλοκότητας, της ασάφειας και της αβεβαιότητας που επικρατεί στον εργασιακό (και όχι μόνο) χώρο.

ΚΟΥΤΡΟΥΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, «**Συμβουλευτική σταδιοδρομίας και αγορά εργασίας: η εμπειρία των δομών στήριξης για την εύρεση απασχόλησης στο νομό Θεσσαλονίκης**», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 120-131.

\* Αγορά εργασίας \* Απασχόληση, Προοπτικές της \* Θεσσαλονίκη (Νομός) \* Μελέτη περίπτωσης \* Έρευνα \* Κράτος

- Οι δομές στήριξης εύρεσης απασχόλησης (ΔΣΕΑ) αποτελούν στην ουσία ένα σύστημα σύζευξης της προσφοράς με τη ζήτηση εργασίας σε τοπική κλίμακα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της συνέντευξης και τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου σε όλες τις ΔΣΕΑ που δραστηριοποιούνται στο νομό Θεσσαλονίκης και διαθέτουν ήδη μία ικανή προς αξιολόγηση εμπειρία.

Η έρευνα αξιολογεί τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των ΔΣΕΑ και αναδεικνύει τη σημασία ζητήματος των δικτύωσης για την πιο αποτελεσματική λειτουργία ενός συστήματος συμψηφισμού προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

ΚΟΨΙΔΑ ANNA, «**Οικονομικό περιβάλλον και τοπικές ιδιαιτερότητες διά βίου εκπαίδευσης και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας: μελετώντας τη μετάβαση στις νέες πραγματικότητες της αγοράς**

**εργασίας», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 155-163.**

\* Αγορά εργασίας \* Οικονομικές συνθήκες \* Διά βίου εκπαίδευση \* Τουρισμός \* Καινοτομία

- Ο οικονομικός μετασχηματισμός των κοινωνιών -σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο- προκαλεί ριζικές μεταβολές στις κοινωνικές δομές με αφετηρία τις διαφοροποιήσεις στο περιεχόμενο της απασχόλησης. Ο αναπροσανατολισμός της οικονομικής δραστηριότητας δημιουργεί νέες συνθήκες στην αγορά εργασίας με συνέπεια σημαντικές μεταβολές σε ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών με την κατάρτησή ή συρρίκνωση παλιών ειδικοτήτων και την εμφάνιση νέων. Η μεταβολή της διάρθρωσης της απασχόλησης με συνακόλουθο τη διεύρυνση της αγοράς εργασίας και τη διαφοροποίηση του περιεχομένου πολλών επαγγελματικών ρόλων επηρεάζει και την επιλογή του επαγγέλματος στο βαθμό που η ποικιλία και η μεγάλη προσφορά εργασίας συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία. (Περικοπή περίληψης)

**ΚΟΨΙΔΑ-ΒΡΕΤΤΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, «Μετανάστες - Διά βίου εκπαίδευση και συμβουλευτική σταδιοδρομίας, η διαμόρφωση μιας αντιρατσιστικής κουλτούρας», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 175-186.**

\* Μετανάστες \* Διά βίου εκπαίδευση \* Ρατσισμός \* Πολιτιστική υποδομή και πλαίσιο \* Ενσωμάτωση \* Εμπειρική έρευνα

- Η εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήσαμε στα δευτεροβάθμια σχολεία του νομού Λευκάδας αποτυπώνει τη σύγχρονη «μετανάστευση της προσφοράς» -διαφορετική από τη «μετανάστευση της ζήτησης» προηγούμενων δεκαετιών, μια βεβαιωμένη από συγκυριακούς παράγοντες επιλογή μετακίνησης που «εμπλουτίζει» το κοινωνικό χάσμα μεταξύ των ομοιογενών εθνικών ομάδων με νέες μορφές ανισοτήτων και ρατσιστικών εκδηλώσεων ανάμεσα σε ετερογενείς -πολιτισμικά- πληθυσμούς. Η κοινωνική σύνθεση των μεταναστών λειτουργεί ως στοιχείο κοινωνικής υποβάθμισης, ενώ η πολιτισμική ετερότητα με μίαν ιεραρχική εννοιολόγηση, επενεργεί ως παράγων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού, που δυσχεραίνει την ενσωμάτωση και την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα ενώ ταυτόχρονα εντείνει τον ανταγωνισμό. (Περικοπή περίληψης)

**ΚΡΙΒΑΣ ΣΠΥΡΟΣ, «Από τη γραμμική διαδικασία επιλογής επαγγέλματος στην ολιστική θεώρηση για την ανάπτυξη και τη συμβουλευτική για τη σταδιοδρομία: η συγκρότηση ενός μοντέλου», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 49-64.**

\* Επαγγελματική εκλογή \* Σταδιοδρομία \* Κοινωνική ανάπτυξη \* Αλληλεπίδραση \* Κριτήριο επιλογής \* Κοινωνικές αξίες

- Στο άρθρο αυτό διαμορφώθηκε ένα διεπιστημονικό και ολιστικό μοντέλο για τη συμβουλευτική για τη σταδιοδρομία υπό την έννοια ενός νέου πλαισίου κατανόησης των ανθρώπων και της ανθρώπινης ζωής, με σκοπό τη σύνδεση της εργασίας με άλλες διαστάσεις της ζωής. Το μοντέλο δημιουργήθηκε μέσα (α) από την εξέταση σχετικών κοινωνικο-οικονομικών και πολιτιστικών αναγκών, της ανάπτυξης για τη σταδιοδρομία και της συμβουλευτικής ως επάγγελμα, (β) από την εξέταση προηγούμενων -ολιστικών ή όχι- μοντέλων σχεδιασμού για τη σταδιοδρομία, και (γ) από τη συζήτηση ερωτημάτων και θεμάτων σχετικά με περιορισμένες έναντι των διευρυμένων διαδικασιών για το σχεδιασμό ζωής. Το μοντέλο αυτό συντίθεται από οκτώ βασικά στοιχεία, που υποδηλώνουν καταστάσεις της σύγχρονης ζωής. (Περικοπή περίληψης)

**ΜΗΛΙΩΝΗ Φ., «Η νομική συμβουλευτική και η συμβολή της στην καταπολέμηση της ανεργίας: το παράδειγμα του ΚΕΘΙ», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 145-152.**



\* Γυναικεία εργασία \* Γυναίκες - Νομικό καθεστώς, νόμοι κλπ. \* Γυναίκες - Δικαιώματα \* Σύμβουλος προσανατολισμού \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Ενίσχυση

- Το άρθρο αυτό ασχολείται με τη νομική συμβουλευτική όπως παρέχεται σε γυναίκες από ένα εξειδικευμένο κέντρο δημόσιου χαρακτήρα. Ιδιαίτερα επικεντρώνεται στην έννοια της νομικής συμβουλευτικής, τη διάκρισή της από τη συμβουλευτική των επαγγελματιών ψυχικής υγείας. Επίσης, εξετάζει το δανεισμό στοιχείων της νομικής συμβουλευτικής από τη συμβουλευτική των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, πράγμα που υπαγορεύεται από το συμβουλευτικό χαρακτήρα του πλαισίου στο οποίο αυτή η υπηρεσία παρέχεται. Ασχολείται με τη διάσταση του φύλου που διακρίνει τη φιλοσοφία του κέντρου και η οποία διαμορφώνει τη μεθοδολογία της νομικής συμβουλευτικής. Αντικείμενο του παρόντος είναι και ο νομικός λόγος, ο οποίος σε ένα συμβουλευτικό κέντρο στο οποίο απευθύνονται γυναίκες με πολυπαραγοντικά προβλήματα... (Περικοπή περιλήψης)

**ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «Η σημασία της συμβουλευτικής της πληροφόρησης και της επικοινωνίας στην επιμόρφωση, την κατάρτιση, στήριξη του ανθρώπινου παράγοντα», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 164-174.**

\* Επιμόρφωση \* Διά βίου εκπαίδευση \* Επικοινωνία \* Επαγγελματική πληροφόρηση \* Επαγγελματική κινητικότητα \* Ενίσχυση

- Ενόψει της τεράστιας προόδου σε όλους τους τομείς, οι σύγχρονες εξελίξεις οδηγούν στην ανάγκη για άμεση πληροφόρηση, συμβουλευτική και επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και ιδίως των εκπαιδευτικών και των επιστημόνων, και ανάδυση της σημασίας τους. Έτσι, η αναζήτηση πηγών πληροφόρησης, η συμμετοχή σε συνέδρια και έρευνες, οι βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων και τα δίκτυα, αποτελούν εργαλεία μέσα στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Συμμετέχοντας σε ένα σύστημα δια βίου μάθησης και ανοιχτής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσπαθούμε να ταξινομήσουμε τις γνώσεις και τις εμπειρίες μας, να τις ανανεώσουμε, να θεμελιώσουμε το πλάνο σταδιοδρομίας μας, να προβληματιστούμε στη στήριξη της προσωπικότητάς μας και των άλλων σε έναν πολύπλοκο κόσμο.

**ΠΑΠΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΡ., «Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας στην αντιμετώπιση της ανεργίας», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 113-117.**

\* Ανεργία \* Απασχόληση, Προοπτικές της \* Σύνδεση κατάρτισης - απασχόλησης \* Παγκοσμιοποίηση \* Κοινωνική ανάπτυξη

- Σήμερα και στο μέλλον σε ένα περιβάλλον όχι περιοριστικά αναφερόμενο μόνο στη χώρα μας, η παροχή απασχόλησης δεν (θα) είναι «αφειδώς» παρεχόμενη αλλά θα είναι επιλεκτικά και διαχρονικά αναζητούμενη χωρίς βεβαιότητα μόνιμης απόκτησής της. Συνεπώς, με υπαρκτό το «φάσμα» της ανεργίας για λιγότερο ή περισσότερο χρόνο.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά, τα οποία σε μεγάλο βαθμό αποτελούν παρεπόμενα των γεωπολιτικών αλλαγών των τελευταίων ετών και των αρνητικών επιπτώσεων της οικονομικής και τεχνολογικής παγκοσμιοποίησης, ο κάθε άνθρωπος -από τα μαθητικά του χρόνια- πρέπει να προετοιμαστεί κατάλληλα για την οικοδόμηση του μέλλοντός του. (Περικοπή περιλήψης)

**ΣΓΟΥΡΑΚΗ ΡΕΑ, «Δίκτυο Euroguidance και ο ρόλος του ΕΚΕΠ - παρουσίαση του “European portal on learning opportunities throughout the european space” - “Ploteus”», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 187-191.**

\* Δικαίωμα στην εκπαίδευση \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Διαδίκτυο \* Διεθνής συνεργασία \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα



- Σκοπός της παρουσίασης είναι να γίνει μια σύντομη επισκόπηση των στόχων και των δραστηριοτήτων του Δικτύου Euroguidance (διακρατικό δίκτυο Εθνικών Κέντρων Πληροφόρησης για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Ευρώπη) με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία της ηλεκτρονικής πύλης πληροφόρησης για τις ευκαιρίες μάθησης στην Ευρώπη και το ρόλο του ΕΚΕΠ στο έργο αυτό.

**ΤΖΕΚΙΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, «Νέες πολλαπλές προκλήσεις για τους συμβούλους επαγγελματικής σταδιοδρομίας διεθνώς», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 21-28.**

\* Σύμβουλος προσανατολισμού \* Σταδιοδρομία \* Απασχόληση, Προοπτικές της \* Διά βίου εκπαίδευση \* Αγορά εργασίας \* Επαγγελματική κινητικότητα

- Στην πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας αντιμετωπίζουν μια νέα σειρά επαγγελματικών προκλήσεων που προέρχονται από τις δραστικές τεχνολογικές και κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές που συντελούνται και οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά την απασχόληση και γενικά την επαγγελματική σταδιοδρομία των «πελατών τους». Πρόσφατα διεθνή συνέδρια σχετικά με αυτά τα προβλήματα έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι συντελούμενες ανακατατάξεις και η αβεβαιότητα που τις συνοδεύει, επηρεάζουν αρνητικά τα πρότυπα απασχόλησης των ατόμων και τις πιθανότητες σταθερής σταδιοδρομίας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι δυνατότητες μιας μακροχρόνιας απασχόλησης στην ίδια κατηγορία επαγγέλματος δεν υπάρχει πλέον στις οικονομίες και στις αγορές εργασίας των ανεπτυγμένων χωρών. (Περικοπή περίληψης)

**ΦΑΚΙΟΛΑΣ ΝΙΚΟΣ, «Η γνώση ξένων γλωσσών ως αναγκαία δεξιότητα για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη σταδιοδρομίας», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 209-217.**

\* Εκμάθηση γλωσσών \* Επαγγελματική ανέλιξη \* Επίπεδο εκπαίδευσης \* Πολιτισμική ανταλλαγή

- Η γνώση ξένων γλωσσών είναι σημαντικός παράγοντας για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και τη διεύρυνση των εκπαιδευτικών ευκαιριών σε νέους και ενήλικες. Με τις σημερινές συνθήκες της διεθνοποίησης η γλωσσομάθεια αναδεικνύεται σε αναγκαία δεξιότητα για εξεύρεση, διατήρηση και κατοχύρωση των όρων της απασχόλησης. Διευκολύνει τον πολίτη στις καθημερινές του δραστηριότητες και προστατεύει τον καταναλωτή. Αποτελεί ισχυρότατο μέσο για τη μέθεξη στον πολιτισμό, την αλληλοκατανόηση και επικοινωνία μεταξύ των λαών. Προσφέρει κίνητρα για τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου νέων και ενηλίκων. Αποτελεί προϋπόθεση για τη χρήση του διαδικτύου και την αξιοποίηση της πληροφορίας. Ενισχύει το γλωσσικό πλούτο και στη μητρική γλώσσα. (Περικοπή περίληψης)

**ΧΑΡΟΚΟΠΑΚΗ ΑΡΓΥΡΩ, «Συμβουλευτική επανατοποθέτησης στην εργασία ή συμβουλευτική για τη μετάβαση σε ένα νέο επαγγελματικό περιβάλλον», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 132-144.**

\* Επαγγελματική κινητικότητα \* Εργασία και εργαζόμενοι - Απολύσεις \* Ευελιξία \* Καινοτομία

- Στο σημερινό ταχύτατα εξελισσόμενο οικονομικό περιβάλλον, με τις συγχωνεύσεις, εξαγορές και ιδιωτικοποιήσεις, τις νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και απασχόλησης, η αστάθεια, οι ραγδαίες μεταβολές και απρόβλεπτες τεχνολογικές και οργανωτικές εξελίξεις, κάνουν ώστε η εξέλιξη του ανθρώπινου παράγοντα να μην αναφέρεται μόνο στη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης, των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εργαζόμενων, όσο κυρίως στην προετοιμασία για την αφομοίωση και τη διαχείριση των αλλαγών.

Η απώλεια της εργασίας είναι τραυματική εμπειρία για κάθε άτομο που του συμβαίνει αυτό

το γεγονός, ιδιαίτερα βεβαίως για τους εργαζόμενους ηλικίας άνω των 40 ετών και έχει ένα σύνολο από επιπτώσεις τόσο στον ίδιο όσο και τους συνεργάτες του, όσο και στην οικογένειά του. (Περικοπή περίληψης)

## 7.4 ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ, «**Σύνδρομο X: η απειλή των υδατανθράκων για την ανθρώπινη υγεία**», *Περσκοπιο της Επιστήμης*, τχ. 275 (2003), σσ. 73-83.

\* Υγεία \* Διατροφή \* Διαβήτης - Διαιτολογικές απόψεις \* Προληπτική ιατρική

ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ Ε. [κ.ά.], «**Η συμβολή του κουκλοθέατρου στην Αγωγή Υγείας κατά την προσχολική ηλικία. Το παράδειγμα της διατροφής**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 39-46.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Κουκλοθέατρο \* Διατροφή \* Διδασκαλία \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΘΑΝΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, «**Σχεδιασμός, μεθοδολογία και εφαρμογή προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στα σχολεία**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 70-81.

\* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Στόχος διδασκαλίας \* Επίτευξη \* Στόμα - Φροντίδα και υγιεινή \* Διδακτική πρακτική \* Αξιολόγηση

- Η αύξηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος σε θέματα Αγωγής Υγείας που υλοποιείται στο χώρο του σχολείου προϋποθέτει τον κατάλληλο σχεδιασμό, σε συνδυασμό με την εφαρμογή αρχών της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας από τους εκπαιδευτικούς. Ο εκπαιδευτικός στο στάδιο της προετοιμασίας του προγράμματος θα ενημερωθεί για τις προγενέστερες εμπειρίες των μαθητών, θα κατανοήσει τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά των μελών της ομάδας, θα δημιουργήσει μικρές ομάδες και θα φροντίσει για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης. Μετά τον καθορισμό ρεαλιστικών και εφικτών στόχων θα αναζητήσει αξιόπιστες και αποτελεσματικές μεθόδους υλοποίησης του προγράμματος. (Περικοπή περίληψης)

ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ, ΚΑΡΑΝΤΑΝΑ ΠΟΛΑ, ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, «**Η καλλιέργεια των ανθρώπινων αξιών στις διαπροσωπικές σχέσεις και στην προσωπική ανάπτυξη**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 35-38.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Αξία \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Παραμύθι \* Βιωματική μάθηση \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

ΝΑΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ, ΜΕΛΙΣΣΑ-ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡ., «**Αγωγή Υγείας και παιδικό βιβλίο στην προσχολική ηλικία**», *Διαδρομές*, τχ. 11-12 (2003), σσ. 155-159, 193-196.

\* Προσχολική Αγωγή \* Παιδικό βιβλίο \* Κοινωνία και σχολείο \* Αλληλεγγύη \* Παιδιά - Φροντίδα \* Ρόλος του καθηγητή

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ ΣΤΕΛΛΑ, ΧΑΡΑΒΙΤΣΙΔΗΣ ΠΙΕΤΡΟΣ, «**Όταν ενώνουμε τα χέρια μας, ο κόσμος γίνεται πιο όμορφος ή ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας**», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 68 (2003), σσ. 46-52.

\* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Σχέση μαθητή - σχολείου \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Αξιολόγηση

## 8. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΔΡΟΥΣΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, «Κλειδιά και αντικλειδιά»: θεωρητικές αφητηρίες και διαδικασίες παραγωγής επιμορφωτικού υλικού για εκπαιδευτικούς», *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 83 (2003), σσ. 95-101.

\* Επιμόρφωση \* Καθηγητής \* Μειονότητες - Εκπαίδευση \* Θράκη, Δυτική \* Υλικό αναφοράς \* Διαδίκτυο

ΓΑΒΡΙΛΗΣ Κ., «Μπείτε στο Internet μαζί μας», *Ευκλείδης Α'*, τχ. 49 (2003), σσ. 5-7.

\* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Ιστοσελίδα \* Γλώσσα προγραμματισμού \* Logo \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή

ΓΙΑΚΟΥΜΑΤΟΥ ΤΕΡΕΖΑ, «Η συνάντηση Φιλολογίας και Πληροφορικής. Τι γνωρίζουμε πέντε χρόνια μετά», *Φιλολογική*, τχ. 85 (2003), σσ. 44-49.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Νέες Τεχνολογίες \* Διδακτική χρήση υπολογιστή \* Φιλολογία \* Καθηγητής \* Επιμόρφωση

EULER DIETER (Μτφρ.: Σπύρος Σ. Καναβός), «Από την αλληλεξάρτηση στην κοινότητα - Τα ηλεκτρονικά μέσα σαν καταλύτης μιας κουλτούρας της αυτοοργανωμένης ομαδοσυνεργατικής μάθησης», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 2-18.

\* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Διδακτική \* Νέες Τεχνολογίες \* Διαδίκτυο \* Ομαδική μάθηση \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Καινοτομία

ΚΟΥΛΟΥΡΗ ΠΗΝΕΛΟΠΗ (Επιμ.), «Η κούκλα στο διαδίκτυο: στην παράδοση και τους μύθους, στον κόσμο, την εκπαίδευση και την πολιτική, στους δρόμους, στα μουσεία και στο θέατρο», *Γέφυρες*, τχ. 11 (2003), σσ. 58-59.

\* Προσχολική Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Κουκλοθέατρο στην εκπαίδευση \* Κούκλες \* Διαδίκτυο \* Υλικό αναφοράς

— «Παιδικά παιχνίδια στο διαδίκτυο», *Γέφυρες*, τχ. 12 (2003), σσ. 64-69.

\* Προσχολική Αγωγή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Παιχνίδι \* Διαδίκτυο \* Υλικό αναφοράς

— «Πληροφορίες για χριστουγεννιάτικα δέντρα και φυτά», *Γέφυρες*, τχ. 13 (2003), σσ. 64-67.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Προσχολική Αγωγή \* Χριστουγεννιάτικη διακόσμηση \* Φυτό \* Διαθεματικότητα \* Διαδίκτυο \* Υλικό αναφοράς

ΚΡΗΤΙΚΟΥ-ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΙΩΑΝΝΑ, «Η ποικιλία της γλωσσικής έκφρασης. Πρόταση διδασκαλίας με χρήση του λογισμικού "Γλώσσα η Ελληνική - Οι περιπέτειες των λέξεων"», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 55-58.

\* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ελληνική Γλώσσα \* Πρόγραμμα διδασκαλίας \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Γλωσσική ανάπτυξη

ΚΩΤΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, «Ιστοσελίδες για την ειδική αγωγή και την αναπηρία», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 68 (2003), σσ. 37-40.

\* Διαδίκτυο \* Υλικό αναφοράς \* Ειδική Αγωγή \* Σωματικά μειονεκτών

ΛΕΣΧΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Το εκπαιδευτικό βιβλίο στην Ευρώπη**», *Η Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, τχ. 31 (2003), σσ. 17-34.

\* Διδακτικό βιβλίο \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Εκσυγχρονισμός \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Δωρεάν παιδεία \* Προϋπολογισμός για την παιδεία \* Εκπαίδευση, Συγκριτική \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Διαθεματικότητα \* Βιβλιοθήκες, Σχολικές

ΜΑΛΕΤΣΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΝΤΑΓΚΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, «**Οι Νέες Τεχνολογίες στη σύγχρονη κοινωνία και στο σχολείο του μέλλοντος**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 8 (455) (2003), σσ. 468-476.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Κοινωνική αλληλεπίδραση \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Ρόλος του καθηγητή \* Επιμόρφωση \* Γνωστική ανάπτυξη

ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «**Σχεδιασμός εκπαιδευτικού λογισμικού πολυμέσων από την πλευρά των εκπαιδευτικών**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 54-61.

\* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Πολυμέσα \* Καινοτομία \* Διδακτική χρήση υπολογιστή \* Τρόπος διδασκαλίας

ΜΠΕΛΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ, «**Το ψηφιακό βίντεο ως μέσο οπτικού αλφαριθμητισμού**», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 253-265.

\* Οπτική μάθηση \* Εικόνα \* Κατανόηση \* Κριτικό πνεύμα \* Βίντεο \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Προσομοίωση, Μέθοδοι της \* Μελέτη περίπτωσης \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

- Το άρθρο πραγματεύεται την έννοια του οπτικού αλφαριθμητισμού, ως ένα είδος της μόρφωσης που καλλιεργεί τις δεξιότητες κατανόησης, κριτικής ανάγνωσης και παραγωγής των εικόνων του σύγχρονου οπτικού πολιτισμού, ο οποίος χαρακτηρίζεται κυρίως από τα προϊόντα της ψηφιακής τεχνολογίας. Ως παράδειγμα εφαρμογής στον επιδιωκόμενο οπτικό αλφαριθμητισμό παρουσιάζεται η διαδικασία δημιουργίας δύο περιπτώσεων ψηφιακών βίντεο με εκπαιδευτικό χαρακτήρα και ταυτόχρονα με γενικότερο ενδιαφέρον. Η πρώτη αφορά στην αναπαράσταση του γεωμορφολογικού μετασχηματισμού της ευρύτερης περιοχής του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων κατά τα τελευταία επτά εκατομμύρια χρόνια και παρουσιάζονται οι αλλαγές που έλαβαν χώρα σε τρεις διαδοχικές γεωλογικές περιόδους. Η δεύτερη περίπτωση ψηφιακού βίντεο αφορά στην περιήγηση -εικονικό ταξίδι πεδίου- σε κάθε φάση εξέλιξης του τοπίου. (Περικοπή περίληψης)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΔΑΜΟΣ Ν., ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΓΙΑΣΕΜΙΝΑ, «**Μηχανισμοί αναζήτησης πληροφοριών στο Διαδίκτυο**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 68-76.

\* Ηλεκτρονικός Υπολογιστής \* Πηγή πληροφοριών \* Αναζήτηση στο Διαδίκτυο \* Κατάλογος

ΠΟΛΚΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, «**Ο άρχοντας των δαχτυλιδιών στο Θησαυρό της Ελληνικής Γλώσσας (T.L.G.)**», *Φιλολόγος*, τχ. 114 (2003-2004), σσ. 672-686.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Πλατωνική Φιλοσοφία \* Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας (T.L.G.) \* Βάσεις δεδομένων \* Επεξεργασία κειμένου \* Τρόπος διδασκαλίας

ΣΟΦΡΑΣ ΕΡΡΙΚΟΣ, «**Ο ηλεκτρονικός κόμβος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Μια ηλεκτρονική πύλη για όσους διδάσκουν και διδάσκονται ελληνικά, για όσους μεταφράζουν από και προς τα ελληνικά, ένας τόπος συζήτησης και ενημέρωσης για την ελληνική γλώσσα**», *Φιλολόγος*, τχ. 113 (2003), σσ. 476-480.

\* Ελληνική Γλώσσα \* Ηλεκτρονικοί υπολογιστές - Δίκτυα \* Ηλεκτρονική - Εγκυκλοπαίδειες και λεξικά \* Ηλεκτρονική - Εγκυκλοπαίδειες και λεξικά - Αγγλικά \* Διαδίκτυο

ΣΤΑΧΤΕΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, «Δυνατότητες και προοπτικές των πληροφοριακών συστημάτων για τη βέλτιστη αντιμετώπιση προβλημάτων της εκπαίδευσης», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 89-101.

\* Πληροφοριακά συστήματα \* Εκπαιδευτική ανάγκη \* Καθηγητής \* Επιμόρφωση \* Εκπαιδευτικός προγραμματισμός \* Νέες Τεχνολογίες

ΤΑΡΑΤΟΡΗ Ε., ΣΤΡΑΒΑΚΟΥ Π., ΚΟΥΓΙΟΥΡΟΥΚΗ Μ., «Το διδακτικό ηλεκτρονικό αρχείο και η συμβολή του στην αποτελεσματική διδασκαλία», *Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 67 (2003), σσ. 91-93.

\* Ηλεκτρονικός υπολογιστής \* Αρχεία \* Καθηγητής \* Προετοιμασία μαθήματος \* Τεχνική διδασκαλίας

ΦΟΡΤΟΥΝΗ ΤΖΟΥΛΙΑ, ΦΡΑΓΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, «Εννοιολογική χαρτογράφηση: μια διδακτική παρέμβαση», *Εκπαιδευτική κοινότητα*, τχ. 68 (2003), σσ. 41-45.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Γνωστική ανάπτυξη \* Εννοιολογική παράσταση \* Σχέδιο εργασίας \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή

ΧΟΛΕΒΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, «Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας μέσω τηλεδιάσκεψης. Μια απόπειρα να συνδεθεί ο δυσεύρετος δάσκαλος με τον απομακρυσμένο μαθητή», *Επιστήμες αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 27-40.

\* Ελληνική γλώσσα, Νέα \* Εκμάθηση γλωσσών \* Οπτικοακουστικά μέσα \* Τηλεδιάσκεψη \* Αυστραλία \* Μελέτη περίπτωσης

- The article presents the key points of an evaluative assessment of the Greek Bilingual Program delivered via videoconferencing to Coober Pedy Area School, South Australia, during the 1998-2000 school years. The following issues are discussed:
  - The difficulties students confront due to the introduction of a new delivery mode and their interface with the medium while trying to achieve what is defined in the Computer Mediated Communication (C.M.C) as “social presence”
  - The endeavor to use modern technology so as to combine student-centered learning, userfriendly technology, the know-how of videoconferencing per C.M.C and the face-to-face teaching interaction between students and local tutors.
  - The learning outcomes students have achieved both in second language acquisition and in the curriculum taught.

## 9. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ Α.Ν., «Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού στα πλαίσια σύγχρονων απόψεων της εκπαιδευτικής αξιολόγησης», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 28-44.

\* Αξιολόγηση εκπαιδευτικού \* Σχολικός Σύμβουλος \* Εκπαιδευτική νομοθεσία \* Αυτοαξιολόγηση \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- The present study discusses the issue of teacher evaluation in the framework of the Greek educational system and is divided into three sections. In the first section it presents the various



forms of teacher evaluation on the basis of microdidactic as well as macrodidactic planning and stresses the fact that seeking responsibilities, in terms of school accountability, should aim at the development of education rather than at some sort of fruitless allocation of blame. (Summary abridged)

ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, ΜΑΡΑΓΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, «**Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών στα Μαθηματικά με τη χρήση λογισμικών “Ανοικτού Περιβάλλοντος”**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 60 (2003), σσ. 90-107.

\* Μαθητής \* Μαθηματικά \* Έλεγχος επίδοσης\* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Γεωμετρία

- Στην εισαγωγή του άρθρου γίνεται αναφορά στα νέα δεδομένα που σηματοδότησε η δεκαετία του 1990 όσον αφορά αφενός τις νέες παιδαγωγικές και διδακτικές μεθόδους και αφετέρου την αξιολόγηση. Επίσης, αναπτύσσεται ο ρόλος των Νέων Τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία και κυρίως στην αξιολόγηση των μαθητών. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η θεωρία του Van Hiele, σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη της ικανότητας αποδείξεων στη γεωμετρία σπηρίζεται στη λογική των διαφορετικών επιπέδων κατανόησης των γεωμετρικών εννοιών. Ακόμη δίνεται έμφαση στη νέα προσέγγιση στις γεωμετρικές αποδείξεις η οποία επιτυγχάνεται από τα λογισμικά «ανοικτού περιβάλλοντος». (Περικοπή περίληψης)

ΚΡΗΤΙΚΟΣ Μ., ΔΗΜΑΚΟΣ Γ., ΜΑΛΑΦΕΚΑΣ Αθ., «**Πρότυπα αξιολόγησης εκπαιδευτικών μονάδων**», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 59 (2003), σσ. 77-94.

\* Σχολείο \* Μαθηματικό πρότυπο \* Μοντέλο αξιολόγησης \* Γραμμικός προγραμματισμός \* Επιστήμη - Μεθοδολογία

- The present paper estimates the efficiency of educational units using Data Envelopment Analysis (DEA). DEA is a linear programming based technique for measuring the relative performance among organizational units where the presence of multiple inputs and outputs makes comparisons difficult. The estimated efficiency for any unit depends on the inputs and outputs that included in the model. This paper shows the technique of basic CCR model and proposes a generalized DEA model. The dimension of DEA models is big so statistical techniques and DEA can be used simultaneously for model selection. This paper uses data from 6 educational units. We locate the efficient educational units following a DEA model and the determinants of decreased efficiency of not efficient educational units.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ [κ.ά.], «**Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών λειτουργών: μια νέα προσέγγιση**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 60-81.

\* Αξιολόγηση εκπαιδευτικού \* Κύπρος \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Σχέδιο εκπαιδευτικής δράσης

- Designing a systemwide reform such as that involved in a new teacher evaluation system is a difficult, problematic and challenging task. Awareness about the new developments and trends in the literature as well as technical expertise is required in defining what constitutes good teaching and selecting appropriate methods for collecting accurate data. Equally important, however, is the determination of the main objectives pursued by the new system, which will provide the theoretical base and the philosophical direction of the system.

The purpose of this article is to present, describe and analyse a new proposal concerning a new teacher evaluation system in Cyprus. (Summary abridged)

ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ, «**Η αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 87-63.



\* Αξιολόγηση εκπαιδευτικού \* Μοντέλο αξιολόγησης \* Καθηγητής \* Στάση \* Συνδικαλισμός \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- Teacher appraisal is a major educational topic which causes considerable controversy and lively debate within the teaching profession and among educational authorities and the public in Greece. Appraisal specialists emphasise the importance of teacher appraisal for the professional development of teachers and the improvement of the educational process in classroom. Within this overall climate of debate, five approaches to teacher appraisal are presented and discussed. The discussion leads to the conclusion that the combined use of these approaches can contribute to the improvement of the quality of teaching and to the reform of Greek education in general.

ΤΥΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΡΙΑ, «Οι διαπροσωπικές σχέσεις παιδαγωγού - μαθητή ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου», *Διοικητική Ενημέρωση*, τχ. 27 (2003), σσ. 82-88.

\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Κριτήριο αξιολόγησης \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Στόχοι της εκπαίδευσης

## 10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «Προφίλ, απόψεις και σχολική πρακτική των Ελλήνων εκπαιδευτικών», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 8, 9 (455, 456) (2003), σσ. 463-467, 525-530.

\* Ελλάδα \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Καθηγητής \* Κοινωνική καταγωγή \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Δυσκολία μάθησης

ΓΑΛΑΝΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, «Ο δάσκαλος και η μοναξιά: η οπτική γωνία του παιδιού», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 55-64.

\* Μαθητής \* Μοναξιά \* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΓΙΩΤΗ ΛΑΜΠΡΙΝΑ, «Εκπαιδευτικοί και ευρωπαϊκή ενοποίηση: σχέση εθνικής και ευρωπαϊκής ταυτότητας», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 95-107.

\* Ευρωπαϊκή Ενοποίηση \* Πολιτισμική ταυτότητα \* Εθνικότητα \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΓΟΥΒΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΗΣ, «Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης σε μαθητές και ενήλικες. Αποσαφηνίσεις, εκπαιδευτικές πρακτικές και χρήσιμη βιβλιογραφία», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 79-94.

\* Αυτοεκτίμηση \* Μαθητής \* Ενήλικος \* Ρόλος του καθηγητή \* Σχολικό περιβάλλον \* Βιβλιογραφία

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ε., ΚΑΛΟΥΡΗ ΟΥ., ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑ Α., «Επαγγελματική ανάπτυξη και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και η ανάγκη τους για τη συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη, εμπειρική έρευνα και διατύπωση μιας πρότασης», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, τχ. 66-67 (2003), σσ. 95-110.

\* Επάγγελμα του καθηγητή \* Επαγγελματική ανέλιξη \* Συμβουλευτική \* Ενίσχυση \* Εμπειρική έρευνα \* Επαγγελματική ικανοποίηση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Η εργασία αυτή αναφέρεται στην επαγγελματική ψυχολογία των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται πρώτα τα αποτελέσματα εμπειρικών ερευνών, στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό, που αφορούν διάφορες όψεις της επαγγελματικής κατάστασης των εκπαιδευτικών: Επαγγελματική ικανοποίηση, επαγγελματικό άγχος, πρακτικά προβλήματα και αντίστοιχη ψυχολογική επιβάρυνση των εκπαιδευτικών που συνεπάγονται τα ανωτέρω.

Με βάση τα πορίσματα των ερευνών αυτών θεμελιώνεται η ανάγκη των εκπαιδευτικών για συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, και διατυπώνονται προτάσεις. Παρουσιάζεται ένα συγκεκριμένο σύστημα παρέμβασης για το σκοπό αυτό.

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «Για το “Κέντρο Μελετών Τεκμηρίωσης” της ΟΛΜΕ και τις εκδόσεις του - Η δική μας κριτική και στάση», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 65-71.

\* Καθηγητής \* Συνδικάτο \* Επιστημονικοί οργανισμοί \* Κυβερνητική πολιτική \* Ταξικός αγώνας \* Εκπαίδευση και κοινωνία

ΗΡΓΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ, «Γλωσσική ποικιλομορφία και πολιτισμική ετερότητα: η περίπτωση της Ελλάδας», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 77-84.

\* Ελλάδα \* Γλωσσικές μειονότητες \* Πολιτική για τις γλώσσες \* Γλώσσα και εκπαίδευση \* Καθηγητής \* Στάση \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΑΖΑΖΗΣ Ν.Ι., «Εμμανουήλ Κριαράς: συμφωνία βίου και έργου», *Φιλολόγος*, τχ. 112 (2003), σσ. 291-296.

\* Κριαράς Εμμανουήλ (1906- ) \* Επιστήμονες \* Γραμματεία \* Ελληνική γλώσσα, Δημοτική \* Αποδέκτες της παιδείας

ΚΟΥΤΣΕΛΗ-ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ Μ., «Η ανάπτυξη προγραμμάτων σε μικροεπίπεδο ως διαδικασία παιδαγωγικής αυτονομίας του εκπαιδευτικού», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 26-37.

\* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Αυτονομία \* Κριτικό πνεύμα \* Αναλυτικό πρόγραμμα \* Φιλοσοφία της Αγωγής

- In this article curriculum development in micro-level is viewed as a procedure underlying the pedagogical autonomy of teachers. It is supported that the new era of globalization, meta-modernity and the European unification demands new roles for both, students and teachers. In this context teachers as curriculum developers make decisions about the modification of the undifferentiated curriculum in order to meet the needs of all students. Issues of Needs Assessment, and Differentiation are examined as important pedagogical procedures closely related to teachers' role as curriculum developers.

ΜΠΑΡΚΑΤΣΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν., «Πεποιθήσεις Ελλήνων καθηγητών και συμβούλων των Μαθηματικών σχετικά με τα Μαθηματικά, τη διδακτικομαθησιακή διαδικασία και την αξιολόγηση: βιο-δεδομένα που τις επηρεάζουν», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 227-252.

\* Μαθηματικά \* Διδακτική \* Βαθμολόγηση \* Καθηγητής \* Σχολικός Σύμβουλος \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Στην παρούσα έρευνα διερευνήθηκαν οι υιοθετημένες πεποιθήσεις 360 εκπαιδευτικών που διδάσκουν Μαθηματικά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση όσον αφορά τα Μαθηματικά, τη δι-

δακτικο-μαθησιακή διαδικασία και την αξιολόγηση στα Μαθηματικά καθώς και παράγοντες που επηρεάζουν τις πεποιθήσεις αυτές. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με 80 προτάσεις, η στατιστική επεξεργασία των οποίων έγινε με Παραγοντική Ανάλυση, Ανάλυση Διασποράς, Αυτόματη Ταξινόμηση και Ανάλυση Τάσεων. Η στατιστική ανάλυση ανέδειξε τρεις κατηγορίες εκπαιδευτικών μαθηματικών με βάση τις πεποιθήσεις τους για τα Μαθηματικά και τη διδακτικο-μαθησιακή διαδικασία: (α) Εκπαιδευτικοί οι οποίοι φαίνεται να υιοθετούν μία «κοινωνικο-κονστρουβιστική» άποψη για τη διδακτικο-μαθησιακή διαδικασία, (β) Εκπαιδευτικοί οι οποίοι φαίνεται ότι υιοθετούν μία «παραδοσιακή» άποψη για τη διδακτικο-μαθησιακή διαδικασία, και (γ) Εκπαιδευτικοί οι οποίοι φαίνεται ότι υιοθετούν μια «παιδοκεντρική/ομαδοσυνεργατική» άποψη για τη διδακτικο-μαθησιακή διαδικασία. (Περικοπή περίληψης)

**ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, «Διερεύνηση των προϋποθέσεων για μια πιο αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 5-19.**

\* Επιμόρφωση \* Επίτευξη \* Πρόγραμμα διδασκαλίας \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Πρακτικές ασκήσεις \* Τεχνική διδασκαλίας

- Στο άρθρο αυτό εξετάζουμε τις διαδικασίες που αναφέρονται στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, περιγράφουμε θέματα μεθοδολογίας και οργάνωσης των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων και εντάσσουμε την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη θεωρία μάθησης των ενηλίκων. Στη συνέχεια, εξετάζουμε τις επιπτώσεις μιας τέτοιας υπαγωγής και επεξεργαζόμαστε θεωρίες σχετικά με το πώς τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών μπορούν να σχετίζονται με τις παρεχόμενες γνώσεις στα προγράμματα επιμόρφωσης. Τέλος, χρησιμοποιώντας το συγκριτικό παράδειγμα στοχάζομαστε για τις επιπτώσεις μιας τέτοιας προσέγγισης στον ελληνικό χώρο.

**ΝΤΖΙΑΧΡΗΣΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, ΜΟΥΖΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, «Οι Νέες Τεχνολογίες στην εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: η δημιουργία εικονικών περιβαλλόντων επιμόρφωσης για τα Μαθηματικά», *Μαθηματική Επιθεώρηση*, τχ. 58 (2002), σσ. 21-34.**

\* Σπουδές από Απόσταση \* Επιμόρφωση \* Μαθηματικά \* Νέες Τεχνολογίες \* Εικονική πραγματικότητα \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- Η διαρκής επιμόρφωση αναγνωρίζεται, πλέον, ως αναπόσπαστο κομμάτι της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών αλλά και ως βασικός παράγοντας της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας έχει δημιουργήσει νέες δυνατότητες πληροφόρησης και παρέχει νέα εργαλεία για την ανάπτυξη συστημάτων ανοικτής και εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Ιδιαίτερα, οι υπηρεσίες του Internet χρησιμοποιούνται ως βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση “εικονικών περιβαλλόντων εκπαίδευσης”, στα οποία καλλιεργείται η μαθησιακή αυτονομία του επιμορφούμενου, διευκολύνεται η άμεση επικοινωνία επιμορφούμενου-επιμορφωτή και υποστηρίζεται η ανάπτυξη συνεργατικών δραστηριοτήτων. (Περικοπή περίληψης)

**ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ Ε., «Ατομικός φιναλισμός και κοινωνική δημοκρατία στην κοινωνία της γνώσης: όψεις του “αυτονόητου”», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 144-158.**

\* Παγκοσμιοποίηση \* Οικονομική ανάπτυξη \* Ατομικισμός \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Εκσυγχρονισμός \* Διά βίου εκπαίδευση

- Η παρούσα μελέτη επιχειρεί, απο-ηθικοποιώντας τους όρους πρόσληψης της παγκοσμιοποίησης, να εξετάσει καταρχήν τον τρόπο με τον οποίο οι εξελίξεις που θεωρούνται ότι συμβάλλουν

στη δόμηση της κοινωνίας της γνώσης συνδέονται με την ανάπτυξη μιας νέας ατομικότητας.

Τα νέα προτάγματα της εκπαιδευτικής πολιτικής, τα όρια άσκησης κοινωνικής πολιτικής, η ίδια η θεώρηση της κοινωνίας της γνώσης, η σχέση τεχνολογικής ανάπτυξης, οικονομίας της αγοράς και κοινωνικής δημοκρατίας, αποτελούν τα σημεία εστίασης του ερευνητικού φακού, προκειμένου να ανασυγκροτηθεί κριτικά το θεώρημα του «ατομικού εκσυγχρονισμού».

ΠΑΠΑΝΤΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, «Ο εκπαιδευτικός στο διάσελο μιας νέας εποχής», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 2 (2003), σσ. 130-135.

\* Παγκοσμιοποίηση \* Κοινωνική αλλαγή \* Ρόλος του καθηγητή \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Αλληλενέργεια

ΠΟΥΛΟΥ Μ., «Απόψεις δασκάλων για το ρόλο του σχολικού ψυχολόγου», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 140-155.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Σχολικός ψυχολόγος \* Εκπαιδευτική ανάγκη \* Δάσκαλοι \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The role of school psychologists has been the subject of debate for the past 47 years. Unfortunately, their role has often been narrowly defined by administrators and school personnel, who do not realise the potential of school psychologists. This study investigated whether teachers perceive the role of school psychologists as necessary in their schools, what type of problems they expect from school psychologists to solve, and when, where and how often their intervention must take place. The study assumes that by learning what it is that teachers want from them, school psychologists can better fulfil the roles most needed by educators. (Summary abridged)

ΣΑΪΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ [κ.ά.], «Αντιλήψεις εκπαιδευτικών τμημάτων δημιουργικών δραστηριοτήτων σε θέματα σχετικά με τη στελέκωση και την προοπτική του σχολείου διευρυμένου ωραρίου», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 171-192.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ολοήμερο Σχολείο \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The paper is an empirical research concerning with the organization, functioning and staffing of the all day schools. The results have shown that the department of creative activities within the school consists mainly from teachers with only few years of educational experience. The great majority of teachers are not willing to continue offer their services under the present conditions. The evidence also suggest that half of the teachers that went to these schools on their own wish, do not want to stay at these types of schools. Thus, it is suggested either the improvement and the re-designing of these types of schools in order to the efficiency to be raised or the continuation of the present state of these schools with all the administrative and educational weaknesses.

ΣΕΡΑΦΕΙΜ-ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, «Παράγοντες που καθορίζουν το προφίλ του μουσουλμάνου δασκάλου και εμπλέκονται στο έργο του», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 381-394.

\* Μουσουλμάνοι \* Μειονότητες - Εκπαίδευση \* Θράκη, Δυτική \* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Προσωπικότητα - Ανάπτυξη \* Κοινωνική οικολογία \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Στην έρευνά μας οι μουσουλμάνοι δάσκαλοι ανέφεραν μια σειρά από παράγοντες οι οποίοι κρίνονται καθοριστικοί στη διαμόρφωση του προφίλ τους. Αυτοί είναι κυρίως η απόφασή τους να γίνουν δάσκαλοι σπουδάζοντας στην Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία. Η εμπειρία τους αυτή τους

έφερε σε επαφή με την ελληνική κουλτούρα και τον ευρωπαϊκό τρόπο σκέψης, αλλά παράλληλα τους προξένισε προβλήματα όσον αφορά την αποδοχή τους από τη μειονοτική κοινωνία. Παρά το γεγονός ότι αρχικά είχαν υιοθετήσει τις μεθόδους που διδάχθηκαν, τελικά συμβιβάστηκαν με τα δεδομένα της μουσουλμανικής κοινωνίας και επέλεξαν να εφαρμόζουν μόνο ό,τι είναι αποδεκτό από αυτήν. Η κατάσταση αυτή έχει άμεση επίπτωση στους μουσουλμάνους μαθητές, οι οποίοι με ευθύνη του μουσουλμάνου δασκάλου δεν ετοιμάζονται επαρκώς για το μέλλον. (Περικοπή περίληψης)

ΣΟΦΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ, «Οι μεταφορές στην παιδαγωγική σκέψη: μέσον ανάλυσης των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 159-173.

\* Αντίληψη ρόλων \* Μεταφορά \* Έρευνα \* Δασκαλοκεντρική μάθηση \* Συγκριτική Εκπαίδευση

- Σύμφωνα με έρευνες των τελευταίων ετών η ανάλυση του μεταφορικού λόγου που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για να περιγράψουν το ρόλο τους αποτελεί μια εναλλακτική ερευνητική προσέγγιση για τη διερεύνηση των στάσεων και πεποιθήσεών τους σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτής της προβληματικής, η παρούσα εργασία αναλύει τις μεταφορικές εκφράσεις που χρησιμοποίησαν Έλληνες και Ισπανοί εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για να περιγράψουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον παιδαγωγικό τους ρόλο. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών και στις δύο χώρες χρησιμοποίησε μεταφορικές εκφράσεις που αντανακλούν παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τον παιδαγωγικό τους ρόλο. (Περικοπή περίληψης)

ΤΣΙΑΚΚΙΡΟΣ Α., ΠΑΣΙΑΡΔΗΣ Π., «Επαγγελματικό άγχος εκπαιδευτικών και διευθυντών σχολείων: μια ποιοτική προσέγγιση», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 195-213.

\* Καθηγητής \* Διευθυντής \* Άγχος \* Κύπρος \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Stress in teachers has long been the subject of research interest. This interest is growing substantially year by year. The aim of the present study was an initial investigation of the main aspects of stress among Cypriot primary teachers and headteachers. Five broad perspectives were examined which included stress and teaching, stress and personality, the symptoms of stress, its sources and the management of stress. Qualitative data were collected by means of ten semi-structured interviews (five with teachers and five with headteachers) and were analysed using the strategies of case-analysis and cross-analysis. (Summary abridged)

ΤΣΙΓΓΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΠΑΤΜΑΝΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, ΔΙΓΓΕΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «Ανασκόπηση των απόψεων για την εκπαιδευτική αλλαγή: καθοριστικοί παράγοντες για την επιτυχία μιας αλλαγής στην ελληνική Φυσική Αγωγή», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 39-44.

\* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Ελλάδα \* Σχέδιο (πρόταση) μεταρρύθμισης \* Φυσική Αγωγή \* Ρόλος του καθηγητή \* Επιτυχία

ΤΖΙΝΤΖΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ΒΕΡΓΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Σταδιοδρομία και μετεκπαίδευση των γυναικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: κοινωνικός επικαθορισμός και προσωπικές επιλογές», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 19-28.

\* Γυναικείο φύλο \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Σταδιοδρομία \* Επαγγελματικές φιλοδοξίες \* Μετεκπαίδευση \* Στατιστικά δεδομένα

ΧΑΡΙΤΙΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ, «Αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: προβλήματα - προβληματισμοί - σύγχρονες ανάγκες», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 41-44.



\* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Διδακτικό προσωπικό \* Επιμόρφωση \* Τύπος κατάρτισης \* Επίπεδο γνώσεων \* Διεθνής συνεργασία

ΨΥΧΑΡΗΣ ΣΑΡΑΝΤΟΣ, ΝΤΑΦΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, «**Η ανάπτυξη του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και οι προκλήσεις του Ευρωπαϊού εκπαιδευτικού**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 108 (2003), σσ. 22-31.

\* Επαγγελματική ανέλιξη \* Επαγγελματικά προσόντα \* Επιμόρφωση \* Αξιολόγηση εκπαιδευτικού \* Συνθήκες εργασίας καθηγητών \* Ευρωπαϊκή διάσταση \* Ποιότητα διδασκαλίας

## 11. ΜΑΘΗΣΗ

ΑΛΙΜΗΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «**Αξιολόγηση των γνωστικών δυσκολιών του μαθήματος της Φυσικής από τους ίδιους τους μαθητές**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 101-117.

\* Φυσική \* Δυσκολία μάθησης \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Αυτοαξιολόγηση \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The results from an investigation about students' views of learning difficulties in the physics course of the Greek secondary education are reported in this paper. The investigation was carried out through self-evaluation questionnaires and concerns the cognitive domain of the physics course. The sample included 17 lower secondary schools (878 students) and 18 upper ones (1021 students). Students evaluated as major difficulties the interpretation of the graphs, the explanation of physical laws and concepts, the interpretation of formulas and equations and the use of physical laws in problem solving. Grade and gender differences are also examined. Females feel higher difficulty in the physics course than males do in the upper secondary education but not in the lower one.

ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Μοντέλα εκπαιδευτικής ισότητας στην Ελλάδα και η σχέση τους με τη σχολική πρακτική των εκπαιδευτικών**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 131 (2003), σσ. 100-110.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Ίσες ευκαιρίες \* Καθηγητής \* Στάση \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα \* Εκπαιδευτική νομοθεσία

BÖCK, MARGIT; KRESS, GÜNTHER (Μτφρ.: Ι. Φ. Βλαχόπουλος), «**Ανόμοιες προσδοκίες: παιδιά - αναγνώστες και προτιμήσεις ενηλίκων**», *Γέφυρες*, τχ. 12 (2003), σσ. 10-23.

\* Παιδική λογοτεχνία \* Ανάγνωση \* Αυστρία \* Προτίμηση \* Παιδί \* Ενήλικος \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΓΙΑΝΝΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ, «**Διερεύνηση της αυτοαντίληψης - αυτοεκτίμησης μαθητών ΣΤ' Δημοτικού και της σχέσης της με τη σχολική επίδοση**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 128-143.

\* Έρευνα \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Αντίληψη εαυτού \* Επίδοση \* Αλληλενέργεια

- Στην παρούσα έρευνα και με δείγμα 242 μαθητών Στ' Δημοτικού, διερευνήθηκε με σταθμισμένο μέσο συλλογής δεδομένων η αυτοαντίληψη - αυτοεκτίμηση των μαθητών καθώς και η σχέση της με τη σχολική επίδοση. Ακόμα, διερευνήθηκαν οι διαφορές ως προς το Φύλο και οι συ-



νάφειες των επιμέρους τομέων αυτοαντίληψης με την αυτοεκτίμηση. Διαπιστώθηκε υψηλή αυτοεκτίμηση των μαθητών καθώς και συνάφεια μεταξύ αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης. Επίσης, συνάφεια μεταξύ αυτοαντίληψης - αυτοεκτίμησης και σχολικής επίδοσης. Βρέθηκαν διαφορές αυτοαντίληψης - αυτοεκτίμησης ως προς το φύλο, ενώ η αυτοαντίληψη σχολικής ικανότητας καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την αυτοεκτίμηση.

CAILLOT, MICHEL, «**Σχέσεις των μαθητών με τη γνώση και η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3 (2003), σσ. 7-16.

\* Στάση του μαθητή \* Γνώση \* Ενδιαφέρον \* Μελέτη περίπτωσης \* Φυσικές Επιστήμες \* Πειραματική εκπαίδευση

- Au cours de ces dernières années, un nouveau concept a émergé dans les sciences de l'éducation françaises, celui de 'rapport au savoir'. Ce concept essaie de décrire le sens que donne un élève à ses apprentissages et le fait d'aller à l'école. Récemment ce concept a été utilisé en didactique des sciences. Différentes études ont été menées tant en France qu'en Tunisie. Dans ce papier, nous présenterons d'abord le concept de rapport au savoir et pourquoi il peut être pertinent en didactique des sciences. Puis nous donnerons trois exemples pris dans les différents ordres d'enseignement, de l'école primaire à l'université. Nous montrerons (i) comment il est lié au changement conceptuel sur le volcanisme à l'école primaire; (ii) comment il peut influencer l'acceptation de l'explication scientifique de l'éclair dans des classes de physique de lycée tunisiens et (iii) comment il peut expliquer la compréhension de certains concepts d'électromagnétisme à l'université.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «**Η σπουδή της ιστορίας ως εργαλείο διά βίου μάθησης**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 33-48.

\* Διά βίου εκπαίδευση \* Ιστορία \* Θεωρία της επιστήμης \* Επιστήμη - Κοινωνικές απόψεις \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Κριτικό πνεύμα

- In this article the study of history is considered as an alternative means for Lifelong Education. Providing that the collective memory includes all the facts and people's actions that belong to the recent or the distant past, it is argued that the approach of history, in a wide sense, beyond the framework of formal education helps people develop some specific skills. These skills happen to be included in the main targets of life-long learning, mainly aiming at criticism, social understanding and responsibility.

ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Π., «**Ανοικτή επιστολή προς τους εργαζόμενους γονείς και η συμμετοχή τους στα σχολεία**», *Ανοικτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 45-49.

\* Μαθητής \* Οικογενειακή αγωγή \* Εργαζόμενη μητέρα \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

ΚΑΡΑΝΤΖΗΣ Δ., «**Η σχέση μεταξύ της φωνημικής ενημερότητας και της επίδοσης των παιδιών στην ανάγνωση και την αριθμητική**», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8 (2003), σσ. 113-127.

\* Γνωστική ανάπτυξη \* Επίδοση \* Ανάγνωση \* Αριθμητική \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Έρευνα

- Ο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να ερευνηθεί η υπόθεση, αν ο παράγοντας της φωνημικής ενημερότητας είναι υπεύθυνος για το επίπεδο της επίδοσης των παιδιών στην ανάγνωση και την αριθμητική. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 115 υποκείμενα (μαθητές της Γ' Δημοτικού) που επελέγησαν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να συγκροτήσουν τέσσερις ομάδες εξισωμένες μεν ως προς τους παράγοντες της νοημοσύνης, της ηλικίας και του φύλου αλλά διαφοροποιημένες

ως προς τους παράγοντες της αριθμητικής και αναγνωστικής ικανότητας. Τα υποκείμενα έλαβαν μέρος σε δύο πειράματα τα οποία αξιολογούσαν το βαθμό της φωνημικής ενημερότητας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει μια στενή σχέση μεταξύ του επιπέδου της φωνημικής ενημερότητας και της επίδοσης των παιδιών στην ανάγνωση. (Περικοπή περιλήψης)

ΚΑΤΣΑΜΑΓΚΟΥ ΜΑΡΙΑ Β., «Πού αποδίδουν εκπαιδευτικοί και μαθητές τις δυσκολίες των μαθητών στο σχολείο: συγκριτική θεώρηση», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 115-130.

\* Σχολική αποτυχία \* Στάση του μαθητή \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Συγκριτική ανάλυση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This study investigates students' and teachers' attributions of causality for the difficulties and failure of the students in written speech and mathematics. The sample included 706 students of 8th grade and 43 teachers of 8th grade. They were asked to fill out a questionnaire in which they have to indicate the attributed causes of students' learning difficulties in written speech and mathematics. The results showed that students attributed their difficulties to the difficulty of the material, to their teachers and to themselves, while teachers tend to attribute the difficulties of students to causes external to them.

ΚΟΥΛΟΥΜΠΑΡΙΤΣΗ Α.Χ., «Αυτο-ρύθμιση κατά την κατανόηση κειμένων: θεωρητική θεμελίωση και πειραματική εφαρμογή του μοντέλου της αμοιβαίας διδασκαλίας», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 157-176.

\* Κατανόηση κειμένου \* Μαθητής \* Δεξιότητα \* Μέθοδος εργασίας \* Πειραματική εκπαίδευση \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This article describes the theoretical background and the results of the first experimental implementation of reciprocal teaching in Greek schools. During reciprocal teaching a teacher and a group of students take turns leading a dialogue aimed at revealing the meaning of the text. During this dialogue, the assigned coordinator (teacher or student) summarizes the content, asks a question concerning the gist, clarifies any misunderstandings, and attempts to predict future content. Reciprocal teaching was implemented in two different inner-city primary schools in Athens, in classes of 11-year olds. It was found that both, good and poor readers improved in their independent comprehension performance and self-regulation skills. However, students still perform average concerning the representation of the macrostructure of the text.

ΚΟΤΖΑΜΠΙΓΙΚΙ DESPOINA, «Is the younger the better English language learner?», *Bridges*, τχ. 11 (2003), σσ. 24-27.

\* Αγγλική γλώσσα \* Παιδική ηλικία \* Γλώσσα και εκπαίδευση \* Ευρώπη \* Αφρική \* Ασία \* Θεωρία μάθησης \* Σύγχρονη έρευνα

ΜΠΑΣΕΤΑΣ Κ., ΠΟΥΛΟΥ Μ., «Η απόδοση των αιτιών και η ανάληψη των ευθυνών από τους εκπαιδευτικούς για τις επιδόσεις των μαθητών τους», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 157-174.

\* Μαθητής \* Επίδοση \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The study of teachers' causal attributions becomes important for the understanding of teacher-student relationships. The current study aimed to examine teachers' causal attributions for both successful and unsuccessful performance of one student and the majority of their students, in a test in maths. A Causal Attribution Questionnaire was administered to 233 primary teachers. Results of the study revealed that teachers attribute both the successful and unsuccessful

performance of a student to causal factors internal to the student (effort, interest). Teachers attribute both the successful and unsuccessful performance of the majority of their students to causal factors internal to themselves (teaching style, personality). (Summary abridged)

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «Παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις των μαθητών για τα Μαθηματικά», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 166-180.

\* Μαθηματικά \* Στάση του μαθητή \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Οικογενειακό περιβάλλον \* Σχολικό περιβάλλον \* Επιρροή \* Κύπρος \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Using a structural equation model, this research study investigated the attitudes of 8th grade students in Cyprus enrolled in the year 1994-95. The model contained two exogenous constructs - the educational background of the family and the reinforcement from mother, friends and the individual himself; and four endogenous constructs - student attitudes toward mathematics, teaching, school climate, and beliefs related to success in mathematics. The study demonstrated that teaching, beliefs and school climate have direct effect on attitudes towards mathematics and they were statistically significant. It was also found that family educational background and reinforcement have direct and indirect effect on attitudes toward mathematics. (Summary abridged)

ΠΛΩΜΑΡΙΤΟΥ ΣΤΑΥΡΙΤΣΑ, ΚΑΤΣΑΦΟΥΡΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, «Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στη γραφή», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 17-26.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Γραφή \* Δυσκολία μάθησης \* Πολιτισμικό περιβάλλον \* Ρόλος του καθηγητή

ΡΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, «Κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες που χρειάζονται τα παιδιά σχολικής ηλικίας για να εξελιχθούν σε αποτελεσματικούς διδασκόμενους. Ο ρόλος των διδασκόντων», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 67-76.

\* Μαθητής \* Δεξιότητα \* Κοινωνική αντίληψη \* Επικοινωνιακή ικανότητα \* Επιτυχία στο σχολείο \* Ρόλος του καθηγητή

ΣΔΡΟΛΙΑΣ Κ.Α., ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Τ.Α., «Ζει ο “μύθος του γυμνασίου”; Πεποιθήσεις εκπαιδευτικών για την επίδραση της μετάβασης από το δημοτικό στο γυμνάσιο στη διδασκαλία της Γεωμετρίας», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 58-74.

\* Μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο \* Γεωμετρία \* Επίδοση \* Επιρροή \* Καθηγητής \* Γνώμη \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΤΑΡΑΤΟΡΗ Ε., ΚΟΥΠΙΟΥΡΟΥΚΗ Μ., «Η διάταξη των θρανίων της τάξης παράγοντας για την επιλογή της μορφής διδασκαλίας: εμπειρική έρευνα», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 137-154.

\* Αίθουσα διδασκαλίας \* Συνθήκες μάθησης \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Εμπειρική έρευνα \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΦΙΛΙΠΠΑΤΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ Ν. [κ.ά.], «Αναγνωστική ικανότητα μαθητών της Γ' Δημοτικού», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 114-128.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ανάγνωση \* Μαθητής \* Ικανότητα \* Αποτέλεσμα έρευνας \* Μελέτη περίπτωσης

ΦΙΛΙΠΠΑΤΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ Ν. [κ.ά.], «Επίδραση της σειράς γέννησης των παιδιών, του μεγέθους της οικογένειας, της εκπαίδευσης και του επαγγέλματος των γονέων στη γλωσσική-αναγνωστική

**ικανότητα μαθητών ηλικίας εννέα ετών**, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 213-229.  
\* Γονείς \* Επάγγελμα \* Παιδί \* Σειρά γέννησης \* Γλωσσική δεξιότητα \* Ανάγνωση \* Επιρροή \*  
Αποτέλεσμα έρευνας

- The aim of the present study was to investigate the influence of social factors on literacy of 9 years-old primary school children. The independent variables were: sex, education of father and mother, profession of mother and father, family size and birth order. The sample of the study consisted of 89 primary school pupils aged from 8.03 to 9.04 years-old, from four schools of Volos and Patras. Assessment instruments included a reading comprehension test, a reading accuracy test, a vocabulary test, Raven - CPM test and six subtests of literacy skills derived from the Athena Test (Sentence completion, Word Completion, Sound Synthesis, Sound Discrimination, Letter Discrimination and Verbal Analogies). (Summary abridged)

**ΧΑΛΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, «Η αναγκαιότητα της αναγνώρισης και της πιστοποίησης της άτυπης μάθησης»**, *Διοικητική Επιμέρωση*, τχ. 26 (2003), σσ. 20-34.

\* Ανεπίσημη εκπαίδευση \* Άνθρωπος \* Εργασία \* Επαγγελματική πείρα \* Διά βίου εκπαίδευση \* Πιστοποίηση \* Εκπαίδευση και κοινωνία

**ΧΑΡΑΜΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, «Παιδαγωγικές μέθοδοι στη σύγχρονη ελληνική εκπαίδευση: η διαφοροποίηση της διδακτικής/μαθησιακής διαδικασίας»**, *Εικαστική Παιδεία*, τχ. 19 (2003), σσ. 177-181.

\* Διαφοροποιημένη διδασκαλία \* Εκπαίδευση \* Εκσυγχρονισμός \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Μαθητής \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου

## 12. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

**ΑΝΔΡΕΟΥ Ε., ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΣ Ι., «Προβληματική συμπεριφορά παιδιών σχολικής ηλικίας σε σχέση με ενδοπροσωπικούς παράγοντες και ατομικά χαρακτηριστικά»**, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 77-99.

\* Μαθητής \* Αποκλίνουσα συμπεριφορά \* Αυτοαντίληψη \* Καθηγητής \* Αξιολόγηση προσωπικότητας \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The main purpose of this study is to examine the relationship of primary school childrens' self-esteem, machiavellianism and locus of control with their problem behaviour, as evaluated by teachers. The findings, based upon data collected from a sample of 77 teachers and 412 pupils, indicate that there is a significant correlation between the above mentioned personality constructs and problem behaviour at school. However, this relationship is differentiated for all syndromes but not for the whole problem behaviour symptoms, when the data is analyzed in conjunction with sex, age, academic achievement and social origin of pupils. (Summary abridged)

**ΑΝΔΡΕΟΥ Ε., SMITH, P.K., «Το φαινόμενο "bullying" στο χώρο του σχολείου και η άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας από συνομηλίκους»**, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 34 (2002), σσ. 9-25.

\* Σχολείο \* Μαθητής \* Συμπεριφορά \* Επιθετικότητα \* Βία \* Συνομήλικοι

- It is an undeniable fact, verified by many empirical studies, that there are children who are

continuously harassed by their peers at school. When there is an imbalance of power and harassment (which can be direct or indirect, physical or verbal) happens intentionally and repeatedly, it can be called bullying. Bullying not only causes considerable suffering to individual pupils but also has a damaging effect on school atmosphere.

In the context of the European project on «Nature and Prevention of Bullying», this paper reviews recent findings on bullying at school, with the aim of enhancing awareness of the issue and fostering interventions on both national and European basis. (Summary abridged)

ΑΡΓΥΡΑΚΟΥΛΗ ΕΦΗ, ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, «**Η επίδραση των παιδιών με νοητική καθυστέρηση στην αυτοεκτίμηση των αδερφών τους**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 135-153.

\* Παιδί \* Διανοητική καθυστέρηση \* Αδέρφια \* Αυτοεκτίμηση \* Επιρροή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The present study has attempted to assess the impact children with mental retardation have on their siblings' self-esteem. The study compared 55 siblings of mentally retarded children with 55 matched siblings of non retarded children. The participants' assessment instrument was the Culture free Self-esteem Inventory for Children (Form B). Results indicated that siblings of handicapped children are comparable to siblings of non handicapped children in self-esteem. Gender and birth order did not prove to be significant individual difference factors in the group of siblings of mentally retarded children. However, of significant importance were the birth-order-by-sex interactions and the age gap between handicapped and normal siblings.

ΓΑΛΑΝΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, «**Ονειροπολήσεις - φαντασιώσεις και μοναξιά στα νήπια και τα παιδιά**», *Σύγχρονο νηπιαγωγείο*, τχ. 36 (2003), σσ. 74-75.

\* Ψυχολογία του παιδιού \* Μοναξιά \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Ματαιίωση \* Όνειρο \* Φαντασία στα παιδιά

— «**Το παιδί που χάνει και χάνεται: μια προσέγγιση από την Anna Freud**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 35 (2003), σσ. 86-87.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Απώλεια (Ψυχολογία) \* Ταύτιση (Ψυχολογία) \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Εγωκεντρισμός \* Ανάπτυξη προσωπικότητας

— «**Παιγνίδι και εργασία: συνδυασμός ευχαρίστησης και πραγματικότητας**», *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 34 (2003), σσ. 72-73.

\* Παιγνίδι \* Εργασία \* Παιδί \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Ικανοποίηση \* Δημιουργικότητα

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, «**Σχέσεις μεταξύ της αυτοεκτίμησης των μαθητών και του ψυχολογικού κλίματος της τάξης τους**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 152-163.

\* Αυτοεκτίμηση \* Μαθητής \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Κλίμα της τάξης \* Επιρροή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This study investigates the relationships between pupils' self-esteem and the psychological climate of their classroom, as well as of the above to school achievement. The sample consisted of 242 children (122 male and 120 female), all elementary school pupils (grades 5th and 6th). The Coopersmith's Self-esteem Inventory and My Class Inventory were used to assess self-esteem and classroom climate respectively. Results showed a significant relationship among self-esteem and the psychological climate of classroom. A significant relationship was also



found between self-esteem and school achievement. The relationship between school achievement and psychological climate of classroom were found significant only for the parameter of difficulty of academic task.

ΚΑΡΝΙΑΟΥΡΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, «**Διαταραχές υπερκινητικού τύπου και διαγωγής: τρόποι σχολικής αντιμετώπισης**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 27-29.

\* Παιδί \* Υπερδραστικότητα \* Διαταραχή συμπεριφοράς \* Ειδική αγωγή \* Ρόλος του καθηγητή

ΚΑΤΣΑΟΥΝΟΣ ΗΛΙΑΣ, ΚΑΤΣΑΟΥΝΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, «**Σχολική φοβία**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 493-497.

\* Παιδί \* Φοβία του σχολείου \* Συμπεριφορά του μαθητή \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Πρόληψη

ΚΟΚΑΛΙΑΡΗ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ, «**Αυτοτραυματισμοί. Μια επιδημία στον εφηβικό και φοιτητικό πληθυσμό**», *Κοινωνική Εργασία*, τχ. 72 (2003), σσ. 225-235.

\* Έφηβος \* Σπουδαστής/φοιτητής \* Εφηβική ψυχολογία \* Αυτοτραυματισμός \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The topic of deliberate self-injury has been extensively discussed in relation to psychiatric disorders. The author suggests that in contemporary advanced West-European civilisations the phenomenon has escaped psychiatric institutions and has permeated non-clinical populations such as teenagers and college students.

The phenomenon appears to be the next in the chain of women's symptomatology following eating disorders. The latest research proves that a large percentage of school and college students, mainly in the United Kingdom and United States, self-injure in order to alleviate psychological distress and reconstitute the self. The author defines deliberate self-injury as the direct, conscious act of destruction or alteration of body tissue in the absence of suicidal ideation and disorders of Axis I. The author presents the main characteristics of deliberate self-injurious behaviour in teenagers and young adults. (Summary abridged)

ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, «**Το παιδικό παιχνίδι στο πλαίσιο της θεωρίας της δραστηριότητας**», *Γέφυρες*, τχ. 11 (2003), σσ. 28-32, 49-57.

\* Παιχνίδι \* Γνωστική Ψυχολογία \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Θεωρητική έρευνα \* Κοινωνικοποίηση \* Ψυχαγωγία

ΛΟΛΩΝΗΣ ΔΗΜ., «**Η ηλικία της νομιμότητας "δύο στάδια": το πρώτο στάδιο από την ηλικία των ένδεκα ετών μέχρι των δεκατεσσάρων και το δεύτερο από την ηλικία των δεκατεσσάρων μέχρι των δεκαεπτά**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 531-537.

\* Μαθητής \* Προεφηβεία \* Έφηβος \* Συμπεριφορά του καθηγητή \* Αντιαυταρχική εκπαίδευση

ΜΟΥΣΙΟΥ ΟΛΓΑ, «**Κοινωνική μάθηση και αντικοινωνική συμπεριφορά**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 57-74.

\* Κοινωνική μάθηση \* Αντικοινωνική συμπεριφορά \* Κοινωνικό περιβάλλον \* Επιρροή \* Πρόληψη \* Κοινωνική προσαρμογή

- The aim of this study is to present the correlations between antisocial behavior and social learning theory, a theory which was formulated during the 1960s by A. Bandura and in the early 1980s was renamed social cognitive theory. According to this theory, the cause of antisocial behavior is a combination of biological/physiological factors as presupposition-sobser-



vational learning (modeling), environmental and societal influences, as well as internal cognitive processes. Further, social learning theory lays a special emphasis on the significant role of modeling, rewarding and negative outcomes of aggression, vicarious reinforcement and self-reinforcement in the acquisition, instigation and maintenance of antisocial behavior. (Summary abridged)

ΜΟΥΧΙΝΑ Β.Σ., «Τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της βρεφικής, της πρώτης παιδικής και της προσχολικής ηλικίας», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 14 (2003), σσ. 34-49.

\* Ψυχολογία, Εξελικτική \* Βρέφη \* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Ψυχολογικά χαρακτηριστικά \* Σοβιετική Ένωση

ΠΑΠΠΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Οικογενειακή κατάσταση και αυτοαντίληψη των εφήβων», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 200-218.

\* Έφηβος \* Αυτοαντίληψη \* Οικογενειακή κατάσταση \* Διαζύγιο \* Επιρροή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- The present study investigated the relationship between the self-concept of Greek adolescents and their parents' marital status (married vs. divorced). 332 adolescents (166 adolescents from intact and 166 from divorced families) 15-16 years old, students in the first grade of the Lyceum, completed a) Harter's Self-Perception Profile for Adolescents, b) a questionnaire about their parents' relationship and their own relationship with each one of their parents, and finally c) a questionnaire about demographics. The results suggest that parental divorce is associated with adolescents' self-concept. (Summary abridged)

ΠΑΡΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ, «Κόμικς: οι συνέπειες στην ανάπτυξη του παιδιού και τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 88 (2003), σσ. 16-20.

\* Παιδί \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Εικονογραφημένο περιοδικό \* Επιρροή \* Οικογένεια \* Ρόλος του καθηγητή

ΣΟΥΣΑΜΙΔΟΥ - ΚΑΡΑΜΠΕΡΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, «Το πλαίσιο και η σημασία του στην αναγνώριση γνωστών αντικειμένων από άτομα ηλικίας 7 έως 20 ετών», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 193-212.

\* Παιδί \* Αντικείμενο \* Αναγνώριση \* Στρατηγική της μάθησης \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This study aimed at investigating (a) the influence of contextual background on known object recognition and (b) the above influence as a function of age and sex. Three hundred and fifty participants, aged 7-20 years (M=175, F=175), were tested on a recognition task. A series of ANOVAs showed that a congruent background, even if it changes between presentation and test phases into a different but still congruent background, facilitated object recognition, while an incongruent background or a deleted one deteriorated performance. Recognition of objects in a congruent background developed with age from 7 to 15 years old and declined the next five years, but in the case of incongruent or deleted background the development was not continuous. Girls recognized more objects than boys did in the case of incongruent background or a deleted one.

SCHMID, PETER (Μτφρ.: Γρηγόρης Μουλαδούδης), «Το γίνεσθαι της προσωποκεντρικής προσέγγισης: μια προσωποκεντρική αντίληψη του προσώπου», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 195-214.

\* Rogers, Carl (γενν. 1902) \* Φιλοσοφική ανθρωπολογία \* Πρόσωπο (Θεολογία) \* Θεραπευτική \* Σύγχρονη έρευνα

ΤΖΕΛΕΠΗ ΕΙΡΗΝΗ, «**Επιθετική οδήγηση και βία στους δρόμους**», *Περισκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 276 (2003), σσ. 74-87.

\* Οδήγηση \* Επιθετικότητα \* Ψυχολογία της Συμπεριφοράς \* Οδική ασφάλεια

ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΡΑΠΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, «**Παιδική επιθετικότητα**», *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, τχ. 21, 22 (2003), σσ. 43-50, 65-70.

\* Παιδί \* Επιθετικότητα \* Θεωρητική έρευνα \* Συμβουλευτική \* Σχέση καθηγητή - μαθητή \* Σχέση γονιού - σχολείου

ΦΡΟΜ, ΕΡΙΧ (Μτφρ.: Γιώργος Σιμόπουλος), «**Η φύση της βίας**», *Ο Πολίτης*, τχ. 116 (2003), σσ. 45-51.

\* Ανθρώπινη συμπεριφορά \* Βία \* Επιθετικότητα \* Εγκληματικότητα \* ΗΠΑ

### 13. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «**Το ελλείπον κομμάτι του παζλ που ονομάζεται “παροχή ίσων ευκαιριών συμμετοχής στη διδασκαλία και στη μάθηση”**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 2/132-133 (2003), σσ. 41-48.

\* Κύπρος \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Μάθηση \* Ίσες ευκαιρίες \* Παιδιά με ειδικές ανάγκες \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΠΕΤΡΟΣ, «**Ετερότητα και (εκ)παιδευτική πρακτική**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 29-46.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Ετερότητα \* Κοινωνία \* Αριστοτέλης (348-322) - Πολιτικές και κοινωνικές απόψεις \* Hegel (1770-1831) \* Μαρξ, Καρλ (Marx) (1818-1883) \* Νεωτερικότητα

- Bei der Entstehung moderner Gesellschaften waren die Herrschaftslogik des Subjekts und ihre Erziehungsphilosophie wesentliche Momente der Modernisierung. Sofern diese Philosophie die Andersheit des Anderen totalitär ausschließt, stellt sich die Frage nach der Konzeptualisierungsweise ihrer Bildungs- und Erziehungsprozesse. Im Namen einer heterologischen Gemeinschaftsform sucht diese Arbeit einen Ausweg aus der offensichtlichen Krise der Moderne zu finden.

ΒΑΡΕΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, «**Η ανάπτυξη της θρησκευτικότητας ως γενικός στόχος του σύγχρονου σχολείου: ψυχοπαιδαγωγική θεώρηση**», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, τχ. 503 (2003), σσ. 210-214.

\* Μαθητής \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Πίστη \* Θρησκευτική Αγωγή

ΒΩΡΟΣ Κ. Φ., «**Για την ψυχική υγεία των εφήβων από τη σκοπιά της εκπαίδευσης**», *Νέα Παιδεία*, τχ. 107 (2003), σσ. 27-37.

\* Έφηβος \* Ψυχική υγεία \* Ποιότητα εκπαίδευσης \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδακτικό βιβλίο \* Εξεταστικό σύστημα

BREZINGA, WOLFGANG, (Μτφρ.: Πόπη Βρυνηώτη), «**Κρίση και μέλλον της Παιδαγωγικής ως πανεπιστημιακού κλάδου**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 9-32.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πανεπιστημιακές σπουδές \* Παιδαγωγική - Ιστορία \* Γερμανία \* Κρίση της εκπαίδευσης \* Επιστημολογία

ΔΕΛΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Η παιδαγωγική επικαιρότητα του ανθρωπολογικού στοχασμού**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 47-57.

\* Παιδαγωγική - Φιλοσοφία \* Παιδαγωγική ανθρωπολογία \* Νέες Τεχνολογίες \* Περσοναλισμός \* Ανθρωπισμός

- Die zeitgenössischen großen Herausforderungen für die Pädagogik machen die Rückkehr der letzten zur Philosophie dringend nötig. Die Pädagogik hatte sich im Rahmen ihres Versuchs, sich als autonome Wissenschaft zu etablieren, von der Philosophie gelöst, was sie mit ihrem «anthropologischen Vakuum» und dem Szientismus bezahlen mußte. Die philosophische Sichtweise ermöglicht ein anthropologisch-pädagogisches Wissen, welches nicht zeitlos gültig, sondern geschichtlich und pluralistisch ist und sich jeweils auf konkrete Lebensäußerungen des Menschen als eines auf Erziehung angewiesenen Wesens bezieht. Die Philosophie kann auch helfen, die negativen Auswirkungen des «Technopols» im Bereich des Bildungswesens einzuschränken, welche zur Ausweisung des «pädagogischen Bezugs» aus der Mitte des Lehr- und Lernvorgangs führen. (Abgekürzte Zusammenfassung)

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, «**Η έννοια της ζωής και οι επιπτώσεις της στη νηπαικική αγωγή και παιδεία**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 127-135.

\* Εκπαίδευση - Φιλοσοφία \* Νίτσε Φρίντιχ (Nietzsche) (1844-1900) \* Ζωή \* Αυτογνωσία \* Τραγωδία - Φιλοσοφία \* Βιωματική μάθηση

- The nietzschean constitution of paideia is rendered obvious in the command “be yourself” which, by means of genius, personifies the ultimate demand of life to transcend ignorance and obtain knowledge of its tragic essence.

ΖΑΧΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, «**Η στάση των Ελληνίδων μητέρων έναντι βασικών παιδαγωγικών κατηγοριών**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 119-139.

\* Σχέση μητέρας - παιδιού \* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Μητέρα \* Στάση \* Παιδαγωγική \* Αποτέλεσμα έρευνας

- Die Strafe als Erziehungsmittel scheinen die griechischen Mutter night a priori abzulehnen. Die Einstellung zur Erziehungskategorie “Lenken”, wie auch zur Kategorie “Strafen”, befindet sich scheinbar in einer Übergangsphase in der heutigen griechischen Gesellschaft. In bezug auf die Erziehungskategorie “Bestätigen” wird es evident, dass in der Stichprobe zwei polarische Positionen (Einstellungen) das Verhalten der Mutter ihren Kindern gegenüber bestimmen: Man muss und man muss nicht auf jeden Fall die Kinder für jede Leistung bestätigen. (Abgekürzte Zusammenfassung)

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ε., «**Ανακύνωση: έξι τόποι φιλοσοφικού στοχασμού για την εκπαίδευση**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 97-106.

\* Εκπαίδευση - Φιλοσοφία \* Αρχές της Εκπαίδευσης \* Πνευματική ζωή \* Αντίληψη του χρόνου \* Μάθηση \* Παιδαγωγική ανθρωπολογία

- Anakyanosis ist unsere persönliche Betrachtungsweise der erzieherischen Wirklichkeit. Sie bedeutet die unaufhörliche qualitative Umwandlung eines jeden erzieherischen Phänomens. In sechs Topoi-Beispielen soll unser Verständnis des Begriffes dargestellt werden: des *Biologismus* zur *Kindlichkeit*, des *Aktivismus* zur *Transzendenz*, der *Nützlichkeit* zur *Askese*, der *Entfremdung*

zum Fremd-Sein, der Wissenschaftlichkeit zur Pädagogik. Als Grundlage hierfür dienen folgende Schlüsselbegriffe meiner bisherigen Arbeiten: *Kind, Entkörperung, Heterochronismus, Ikiosis, das Fremde, philosophische Pädagogik*. Im Rahmen philosophischer Pädagogik bedeutet Anakyanos die philosophische Reflexion von Erziehung.

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΑ, «**Η ανάγνωση κειμένων: σχεδιάσμα για την κατασκευή ενός φιλοσοφικού παραδείγματος**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 107-126.

\* Εκπαίδευση - Φιλοσοφία \* Κατανόηση κειμένου \* Σημειωτική \* Δομική ανάλυση \* Συγκέντρωση (Ψυχολογία) \* Ερμηνευτική

ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «**Ο ιστορικο-φιλοσοφικός ορίζοντας του Σχολείου Εργασίας**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 83-96.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Σχολείο Εργασίας \* Herbart, Johann Friedrich (1776-1841) \* Σχέση σχολείου - κοινότητας \* Μάθηση \* Πρακτικές ασκήσεις

- Die Erscheinung aller jenen pädagogischen Entwürfe, die unter dem Begriff "Arbeitsschule" zu begegnen sind, der Pädagogik des kognitiven Lernens entgegenzutreten, das Gesetz der Handlung im Bildungsprozess verherrlichen und durch das Prinzip der Arbeit die Schule mit der Gesellschaft zu binden versuchen, ist einerseits auf der philosophisch-wissenschaftlichen Entwicklung und andererseits auf den gesellschaftlichen, historisch gewordenen, Verhältnissen der ersten Jahrzehnten des 20en Jhs., die als "Soziale Frage" bekannt sind, zurückzuführen.

ΚΑΡΑΦΥΛΛΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, «**Η συνεισφορά της Φιλοσοφίας στην εκπαίδευση: πώς στοχάζεται η Φιλοσοφία την εκπαίδευση και τι μπορεί να συνεισφέρει σήμερα στη βελτίωσή της**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 59-70.

\* Εκπαίδευση - Φιλοσοφία \* Δημόσια εκπαίδευση \* Ιδιωτική εκπαίδευση \* Γνώση, Θεωρία της \* Αλήθεια \* Κριτικό πνεύμα \* Λόγος (Φιλοσοφία)

- Philosophical approach in Education and philosophy's contribution in improving educational practice has to distinct public from its private nature. To put first things first, we assume that controlling the public character of philosophy is fundamental for the educational progress fulfillment. It is also a matter of the same importance to avoid the return of a primitive prevalence in market, thus we emphasize the private way coming back in education, which has been tried in past and got neglected for the sake of the social interest and the general educational improvement. The special contribution of philosophy instead, can focus in research, in knowledge (gnosis), justification and in relevant truth through criteria-methods pre-accepted in agreement and simultaneously connected to the comprehension of the relevant concepts.

ΚΡΟΥΣΤΑΛΑΚΗΣ Γ., «**Η παιδαγωγική του πνευματικού πατέρα κατά τον Απόστολο Παύλο**», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, τχ. 506 (2003), σσ. 281-285.

\* Παύλος, Απόστολος \* Παιδαγωγική - Φιλοσοφία \* Ποιμαντική θεολογία \* Πνευματική ζωή

ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ, «**Το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον· με ποιον τρόπο συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και, γενικά, στην εξέλιξή του**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 9(456) (2003), σσ. 486-492.

\* Παιδί \* Ανάπτυξη προσωπικότητας \* Επιρροή \* Κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον \* Σχολικό περιβάλλον \* Σχέση γονιού - παιδιού \* Χαρακτήρας

ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, «**Η συμβουλευτική παιδαγωγική στο Δημοτικό Σχολείο**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 49 (2003), σσ. 69-76.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Συμβουλευτική \* Παιδαγωγική - Ιστορία \* Εκπαίδευση, Ανώτατη \* Παιδαγωγοί \* Πρόγραμμα κατάρτισης

ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΟΣ, «**Φιλοσοφική θεώρηση και παιδαγωγική χρήση της τεχνολογίας**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 71-81.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Τεχνολογία \* Χειρωνακτική εργασία \* Ελλάδα \* Παιδαγωγικές τάσεις \* Απομνημόνευση \* Μέθοδος διδασκαλίας

- In this article we identify and expose the anti-technical spirit and the anti-manual attitude which most Greeks have. We examine and explain the reasons for this attitude and consider some of the consequences it has on Greek education and Society. Greek education is mostly theoretical, not practical; it is wordy; it is conducted with words and in an abstract, not in a concrete way. Some consequences of this practice is that it does not help its pupils develop their will, their dexterity and their confidence. It places emphasis on memorization and not on action, on experiential learning. It is a traditionally formal enterprise.

ΣΚΟΥΡΟΣ ΤΡΥΦΩΝΑΣ, «**Αντικοινωνική συμπεριφορά Ελληνοκυπρίων μαθητών Γ' τάξης Γυμνασίου στο σχολικό χώρο**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 219-235.

\* Μαθητής \* Κύπρος \* Αντικοινωνική συμπεριφορά \* Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Φύλο \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This article refers to a research which was conducted in Cyprus in December 2000. According to the results, which constitute the answers to the research questions: 1) Greek-Cypriot students of the third gymnasium grade do not display eleven prespecified forms of antisocial behaviour (threats, violence, insults, noise etc.) often. 2) The students' gender affects significantly at the 0,05 level the frequency of display of all forms of antisocial behaviour. 3) The students' general record, according to the meta-analysis, affects at the same significant level the frequency of display of three out of eleven forms of antisocial behaviour.

ΤΕΡΕΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΘ., «**Όψεις της ορθόδοξης χριστιανικής θεώρησης της αγωγής**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 19-28.

\* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Αξίες, Ηθικές \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Ατομικισμός \* Κρίση του πολιτισμού \* Εκπαίδευση και κοινωνία

- Im Rahmen der Erziehung lässt sich seitens des orthodoxen Christentums eine Reihe von Grundlegungen ausprägen, die auf das Prinzip der Gewissensfreiheit und des Zusammenlebens stützen. Solche Grundlegungen wenden sich gegen die heutzutage standhaften Erziehungsrichtlinien, die zugunsten einer erwünschten Hochkonjunktur auf die qualitätsbedürftige Geistigkeit verzichten. Dementsprechend legt Orthodoxie ihre Wertvorstellungen nahe, die auf den Sinnesinhalt des Sichaufopfens, der geistigen Kreativität und der radikalen Umwandlung zeitbedingter Lebensformen zurückführen. Orthodoxie richtet sich daher gegen jenen im heutigen gesellschaftlichen Rahmen entstandenen Individualismus, gegen den materiellen Eudämonismus, gegen das massenhafte Verlangen nach Machtwissen und setzt sich eher das Ziel, dem heutigen Menschen zu verhelfen, weiteren und wesentlichen Auswegen zu folgen, was keineswegs bedeutet, daß der Mensch dadurch von seinen Problemen und Schwierigkeiten absehen muß. Somit befördert Orthodoxie das Formen eines vollkommenen Menschenwesens.



ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, «**Η κριτική λειτουργία της Φιλοσοφίας της Εκπαίδευσης**», *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 4 (2003), σσ. 11-18.

\* Εκπαίδευση - Φιλοσοφία \* Κριτικό πνεύμα \* Διαλεκτική \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Στόχοι της εκπαίδευσης \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- Die Philosophie hat seit Jahrhunderten eine kritische Funktion, weil sie von der unmittelbaren Erfahrung zurücktritt und diese nicht mehr für selbstverständlich hält. Im Bereich des Pädagogischen hat die Philosophie mit dessen heutigen und ehemaligen Grundlagen zu tun. Als Grundlagen der Erziehung werden erwähnt: ihr quantitativer und qualitativer Charakter, ihre Gegenstände, ihre Methoden und Ziele, sowie ihre Beziehung zur Gesellschaft. Es wird zuletzt erklärt, daß eine erwünschte pädagogische Diskussion die gegensätzlichen Aspekte auseinanderhält, um sie zuletzt in Einklang zu bringen. Doch die vorgebrachten Argumente sind keineswegs notwendige und unwiderlegbare Daten, denn sie sind nur Meinungen, die man für akzeptabel hält.

ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, «**Οι βασικές θέσεις της “Φιλοσοφίας της ζωής” (Lebensphilosophie) και η συμβολή της στη διαμόρφωση των παιδαγωγικών αντιλήψεων της νέας αγωγής**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 80-88.

\* Φιλοσοφία, Σύγχρονη \* Αγωγή \* Αλληλεπίδραση \* Κουντουράς, Μίλτος (1889-1940) \* Βιωματική μάθηση

ΤΣΟΜΠΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Η άγνοια των γονέων (ως αρνητικός παράγοντας στην ορθή διαπαιδαγώγηση των παιδιών)**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 116-119.

\* Σχέση γονιού - παιδιού \* Στάση γονέων \* Ανάπτυξη παιδιού \* Σχέση γονιού - σχολείου \* Συμπεριφορά του καθηγητή

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., «**Μεγαλώνοντας στην ορεινή Νάξο, οι βάσεις που πήραμε και προτάσεις για τη σύγχρονη παιδεία**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 83-95.

\* Εκπαίδευση, Ελληνική \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Ανθρωπιστική ηθική \* Νάξος \* Κρίση του πολιτισμού \* Εκπαιδευτικό έλλειμμα

- Οι βάσεις της παιδείας που διαμόρφωσε έναν πολιτισμό πλέον των 6000 χρόνων είναι εκείνες που βίωσε εκείνοι που μεγάλωσαν στην ορεινή Νάξο μέχρι τα μέσα του προηγούμενου αιώνα. Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν οι βάσεις αυτές μέσα στο πέρασμα του χρόνου, να απαριθμηθούν ώστε να μπουν σε μια λογική σειρά και κατάταξη, και να οριοθετηθούν ώστε να μην υπάρχει αμφισβήτηση. Στη συνέχεια γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις με στόχο να υιοθετηθούν οι βάσεις αυτές από το σύγχρονο θεσμοθετημένο σχολείο ώστε να αποτελέσουν διεθνή πρότυπα για να στηρίζουν την ποιότητα ζωής του σύγχρονου ανθρώπου.

## 14. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Το μετέωρο βήμα της εκπαίδευσης μπροστά στα φαινόμενα τηλεοπτικού εκφυλισμού**», *Αντιπεράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 66 (2003), σσ. 35-36.

\* Τηλεόραση \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Επιρροή \* Κρίση του πολιτισμού \* Σύστημα αξιών



ΚΑΡΥΔΑ ΣΟΦΙΑ, «**Η ευθύνη του σχολείου στη διαίωση της κοινωνικής ανισότητας**», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, τχ. 8 (455) (2003), σσ. 448-455.

\* Μαθητής \* Κοινωνική ανισότητα \* Σχολική αποτυχία \* Ίσες ευκαιρίες

ΚΟΥΡΣΑΡΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ., ΚΑΤΣΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, «**Η εκπαιδευτική επιλογή και η ευφύια**», *Ανοιχτό Σχολείο*, τχ. 89 (2003), σσ. 46-49.

\* Νοημοσύνη \* Κοινωνική καταγωγή \* Νόηση - Διαφορές των φύλων \* Ίσες ευκαιρίες \* Μάθηση \* Επιτυχία στο σχολείο

ΛΙΒΑΝΟΣ ΗΛΙΑΣ, «**Η “Οικονομία της Γνώσης” και η επίδραση στη φύση της εργασίας**», *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τχ. 32 (2003), σσ. 54-60.

\* Εργασία και εργαζόμενοι \* Γνώση \* Δεξιότητα \* Απασχόληση \* Θεωρητική έρευνα

ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΥΡΙΤΣΑ, «**Ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση**», *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, τχ. 50 (2003), σσ. 96-109.

\* Κοινωνικά μειονεκτών \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Ίσες ευκαιρίες \* Αντισταθμιστική εκπαίδευση \* Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ., «**Η περιβαλλοντική γνώση των ατόμων με προβλήματα όρασης: μία ερευνητική προσέγγιση**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 35 (2003), σσ. 186-199.

\* Οπικά μειονεκτών \* Τυφλός \* Περιβάλλον \* Αντίληψη \* Αφή \* Αποτέλεσμα έρευνας

- It is of great interest to approach the mental image of space that a visually impaired has and to study the general function and orientation in his/her environment and to estimate the environmental knowledge. Towards this goal a research was conducted with the participation of blinds in Thessaloniki implementing two methods. The first method is based to the answers of a questionnaire and the second to the experimental investigation through the description and design of elements found in space. Although the statistical sample of the research was relatively small on the other hand some basic conclusions were made regarding the knowledge of the shape and structure of their environment. (Summary abridged)

ΠΑΤΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Σ., «**Περί προτύπων στην κοινωνία και στην εκπαίδευση: φιλοσοφικές και μεθοδολογικές πτυχές**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 130, 131 (2003), σσ. 108-122, 148-163.

\* Πρότυπο \* Κεφαλαιοκρατία \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Πολιτισμός \* Στερεότυπο \* Κοινωνική ανισότητα \* Στόχοι εκπαίδευσης

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ, «**Παιδεία και καθημερινή συνείδηση υπό το πρίσμα της κοινωνικής προόδου**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 131, 1/132-133 (2003), σσ. 89-99, 93-102.

\* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Κοινωνική εξέλιξη \* Συνείδηση \* Αρχές της εκπαίδευσης \* Ιδεολογία \* Διαλεκτικός υλισμός

ΣΥΜΕΟΥ ΛΟΪΖΟΣ, «**Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες-μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 101-113.

\* Σχέση γονιού - σχολείου \* Συνεργασία \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Ρόλος του καθηγητή \* Ποιότητα εκπαίδευσης

- The relationship between school and its environment in general, and the pupils' families in particular, is considered to be a significant determinant of the quality of the education provided

and an important influence on a child's educational achievement. An immediate result of this acknowledgement has been the recognition that parents have the right to involve themselves in the school enterprises in order to affect this achievement. This led to an increased effort to open the school to pupils' parents and the implementation of a wide range of activities and practices for engaging families with schools. (Summary abridged)

TIPPELT, RUDOLF (Μτφρ.: Β. Γουδής), «**Εκπαίδευση και κοινωνική μεταβολή: παιδαγωγικές συνέπειες της εκπαιδευτικής έκρηξης**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 32 (2001), σσ. 189-207.

\* Ανάπτυξη της εκπαίδευσης \* Κοινωνική αλλαγή \* Γερμανία \* Σύστημα εκπαίδευσης \* Διά βίου εκπαίδευση \* Σύστημα αξιών

ΧΡΥΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α., «**Πανεπιστήμιο και κοινωνία: σκέψεις για την παιδεία με αφορμή τις πρόσφατες κινητοποιήσεις στα πανεπιστήμια**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 12 (2003), σσ. 54-61.

\* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ιστορία της εκπαίδευσης \* Ευρωπαϊκή Ένωση \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Νεοφιλελευθερισμός \* Κεφαλαιοκρατία

## 15. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «**Εκπαίδευση και επιχειρηματικότητα: ανάγνωση δεύτερη**», *Θέματα Παιδείας*, τχ. 12 (2003), σσ. 40-43.

\* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα \* Επιχείρηση \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Σύνδεση σχολείου - βιομηχανίας \* Μαθητής \* Κοινωνική προσαρμογή \* Κεφαλαιοκρατία

ΘΕΡΙΑΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, «**“Η ασθένεια του διπλώματος”**. Η προσέγγιση του Roland Dore στις σπουδές, τα πτυχία και την απασχόληση», *Αντιτεράδια της Εκπαίδευσης*, τχ. 66 (2003), σσ. 28-29.

\* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Ακαδημαϊκός τίτλος \* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Επαγγελματική ανέλιξη \* Κρίση της εκπαίδευσης \* Κεφαλαιοκρατία

ΚΛΑΜΠΑΝΙΣΤΗ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ, «**Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση**», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 25-28.

\* Διαπολιτισμική Εκπαίδευση \* Γνώση \* Οικονομική ανάπτυξη \* Κοινωνική δομή \* Διαθεματική προσέγγιση \* Διεπιστημονική προσέγγιση

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ, «**Εκπαίδευση και αγορά. Σκέψεις και σημειώσεις**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 15-22.

\* Τιτοβάθμια Εκπαίδευση \* Κρίση της εκπαίδευσης \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Νεοφιλελευθερισμός \* Σύνδεση πανεπιστημίου - βιομηχανίας \* Ποιότητα εκπαίδευσης

## 16. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «**Η διδασκαλία της Ιστορίας στο βρετανικό Curriculum για παιδιά 5-7 ετών (Key Stage 1)**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 33 (2002), σσ. 45-54.

\* Ιστορία - Σπουδή και διδασκαλία \* Αγγλία \* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Στόχος διδασκαλίας

- Since 1991, History has been introduced at the Key Stage 1 of the English National Curriculum, to enlarge pupils' understanding of the behavior and experience of people. The aims, the content and the structure of teaching are based on the interdependence of subject matter knowledge and use of pedagogical strategies, promoting the cognitive, social and emotional development of 5-7 years old children. Through authentic historical activities compatible with child-centered, active learning and enquiry-based approaches to the curriculum, the young children develop historical skills and a kind of historical thinking: they become capable to use logic, reasoning, creativity and imagination, whereas they are encouraged to investigate evidence, practise reconstruction and develop a sense of time.

ΜΟΥΤΣΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, «**Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στις οικονομικά αναπτυγμένες αγγλόφωνες χώρες: σχολική αυτονομία και εκπαιδευτική αγορά**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 9-36.

\* Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση \* Νεοφιλελευθερισμός \* Αγγλία \* Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής \* Αυστραλία \* Νέα Ζηλανδία \* Ευρωπαϊκή Ένωση

- This paper discusses the extended autonomy that schools were given in USA, England, Australia and New Zealand as a part of the establishment of quasi markets in the education of these countries as well as the impact of those changes in the European Union member-states. The main focus of the analysis is the state control of the education systems of the countries under consideration. On the basis of the evidence brought, the paper dismisses the claim that those reforms signify a retreat of the state from its traditional role of controlling education provision. It is suggested instead that the changes in the four countries should be seen in the framework of the state restructuring induced by wider economic pressures at the end of the 20th century. (Summary abridged)

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «**Οι στάσεις των μαθητών για τις Φυσικές Επιστήμες: τέσσερις χώρες, ένα μοντέλο**», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 154-170.

\* Φυσικές Επιστήμες \* Η στάση του μαθητή \* Σχολείο \* Οικογένεια \* Επιρροή \* Εμπειρική έρευνα

- Using a structural equation model, this research study investigated the student attitudes towards science of the 8th grade students in Cyprus. This study proposes a model of the effects of educational background of the family, school climate, reinforcement and teaching on student attitudes toward science. Through the use of LISREL, a structural equation model was developed with data obtained from the TIMSS-R database. The model contains three exogenous constructs – the educational background of the family, the reinforcement and school climate – and two endogenous constructs – teaching and student attitudes. (Summary abridged)

ΣΥΝΩΔΗ ΕΥΑΝΘΙΑ, «**Η βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην Αγγλία 1997-2002**», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 103-111.

\* Εκπαίδευση καθηγητών \* Τριτοβάθμια Εκπαίδευση \* Αγγλία \* Επιστήμες της Αγωγής \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Κεφαλαιοκρατία

ΨΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «Συστήματα αξιολόγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρώπη», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36 (2003), σσ. 114-132.

\* Αξιολόγηση \* Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση \* Ευρώπη \* Εκπαιδευτική πολιτική \* Συγκριτική ανάλυση \* Ρόλος του καθηγητή

- The article gives an overview of secondary education evaluation systems in eleven European countries along several dimensions, such as the existence or not of evaluation in the first place, the criteria used of evaluating an education system, who evaluates, and the consequences of the evaluation. It is found that systems vary widely in their approach to evaluation, ranging from practically non-evaluation (Greece) to England's and the Netherlands' highly decentralized system. In spite of the diversity, the general trend over the years has been towards passing the evaluation form the hands of central government to local authorities, and ultimately to the parents. Also, the evaluation results are being used to determine teachers' salaries.

## 17. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΔΟΥΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ, «Φαινομενογραφία: μια νέα πρόταση στη σύγχρονη παιδαγωγική έρευνα», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 31 (2001), σσ. 183-193.

\* Επιστήμες της Αγωγής \* Σύγχρονη έρευνα \* Παιδαγωγικές τάσεις \* Μέθοδος έρευνας

ΔΟΥΡΙΔΑ ΓΕΩΡΓΙΑ, «Πέρα από το πετρέλαιο: οι ενεργειακές προκλήσεις του μέλλοντος», *Περισκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 275 (2003), σσ. 13-27.

\* Πηγές ενέργειας \* Οικολογία \* Πετρέλαιο ως καύσιμη ύλη \* Εναλλακτικές μορφές ενέργειας

ΠΟΛΥΧΝΙΑΤΗΣ ΗΛΙΑΣ Θ., «Συμπεριφορά του υδραργύρου σε υπόγεια νερά της Χίου», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 10 (2003), σσ. 17-21.

\* Χημεία περιβάλλοντος \* Νερό - Μόλυνση \* Υδράργυρος - Τοξικολογία \* Χίος \* Χημικές ενώσεις - Μέτρα ασφαλείας

ΦΛΟΓΑΪΤΗ ΕΥΓΕΝΙΑ, «Αντιλήψεις των μαθητών για το περιβάλλον: ανασκόπηση της διεθνούς αρθρογραφίας», *Θέματα στην Εκπαίδευση*, τχ. 2-3 (2003), σσ. 183-197.

\* Περιβάλλον \* Έννοια \* Μαθητής \* Αντίληψη \* Αποτέλεσμα έρευνας \* Διεθνής βιβλιογραφία

- Η παρούσα προκαταρκτική μελέτη αφορά στη διερεύνηση της διεθνούς αρθρογραφίας σχετικά με τις αντιλήψεις των μαθητών για την έννοια «περιβάλλον». Επεξεργαστήκαμε συνολικά οκτώ έρευνες οι οποίες έχουν διεξαχθεί σε έξι διαφορετικές χώρες και αφορούν σε όλες τις κατηγορίες ηλικιών του μαθητικού πληθυσμού στο δημοτικό, το γυμνάσιο και το λύκειο. Οι έρευνες αυτές έχουν προσεγγιστεί άλλες ποιοτικά άλλες ποσοτικά με διαφορετικές τεχνικές: Γραπτά ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, ανάλυση σχεδίων, ομαδική συζήτηση, έρευνα και δράση είναι τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά περίπτωση για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων. Παρόλες τις διαφορές στους πληθυσμούς και τις ερευνητικές μεθοδολογίες και τεχνικές συλλογής δεδομένων που επισημαίνονται αναδεικνύονται τόσο ο πλουραλισμός των προσεγγί-

σεων της πολυσήμαντης έννοιας του περιβάλλοντος όσο και κοινά ερμηνευτικά πλαίσια στις αντιλήψεις των μαθητών για το περιβάλλον.

ΦΤΙΑΚΑ ΕΛΕΝΗ, «Ένα ταξίδι στη γνώση: ποιοτική μεθοδολογία και έρευνα», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 1/132-133 (2003), σσ. 85-92.

\* Σύγχρονη έρευνα \* Κοινωνικές Επιστήμες - Μεθοδολογία \* Φυσικές Επιστήμες \* Θετικισμός

## 18. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΛΕΞΙΟΥ ΘΑΝΑΣΗΣ, «Ο μύθος του “κοινωνικού μισθού”», *Ο Πολίτης*, τχ. 117 (2003), σσ. 12-14.

\* Πολιτικά δικαιώματα \* Μισθός \* Κοινωνική ανισότητα \* Κοινωνική πολιτική \* Κοινωνική εγγύηση \* Εθελοντική εργασία

ΑΡΔΙΤΣΟΓΛΟΥ Α., ΠΟΥΛΙΟΣ Ι., «Φωτολυτικός καθαρισμός του αέρα εσωτερικών χώρων», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 10 (2003), σσ. 40-44.

\* Αέρας - Μόλυνση \* Εσωτερικός χώρος \* Κατοικίες - Υγιεινολογικές απόψεις \* Φωτοβιολογία \* Υγιεινή

- Η ρύπανση του αέρα εσωτερικών χώρων, ένα πρόβλημα το οποίο αποκτά με το χρόνο ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις, αντιμετωπίζεται συνήθως με τη χρήση συσκευών που η λειτουργία τους στηρίζεται σε μεθόδους κατακράτησης των ρύπων (προσορόφηση). Η μη σωστή λειτουργία αυτών των συσκευών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μακροπρόθεσμα ακόμη μεγαλύτερων προβλημάτων υγείας στα άτομα που εργάζονται ή διαβιούν στους συγκεκριμένους χώρους. Στο παρόν ενημερωτικό άρθρο παρουσιάζεται μια καινούρια μέθοδος καθαρισμού, η οποία στηρίζεται στη φωτοκαταλυτική οξείδωση και αδρανοποίηση των διαφόρων βλαβερών συστατικών. (Περικοπή περίληψης)

ΒΟΛΑΚΛΗΣ Κ., «Η άσκηση ως μέσο θεραπευτικής αγωγής σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις», *Αθληση και Κοινωνία*, τχ. 33 (2002), σσ. 83-87.

\* Χρόνιες ασθένειες \* Γυμναστική \* Άσκηση με βάρη \* Αγωγή υγείας

- Στις μέρες μας έχει αναγνωριστεί η ιδιαίτερη αξία της άσκησης και η συμβολή της στην προώθηση της υγείας του ατόμου. Η στεφανιαία νόσος, ο σακχαρώδης διαβήτης, η υπέρταση, η παχυσαρκία, η οστεοπόρωση, οι δυσλιπιδαιμίες αποτελούν τις σημαντικότερες χρόνιες ασθένειες στις οποίες η άσκηση εφαρμόζεται τόσο ως μέσο πρόληψης όσο και ως μέσο θεραπείας. Αντιμετωπίζοντας την άσκηση ως μέσο θεραπείας (όπως δηλ. και ένα φάρμακο) θα πρέπει κανείς να γνωρίζει τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις της, τους μηχανισμούς δράσης της άσκησης, τη διάρκεια της θεραπείας, τη δοσολογία της καθώς και τα αναμενόμενα οφέλη και τους πιθανούς κινδύνους που αυτή συνεπάγεται. Η συστηματική άσκηση προάγει την καλή λειτουργία των οργάνων, των μυών, των αρθρώσεων και των οστών του ανθρώπινου σώματος, κάτι που δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση φαρμάκων. (Περικοπή περίληψης)

ΒΟΥΤΣΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, ΛΕΟΝΤΣΙΝΗ ΜΑΙΡΗ, «Δημόσια ανάγνωση και σύγχρονο κοινωνικό κράτος: η πολιτιστική λειτουργία των βιβλιοθηκών», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 111-112 (2003), σσ. 133-158.



\* Βιβλιοθήκες, λαϊκές \* Διά βίου εκπαίδευση \* Ανάγνωση \* Κοινωνική πολιτική \* Πολιτιστική ανάπτυξη

- Η κρισιμότητα της ανάγνωσης είναι προφανής ως προς τη συμμετοχή όχι μόνο στην πολιτιστική απόλαυση, αλλά και στην οικονομική και κοινωνική καθημερινότητα και ακόμη στην πολιτική ζωή. Ο πολίτης δεν μπορεί παρά να είναι υποκείμενο κοινωνικών δικαιωμάτων, η άσκηση των οποίων προϋποθέτει, ιδίως σήμερα, την ικανότητα αποτελεσματικής ανάγνωσης. Η ικανότητα ανάγνωσης παρουσιάζει έντονες παραλλαγές και διαβαθμίσεις ως προς τον τρόπο που εντάσσεται και τη θέση που κατέχει στο βιόκοσμο των ατόμων. Συνδέεται με τη διά βίου εκπαίδευση και αγγίζει τον πυρήνα της κουλτούρας. (Περικοπή περίληψης)

ΓΚΡΟΥΣ ΜΠΟΡΙΣ (Μτφρ.: Όλγα Παπακώστα), «**Το καινούριο στην τέχνη**», *Νέα Εστία*, τχ. 1759 (2003), σσ. 289-316.

\* Μουσειολογία \* Ιστορία της τέχνης \* Τέχνη και τεχνολογία \* Καινοτομία \* Τέχνη, Σύγχρονη

ΕΠΤΑΚΥΚΛΟΣ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ), «**Αφιέρωμα: Ανασκαφές του μετρό Αθηνών και προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στην πόλη**», *Επτάκυκλος*, τχ. 16-17 (2000), σσ. 5-47.

\* Αθήνα, Αρχαιότητες \* Υπόγειοι σιδηρόδρομοι \* Αγγεία, Ελληνικά \* Δημόσια λουτρά \* Τάφοι \* Κεραμεικός \* Μυκηναϊκός πολιτισμός \* Κλασικές αρχαιότητες \* Βυζαντινές αρχαιότητες \* Δρόμοι \* Αρχιτεκτονική \* Ποιότητα ζωής

ΚΑΛΔΕΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, «**Ρύπανση εδαφών: ένα πρόβλημα του δυτικού κόσμου χτυπάει την ελληνική πόρτα**», *Χημικά Χρονικά*, τχ. 11 (2003), σσ. 42-46.

\* Έδαφος - Μόλυνση \* Προστασία περιβάλλοντος \* Απορρίμματα και διάθεση απορριμμάτων \* Δημόσια υγεία \* Περιβαλλοντική πολιτική \* Περιβαλλοντική τεχνολογία

- Η σημασία του εδάφους και οι επιπτώσεις της ρύπανσής του στην ανθρώπινη υγεία αναφέρονται στην ακόλουθη εργασία. Κατόπιν γίνεται μία ανάλυση των κατηγοριών τεχνολογιών απορρύπανσης εδαφών, των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων τους.

ΚΑΣΤΕΛΑΝΟΥ ΓΚΡΑΤΣΙΕΛΛΑ-ΦΩΤΕΙΝΗ, «**Παγκοσμιοποίηση, έλλειμμα δικαίου, κοινωνικός αποκλεισμός και ολοκληρωτισμός**», *Τα Εκπαιδευτικά*, τχ. 69-70 (2003), σσ. 176-190.

\* Παγκοσμιοποίηση \* Κεφαλαιοκρατία \* Ολοκληρωτισμός \* Κοινωνικές διακρίσεις \* Ανεργία \* Κρίση του πολιτισμού

ΚΑΤΣΟΡΙΔΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΚΑΨΑΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ, «**Η υποδοχή των προσφύγων στην Ελλάδα**», *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τχ. 32 (2003), σσ. 74-84.

\* Ελλάδα \* Πρόσφυγες - Νομικό καθεστώς, νόμοι κλπ. \* Πρόσφυγες - Κοινωνικές συνθήκες \* Στατιστικά δεδομένα

ΚΩΒΑΙΟΥ ΕΛΕΝΗ, «**Έλληνες των νησιών και οι μυθοπλασίες των Γερμανών φιλελλήνων την εποχή της ελληνικής επανάστασης (Λόγος παραμυθητικός προς τον Αλβανό μαθητή Οδυσσέα Τσενάι)**», *Ο Πολίτης*, τχ. 115 (2003), σσ. 42-50.

\* Φιλελληνισμός \* Γερμανία \* Ελλάδα - Ιστορία - Επανάσταση του 1821 \* Ύδρα - Ιστορία \* Αλβανοί

ΜΑΝΤΑΣ ΚΩΣΤΑΣ Ν., «**Νερό, “Υδωρ”**». *Οι χρήσεις του στην αρχαιότητα και τον πρώιμο ελληνικό Μεσαίωνα*, *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 89 (2003), σσ. 73-81.



\* Νερό \* Αρχαιότητα \* Πολιτισμός, Μεσαιωνικός \* Ύδρευση \* Υδραυλική μηχανική \* Αποχέτευση \* Δημόσια λουτρά

- The objective of the present article is to investigate the use of water during the Hellenistic and Roman period. Special attention and emphasis was given to the sufficient water supply of cities, sanctuaries, water mills, baths, as well as to the construction of flood controls and to the survival of the practices of water benefaction, in relation to the management of water resources during the Late Antiquity.

ΜΑΝΤΑΣΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, «Προθανάτες εμπειρίες: βιολογικό ή φυσικό φαινόμενο;», *Περισκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 275 (2003), σσ. 28-41.

\* Βιολογία \* Θάνατος \* Μεταφυσική \* Ψυχική έρευνα

ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ Β., «Αναζητώντας το συντροφικό προφίλ των ημερών μας...»: μελέτη τάσεων και στάσεων», *Κοινωνική Εργασία*, τχ. 71 (2003), σσ. 163-176.

\* Άνδρας και γυναίκα - Σχέσεις \* Νεότητα \* Στάση \* Έρωτας \* Ερωτηματολόγιο \* Αποτέλεσμα έρευνας

- This article reviews the main conclusions of a research study, which was conducted in the year 2002, based on a sample of 107 men and women of all ages, from the region of Attica (Athens-Piraeus). The main scope of the study was to identify and correlate attitudes and tendencies in different aspects of amorous relationships. The research examined factors such as the feasibility of making comradely relationships nowadays, the perception of roles between the partners, the influence from past experiences and the social environment, the conjugal infidelity and its causes, the mates' cooperation as a facilitator for living in harmony, the influential factors on a couple's common life (financial issues, social relationships and contacts, entertainment, children, sexual activity) and the handling of conflicts, etc.

ΜΑΣΣΑΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Β., «Το περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης...», *Επιστημονικό Βήμα*, τχ. 1 (2002), σσ. 5-14.

\* Παγκοσμιοποίηση \* Οικονομία \* Επιστήμη \* Αποδέκτες της παιδείας \* Ηθική αξία \* Άνθρωπος

ΜΑΤΑΛΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ, «Σχόλια πάνω στην εκκλησιαστική διαμάχη: πότε έγινε το "αυτοκέφαλο"», *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 83 (2003), σσ. 10-12.

\* Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία \* Πατριαρχεία, Ανατολικά \* Εκκλησιαστική ιστορία \* Εκκλησιαστικό δίκαιο \* Ελλάδα - Ιστορία - 19ος αι. \* Εκκλησία και κράτος

ΜΠΟΤΕΤΖΑΓΙΑΣ ΙΩΣΗΦ, «Η ομοσπονδία οικολόγων εναλλακτικών: το ελληνικό πράσινο πείραμα», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 22 (2003), σσ. 69-105.

\* Ελλάδα \* Πολιτική \* Οικολογικό κίνημα \* Πολιτικά κόμματα - Ιστορία

- Το παρόν άρθρο παρουσιάζει την εξέλιξη της ελληνικής πολιτικής οικολογίας, ξεκινώντας από τη δημιουργία των πρώτων ομάδων, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 έως και την κατάρρευση της Ομοσπονδίας Οικολογικών και Εναλλακτικών Οργανώσεων στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το άρθρο φιλοδοξεί τόσο να καλύψει το κενό στην ιστοριογραφία του ελληνικού πράσινου κινήματος, όσο και να διευκολύνει τη θεωρητική επεξεργασία των λόγων που οδήγησαν στην κατάρρευσή του. Στέκεται σε ειδικά προβλήματα, όπως οι σχέσεις των ακτιβιστών, η φύση και η χρονική συγκυρία των προκλήσεων που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν, τα οποία

προδιέγραφαν την αποτυχία της προσπάθειας. Όλα αυτά - και όχι οι ιδεολογικές διαφορές των διαφόρων τάσεων - οδήγησαν στην κατάρρευση του πράσινου ελληνικού κόμματος.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ ΗΛΙΑΣ, «Πόλεμος στο διάστημα: μια αναπόφευκτη σύγκρουση», *Περιοκόπιο της Επιστήμης*, τχ. 276 (2003), σσ. 20-33.

\* Διεθνείς σχέσεις \* Εξοπλισμοί \* Πόλεμος των άστρων

ΠΛΑΝΤΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, «Ίδρυμα Ν. Π. Γουλανδρή - Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τχ. 88 (2003), σσ. 90-94.

\* Τέχνη - Μουσεία και Πινακοθήκες - Ελλάδα - Αθήνα \* Γουλανδρής, Νίκος \* Κυκλάδες - Πολιτισμός \* Πολιτισμική ταυτότητα \* Διαδίκτυο

ΠΑΡΑCONSTANTINOU MELINA, «The Spread of the English Language. A Unique Linguistic Phenomenon», *Bridges*, τχ. 11 (2003), σσ. 12-16.

\* Αγγλική γλώσσα \* Γλώσσα και πολιτισμός - Ιστορία \* Ανθρωπολογική γλωσσολογία \* Κοινωνιογλωσσολογία \* Οικουμενικότητα \* Ευρώπη

ΣΟΛΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΨΥΧΟΓΥΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, «Σχολική βιβλιοθήκη και λογοτεχνία - σχέση πνοής και δημιουργίας», *Φιλολογική*, τχ. 84 (2003), σσ. 46-50.

\* Σχολική βιβλιοθήκη \* Λογοτεχνία - Σπουδή και διδασκαλία \* Νέες Τεχνολογίες \* Δημιουργικές δραστηριότητες \* Διεπιστημονική προσέγγιση \* Εκπαιδευτικό λογισμικό

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ (ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ [Επιμ., μτφρ. άρθρων: Στάθης Γουργουρής]), «Αφιέρωμα: "EDWARD SAID In memoriam"», *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 83 (2003), σσ. 19-31.

\* Said, Edward W. \* Διανοούμενοι \* Παλαισίνη \* Ανατολή και Δύση

ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «Αυτοκρατορία: νέο θεωρητικό υπόδειγμα ή αναπαραγωγή παλαιών αντιφάσεων;», *Θέσεις*, τχ. 85 (2003), σσ. 11-44.

\* Διεθνείς σχέσεις \* ΗΠΑ \* Ιμπεριαλισμός \* Θεωρητική έρευνα \* Πολιτική \* Μαρξιστική φιλοσοφία

SABADELL, ANA LUCIA (Μτφρ.: Δημήτρης Δημούλης), «Η "γυναίκα-αντικείμενο" στο σύγχρονο καπιταλισμό», *Θέσεις*, τχ. 85 (2003), σσ. 67-78.

\* Γυναικείο φύλο \* Πατριαρχία \* Κεφαλαιοκρατία \* Διακρίσεις λόγω φύλου \* Γυναικείο κίνημα \* Φεμινισμός - Ιστορία

ΤΟΥΤΟΥΖΑΣ Π. [κ.ά.], «Άσκηση και χρόνιες παθήσεις», *Άθληση και Κοινωνία*, τχ. 33 (2002), σσ. 5-26.

\* Χρόνιες ασθένειες \* Κινησιοθεραπεία \* Άσκηση με βάρη \* Θεραπευτική

ΤΣΙΤΣΚΑΡΗ Ε. [κ.ά.], «Παράγοντες αξιολόγησης της ποιότητας υπηρεσιών σε αθλητικές κατασκηνώσεις: μια περιπτώσιολογική μελέτη», *Άθληση και Κοινωνία*, τχ. 35 (2003), σσ. 57-66.

\* Αθλητισμός \* Κατασκηνώσεις \* Αξιολόγηση \* Μελέτη περίπτωσης

- Η βελτίωση της ποιότητας υπηρεσιών, γενικά, και της ποιότητας των αθλητικών υπηρεσιών, πιο συγκεκριμένα, συγκεντρώνει το έντονο ενδιαφέρον των ερευνητών τα τελευταία χρόνια. Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να εξετάσει τους παράγοντες που κυρίως επηρεάζουν γονείς και παιδιά, όταν αξιολογούν μία αθλητική κατασκήνωση (Camp). Το δείγμα αποτελούνταν

από 369 συμμετέχοντες, ηλικίας 8-18 ετών, και 126 γονείς. Τα ερωτηματολόγια (ένα για τα παιδιά και ένα για τους γονείς) δημιουργήθηκαν με βάση τις δέκα διαστάσεις της ποιότητας υπηρεσιών των Parasuraman, Zeithaml και Berry (1985) και αποτελούνταν: αυτό για τα παιδιά από 28 κλειστού και 4 ανοικτού τύπου ερωτήσεις, ενώ αυτό για τους γονείς, από 29 κλειστού και 2 ανοικτού τύπου ερωτήσεις. Πραγματοποιήθηκε παραγοντική ανάλυση και ανάλυση Αξιοπιστίας (alpha reliability του Cronbach), από την εφαρμογή των οποίων προέκυψαν... (Περικοπή περίληψης)

ΦΟΥΡΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΛΕΞ., «Κακοποίηση και μορφολογική μεταλλαγή ονομάτων Ελληνοαμερικανών», *Ελληνική Διεθνής Γλώσσα*, τχ. 2(54) (2003), σσ. 163-170.

\* Ονόματα φυσικών προσώπων, Ελληνικά \* Ελληνοαμερικανοί \* Ταυτότητα \* Αλλοτρίωση \* Πολιτιστική προσαρμογή

ΧΑΛΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ε., ΣΑΛΑΜΟΥΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ., «Παλιννόστηση και παράγοντες οικονομικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τχ. 36 (2003), σσ. 5-25.

\* Παλιννόστηση \* ΕΣΣΔ \* Κοινωνική προσαρμογή \* Ανεργία \* Κοινωνικός αποκλεισμός \* Δημογραφική έρευνα \* Απτική, Δυτική

- Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να εξετάσει τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των Ελλήνων παλιννοστώντων από την πρώην ΕΣΣΔ και το βαθμό που αυτά τα χαρακτηριστικά αποτελούν παράγοντες επηρεασμού της οικονομικοκοινωνικής τους ένταξης στην ελληνική αγορά εργασίας. Σε δείγμα 6.994 παλιννοστώντων τα δημογραφικά χαρακτηριστικά δείχνουν έναν υγιή δημογραφικά πληθυσμό (πυραμίδα ηλικιών), με ικανοποιητικό επίπεδο επαγγελματικής εμπειρίας και εκπαίδευσης. Το επίπεδο ανεργίας σε όλες τις ομάδες ηλικιών και για τα δύο φύλα είναι υψηλότερο από το μέσο επίπεδο ανεργίας στην Ελλάδα. Οι πιο σημαντικοί λόγοι που συντελούν στην αυξημένη ανεργία προκύπτει ότι είναι η ανεπαρκής γνώση της Ελληνικής γλώσσας και η δυσκολία προσαρμογής στην πραγματικότητα της ελεύθερης αγοράς στην Ελλάδα. Γενικά, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν έντονα σημάδια κοινωνικού αποκλεισμού.

ΧΕΙΛΑ ΕΙΡΗΝΗ, «Η εδραίωση της ειρήνης στο Αφγανιστάν στη μετα-Ταλιμπάν εποχή», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 21 (2003), σσ. 48-69.

\* Αφγανιστάν - Πολιτική και διακυβέρνηση \* Ασφάλεια, Διεθνής \* Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών \* Ειρήνη \* Διεθνείς Σχέσεις

- Στο άρθρο αυτό επιχειρείται μια ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών του μηχανισμού «εδραίωση της ειρήνης» και των κυρίων δραστηριοτήτων του. Στη συνέχεια, αναλύονται οι εσωτερικές και διεθνείς όψεις της αφγανικής κρίσης και, τέλος, διατυπώνονται ορισμένες εκτιμήσεις σχετικά με τα όρια και τις δυνατότητες της ειρήνευσης στο Αφγανιστάν. Θέση της μελέτης είναι ότι η εδραίωση της ειρήνης αποτελεί μία πολύπλοκη διαδικασία που στοχεύει στην καταπολέμηση των βαθύτερων αιτίων μιας σύγκρουσης. Δεδομένου όμως ότι τα εσωτερικά αίτια τροφοδοτούνται από τα προβλήματα του διακρατικού συστήματος (άνιση ανάπτυξη, πρόβλημα Βορρά-Νότου, ηγεμονικές συμπεριφορές), υποστηρίζεται ότι η εδραίωση της ειρήνης, ως μία διαδικασία που επιδιώκει την οργάνωση μίας νέας εσωτερικής τάξης σε μία αποτυχημένη κρατική οντότητα (Αφγανιστάν), δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν δοθεί έμφαση στα προβλήματα αυτά.

## II. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΕΣ

ΑΛΕΞΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Οι τύχες του Froebel στην ελληνική προσχολική αγωγή», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 233-252.

\* Προσχολική Αγωγή \* Froebel, Friedrich Wilhelm August (1782-1852) \* Ελλάδα \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Μέθοδος εργασίας \* Νηπιαγωγοί - Εκπαίδευση

ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΝΤΡΕΑΣ Π., «Οι εθνικοί μας μύθοι και η διαιώνισή τους. Έλεος πια, με το “Κρυφό Σχολειό”», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 345-356.

\* Κρυφό Σχολειό \* Εκπαίδευση - Ελλάδα - Ιστορία - Τουρκοκρατία \* Ιστορία - Πηγές \* Λόγιοι \* Αυτοβιογραφία \* Νεοελληνικός Διαφωτισμός

ΖΑΦΡΑΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «Εγκέφαλος, Μάθηση και Μουσική εκπαίδευση», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 417-423.

\* Παιδί \* Εγκέφαλος - Ανάπτυξη \* Γνωστική ικανότητα \* Γνωστική Ψυχολογία \* Μουσική - Σπουδή και διδασκαλία \* Περιβάλλον \* Επιρροή

ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ, «Ο διαπολιτισμικός προσανατολισμός της εκπαίδευσης», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 185-194.

\* Εκπαίδευση και κοινωνία \* Αλληλενέργεια \* Μεταναστευτική διακίνηση \* Πολιτιστική προέλευση \* Πολυπολιτισμική κοινωνία \* Ίσες ευκαιρίες \* Αντισταθμιστική εκπαίδευση

ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «Εξέλιξη και αξιολόγηση των εργαζομένων: εννοιολογική-θεωρητική προσέγγιση», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 79-91.

\* Εργασία και εργαζόμενοι \* Αξιολόγηση \* Απόδοση \* Εκπαίδευση \* Μοντέλο αξιολόγησης \* Επαγγελματική ανέλιξη

ΚΑΜΑΡΟΥΔΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΕΥΑΓΓ. (Βιβλ/κή), «*Ελένη Σελλά-Μάζη, Διγλωσσία και κοινωνία. Η κοινωνιολογική πλευρά της διγλωσσίας. Η ελληνική πραγματικότητα*, Αθήνα, 2001, σσ. 263», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 459-464.

\* Διγλωσσία \* Ελλάδα \* Γλώσσα μειονότητας \* Κουλτούρα \* Κοινωνιολογία \* Βιβλιοκρισία

ΚΑΠΠΑΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, «Καβγάδες μαθητών: μια κοινωνιολογική και γλωσσολογική μελέτη», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 195-212.

\* Συμπεριφορά μαθητή \* Δημοτικό σχολείο \* Επιθετικότητα \* Διαπροσωπικές σχέσεις \* Σχολική πειθαρχία \* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης \* Αποτέλεσμα έρευνας

ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, ΜΑΡΚΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, «Για το βιβλίο αντικείμενο», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 17-23.

\* Παιδικό βιβλίο \* Επιστήμες της Αγωγής \* Μεθοδολογία \* Ανάγνωση \* Γνωστική διεργασία

ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ, «Ανασταλτικοί παράγοντες της επιτυχίας της πρόσθετης διδακτικής στήριξης και πρώτες εμπειρίες διδασκόντων και διδασκομένων», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 213-231.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Ενισχυτική διδασκαλία \* Αύξηση επίδοσης \* Ψυχολογία της Μάθησης \* Αποτελεσματικότητα του σχολείου \* Αποτέλεσμα έρευνας \* Ερωτηματολόγιο

ΚΟΠΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, «Εξέταση των βιβλίων των Θρησκευτικών του Δημοτικού σχολείου από αισθητικής και λογοτεχνικής άποψης ως προς την παιδοκεντρικότητα», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 439-450.

\* Θρησκευτικά \* Δημοτικό σχολείο \* Διδακτικό βιβλίο \* Αξιολόγηση

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΥΜΕΩΝ Π., «Ο άνθρωπος, γεωφυσική δύναμη και ταραξιάς της Βιόσφαιρας. Ο ρόλος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 325-342.

\* Άνθρωπος - Επίδραση του περιβάλλοντος \* Προστασία του περιβάλλοντος \* Οικολογία - Σπουδή και διδασκαλία (Μέση) \* Στόχος διδασκαλίας \* Βοτανική - Οικολογία

ΜΑΛΕΤΣΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, «Συγκριτική προσέγγιση μεταξύ Αγγλίας και Ελλάδας της εισαγωγής και χρήσης των Νέων Τεχνολογιών Πληροφόρησης και επικοινωνίας στη Γενική Εκπαίδευση», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 291-315.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Αγγλία \* Ελλάδα \* Εκπαίδευση - Πληροφορική \* Εκπαιδευτικό λογισμικό \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Επαγγελματική κατάρτιση

ΜΑΝΩΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ι., «Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών Β' Λυκείου: τρόποι διάδοσης στο λύκειο και στην ευρύτερη κοινωνία», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 319-323.

\* Δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης \* Οικολογία \* Ανάγκη πληροφόρησης \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Τύπος \* Διαδίκτυο \* Δημιουργικές δραστηριότητες

ΜΙΧΑΗΛ ΔΟΜΝΑ, «Ο ρόλος της γλώσσας στην εκπαίδευση των Πομάκων της Δ. Θράκης: πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 117-131.

\* Πομάκοι \* Θράκη, Δυτική \* Γλώσσα μειονότητας \* Δίγλωσση διδασκαλία (εκπαίδευση) \* Σχέση σχολείου - κοινότητας \* Κοινωνική ανισότητα

ΜΟΣΧΟΒΑΚΗ ΕΛΕΝΗ, «Η ομιλία στο σπίτι και στο σχολείο», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 155-166.

\* Γλώσσα και εκπαίδευση \* Γλωσσική ανάπτυξη \* Ομιλία \* Οικογενειακό περιβάλλον \* Σχολείο \* Παιδικό βιβλίο \* Ρόλος του καθηγητή

ΜΟΥΤΣΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, «Παραγωγή και μεταβίβαση της γνώσης στην "Κοινωνία της Πληροφορίας και της Γνώσης"», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 269-283.

\* Νέες Τεχνολογίες \* Γνώση \* Κοινωνία της Πληροφορίας \* Διεθνής Οικονομία \* Εκπαίδευση - Πληροφορική \* Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης \* Κοινωνική ανισότητα

ΜΠΕΣΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΤΑΧΟΥ-ΗΛΙΑΔΟΥ ΣΟΦΙΑ, «Η παρουσία των τεχνικών (καλλιτεχνικών) μαθημάτων στα Αναλυτικά Προγράμματα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των σχολείων του Ελληνικού κράτους και οι συναφείς με αυτά προβληματισμοί, από τον Καποδίστρια ως το Σχολείο Εργασίας (1830-1931)», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 7-16.

\* Πρόγραμμα Σπουδών \* Παιδιά - Αισθητική Αγωγή \* Διδασκαλία \* Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις \* Εκπαιδευτική πολιτική

ΜΠΕΣΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «Τέχνη και Ψυχανάλυση», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 401-415.

\* Τέχνη \* Καλλιτεχνική δημιουργία \* Ψυχανάλυση \* Leonardo, da Vinci (1452-1519) \* Freud S. (1856-1939) \* Σύγχρονη έρευνα



ΜΠΕΣΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΝΕΚΤΑΡΙΑ, «Σύντομη θεωρητική προσέγγιση της Σημειωτικής και της σημειωτικής ανάλυσης κειμένου και εικόνας», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 425-437.

\* Γλωσσολογία - Ιστορία - 20<sup>ος</sup> αι. \* De Saussure, Ferdinand (1857-1913) \* Σημειωτική \* Ανάλυση λόγου \* Εικόνα \* Σημεία και σύμβολα

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, «Οι “παιδότοποι”: μια ακόμη πρόκληση για το σύγχρονο ελληνικό σχολείο», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 25-34.

\* Παιδί προσχολικής ηλικίας \* Ελεύθερος χρόνος \* Εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας \* Παιγνίδι \* Ρόλος του γονιού \* Ολοήμερο Σχολείο

ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ, «Σχεδιασμός προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 35-45.

\* Εκπαίδευση ενηλίκων \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Ανάπτυξη προγράμματος \* Στόχος διδασκαλίας \* Στρατηγική της μάθησης

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, «Μικρασιατικός ελληνισμός και περιεχόμενο της εκπαίδευσης», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 373-383.

\* Μικρασιατικός Ελληνισμός - Ιστορία \* Διδακτικό βιβλίο \* Γλώσσα \* Λογοτεχνία \* Ποιότητα εκπαίδευσης

ΠΕΛΑΓΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ, «Το μάθημα των Θρησκευτικών στην Πέμπτη (Ε΄) και Έκτη (Στ΄) τάξη του Δημοτικού σχολείου», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 47-56.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Θρησκευτικά - Σπουδή και διδασκαλία \* Πρόγραμμα διδασκαλίας \* Προετοιμασία μαθήματος \* Στόχος διδασκαλίας \* Θρησκεία και πνευματική καλλιέργεια

ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Μ., «Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών στο μάθημα των Θρησκευτικών», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 65-78.

\* Θρησκευτικά \* Μαθητής \* Αξιολόγηση με αναφορά σε κριτήριο \* Βαθμολόγηση \* Επίπεδο γνώσεων

ΠΟΓΚΟΣΟΒΑ ΓΙΟΥΛΙΑΝΑ, «Η εφαρμογή των μεθοδικών αρχών της διδασκαλίας της ρωσικής ως ξένης γλώσσας στις συνθήκες του ελληνικού γλωσσικού περιβάλλοντος», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 133-142.

\* Ρωσική γλώσσα \* Εκμάθηση γλωσσών \* Ελλάδα \* Ελληνική γλώσσα \* Συγκριτική ανάλυση \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Συνθήκες μάθησης

ΣΑΒΒΑ ΕΛΕΝΗ, «Η ενεργητική συμμετοχή και δράση του μαθητή στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 143-154.

\* Μαθητής \* Συμμετοχική μάθηση \* Διδασκαλία με στόχους \* Μέθοδος δραστηριοτήτων \* Εργασία στην τάξη \* Ρόλος του καθηγητή

ΣΙΒΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, «Ο γραμματισμός στο νηπιαγωγείο: στρατηγικές που χρησιμοποιούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας για την αναγνώριση του ονόματός τους», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 58-64.

\* Νηπιαγωγείο \* Γραμματισμός \* Αναγνώριση λέξεων \* Πρώιμη ανάγνωση \* Αποτέλεσμα έρευνας



ΤΟΛΗ ΘΕΟΔΩΡΑ, «Η ιστορία της μεθοδολογίας και της διδακτικής ζωντανών γλωσσών. Η διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (1895-2003)», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 253-266.

\* Γαλλική γλώσσα \* Δημόσια Εκπαίδευση \* Εκμάθηση γλωσσών \* Πρόγραμμα Σπουδών \* Διδασκαλία γλώσσας \* Μεθοδολογία

ΤΣΑΝΤΑΚΗ-ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΜΑΡΙΑ, «Η επιμόρφωση των νηπιαγωγών», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 93-116.

\* Επιμόρφωση \* Νηπιαγωγοί \* Βασική κατάρτιση \* Ιστορία της εκπαίδευσης \* Ποιότητα εκπαίδευσης

ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, «Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της Μορφολογικής Ψυχολογίας ή αλλιώς θεωρίας του ολομορφικού πεδίου (Gestalt Theorie), οι βασικές της θέσεις και η συμβολή της στην εκπαιδευτική διαδικασία», *Μακεδόν*, τχ. 11 (2003), σσ. 167-184.

\* Μορφολογική Ψυχολογία \* Φιλοσοφία, Ευρωπαϊκή \* Φιλοσοφία της Αγωγής \* Γνωστική Ψυχολογία \* Μέθοδος διδασκαλίας \* Ομαδική εργασία \* Συζήτηση \* Κουντουράς, Μίλτος (1889-1940)

### III. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

AVOURIS, NIKOLAOS; KOMIS, VASSILIS; FIDAS, CHRISTOS, «Computer-Supported Collaborative Concept Mapping: Study of Synchronous Peer Interaction», *Education and Information Technologies*, vol. 7/2 (2002), pp. 169-188.

- The paper studies undergraduate students' synchronous peer interaction using a shared Activity Space and a text communication tool. Several groups of students collaborated in order to accomplish a data-modelling task in the context of a Databases University undergraduate course. The paper presents the collaboration support environment, i.e. a concept-mapping tool, used in this study. Subsequently, evaluation of the effectiveness of the environment in the educational process is discussed along various dimensions, like group synthesis, task control, content of communication, roles of the students and the effect of the tools used. Special emphasis is given in the ways the tools and the representations used complement each other and support the process. A discussion on the use of computer-supported collaborative problem solving environments is also included.

BAKAS, CHRISTOS; MIKROPOULOS, TASSOS A., «Design of virtual environments for the comprehension of planetary phenomena based on students' ideas», *International Journal of Science Education*, vol. 25/3 (2003), pp. 949-967.

- Explains the design and development of an educational virtual environment to support the teaching of planetary phenomena, particularly the movements of Earth and the sun, day and night cycle, and change of seasons. Uses an interactive, three-dimensional (3D) virtual environment. Initial results show that the majority of students enthused about interacting with it and modified their misconceptions.

BARBAS, A.; DEMETRIADIS, S.; MOLOXIDES, A., «**Cultures in negotiation**»: **teachers' acceptance/resistance attitudes considering the infusion of technology into schools**», *Computers & Education*, vol. 41/1 (2003), pp. 19-37.

- A teachers' training project, employing teaching teacher-mentored in-school training approach, has been recently initiated in Greek secondary education for the introduction of Information and Communication Technology (ICT) into the classroom. Data resulting from this project indicate that although teachers express considerable interest in learning how to use technology they need consistent support and extensive training in order to consider themselves able for integrating it into their instructional practice. Teachers are interested in using ICT (1) to attain a better professional profile, and (2) to take advantage of any possible learning benefits offered by ICT but always in the context of the school culture. (Summary abridged)

DIMAKOS, IOANNIS C.; TASIPOULOU, KATERINA, «**Attitudes Towards Migrants: what do Greek students think about their immigrant classmates?**», *Intercultural Education*, vol. 14/3 (2003), pp. 307-316.

- The constantly increasing number of immigrant families living in Greece has forced teachers to deal with one more factor affecting classroom dynamics: student attitudes towards their immigrant classmates, their families, and immigrants in general. A first step in dealing with such a factor is to establish the extent and nature of prejudice towards immigrants by measuring student attitudes with respect to immigrants. A questionnaire focusing on immigrant acceptance was prepared and administered to a sample of Greek middle school students, who also completed a paragraph about immigrants living in Greece. Results suggested that students held negative opinions about immigrants. In addition, positive comments were limited to the cheap labor provided by immigrant workers. Implications for schools and the educational process are considered.

DIMOPOULOS, DIMITRIOS I.; PANTIS, JOHN D., «**Knowledge and Attitudes Regarding Sea Turtles in Elementary Students on Zakynthos, Greece**», *Journal of Environment Education*, vol. 34/3 (2003), pp. 30-38.

- Utilizes a 32-item survey instrument to measure knowledge and attitudes of 5<sup>th</sup> and 6<sup>th</sup> grade students regarding sea turtle conservation on Zakynthos, Greece. Results indicate low knowledge scores and high scores for attitudes, but an overall positive correlation between knowledge and attitudes. Knowledge, understanding and/or concern, and locus of control significantly correlated with grade level.

HOUNDOUMADI, ANASTASIA; PATERAKI, LENA, «**Bullying and Bullies in Greek Elementary Schools: pupils' attitudes and teachers'/parents' awareness**», *Educational Review*, vol. 53/1 (2001), pp. 19-26.

- Differences in attitudes and feelings towards bullies and bullying behaviour were investigated among 1312 pupils between 8 and 12 years of age in the greater Athens area, Greece, who completed a self-report bullying inventory. Pupils' perceptions of teachers' and parents' awareness of bullying were also examined. Fifteen per cent of bullies reported feeling "nothing special" when they witness a bullying incident, while fewer bullies than victims reported that "it is very unpleasant". More boys than girls understood why some pupils bully and reported that they like bullies because they are "cool". According to pupils' reports teachers have talked significantly less than parents to victims and bullies/victims about bullying. Furthermore, approximately half of the pupils claimed that they do not know whether... (Summary abridged)

JIMOYIANNIS, ATHANASIOS; KOMIS, VASSILIS, «**Investigating Greek Students' Ideas about Forces and Motion**», *Research in Science Education*, vol. 33 (2003), pp. 375-392.

- Educational research has shown that high school and university students also follow the Aristotelian idea about motion; for example, a continuous action of a force is necessary to keep an object in motion. The survey presented in this article aims at a deeper investigation of secondary education students' ideas about the forces involved in objects moving under the sole influence of gravity. The main objectives are: (1) to investigate other ideas or difficulties, which intervene and determine students' mental models about motion and force, and (2) to reveal how the students in the sample are grouped according to their alternative conceptions. Our study has been mainly determined by the revision in Science Curriculum established in Greece three years ago. A survey has been administered to a total of 146 students (15-16 years old) attending six typical public high schools in Greece. The results presented show that the traditional instruction is pertinent while the approaches of the New... (Summary abridged).

KARAKOS, ALEXANDROS, «**Greeklish: An Experimental Interface for Automatic Transliteration**», *Journal of the American Society and Technology*, vol. 54/11 (2003), pp. 1069-1074.

- Explains transliteration and describes Greeklish, a Window application that automatically produces English to Greek transliteration and back-transliteration (retransliteration), based on an algorithm with a table of associations between the two character sets. Describes how the table can be modified for personal preferences and discuss its speed of operation, simplicity, and ease of use.

MATTHEOU, DIMITRIOS, «**The Reform of the Greek University. A Desideradum in Abeyance**», *European Education*, vol. 35/3 (2003), pp. 31-43.

- Part of a special issue on the quest for reform in Greek education. The writer discusses reform of the Greek university. After examining the inherited context of the Greek university tradition, he outlines current reform issues and discourse in light of tradition and contemporary contextual changes. He then assesses both overt and covert reform activities and examines emerging reform projects.

PIERRAKEAS, CHRISTOS; XENOS, MICHALIS; PINTELAS, PANAGIOTIS, «**Evaluating and Improving Educational Material and Tutoring Aspects of Distance Learning Systems**», *Studies in Educational Evaluation*, vol. 29/4 (2003), pp. 335-349.

- A study examined the use of the Goal-Question-Metric (GQM) method as a way of evaluating educational services offered via distance education. Data were obtained by applying the GQM method to determine the suitability of the educational material material used during a module in the Informatics course at the Hellenic Open University and to determine the effectiveness of the tutorial aspects. The results reveal that this goal-oriented evaluation is a good starting point for faculty to gather useful information and feedback concerning all the major components of a course, using a realistic and well-standardized procedure.

SEXTOU, PERSEPHONE, «**Drama Teacher Training in Greece: a survey of attitudes of teachers towards drama teachers**», *Journal of Education for Teaching*, vol. 28/2 (2002), pp. 123-133.

- The provision of drama teachers education in Greece is discussed. Its past and current states are examined and new trends in drama teaching are outlined. The pros and cons of specialist

drama teachers are considered. The provision of specialist drama teachers is supported with the proviso that they should be fully integrated into the life of the school.

VORRIA, PANAGIOTA; PAPALIGOURA, ZAIRA; DUNN, JUDY, «**Early experiences and attachment relationships of Greek infants raised in residential group care**», *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, vol. 44/8 (2003), pp. 1208-1220.

- Background: The attachment relationships of infants reared in residential group care from birth, and links between attachment quality and psychosocial development and caregiver sensitivity were studied, with 86 infants reared in group care and 41 infants reared in their own two-parent families who attended day-care centres. Methods: Attachment, cognitive development, temperament, and observed social behaviour of the two groups were studied, as was the quality of care by caregivers and mothers. Results: Sixty-six per cent of infants reared in residential group care showed disorganised attachment to their caregivers, compared with 25% of control infants. 24% of group care infants were securely attached, compared with 41% of control infants. (Summary abridged)

WEST, MARTIN R.; WOESSMANN, LUDGER, «**Crowd control**», *Education Next*, vol. 3/3 (2003), pp. 56-62.

- Uses student scores on Third International Mathematics and Science Study (TIMSS) in 18 countries to examine the relationship between class size and student achievement. Finds that with the exception of two countries - Greece and Iceland - reduction in smaller class had no effect on test scores. Suggests that class-size effect is related to teacher quality. (PKP)

#### IV. ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛΗΣ Π., *Η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πρακτικής δασκάλων σε περιβάλλον σχεδιασμένο για συνεργατική, διερευνητική μάθηση με τη χρήση ανάλογων υπολογιστικών εργαλείων*, (2001), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Φιλοσοφική, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Βάση Διατριβών Ε.Κ.Τ.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Καθηγητής \* Μάθηση \* Διδακτική χρήση του υπολογιστή \* Νέες Τεχνολογίες

ΜΑΝΤΖΙΟΥ ΤΟΥΛΑ Ε., *Οι ερωτήσεις των παιδιών. Η ποιότητα του παιδικού σταθμού και τα συναισθήματα της μητέρας*, (2001), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Βάση Διατριβών Ε.Κ.Τ.

\* Προσχολική Αγωγή \* Σχέση μητέρας - παιδιού \* Παιδικοί σταθμοί \* Ερωτήσεις

ΣΟΦΙΑΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ Ι., *Η διακοπή της υποχρεωτικής φοίτησης: ένα πρόγραμμα πρόληψης στο Δημοτικό Σχολείο*, (2000), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Βάση Διατριβών Ε.Κ.Τ.

\* Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση \* Υποχρεωτική εκπαίδευση \* Διακοπή σπουδών \* Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

## V. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

\*\*\*

## VI. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

\*\*\*

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### Βιβλιογραφικές πηγές

#### α. Περιοδικά \*

**Άθληση και Κοινωνία**, τχ. 33/2002, 35/2003

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ΤΕΦΑΑ, Κομοτηνή 69100,  
τηλ.: 2531039683, fax: 2531039659

**Αναγέννηση**, τχ. 392, 393, 394/2003

Κοραή 5, Άργος 21200, τηλ.: 2751062774, 2751029994

**Ανοιχτό Σχολείο**, τχ. 88, 89/2003

Ολύμπου 17, Χαλάνδρι 15234, τηλ.: 2106852643

**Αντιπετράδια της Εκπαίδευσης**, τχ. 66, 67/2003

Αριστοτέλους και Αβέρωφ 23, Αθήνα 10433, τηλ.: 2108227992,  
fax: 2108211919

**Αρχαιολογία και Τέχνες**, τχ. 88, 89/2003

Πλατεία Καρύτση 10, Αθήνα 10237, τηλ.: 2103253246,  
fax: 2103219957

**Aspects**, τχ. 74/2003

Σαρανταπόρου και Γρυπάρη 1, Καλλιθέα 17673, τηλ.: 2109580927,  
fax: 2106139060

**Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών (Το)**, τχ. 35, 36/2003

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Αργοναυτών και Φιλελλήνων, Βόλος 38221,  
τηλ.: 2421074883-4-5

**Bridges**, τχ. 11/2003

Φιλίππου 33, Κομοτηνή 69100, fax: 2531072093

**Γέφυρες**, τχ. 11, 12, 13/2003

Μαυρομικήλη 60, Αθήνα 10680, τηλ.: 2103632647, fax: 2103626500

**Γλώσσα**, τχ. 57/2003

Σόλωνος 77, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103636007

**Contact<sup>†</sup>**, τχ. 23, 24/2003

Μάρνη 43, Αθήνα 10438, τηλ. & fax.: 2105245644

**Δείκτες Εκπαίδευσης**

Αράπη 1α, Ιωάννινα, τηλ.: 2651049318, fax.: 2651047312

---

\* Τα τεύχη που αναγράφονται στον κατάλογο των περιοδικών είναι αυτά που κυκλοφόρησαν κατά το χρονικό διάστημα που καλύπτει το Δελτίο 23 και από τα οποία αποδελτιώθηκαν τα άρθρα που έχουν σχέση με τη θεματική που καλύπτει το Δελτίο Εκπαιδευτικής Αρθρογραφίας. Δεν αναφέρεται αριθμός τεύχους στα περιοδικά που δεν κυκλοφόρησαν κατά το χρονικό αυτό διάστημα ή έφτασαν στο Π.Ι. καθυστερημένα και θα περιληφθούν στο επόμενο Δελτίο.



- Δημόσιος Τομέας**, τχ. 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202/2003  
Χαλκοκονδύλη 35, Αθήνα 10432, τηλ.: 2105242177, 2105226641,  
fax: 2105232409
- Διαβάζω**, τχ. 442, 443, 444, 445, 446/2003  
Α. Μεταξά 26, Αθήνα 10681, τηλ.: 2103301313, fax: 2103301315
- Διαδρομές**, τχ. 9-10, 11-12/2003  
Εμ. Μπενάκη 67, Αθήνα 10681, τηλ.: 2103301213
- Διοικητική Ενημέρωση**, τχ. 26, 27/2003  
Χαλκοκονδύλη 35, Αθήνα 10432, τηλ.: 2105226641, fax: 2105232409
- Εικαστική Παιδεία**, τχ. 19/2003  
Παπαναστασίου 49, Αθήνα 10445, τηλ.: 2108321783
- Εκπαιδευτικά (Τα)**, τχ. 69-70/2003  
Τ.Θ. 67801, Ταχ. Γραφείο Γέρακα Αττικής 15344, τηλ.: 2107640787, 2108622177
- Εκπαιδευτική Κοινότητα**, τχ. 66, 67, 68/2003  
Μπισκίνη 1, Ζωγράφου 15772, τηλ.: 2103811355, fax: 2107718362
- Εκπαιδευτικοί Προβληματισμοί**  
18ο χλμ. Θεσσαλονίκης-Περαίας, Τ.Θ. 17057, Θεσσαλονίκη 54210,  
τηλ.- fax: 2392072222
- Ελληνικά**, τχ. 2 (53)/2003  
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Εθνικής Αμύνης 4, Θεσσαλονίκη 54621,  
τηλ.: 2310270393, fax: 2310271501
- Ελληνική Διεθνής Γλώσσα**, τχ. 2 (54)/2003  
Ο.Δ.Ε.Γ. Αθηνών, Φαραντάτων 31, Αθήνα 11527, τηλ.: 2107718077, fax: 2107470463
- Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης**, τχ. 20/2002\_ 21, 22/2003  
Ομήρου 19, Αθήνα 10672, τηλ.-fax: 2103614298
- Ελληνοχριστιανική Αγωγή**, τχ. 503, 504, 505, 506 /2003  
Καρύτση 14, Αθήνα 10561, τηλ.: 2103227100
- Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων**, τχ. 8/2003  
Μεσογείων 396, Αγ.Παρασκευή 15341, τηλ. και fax 2106014202, 2106016367
- Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων**, τχ. 32/2003  
Χαλκοκονδύλη 35, Αθήνα 10432, τηλ.: 2105242177, fax: 2105232409
- Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών**, τχ. 110, 111-112/2003  
Μεσογείων 14-18, Αθήνα 11527, τηλ.: 2107489131, fax: 2107488435
- Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού**, τχ. 66-67/2003  
Κ.Φλώρη 3, Άνω Κυψέλη 11363, τηλ.: 2108828095
- Επιθεώρηση Φυσικής**  
Τσιλλερ 15-17, Αθήνα 11144, τηλ.: 2102010487
- Επιστήμες Αγωγής (πρώην «Σχολείο και Ζωή»)**, τχ. 3, 4/2003  
Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε., Πανεπιστη-  
μιούπολη Ρεθύμνου, Ρέθυμνο 74100, τηλ.: 2831077635, fax: 2831077636

- Επιστημονικό Βήμα (του Δασκάλου)**, τχ. 1/2002, 2/2003  
Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών- Μελετών, ΔΟΕ, Νίκης 33,  
Αθήνα 10557, τηλ.:2103314837, fax: 2103212785
- Επάκουκλος**, τχ. 15, 16-17/2000  
Θεοδώρου Γεωμέτρου 3-5, Ν. Κόσμος 11743, τηλ.: 2109246294
- Ευκλείδης Α΄**, τχ. 47, 48, 49, 50/2003  
Πανεπιστημίου 34, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103617784, 2103616532,  
fax: 2103641025
- Ευκλείδης Β΄**, τχ. 47, 48, 49, 50/2003  
Πανεπιστημίου 34, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103617784, 2103616532,  
fax: 2103641025
- Ευκλείδης Γ΄**  
Πανεπιστημίου 34, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103617784, 2103616532,  
fax: 2103641025
- Θαλλώ**, τχ. 14/2003  
8ης Δεκεμβρίου 4, Χανιά 73131, τηλ.: 2821059049, fax: 2821044788
- Θέματα Ειδικής Αγωγής**, τχ. 21, 22, 23/2003  
Χριστοπούλου 30, Κερατσίνι 18757, τηλ.: 2104625832, 2105313858
- Θέματα στην Εκπαίδευση**, τχ. 2-3/2003  
Παναγή Κυριακού 17, Αθήνα 11521, τηλ.: 2106450048, 2106452825,  
fax: 2106449924
- Θέματα Παιδείας**, τχ. 14/2003  
Τροίας 36, Αθήνα 11251, τηλ.: 2108213430, fax: 2108812460
- Θέσεις**, τχ. 84, 85/2003  
Εμμ. Μπενάκη 59, Αθήνα 10681, τηλ.: 2103302033, fax: 2103836658
- Κοινωνία**, τχ. 3, 4/2003  
Χαλκοκονδύλη 37, Αθήνα 10432, τηλ.: 2105224180, fax: 2105224420
- Κοινωνική Εργασία**, τχ. 71, 72/2003  
Τοσίτσα 19, Αθήνα 10683, τηλ.: 2108834818, fax: 2108827071
- Λέσχη των Εκπαιδευτικών (Η)**, τχ. 31/2003  
Βαλτετσίου 14, Αθήνα 10680, τηλ.: 2103638362, fax: 2103628950
- Μαθηματική Επιθεώρηση**, τχ. 58/2002\_ 59, 60/2003  
Πανεπιστημίου 34, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103617784, 2103616532,  
fax: 2103641025
- Μέντορας**  
Μεσογείων 396, Αγ. Παρασκευή 15341, τηλ., fax: 2106016371
- Νέα Εστία**, τχ. 1758, 1759, 1760, 1761, 1762 /2003  
Ευριπίδου 84, Αθήνα 10553, τηλ.: 2103213030, fax: 2103214610
- Νέα Παιδεία**, τχ. 107, 108/2003  
Σόλωνος 77, Αθήνα 10679, τηλ.: 2103636007
- Παιδαγωγική Επιθεώρηση**, τχ. 31, 32/2001\_ 33, 34/2002\_ 35, 36/2003  
Κων. Μελενίκου 5 και 9, Θεσσαλονίκη 54635, τηλ.: 2310  
208540, 2310210360, fax: 2310254541

**Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου**, τχ. 49, 50/2003

Γρ. Ρουσέλλη 4, Μυτιλήνη 81100, τηλ.: 2251025694, 2251042456

**Παιδαγωγικός Λόγος**

Σόλωνος 103, Αθήνα 10678, τηλ.: 2103800127, fax: 2103836941

**Περισκόπιο της Επιστήμης**, τχ. 274, 275, 276, 277, 278/2003

Θεμιστοκλέους 49, Αθήνα 10683, τηλ.-fax: 2103821985

**Πολίτης (Ο)**, τχ. 113, 114, 115, 116, 117/2003

Ζωναρά 10, Αθήνα 11472, τηλ.: 2106470079, fax: 2106470696

**Σύγχρονα Θέματα**, τχ. 83/2003

Βαλαωρίτου 12, Αθήνα 10671, τηλ.: 2103628501

**Σύγχρονη Εκπαίδευση**, τχ. 131, 132-133/2003

Τ.Θ. 25085, Αθήνα 10026, τηλ.: 2108823762, 2108224635, fax: 2108827825

**Σύγχρονο Νηπιαγωγείο**, τχ. 34, 35, 36/2003

Ζαΐμη 38, Αθήνα 10683, τηλ.: 2108254632, fax: 2108223029

**Σύναξη**, τχ. 87, 88/2003

Θερμοπυλών 39, Βριλήσσια 15235, τηλ.: 2108049396

**Σχολείο και το Σπίτι (Το)**, τχ. 8 (455), 9 (456)/2003 \*

Αριάδνης 9, Αθήνα 11364, τηλ.: 2108663472, fax: 2108656993

**Σχολείο του Μέλλοντος (Το)**

Βαλτινών 24, Αθήνα 11473, τηλ.: 2106466201, fax: 2106466798

**Τεχνικά**, τχ. 196, 197, 198, 199/2003

Νοταρά 15, Αθήνα 10683, τηλ.: 2108229870, 2103836432, fax: 2103813244

**Το Δικό μας Βήμα**

Α-Γ ΕΛΜΕ Ανατολικής Αττικής, Α' Λύκειο Αγ. Παρασκευής, Νεαπόλεως 5,  
fax: 2106014582

**Τσιγγάνικος Λόγος**

Κέρκης 49, Πετρούπολη 13231, τηλ.-fax: 2105023353

**Φιλολογική**, τχ. 84, 85/2003

Πολυτεχνείου 6, Αθήνα 10433, τηλ.: 2105243434, fax: 2105228231

**Φιλόλογος**, τχ. 112, 113, 114/2003

Προξ. Κορομηλά 51, Θεσσαλονίκη 54622, τηλ.-fax: 2310226603

Τσιλλερ 15-17, Αθήνα 11141, τηλ.: 2102010487

**Φιλοσοφία και Παιδεία**

Περικλέους 20, Ν. Χαλκηδόνα 14343, τηλ.: 2102510020

**Φυσική Αγωγή, Αθλητισμός, Υγεία**

Λεβίνου 65, Ηράκλειο 71304, τηλ.: 2810253845

**Φυσικός Κόσμος**

Τσιλλερ 15-17, Αθήνα 11141, τηλ.: 2102010487

---

\* Το τεύχος 6-7 (453-54)/2003 έχει αποδελτιωθεί στο προηγούμενο τεύχος 21-22 του ΔΕΑ, εκ παραδρομής, όμως, δεν αναφέρθηκε στις πηγές.

**Χημικά Χρονικά**, τχ. 7-8, 9, 10, 11, 12/2003

Κάνιγγος 27, Αθήνα 10682, τηλ.:2103821524, fax: 2103833597

**Ψυχολογία**

Ακαδημίας 88, Αθήνα 10678, τηλ.: 2103302415, fax: 2103836658

*β. Επιστημονικές Επετηρίδες*

- Επιστημονική Επετηρίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Παν/μίου Ιωαννίνων
- Μακεδονόν, Περιοδική Επιστημονική Έκδοση της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας του Α.Π.Θ., τχ. 11/2003

*γ. Βάσεις Δεδομένων*

ABI/INFORM

Arts & Humanities Citation Index

British Education Index

Digital Dissertations

Education Abstracts

ERIC

FORIS

FRANCIS

GALE GROUP BUSINESS A.R.T.S.

LLBA-Linguistics & Language Behavior Abstracts

PAIS-Public Affairs Information Service

PASCAL

PSYCINFO

Social Sciences Citation Index

Sociological Abstracts

SOLIS

SWETSWISE

Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών

Article first και ECO του OCLC



## ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ

### Ενημερωτικό Υλικό

- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΑΤΤΙΚΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΚΡΗΤΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΗΠΕΙΡΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)



- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΑΤΤΙΚΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΚΡΗΤΗΣ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)
- Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΗΠΕΙΡΟΥ* (Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών-Σχολικό έτος 2003-2004)



Σελιδοποίηση:  
*Βιβλιοτεχνία Ο.Ε.*  
Τηλ.: 210 38.04.844

Εκτύπωση:  
*Αφοί Ν. Παππά & ΣΙΑ ΑΕΒΕ*  
Τηλ.: 210 26.18.940